This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

EX LIBRIS.

MATTHEW VAN SICLEN.

DJ
109
.W13

VADERLANDSCHE

HISTORIE

DERDE DEEL

VADERLANDSCHE

HISTORIE.

DERDE DEEL.

VADERLANDSCHE HISTORIE,

VERVATTENDE DE

GESCHIEDENISSEN

DER

VEREENIGDE NEDERLANDEN.

ZINTS DEN AANVANG DER NOORD-AMERICAANSCHE ONLUSTEN, EN DEN DAAR UIT GEVOLGDEN OORLOG TUSSCHEN ENGELAND EN DEEZEN STAAT, TOT DEN TEGENWOORDIGEN TYD.

Uit de geloofwaardigſte Schryvers en egte Gedenkſtukken zamengeſteld.

Met Plaaten.

TEN VERVOLGE VAN WAGENAARS VADERLANDSCHE HISTORIE.

Wagenaar, Jan

DERDE DEEL.

Te AMSTERDAM, BY

JOHANNES ALLART.

MDCCLXXXVIII.

Lib. Com.
N.Y. Pub. Lib.
1-4-28
16250

VADERLANDSCHE HISTORIE.

VYFDE BOEK.

INHOUD.

Inleiding. Hoe zeer men zich omtrent Engeland misgiste. Engeland neemt den juisten tyd waar om den Oorlog te verklaaren. Welke aandoeningen het vertrek van YORKE *hier veroorzaakte. Zonderlinge vertraging van de bekendmaaking der Oorlogsverklaring. Het onverwagt nemen veeler Koopvaardyschepen. Twee Oorlogschepen en één Oostindievaarder, zeilen kort vóór de Vredebreuk uit. Valsch gerugt wegens Capitein* VOLBERGEN *en Schipper* VAN PROYEN. *De twee Oorlogschepen van* STATINCK *en* VOLBERGEN *en het uitgezeilde Oostindisch Schip, door de Engelschen, genomen. De Schout by nagt* BYLANDT, *en de Capiteins* RIETVELD *en* CRAS, *ten tyde der Vredebreuke uitgezeild, ontkomen het. De Vlaardingsche en Maassluisse Vischhoekers*

V. BOEK.

V. BOEK.

kers komen, gewaarſchuwd, meest alle behouden t'huis. Beſluit van Bewindhebberen der Oostindiſche Maatſchappye om Fransch geleide voor de t'huiskomende Schepen te vragen, Gezantſchap derwaards. Een Zweedsch Scheepje, om de Oostindiſche Schepen te verwittigen uitgezonden, door de Engelſchen genomen. Eenige Oostindiſche Schepen ontkomen gewaarſchuwd, andere vegtende, het gevaar, met verlies van één Schip, dat doorſchooten onder water zonk. Het Engelsch Oostindisch Schip de Generaal BARKER *ſtrandt te Noordwyk. Hulp en redding den Schipbreukelingen toegebragt. Vereeringen aan den Heryormden Leeraar* A. VAN ROYEN *te Noordwyk op Zee en aan de Noordwykers gedaan, wegens betoonde Menschlievenheid en hulpe. Laading van dit Schip en de handelwyze daar omtrent gehouden, ondanks den voorſlag van Utrecht. Eenige Engelſche Kaapers beloopen ongelukken op onze Kust. Een Engelsch Kaaperſchip beſchiet Scheveningen. Ontzettend, doch valsch, gerugt, dat Vliſſingen, door de Engelſchen zou vermeesterd zyn Vliſſingen draagt voorzorgen tot tegenweer. Of de Vloot, onder Lord* MULGRAVE *eenen aanſlag op Vliſſingen in den zin gehad hebbe. Hoe men zich, naa de Oorlogsverklaring in ſtaat van tegenweer ſtelde. Wat ten Zeedienst geſchiedde Uitleggers in de Zeegaten gebragt. Zeeland gedekt. Herhaeld voorſtel van zyne Hoogheid om en de Zee en de Landmagt te verſterken;*

door

door hunne Hoog Mogenden aangedrongen. Utrechts antwoord hierop; dat van Friesland Petitie van den Raad van Staaten tot uitrusting van vier en negentig Oorlogſchepen en vyftig duizend man Krygsvolk, en voorſlag eener Geldopneming. Plan door den Raad van Staaten ingeleverd om het Krygsvolk op de Zeekusten te plaatzen. Verzoek om één Millioen tot Legerlasten. ROBERT JASPER VAN DER CAPELLEN verzet 'er zich in Gelderland tegen. Het verdwynt. Nieuw Plan om de Landmagt met 20,000 Man te vermeerderen. Het vervalt. Conſiliatoir Plan ingeleverd. ZUILEN VAN NYVELD verklaart 'er zich ſterk tegen. 't Heeft geen doorgang. Voorſlag van zyne Hoogheid om 6000 Mariniers in dienst te nemen. Rondgaande Brief deswegen aan de zes Gewesten afgevaardigd, Holland in den voorſlag bewilligd hebbende. De gevoelens der zes Gewesten; Holland ſtemt toe, desgelyks Utrecht, Gelderland en Overyſsel. In Friesland niet zonder tegenkanting. Stad en Lande en Zeeland bewilligen. Plakaat tegen de Engelſche Kaapers en Commisſievaarders. Aanmerkingen daar op. Lastbrief voor de Capiteins &c. der Commisſievaarderen van dezen Lande, naar den ouden ſtyl ingerigt. Belooningen voor de Commisſievaarders hier te Lande. Zeelands vreemd gedrag in deezen. Bewilligt traaglyk om Engeland afbreuk te doen. Aanmerkingen der Algemeene Staaten op het Staatsbeſluit van Zeeland. Plans ter Kaapreederye op

V. BOEK.

verſcheide plaatzen. Veranderingen in den Lastbrief der Commisſievaarderen, en ſchikkingen ten voordeele der Kaapreederye. Toezeggingen aan de verminkten in 's Landsdienst te water. Bepaalingen op de Zeevaard en Visſcheryen geſteld. De Schepen, vóór de Oorlogsverklaring in beide de Staaten geweest zynde zouden met Paspoorten mogen vertrekken. Verzoek der Schipperen op de Wadden enz. vaarende, wegens een drukkend bezwaar, toegeſtaan. Verzoekſchrift der Handelaaren op de Oostzee, ingewilligd. De Vlaardingſche en Maasſluisſche Visſchers leveren een verzoekſchrift in, gedeeltlyk toegeſtaan. De Haringvaard doet vergeefſchen aanzoek, en ſtaat dit Jaar ſtil. De Groenlandſche en Straatdavidſche Walvischvangst blyft dit Jaar opgeſchort. De Vaard opengeſteld en het wederzydsch beſlag opgeheeven. De Nederlandſche Schepen mogen uit vreemde Havens niet verzeilen: misverſtand deswegen weggenomen. Schikking op het verkopen van Schepen in vreemde Havens, en omtrent de Manſchap. Verbod van uitvoer van Scheepsbouwſtoffen, Oorlogs en andere Behoeften. Verzagtingen daar in. Voorſlag van Rotterdam, om den invoer van Engelſche waren en den uitvoer van goederen derwaards te verbieden. Verſchillende inzigten over dezen voorſlag. Rotterdam heldert denzelven op. Gevoelens der Amſterdamſche Kooplieden op dit ſtuk. 't Zelve aangedrongen. 't Rotterdamſche voorſtel gaat niet door. De Oost-Indiſche Maat-

Maatſchappy verzoekt om Convoy, en biedt aan haare eigene Schepen te wapenen. Begunſtigend Antwoord der Algemeene Staaten. Gelden aan de Oost-Indiſche Maatſchappy geſchooten door Staaten van Holland. De Oost-Indiſche Schepen krygen, op zekeren voet, regt om den Vyand afbreuk te doen. Nodige veranderingen in de Scheepregelen der Oost Indiſche Schepen. Daadlyke wapening der Oost-Indiſche Schepen, en te gemoetkoming der kosten van 's Lands wege. Voorſlag om de West-Indievaarders te wapenen. Verzoekſchrift ten dien einde ingeleverd. Bedenkingen wegens de regtmaatigheid van zulk een verzoek. Inwilliging hier van, met de daar op geſtelde Beloningen. West Indievaarders ingevolge daar van, toegerust en gereed. Stilſtand des Handels. Beleenings-kas te Amſterdam geopend. Vrees voor Bankbreuken, en de betaaling der Verzekeraaren, zo hier te Lande als in Engeland. De laatſten by Regterlyke uitſpraak ter betaalinge verweezen. Beſchikking der Staaten op de Recepiſen ten laste der Oost-Indiſche Maatſchappye Verloop der Zeevaard. Vrees voor Oostendens bloei en 't verloop des Handels. De Staaten roepen, overeenkomſtig met het Verdrag der Gewapende Onzydigheid, de hulp der Noordſche Mogenheden in. Koelheid van Zweeden en Deenemarken op dien aanzoek. Deenemarken toont zich gunſtig aan Engeland. De hoop op de Keizerin van Rusland geſteld door veelen gewantrouwd. Onvoldoenend

V. BOEK.

antwoord der Rusſiſche Keizerinne. De Staaten houden by haar aan om de volbrenging van het verdrag der Gewapende Onzydigheid. Zy onttrekt zich aan 't zelve. Een Rusſisch Vice Admiraal weigert onze Schepen van Cadix te convoyeeren en andere dienſten. Portugals partydig gedrag. Der Staaten Tegenverklaaring aan het Engelſche Hof.

1781. Inleiding.

Veele Oorlogen zyn uit eenen vreemden en ongezienen hoek onzen Vereenigden Staat aangewaaijd, veele aangevangen en voortgezet op eene wyze, welke de Geſchiedenisbladen dier tyden by lange na niet altoos tot eer van den Lande doen ſpreeken; dan wy mogen, zonder grootſpraak, zeggen, dat de Oorlog, van welken wy thans een Tafereel gaan ſchetzen, de vreemdſte en onloflykſte is, waar in ooit de *Vereenigde Gewesten* deel hadden. Onaangenaame beelden zullen zich menigvoudig, op den voorgrond, in volle grootte, en hellen dag vertoonen. Want zullen wy ons kunnen wederhouden van onverſchoonelyk Verwyl, voorbedagte Tegenkanting der heilzaamſte maatregelen, haatlyke Werkloosheid, opgerokkende Tweeſpalt, en ſlinks Bedrog, zommigen in den Lande ten laste gelegd, op te haalen? terwyl verkragting van heilig Volksregt, ſchendige Verbondsbreuk, en vernielende Roofzugt, den Vyand alzins brand-

brandmerken. —— Onder het vermelden van zo veel en zo veelerlei jammers zullen wy ons, egter, by wylen, verkwikken mogen met de beſchouwing van den wel dikmaals vrugtloozen; doch altoos prys-waardigen Vlyt, opregte Vaderlandliefde, onbezweeke Trouwe, en moedig wederſtreven van averechtſchen Handel, door de welmeenenden in den Lande aan den dag gelegd. Deugden die te ſterker afſteeken by de Ondeugden, waar tegen zy zich, hoe zeer door nyd en afgunſt begrimd, aankantten. — De oude Dapperheid zal zich in 't verſchiet vertoonen, en ons over 't gebrek van genoegzaamen ſteun doen jammeren; en daar wy de Laaghartigheid eens Vyands verſmaaden, zullen wy-gelegenheid aantreffen om de Edelmoedigheid te verheffen van eenen Vorst, aan wiens tusſchenkomst en medewerking, wy, naast de beſchermende hand der Voorzienigheid, het behoud onzer Bezittingen verſchuldigd zyn. — Terwyl ons Land, de hand van Broederſchap toereikt aan 't nieuw gevormd Gemeenebest in een ander Werelddeel, welks aanleg den thans gevoerden Oorlog ontſtak. — Welk eene verſcheidenheid van ſtoffe! mogten wy ze in diervoege verwerken, dat ons Geſchiedblad de Naakomelingſchap een egt verſlag opleverde van de Gebeurtenisſen onzer dagen, die in opmerkelykheid voor geene vroegere behoeven te wyken. Hebben wy, over de beginzelen der daaden, deswegen al-

V. BOEK. 1781.

V. BOEK. 1781.

toos zo veel niet kunnen zeggen; als onze Leezers wel zouden wenſchen, en wy wel begeerd hadden, genoeg zullen wy aanvoeren om de heerſchende Gebreken, de bronnen van zo veel onheils te ontdekken, die 'er mede behebd waren met ſchande ten toon te ſtellen, en de daar tegen werkende Deugden, zulkerwyze te doen uitſteeken, dat ze allen in 't ooge loopen, en de Betragters daar van eene dubbelverdiende Eerkroon op 't hoofd zetten.

Hoe zeer men zich omtrent *Engeland* misgiste.

De zo ſchielyk beraamde, of liever zo onverwagt uitgebragte Oorlogs-verklaaring van *Groot-Brittanje* (*), ſtootte het veel vertrouwend denkbeeld omverre, door veelen hier te Lande gekoesterd, dat de Verbonden, tusſchen dit Ryk en onzen Staat ſtandgrypende, eene genoegzaame waarborge tegen een Vredebreuk ſtrekten. Welmeenende gedagten van het *Britſche Vriend- en Bondgenootſchap* gekoesterd; onkunde van de vroegere behandelingen ons door die Naaburen aangedaan, en onverantwoordelyke onoplettenheid op de ſtappen, thans van tyd tot tyd genomen, verblindde zeker de oogen der zodanigen tot zo lange, dat het *Britſche Hof* het masker volkomen afligtte en ons zyn Vyand openlyk verklaarde.

Even

(*) Zie het II. Deel deezer *Vaderl. Hiſt.* bl. 468

Even zo vondt zich de wikkende Staatkunde bedroogen, die rekening maakte, dat *Engeland*, in den kostbaaren en nadeeligen Kryg tegen de *Noord-Amerikaanſche Volkplantingen* ingewikkeld, door twee aanzienlyke Zeemogenheden beſtreeden, en onder den ſteeds aangroeiënden laſt van onbetaalbaare Staatsſchulden zugtende, geen Oorlog zou waagen tegen een Gemeenebest, welks Vyandſchap voor 't zelve allergevaarlykst was, en 't geen zich met die twee Mogenheden veréénigende, in ſtaat zou zyn den tergenden Schepter der Zeeheerſchappye, dat Ryk uit de hand te wringen. 't Kon, huns agtens, die Eilanderen niet vergeeten weezen, hoe, in voorgaande Oorlogen, de *Bataafſche* Heldenmoed in Waterkrygen hun trots vernederde, met onuitwischbaare ſchande en onboetbaare ſchade, de Zee deedt ruimen, hunne Kusten beſtookte, en het overſchot der vernielde en verbrandde Vlooten in de Rivieren en Havens gekluisterd hieldt. Zy noemden het, en in zeker opzigt, met regt, zulk een ſtap dolzinnige dwaasheid, tot welke wanhoop alleen kon komen. Schoon zy het uit een oogpunt beſchouwden, waar uit ook zommigen in *Engeland* het bezagen (*), leerde de uitkomst dat zy eene ſtaatkundige harsſenſchim omhelsd hadden. V. BOEK. 1781.

Hoe

(*) Zie het II. Deel deezer *Vaderl. Hiſt.* bl. 472.

V. BOEK. 1781.

Engeland neemt den juisten tyd waar.

Hoe veel ſtaatkundige verkeerdheid zelve in het verklaaren van deezen Oorlog moge gelegen en de Bewerkſtelligers deswegen te beſchuldigen zyn by hunne eigene Landsgenooten, kan, nogthans, niet ontkend worden, dat de *Engelſche Staatsdienaars*, ingevolge van voorgaande ſtappen ook deezen moesten doen, en dat zy dien ten voegelykſten tyde deeden. Wanneer Mr. BURKE, in 't *Huis der Gemeente*, op Lord NORTHS bekendmaaking der Oorlogsverklaaringe, zonder de Kroon het Regt om Oorlog te verklaaren te betwisten, het gedrag der Staatsbeſtuurderen, veroordeelde, in het aangaan van eenen nieuwen Oorlog, zonder de bekragtiging van het Parlement: dewyl het Volk den last daar van moetende draagen, ook hadt behooren gekend te worden vóór het aanvangen, kreeg hy van dien Lord, ten antwoord: „hoe het „ Staatsdienaarſchap niet gedagt hadt, „ dat, geduurende de ſcheiding des Par„ lements, de zaaken tot zulk een uiter„ ſte zouden loopen; dat, op 't oogen„ blik, wanneer men den Oorlog onver„ mydelyk oordeelde, 'er onverwylde „ maatregelen moesten genomen wor„ den: 't was ons belang den Vyand in „ zo verdeedigloozen ſtaat als moge„ lyk aan te vallen (*)." — Te vergeefsch naamlyk, gelyk wy gezien hebben

(*) *Univ. Magaz.* Vol. LXVIII. p. 81.

ben (*), hadden de *Engelſchen* aan het *Ruſſiſche Hof* alles aangewend wat kon ſtrekken om de *Nederlandſche Gewesten* buiten het Verbond der *Gewapende Onzydigheid* te ſluiten; en de verdre kunſtenaaryen te werk geſteld om de Toetreeding te beletten, waren even vrugtloos afgeloopen (†); egter hadden zy een zo lang draalen veroorzaakt, als nodig was om *Engeland* tyd te verſchaffen, dat het zich in ſtaat ſtelde tot het aanwenden van een *Derde Middel* om ons, met het zekerſte gevolg, van al het heil dier traage Toetreeding te ontzetten, en, door een ſchreeuwend onregtvaardige Oorlogsverklaaring, ons van alle Regten der Onzydigheid te berooven.

De geheele toedragt der zaaken, met een onbevooroordeeld oog beſchouwd, wees uit, dat *Engeland*, toen CATHARINA, in Grasmaand des voorleden Jaars, het aanbod deezer hoogstheilzaame Verbintenisſe deedt, zich niet in ſtaat bevondt, ons met voordeel den Oorlog aan tedoen: de Zeemagt was te zeer verdeeld. Een verwyl van ruim zeven maanden, door veelerlei middelen bewerkt, was te over genoeg om een aantal Oorlogſchepen van dien kant in gereedheid te brengen, te onzer beſtooking, in gevalle de daadlyke Toetree-

(*) *Zie ons II Deel*, bl. 392.
(†) *Zie ons II. Deel*, bl. 393.

V. BOEK. 1781.

treeding, waar voor men langs hoe meer vreesde, geſchieden mogt. In tegendeel was, van onzen kant, de verſterking onzer Zeemagt, geduurende dat tydverloop, zeer weinig gevorderd. Van dit alles hadt *Engeland* volmaakte kundſchap, en zy, die het aanvaarden der Gewapende Onzydigheid zo lang op den tuil hadden weeten te houden, konden hier van genoegzaame verzekering geeven, althans het aanwenden van allen vlyt belooven, om den aanbouw onzer Oorlogſchepen te vertraagen; het binnen Gaats blyven der gereedliggenden, of het verdeelen derzelven, te bevorderen: zo dat *Engeland* ſlegts een niet noemenswaardig gedeelte zyner Scheepsmagt noodig zou hebben om eenen Oorlog tegen ons te beginnen en te voeren, die alleen dienen moest om ons buiten het Verbond der Gewapende Onzydigheid te houden, en onze reeds dermaate benadeelde Zeevaard en Koophandel, geheel te boeijen, naar een allergevoeligſten ſlag aan denzelven toegebragt te hebben. „ Een Oorlog, door *Enge-* „ *land*, met zo veele nadeelen gevoerd „ als de *Americaanſche*," zegt een *Engelsch* Schryver, „ hadt de Geldmiddelen van „ dat Ryk zeer uitgeput, en de beweeg- „ redenen tot het verklaaren van den „ Oorlog aan de *Hollanders* naſpeurende „ zullen wy waarſchynlyk vinden, dat „ *Engeland* min daar toe werd aangezet

„ door

„ door den prikkel van Eer of door ge-
„ tergden Hoogmoed, dan door een
„ zugt tot Roof, en de begeerte om de
„ kosten des Oorlogs te vergoeden,
„ door de ryke Pryzen, die men ver-
„ wagtte op de *Hollanders* te maaken. (*)

Welke aandoeningen het vertrek van YORKE veroorzaakte.

Toen de Ridder YORKE zo ſchielyk, op 't bevel zyns Hofs, den *Haag*, verlaaten hadt, en 't gerugt van dit voorteken des Oorlogs met *Engeland* door 't Land klonk, baarde zulks, in den beginne geene kleine verſlaagenheid onder de meeste Landzaaten. Elk ſprak hier over naar zyn inzien: groote kommer ging eenigen aan, daar zy zich niets dan ramp uit die Vredebreuke ſpelden. Angst was op 't aangezigt te leezen van ſchatryken en minder vermogenden in den Lande, die hunne geheele Bezitting, of althans het grootſte gedeelte van dezelve, in *Engeland* geplaatst hadden, en nu voor de betaaling der jaarlykſche Renten (†), zo niet voor de Hoofdſom, begonnen te dugten, ſchoon deeze zo geweldig bekom-

(*) *Hiſtory of the internal affairs of the United Provinces from the year* 1780 *p.* 33.

(†) Onderſcheide zyn de begrootingen der Geldſommen door de *Nederlanders* in *Engeland* belegd. Op vry goeden grond mag men vaststellen dat ze meer dan 300,000,000 Güldens *Hollandsch* bedroegen: dewyl, volgens de gemeene berekening, onze Ingezetenen 's jaarlyks 25,000,000 Guldens aan Renten ontvingen. 't Geen zeker *Engelsch* Schryver deedt zeggen, dat *Engeland* aan *Holland*, cynsbaar was.

V. BOEK. 1781.

kommerden 'er met de enkele vreeze afkwamen.. —— Geene geringe verlegenheid beving de Kooplieden over hunne veege ſchat op Zee, die men, voor de Beurs van *Amſterdam*, op niet minder dan dertig Millioenen, en voor de andere Koopſteden zamen op meer dan vyftig Millioenen, begrootte, en waar van zy eerlang een zeer aanmerkelyk gedeelte in de handen der *Engelſchen* zagen. Verwonderlyk was, nogthans, volgens zeer geloofwaardige berigten, de rustige welgemoedheid die, naa het bedaaren der eerſte aandoening van verſlaagenheid, de gemoederen veeler Kooplieden, zo te *Amſterdam*, te *Rotterdam*, te *Dordrecht*, als elders, vervulde. Veelen ſcheenen de anders onderſcheidende en kenmerktekenende charactertrek der Handelaaren, eigen winzugt af te leggen, en betoonden eene gereedheid om alles voor het Vaderland op te zetten. Zy verheugden zich over deeze Vredebreuk, en ſpelden, onaangezien de onmiddelyke ſchade, welke hun dreigde, niets dan goede gevolgen uit deezen Oorlog; zy berekenden de voordeelen, welke de Handel eerlang daar uit zou trekken, als zynde dezelve een geſchikt middel om alle de drukkende bezwaaren op den *Nederlandſchen* Handel door de *Engelſchen* gelegd, en de belemmerende hinderpaalen aan denzelven, reeds meer dan eene Eeuw geleden, geſteld uit den weg te ruimen, en den vryen Handel van dit prangend juk

juk der nydige Naabuuren te ontheffen.

V. BOEK. 1781.

Men bleef, met dit alles, nog eene wyl onkundig, van de eigenlyke Oorlogsverklaaring, als mede wegens den tyd van den aanvang der vyandlykheden, en het uitgeeven van Brieven van ſchaverhaaling door het *Engelſche Hof* tegen de *Hollanders*. Alles ſcheen zamen te ſpannen om deeze gewigtige kundſchappen te vertraagen. De Graaf VAN WELDEREN zogt, zo ſpoedig mogelyk, de Algemeene Staaten de Oorlogsverklaaring des Konings van *Engeland* in handen te doen komen, en zondt 'er een met de Paketboot van *Harwich;* een tweede meende hy over *Margate*, langs een byzonderen weg, hun toe te ſchikken: een Kantoorbediende van een *Hollandsch* Huis te *Londen* werd, ten dien einde, door den Afgezant, met een Brief belast, om dien, op de best mogelyke wyze, na *Holland* over te brengen, met onderrigting dat dezelve niets behelsde dan het in *Londen* reeds bekende nieuws, de *Oorlogsverklaaring des Konings* tegen de Staaten der *Vereenigde Gewesten*. Deeze niemand in *Londen* hebbende kunnen vinden om den Brief na *Margate* te bezorgen, beſloot, met voorkennis van zyne Patroonen, de Heeren WOLFERT VAN HEMERT en GERARD BACKUS, zelve derwaards te gaan en gelegenheid te zoeken om den Brief weg te krygen. Twee Paspoorten bezorgde de Heer VAN WELDEREN deezen Kantoor-

Zonderlinge vertraaging van de Bekendmaaking der Oorlogsverklaaring.

V. BOEK. 1781.

toorbediende, één voor hem zelven en een oningevulde voor den Perſoon, welken hy met den Brief zou afzenden. Te *Margate* en te *Ramsgate* was geen byzondere Paketboot te bekomen; dan ter laatstgemelde plaatſe een Kennis ontmoet hebbende, dien hy bewoog den Brief over te zullen brengen, begaven zy zich na *Duins:* om verder na *Douvres* te gaan en daar middel te bekomen om na *Holland* over te ſteeken; dan te *Duins* vonden zy een Lootsman, die aannam één hunner met zyn boot na *Hellevoetſluis* te brengen voor honderd Guinies, welke zy hem toetelden. De Lootsman, het geld ontvangen hebbende, gaf den Bevelhebber der Bezettinge te *Duins* verſlag van het voorgevallene, en deeze bragt het ter oore van de Luitenant Hoofd-Officier dier Plaatze; deeze oordeelde het zyn pligt, die beide Perſoonen te vatten, en, ondanks hunne verklaaringen van het oogmerk hunner komſte, van alle de omſtandigheden hunner boodſchap, van de Paspoorten eens openbaaren Staatsdienaars, van het opſchrift gerigt aan de Leden eener Souveraine Regeeringe, wiens Afgezant hy was, gevangen te houden. Een Brief door den Luitenant Hoofd-Officier aan Lord STORMONT gaf deezen kennis van zyn gehouden gedrag, verklaarende „ dat hy, als een Magi„ ſtraatsperſoon, en als een yverig Bur„ ger voor zyn Vaderland, het zyn „ pligt

„ pligt geoordeeld hadt, om aan My- V.
„ lord STORMONT de Papieren van den BOEK.
„ Heer VAN WELDEREN, gelyk ook
„ het Paket by die beide Perſoonen ge- 1781.
„ vonden, te moeten zenden, en hun
„ gevangen te houden, tot dat hy nader
„ last dienaangaande zou ontvangen heb-
„ ben, hoopende dat zyn gedrag, door
„ zyne Lordſchap, zou goedgekeurd wor-
„ den: dewyl hy nevens den Bevelhebber
„ der Bezettinge, zich verbeeldde, dat
„ het vertrek van dien Man eenig na-
„ deelig oogmerk voor *Groot-Brittanje*
„ inhadt." By een Staatsdienaar den *Nederlanderen* hoogstwangunſtig verwekte deeze vreemde handelwyze, deeze ſchennis der openbaare trouwe, geen het minſte misnoegen; hy kon niet dan voldaan weezen over eene te leurſtelling van den *Nederlandſchen Afgezant*, dien hy door zynen eerſten Geheimſchryver liet onderregten van 't geen deeze beide Perſoonen was overgekomen, en hem de Paspoorten te rug bezorgen. Men vondt toen en men vindt nog werks om te gelooven dat dit vreemd beloop van zaaken enkel toevallig zou geweest en 'er geen ſchelmsheid agter geſchoolen hebben. De *Engelſche* Nieuwspapieren van dien tyd verzekerden dat zy deeze Briefbezorgers voor Maakers van valſche Bankbrieven aanzagen; doch het medegedeeld egt berigt verzekert ons van het tegendeel. (*)

Het

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 27.

V. BOEK. 1781.

Het vermoeden van een ſlinkſchen handel in dit ophouden kreeg niet weinig ſterkte, doordien de Paketboot van *Harwich* onder zeil gegaan, die den anderen Brief zou overvoeren, reeds voor onze Kust genadert, door tegenwind te rug keerde, en dus de Bekendmaaking allezins vertraagd bleef. Te *Oſtende* en in *Frankryk* hadt men des eer berigt dan hier te Lande, en kreeg men de eerſte kundſchap der Vredebreuke, uit de gemelde Keizerlyke Havenſtad. Een dubbel verwyl, zo volmaakt beantwoordende aan het oogmerk der *Engelſche* Staatsdienaaren om ons onverhoeds op 't lyf te vallen, en zich met den buit der geens kwaads bewuste Koopvaarderen te verryken. Op deezen vlamde men in *Engeland* dermaate, dat, niet tegenſtaande 'er reeds vyf honderd en vyftig Brieven van Marque tegen de *Hollanders* onder 't Groot Zegel, waren afgegeeven, de Verzoekers om dezelve zich in zo grooten getale opdeeden, dat zy elkander verdrongen, en de tyd te kort ſchoot om ze aan allen te verleenen.

't Onverwagt neemen veeler Scheepen.

Hoe gevoelig een neep die onverwagte verleening van vryheid ter Kaapvaard en het onmiddelyk aanvangen der Vyandlykheeden tegen eenen nog ongewaarſchuwden Vyand, der Zeevaardye toebragt, weezen welhaast de Lysten uit der genomene Schepen; den tweeden van Louwmaand waren reeds zestig Koopvaarders in de handen der *Engelſchen* gevallen, en den

den vyfden was deeze lyst tot honderd vier en twintig vermeerderd; elke dag bragt nieuwe tyding van opgebragte Schepen aan; en Louwmaand was niet ter helfte vervuld, of op die grievende lyst waren nog drie en zeventig Schepen aangeſchreeven; voor het einde dier maand beliep het getal ruim twee honderd, welker waarde men op vyftien Millioen Guldens begrootte. (*) Een geweldige kreet, wegens deezen trouwloozen aanval ging in den Lande op, en men kon niet nalaaten eene allerongunſtigſte vergelyking te maaken tuſſchen dit gedrag eens *Christen Nabuurs* en dat eens *Turkſchen Deys van Algiers*, die, in den Jaare MDCCLV, dit Gemeenebest den Oorlog aandoende den *Hollandſchen* Gezant liet weeten. „ Myn „ Heer! de voortreffelyke *Dey* doet u „ verklaaren, dat 'er een beſluit genomen „ is om de *Hollanders* te beoorlogen; dat „ het, derhalven, voegelyk is, dat gy „ van hier vertrekt; maar dat hy u, uit „ eene byzondere gunst, den tyd van „ twee maanden toeſtaat om u naar dit „ bevel te ſchikken: dit zelfde Tydsbe„ ſtek zal ook ſtand grypen ten aanzien „ van de *Hollandſche Schepen;* binnen 't „ zelve zullen zyne Xebecqen geene „ vyandlykheden tegen dezelve plee„ gen."

't Was

(*) Men vindt deeze Lyst in de *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 137.

V. BOEK. 1781.

Twee Oorlogſchepen en één Oost-Indievaarder zeilen kort voor de Vredebreuk uit.

't Was de onbeſchermd gelaate en ongewaarſchuwde Koopvaardy alleen niet, die, in zo grooten getale, ter *Engelſche* Zeehavenen werd binnen gefleept. 's Lands Vlag en de *Oost-Indiſche* Maatſchappy hadden ook proeven van deeze trouwloosheid. Twee Oorlogſchepen, beide van vyftig ſtukken, de *Prinſes Carolina*, gevoerd door Capitein J. STATINCK, na *Liſſabon* beſtemd; en *Rotterdam* onder bevel van A. J. VAN VOLBERGEN, na de *West-Indien* geſchikt, waren tegelyk met het Schip der *Oost-Indiſche* Maatſchappye, *de Vrouw Catharina Wilhelmina* Schipper P. VAN PROYEN, na *Batavia* moetende, op den vyf en twintigſten van Wintermaand des voorleeden Jaars, uit de *Maas* in Zee geloopen, en dus naa dat het vertrek des *Engelſchen* Afgezants reeds daags te vooren was bekend geworden. Het uitzeilen dier Schepen, in dat tydsgewrichte, baarde toen de Oorlogsverklaaring onmiddelyk daar op bekend werd, niet weinig gemompels over de traagheid der Admiraliteit aan de *Maas* en der *Oost-Indiſche Maatſchappye*, in het zenden van onverwylde bevelen om, daar de Wind Oost begon te waaijen, en deeze Schepen met den zelven ſtonden te vertrekken, het uitzeilen te beletten. Een Boode uit den *Haag* met Tegenbevel vertrokken op den vier en twintigſten van Wintermaand kwam eerst tusſchen tien en elf uuren, den volgenden morgen te *Hellevoet*; de ſpraak ging, dat men geen vyf of zes hon-

honderd Guldens hadt willen te koste leggen, om een Visscher, die zich daar toe zou hebben aangeboden, te huuren, om de Schepen, toen nauw in Zee en die zeer wel geseind hadden kunnen worden in te haalen; en dus Millioenen schats den Lande te bespaaren; en, dat nog meer was, twee Oorlogschepen, welke men zo zeer noodig hadt, te behouden. Wat hier van zyn moge de ongerustheid dat zy de slachtoffers eener hun onbewuste Vredebreuke zouden worden, was groot en 'er maar al te veel schyns voor 't geen men wil, dat de *Engelschen*, wegens dit laaten uitzeilen op dit tydstip gezegd hebben „ dat, zo dit stuk geene „ daad van zinneloosheid was, het gewis „ iets ergers moest weezen."

V. BOEK. 1781.

Welhaast verspreidde 'er zich een gerugt, waar op ligtgeloovigheid aasde, dat Capitein VOLBERGEN, geholpen door Schipper VAN PROYEN, en twee *Fransche* Kaapers, tegen een *Engelsch* Oorlogschip van vier en zeventig stukken en twee of drie Kotters, van 's middags ten twee tot 's avonds ten tien uuren zou geslaagen, en de *Engelschen* op de vlugt gedreeven hebben; dan de oneenpaarigheid der berigten, en de verscheide onwaarschynlykheden, by dit geval vermeld, deeden 't zelve by eenigzins bedagtzaamen in twyfel trekken. De *Engelsche*, noch *Fransche* Nieuwsmaaren gaven des eenige zekerheid; en, binnen kort, ontving men van

Valsch gerugt, wegens Capitein VOLBERGEN en Schipper VAN PROYEN.

V. BOEK.

1781.

De Lands-Capiteins STATINCK, en VOLBERGEN, als mede de *Oost-Indiſche* Schipper VAN PROYEN genomen.

het lot deezer gewaagde Schepen geheel andere tyding.

Capitein STATINCK ontmoette in 't Kanaal, op de hoogte van *Calais*, twee *Engelſche* Oorlogſchepen, die hem aanklampten. Hy ſtelde zich te weer, doch moest, naa een half uur vegtens, voor overmagt zwigten, en den wil der *Engelſchen*, om hun na eene *Engelſche* Haven te volgen, volbrengen. Zyn gedrag werd door den Hoogen Zee-Krygsraad, gebillykt. (*) Van den verklaarden Oorlog onkundig en door de *Engelſchen* des niet onderrigt, vernam hy, niet zonder verbaazing, te *Duins* ingeloopen zynde hoe het tuſſchen *Engeland* en onzen Staat geſchaapen ſtondt. Hy werd met zyne Officieren Krygsgevangen verklaard, en het Scheepsvolk, eenige mylen Landwaards in, gevanglyk weggevoerd. —— 't Scheen in 't eerst dat VOLBERGEN een beter lot beſchooren was; want door een *Engelsch* Oorlogſchip van vier en zestig Stukken, op den eerſten van Louwmaand, aangevallen, ſloeg hy 't zelve af, zo deerlyk gehaavend, dat hy, daar toe gelast, 't zelve waarſchynlyk bemagtigd en opgebragt zou hebben. De *Engelſche* Capitein JUTTON van de afgeſlaage *Iſis* moest zich, wegens deeze bekomene nederlaage, voor een misnoegden Krygsraad ver-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1783. bl. 1945.

verantwoorden, en werd wakker doorgeſtreeken. 't Leedt ſlegts weinig tyds of een *Engelsch* Fregat van zes en dertig Stukken waagde het den pas vrygeſtreeden VOLBERGEN aan te tasten; doch moest met ſchade wyken. Schoon het aantal der dooden en gekwetſten in beide deeze gevegten niet groot was, vondt hy zyn wand en Scheepstuig niet weinig ontredderd, toen hy op den vyfden dier maand, ten derde maale ten Scheepſtryd gedaagd werd, door den *Engelſchen* Bevelhebber ELPHISTONE met het Oorlogſchip *Warwich;* hy ſtreedt, en zyn braave Commandeur der Soldaaten, die, in het eerſte gevegt, zyn regter hand verlooren hadt, geboodt in dit laaste, zo wel als in het tweede, zyn Volk met den ouden moed. (*) Doch overmagt deedt bukken, en hy zich overgegeeven hebbende, werd den zevenden te *Spithead* opgebragt; de *Engelſche* Capitein de Admiraliteit deeze overwinning berigtende, verklaart dat zyne Zeilen, Masten en Want, veel geleeden hadden (†). Capitein VOLBERGEN is in een Hooge Zee-Krygsraad, wegens deeze overgave, vrygeſprooken. (§) – 't Was 'er

(*) Aan deezen werden, uit een *Vaderlandsch Fonds*, een geſchenk van 60, en aan de Manſchap een van 300 Dukaaten, in de Gevangenis toegezonden. *N. Nederl. Jaarb.* 1781. p. 858.

(†) *Univerſ. Magaz.* vol. LXVIII. p. 56.

(§) *Nederl. Jaarb.* 1783. bl. 1945.

V. BOEK. 1781.

'er zo verre af, dat de *Oost-Indiſche* Schipper VAN PROYEN, gelyk het gerugt geloopen hadt, met VOLBERGEN in eene Overwinning deelde, dat hy den eigen dag, toen deeze Capitein te *Spithead* verwonnen aankwam, door het *Engelsch* Oorlogſchip de *Perſeds* genomen, in *Duins* opgebragt, en met de twee Oorlogſchepen na de Rivier van *Londen* gevoerd werd; onder zyne ryke Laading hadt hy aan Geld honderd duizend Ryksdaalers, die men in de Bank borg. Eene ſchade, te beklaaglyker om het verzuim van tydige voorzorge. (*) — In *Zeeland* hadt men, op 't eerſte gerugt der Vredebreuke, alles ter waarſchuwinge in 't werk geſteld; van daar was ook, kort vóór dezelve bekend werd, een *Oost-Indisch* Schip uitgezeild; doch Bewindhebbers zonden het terſtond eenige Schuiten na om 't zelve te waarſchuwen, die ook het geluk hadden van het in te zeilen, te rug te brengen, en nevens de Laading te behouden. (†)

De Schout by Nagt BYLANDT en de Capiteins RIETVELD en CRAS, ten tyde der Vredebreuke uitgezeild, ontkomen het.

Op den eigen dag, dat men 's nagts in den Raad des Konings van *Groot-Brittanje* tot den Oorlog met dit Gemeenebest beſloot, waren de Oorlogſchepen *Amſterdam*, onder 't bevel des Schout by Nagts Grave VAN BYLANDT na *Liſſabon*, *Naſſau* Capitein RIETVELD, en *Naſſau Weilburg*

(*) Zie hier boven bl. 20.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 237. 265.

burg Capitein CRAS na de *West-Indiën* in Zee geſtooken. Men vreesde, niet zonder grond, eerlang dergelyke bedroevende tydingen van deezen als van STA. TINCK en VOLBERGEN te zullen hooren. 't Gerugt vermeldde ook ſpoedig dat zy met de *Engelſchen* ſlaags geraakt, en naa een dapperen tegenſtand door overmagt genomen en in *Engeland* opgebragt waren. Gelukkig dat zulks zich niet bevestigde, en het tegendeel naderhand bleek, daar BYLANDT zyne reis na *Liſſabon* voortzette; terwyl RIETVELD en CRAS te *Madera* binnen liepen, van een *Engelsch* Kaaperſchip de Vredebreuk vernomen hebbende, die hem ook een *Hollandsch* Schipper met twaalf man, wiens Schip genomen en na *Kork* opgezonden was, op zyn eisch, te rug gaf. In plaats van na *St. Euſtatius*, werwaards die beide Oorlogſchepen eerst beſtemd waren, te ſtevenen, hadden zy koers gezet na *Curacao*, waar zy in Sprokkelmaand deezes Jaars behouden binnen zeilden, gelyk wy ze vervolgens aldaar zullen aantreffen. (*)

V. BOEK. 1781.

Vlaardingen en *Maasſluis*, bloeiende door Vischneering, hadden deezen Winter ter Beugvaart, meer Schepen dan gewoonlyk uitgerust. Kort voor de Oorlogsverklaaring zeilden 'er honderd vyf en

De *Vlaardingſche* en *Maasſluisſche* Vischhoekers komen meest behouden t'huis.

(*) *N Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 21. 't Jaar 1782. bl. 828.

V. BOEK. 1781.

en veertig van die beide Plaatzen, in Zee. Groot was de verlegenheid der Ingezetenen voor de Visch-vloot; men draalde niet om terſtond, op de tyding der Vredebreuke, eenige Schepen in Zee te zenden, om de Vischhoekers des te verwittigen, en aan te zeggen om onmiddelyk de eerſte Haven de beste in te loopen: vier Schuitjes waren ten dien einde van *Scheveningen* reeds na Zee vertrokken. Boven al deedt in deeze waarſchuwing veel dienst de wakkere *Vlaardingſche* Stuurman JACOB VAN DER WIND, die, met een welbezeild Hoekerſchip, daar toe gulhartig door den Eigenaar, den Heere ASSENDELFT DE KONING aangeboden, den negen en twintigſten van Wintermaand in Zee ſtak, en den elfden van Louwmaand, geen Schepen meer in Zee verneemende, behouden te rug kwam: zyn kloekmoedige yver werd met eenen Gedenkpenning, te zyner eere geſlaagen, beloond. De geheele Vloot, liep, op onderſcheide tyden, in verſchillende Havens, binnen, behalven één Vischhoeker die geſtrand was, en zeven, die in 's vyands handen gevallen waren. Een gering verlies als men in aanmerking neemt hoe zeer die weerlooze gejaagd en naagezet wierden door eene menigte *Engelſche* Kaapers, met opzet uitgezonden om deeze *Hollandſche Visſchers* prys te maaken. Men hieldt te *Vlaardingen* en *Maasſluis*, naa de behoudene wederkomst, ſtaatlyke buitengewoone Godsdienst-

dienstoefeningen, om het Opperweezen voor zyne byzondere gunstbewyzen den Scheepelingen en den Ingezetenen dier Plaatzen betoond, hartgrondig te danken. (*)

De Bewindhebbers der *Oost-Indiſche Maatſchappye*, bedugt voor derzelver Bezittingen, en de thans verwagt wordende Schepen, hielden met Sprokkelmaand, in den *Haage*, eene voorloopige Vergadering om de best mogelyke middelen, in een en ander geval, te beraamen. 't Beſluit was dat de Bewindhebber VAN DER PARRE, vergezeld van den oudſten Advocaat der Maatſchappye BOERS, zich na *Frankryk* zouden begeeven, om met dat Hof te overleggen wat te doen; en, op kosten der Maatſchappye, hulp van de *Franſche* Oorlogſchepen te erlangen, die de herwaards komende Schepen zouden te gemoete zeilen, en in de eene of andere Haven veilig geleiden: om dit Plan met een gewiſſer uitſlag te volvoeren zondt men eenige Stuurlieden in dienst der *Oost-Indiſche* Maatſchappye derwaards, die zich op de *Franſche* Oorlogſchepen zouden begeeven om de *Franſche* Zee-Bevelhebbers den gewoonen koers der t'huiszeilende *Oost-Indievaarderen* aan te wyzen.

Beſluit der Bewindhebberen van de *O. I. Maatſchappy*, om *Fransch* geleide te vraagen.

Zy

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 250. 897. en H. H. VIERVANT Leerreden te dier gelegenheid te *Vlaardingen* uitgeſprooken.

V. BOEK. 1781.

Zy hadden, onder andere maatregelen, om de te rugkomende Schepen te verwittigen van den Oorlog, en de eerſte Haven in *Frankryk*, of in *Spanje*, te doen inloopen, een *Oost-Indisch* Stuurman op een gehuurd *Zweedsch* Scheepje, uit *Texel* gezonden; hy diende in ſchyn op 't zelve als gemeen Matroos, heimlyk voorzien van de Papieren en bevelen der Maatſchappye. Op de hoogte der *Azoriſche Eilanden* kruiſende ontmoette dit Scheepje verſcheide *Engelſche Kaapers*, die in 't eerst met de gewoone mishandelingen 't zelve vry lieten; dan eindelyk begreep een Kaper-Capitein, dat een *Zweedsch* Scheepje, alleen met ballast gelaaden, niet zonder gewigtige redenen, op die hoogte bleef heen en weer kruiſen; hy werd te raade 't zelve te neemen, en nauwkeurig te onderzoeken: langs deezen weg vondt hy de Papieren nam het Volk over, en ſtak het Scheepje in brand. Deeze voorzorge verydeld zynde bleef de bekommering voor die rykgeladene Schepen groot; bekend was het dat eene menigte *Engelſche* Kaapers zich op die hoogte onthielden, loerende op dien prooy.

Een *Zweedsch* Scheepje, om de O. I. Schepen te verwittigen uitgezonden genomen.

Gelukkiger ſlaagden twee *Franſche* Fregatten, uitgezonden om op de Schepen der *Oost-Indiſche* Maatſchappye te pasſen, daar zy een Voorzeilder ontmoetten en in eene *Spaanſche* Haven veilig binnen voerden. — Drie andere werden door een *Hollandſche* Koopvaarder gepraid, en van den

Eenige O. *I. Schepen*, ontkomen het gevaar, één zinkt.

den Oorlog verwittigd: zy ſtevenden om den Noord, en bercikten ongemoeid de *Noorweegſche* Haven *Oxholm*. — Zes zamen zeilende *Oost-Indiſche* Schepen kreegen, langs een onaangenaamer weg, tyding van den Oorlog. Een *Engelſche* Kaper van achtentwintig Stukken, deedt op de hoogte der *Azoriſche Eilanden*, *Corvo* en *Flores*, hun aan, zondt een Sloep aan Boord van een der Schepen. De Kaper-Capitein HAMILTON, hoe zeer ook vlammende op dien buit, vondt zich te zwak om met een goed gevolg deeze zes Schepen, hoe weinig ook ten Zeeſtryd toegerust, aan te tasten; hy deedt den voorſlag by de kennisgeeving van den Oorlog, dat hy met één der zes Schepen zich zou vergenoegen, en de andere ongeſtoord laaten vaaren. Hy bekwam een weigerend antwoord, en begon daar op terſtond het gevegt. Op 't Schip *Concordia* hadt hy het voornaamlyk gemunt, en gaf het verſcheide ſchooten onder water; de *Oost-Indiſche Schepen* weerden zich dapper, en, hoe weinig toegerust ten onvoordagten ſtryd, ſloegen zy dien Kaper af, zy zouden denzelven geheel verſlaagen of genomen hebben, indien de grondſchoten de *Concordia* toegebragt, 't zelve niet ſchielyk hadden doen zinken, het redden van het Scheepsvolk, 't geen welgelukte, gaf den Kaper tyd om, hoe ontredderd, af te deinzen. De vyf behoudene Schepen zetten koers na *Cadix*; eenige *Spaanſche* Schepen van DON CORDOVA be-

V. BOEK. 1781.

begeleidden ze in de Baai dier Havenſtad. De tyding dier ontkomingen, met eene zo geringe ſchade, in vergelyking met die de Maatſchappy zou geleden hebben, indien gelyk gemaklyk zou hebben kunnen gebeuren, eenige *Engelſche* Oorlogſchepen, ze ontmoet en opgebragt hadden, verheugde de Belanghebbers en alle Vaderlanders, naar gelange van de uitgeſtaane bekommernisſen, hoope ſcheppende, dat zy zo verre in behoude Havens, door goede ſchikkingen van een Gewapend geleide eerlang de Vaderlandſche Ree zouden beſtevenen. (*)

Het Engelsch Oost-Indisch Schip, de *Generaal Barker* ſtraat op onze Kust.

Ontkwamen dus onze t'huiskeerende *Oost-Indiſche* Schepen, voor 't meerendeel het Zee- en Krygsgevaar, een *Engelsch Oost-Indisch* Schip, de *Generaal Barker* geheeten, was, nevens tien anderen, die beide, hoe klein ook het laatstgemelde mogt weezen, te boven en behouden eerst in *Irland* en vervolgens in *Duins* gekomen. 'Er ſtak den twaalfden van Sprokkelmaand een hevige ſtorm op; de Capitein TODD, reeds drie ankers op reis verlooren hebbende, was, den ſtorm dugtende, aan Land gegaan om zich van 't noodige rytuig te voorzien; doch, eer hy weder aan boord kon komen, veel min het ontbreekende daar bezorgen, was het Schip, naa 't verlies van alle overige An-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 437. 1230 1240. 1402.

Ankers en Kabels, reeds Zeewaards ingedreeven. Noodſchooten onder den *Engelſchen* Wal gedaan, bragten geen redding toe. Het geraakte vast op *Kentiſch Knock*; maar met een hoog ty weder los, alle de Booten en Sloepen, als mede de Groote en Bezaans-mast, verlooren hebbende. De ſtorm aanhoudende dreef het redloos Schip na den *Hollandſchen* Wal, en geraakte den zestienden tusſchen *Zandwyk en Noordwyk* in grooten nood, dien het door aanhoudend ſchieten uit zwaar Geſchut te kennen gaf, tot het tegen den middag onder *Noordwyk* ſtrandde. (*)

Redding aan de Schipbreukelingen toegebragt.

Het ſchieten bragt dit geheele Dorp op de been, en aan den Zeekant. Onder deezen ook den Menschlievenden Leeraar der Hervormde Kerke te *Noordwyk aan Zee*, A. VAN ROYEN, die een der Schipbreukelingen op een ſtuk houts, bykans moeder naakt, ziende aandryven, en in groot gevaar om ten einde kragten, te bezwyken, zichzelven in Zee, hem te gemoete begaf, redde, zyne naaktheid dekte, aan zyn huis te bedde deedt brengen, en den half door koude verſtyfden Zeeman verkwikte: deeze bleek een hulp van den Loots te zyn. Aan de wakkerheid van deezen Menſchenvriend hadden de ongelukkigen, die zich op 't Wrak bevonden, hunne voorſpoedige en gelukkige behoudenis, naast de Voorzienigheid, groo-

(*) *London Magaz.* 1781. p. 147.

V. BOEK. 1781.

grootendeels, te danken Hy boodt, toen het Schip ſtrandde, uit eigen beurs aan de onkosten te betaalen, als men ſlegts één of meer Pinken aan laag water kon brengen; doch zulks kon toen niet geſchieden, en wanneer men dit hulpmiddel vervolgens in 't werk ſtelde begaf hy zich aan Boord van een der Pinken, bemoedigde zyne Dorpelingen om zich van de pligten der Menschlievenheid te kwyten. Zy deeden het, en bragten omtrent honderd Perſoonen, die den dood oogſchynlyk te gemoete zagen, aan Land: onder deezen bevonden zich de Secretaris en twee Knegts van den geweezen Gouverneur van *Madras*, twee *Indiaanſche* Vrouwen, twee zwarte Kindertjes, en vyftien *Franſche* Krygsgevangen, die nevens hun Leeven, hunne Vryheid wedervonden, althans men wil dat zy den voet op *Hollandſchen* bodem zettende in 't *Fransch* uitriepen. *Wy zyn geen gevangenen meer! wy zyn Franſchen!* Zy werden terſtond ontſlaagen, na *'s Gravenhaage* overgebragt, en den *Franſchen* Afgezant voorgeſteld. —— De geredde *Engelſchen* werden op Wagens na een Herberg te *Noordwyk op Zee* gebragt, van al het nodige voorzien en door een Wagt van het Regiment *Zwitzers* te *Leyden* in bezetting liggende, en deels van daar na *Noordwyk op Zee* getrokken, bewaard. —— Een der Officieren deezer *Zwitzerſche* Bende herkende, onder de Schipbreukelingen eenen zeer goeden Vriend, en tevens den

Zwa-

Zwager van zyn Major; deeze ontmoeting, en 't nabyzyn van zyn Broeder verminderde zyn ongeluk en lag hem, daar hy zyn Vriend omhelsde, dit woord in den mond *Nog is 'er een geluk in dit ongeluk!* — Aan de *Engelſche* Officieren werd, op hun woord van Eer, vergund in de Stad *Leyden* hun verblyf te houden, terwyl de Gemeenen in het Pesthuis, even buiten *Leyden*, een ſchoon en ruim Gebouw, overgebragt, en Menschlievend van het noodige verzorgd wierden; zo dat zy, over dit onthaal, in 's Vyands Land, zo wel als over de onmiddelyk verleende hulpe, hun genoegen en dank betoonden. — Vyftien der Schipbreukelingen, waren verdronken: meestal door dien zy het gewaagd hadden op ſtukken houts van Boord te komen. (*)

V. BOEK. 1781.

De Beſtuurders der *Engelſche Oost-Indiſche Compagnie*, het ongeluk dit Schip overgekomen verſtaan, en vernomen hebbende, hoe de Eerw. VAN ROYEN, met zyne Dorpelingen, zo veel tot redding der elendigen gedaan hadt, gaven hunnen Agenten te *Amſterdam* last deezen Leeraar twee honderd Guinies, en de andere *Noordwykers*, die, op zyn aanſtaan, de behulpzaame hand aan de Schipbreukelingen geboden hadden, honderd Guinies uit

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 438. *Lond. Magaz.* als boven.

V. BOEK. 1781.

uit hunnen naam, ten geſchenke te geeven, tot erkentenis van den betoonden Yver en beweezene Menschlievenheid. Daarenboven kreeg die voorbeeldlyke Leeraar uit zeker *Vaderlandsch Fonds* ten behoeve onzer Krygsgevangenen in *Engeland*, opgerigt, een Zilveren Theepot en Melkkan, de eerſte met het *Latynſche* Opſchrift *Batavorum in hostes Virtuti*, op de tweede ſtondt *Naufragorum hostium Tutori:* dewyl hy van de Beſtuurders de wedergave zyner gedaane Verſchotten niet hadt begeeren te ontvangen. (*)

Laading van dit Schip en de handelwyze daar omtrent gehouden. Ondanks den voorſlag van *Utrecht.*

Zo ras het Schip de *Generaal Barker* geſtrand en 't bekend was dat het den geweezenen Gouverneur van *Madras*, den Heer THOMAS RUMBOLD, met zyne Vorſtlyke Schatten, op negen honderd duizend Ponden *Sterlings* begroot, overgevoerd hadt, liep het gerugt, dat 'er, onder veele Kostlykheden, twintig kisten met Geld, en een kistje met ruwe Diamanten, aan Boord waren. Dan de Heer RUMBOLD, aan de *Kaap de Goede Hoop*, den Oorlog met *Frankryk* en *Spanje*, en de mogelykheid eener Vredebreuke met dit Gemeenebest, vernomen hebbende, hadt de Geldkisten, en andere Schatten, in een *Portugeesch* Schip doen overſchepen. De Laading des geſtranden en terſtond in 't zand diepzinkenden Schips, beſtondt voor-

(*) *Post van den Neder-Rhyn* I. Deel. bl. 96. *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 667. 850.

voornaamlyk in Salpeter, Neteldoeken, en Zyden Stoffen. (*) De ongeſtuime Zee, en de moeilykheid om by 't Wrak te komen bragt te wege dat men, met veel arbeids, in 't eerst, van de Laading borg: dan eerlang rees het zo verre dat het gemaklyk tot den bodem toe kon ontlaaden worden. Alles was doornat en beſchadigd, en werd na *Amſterdam* gezonden om het, zo veel mogelyk, te herſtellen en te zuiveren. De voorraad der geborgene goederen was zo groot en dezelve van zo veel waarde, dat Staaten van *Utrecht* door hunne Afgevaardigden ter Algemeene Staatsvergaderinge lieten inbrengen, hoe zy oordeelden, dat, ſchoon dit Schip op *Hollandſchen* Bodem geſtrand was, de voordeelen daar van komende, niet aan dit *Gewest alleen;* doch aan 't *Bondgenootſchap in 't algemeen*, toebehoorden; maar dit werd afgeſlaagen. (†) De geborgene Goederen verkogt de Rentmeester Generaal van *Noordholland*, *Kennemerland* en *Brederoode* in 't *Zuider-Kwartier*. Middelerwyl hadt men de Officieren en Adelborſten, op hun woord van Eer, V. BOEK. 1781.

(*) Volgens de *Engelſche* Opgaave was het Schip 328000 P. St., dat is ruim 3280000 Gl. waardig; naamlyk 1750000 Gl. aan de Oost-Indiſche Maatſchappy in *Engeland*; 800000 Gl. aan verſcheidene Kooplieden; 500000 Gl. aan geheimen Handel; 150000 Gl. aan Mr. PERRYN en 80000 Gl. aan Schip en Gereedſchappen. *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 444. 659.

(†) *Reſol. Gen. Vener.* 18 Mey 1781. *Reſol. van Holland* 21 Aug. 1781.

V. BOEK. 1781.

Eer ontſlaagen, en met toegelegd Reisgeld weggezonden, toen de Zee-Capitein STATINCK met zyne Officieren en Adelborſten in *Engeland* ontſlaagen en hier wedergekeerd waren. (*)

Eenige *Engelſche* Kaapers beloopen ongelukken op onze Kust.

De zelfde Storm, die dit rykgelaaden *Oost-Indisch* Schip uit *Engeland* herwaards dreef, en in de Havens van dat Ryk groote ſchade veroorzaakte; deedt eenige *Engelſche* Kotters en Kaaperſcheepjes, zo op den *Zeeuwſchen* als *Vlaamſchen* Wal, by *Bierviet*, de *Groede*, en de *Hoofdplaat*, ſtranden. Onder andere liep te *Zierikzee* een Kaperſchip, uit *Duins* van de Ankers gedreeven, binnen, met zeer veel Krygsbehoeften aan Boord, nevens twee andere, beſtemd om na de *Kaap de Goede Hoop* te ſtevenen. Men plaatſte de Manſchap dier, zonder Wapenen bekomene vyandlyke Vaartuigen in gevangen huizen. Dit Lot kwam ook eenige *Engelſchen* over, die van, aan de Kust liggende Kaapers aan land traaden, en door de *Katzandſche* Boeren gevangen genomen werden. Eenige gewapende Landzaaten van *Breskens* en *Groede* veroverden een Kaper met de daar op gebleevene Manſchap, naa den aan Wal geſtapten Capitein, met vyf Matroozen, gevat te hebben. (†)

Een *Engelsch* Kaper-Schip beſchiet *Scheveningen*.

De ontrustingen der *Engelſche* Kaapers aan onze Kusten waren ontelbaar; doch van

(*) *Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 986. 987. 2089. 782.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 486. 659. 660.

van geen meldenswaardig gevolg: zy loerden ſteeds op onze Viſſchers, die veel mishandelens moesten uitſtaan. In het najaagen van een *Vlaardinger* Viſſcherhoeker, die het ſchieten van een *Engelſchen* Kotter niet langer kon ontwyken, dan door het by *Scheveningen* op ſtrand te zetten, kwam deeze zeer naby land, en bleef onophoudelyk vuuren op den hem ontzeilden prooy. Dit viel voor juist toen de Kerk van dat Zeedorp uitging, elk ſpoedde zich ſtrandwaards. Eenige Kogels bereikten het Dorp en kwamen door de daken der huizen. Zulks veroorzaakte nietweinig beweegings. Een *Scheveninger* ylde na den *Haage*, vervoegde zich by den Stadhouder op de *Parade*, en verzogt hulp. Het verſpreide gerugt, het hooren ſchieten, lokte eene onbeſchryflyke menigte nieuwsgierigen uit de Hofplaats na *Scheveningen*, de weg was met Koetzen en Wandelaaren bezaaid. Zyne Hoogheid, vergezeld van den Veldmaarſchalk den Hertog van *Brunswyk*, vervoegde zich mede derwaards; een bende Ruiters en Granadiers, op 't Plein gereed ſtaande, werd terſtond afgezonden, plaatſte zich met ſcherpe Patroonen en Handgranaaten, gedeeltlyk aan ſtrand, gedeeltlyk by de Dorp-kerk. (*) Welhaast deinsde de Kotter af, en nam daar mede die opſchudding een einde. Men wil,

V. BOEK. 1781.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 136.

V. BOEK.

1781.

wil, dat zyne Hoogheid van die in 't Dorp geſchoote Kogels, ter gedagtenisſe, mede genomen en bewaard heeft.

Ontzettend, doch valsch, gerugt dat *Vlisſingen* door de *Engelſchen* zou ingenomen zyn.

Zo weinig men dit telde, en, in de daad, het was van geen aanbelang, en alleen, om dat het zo naby de Hofplaats voorviel, en de omſtandigheden, die het vergezelden, eenigzins opmerkelyk; zou een gerugt, dat laater zich verſpreidde, van meer betekenis geweest hebben, indien de uitkomst 'er het zegel op gedrukt hadt. Den zesen twintigſten van Lentemaand vervulde eene groote verſlaagenheid veeler gemoederen, op de verſpreidde maare, dat de *Engelſchen*, den voorgaanden dag, met twaalf Oorlogſchepen, eene Landing in *Zeeland* gedaan, de op de *Zeeuwſche* ſtroomen liggende Oorlogſchepen vermeesterd, en *Vlisſingen* ingenomen hadden. Schoon die tyding weinig ingangs vondt by kundigen en welbedagten, kreeg ze geloof en won veld, tot dat laatere Brieven uit *Zeeland* gekomen, des niets gewaagende, de opgevatte ſchrik, zo ſchielyk deeden verdwynen als dezelve ontſtaan was. Aanleiding tot dit gerugt hadt, zo men wil, gegeeven het ſchieten in Zee gehoord, en 't berigt van Viſchers en andere binnen komende Schepen, die verhaalden eene *Engelſche* Vloot in Zee gezien te hebben. Ook waren, 'er met de daad *Engelſche* Koopvaarders, door eenige Fregatten begeleid, en tot het afhaalen van *Duitsch* Krygsvolk na *America* beſtemd, onze Kusten voorby gevaaren,

en

en hadden, om ſeinen te geeven, of om eene ydele vrees te verwekken in 't hart der *Nederlanderen*, veelmaalen geſchooten: (*) —— Mogelyk liet men dit zo onwaar, als onwaarſchynlyk gerugt door 't Land loopen om te beproeven hoe de Landzaaten te moede zouden weezen, indien de aangevangen *Engelſche* Oorlog, doorgezet wierd, en 't op 't nypen eener daadlyke Landing op onze Kusten aankwam. 't Was althans het geſtaadig zoeken van veelen in den Lande om de Magt van dat Ryk ontzaglyk, en onze Vredebreuk met hetzelve als doodlyk te doen voorkomen. Die het uit dit oogpunt beſchouwden, en met verontwaardiging hoorden hoe *Engelschgezinde Hollanders*, dit Gerugt, zo wyd mogelyk deeden klinken, 't zelve met zeker kwaadaartig genoegen mededeelden, hadden alle reden om, over die laage kunstgreep te lachen, toen de uitkomst de valschheid bewees, en volmaakt aan hunne verwagting beantwoordde. Terwyl zy zich beklaagden, dat wy geene Oorlogſchepen gereed of in Zee hadden om dit *Engelsch Convoy*, 't geen men hieldt die opſchudding veroorzaakt te hebben, te onderſcheppen.

1781.

De Wethouderſchap van *Vliſſingen*, overtuigd dat dit vermeend gevaar, in een

Vliſſingen ſtelt zich in ſtaat van tegenweer.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 663.

V. BOEK. 1781.

een daadlyk zou kunnen verkeeren, beſloot eerlang geene middelen onbeproefd te laaten tot het beſchermen van het Leeven en de Bezittingen der Ingezetenen, en beval, dat ieder Mansperſoon, Burger of Inwoonder der Stad, achtien Jaaren en daar boven oud, zich zou hebben te voorzien van een behoorelyk Schietgeweer, geproefd en met het Stadswapen gemerkt, een Patroontas met twaalf ſcherpe Patroonen, mitsgaders een behoorelyk Zydgeweer: de Burgers voorts aanmaanende om zich in den Wapenhandel te oefenen, en zich, ten tyde van Alarm, op de Loopplaatzen, door de Regeering aangeweezen, te laaten vinden. Van dit alles waren, behalven de Regeeringsleden, Predikanten en door Lichaamsgebreken onbekwaamen, de *Doopsgezinden*, die, egter, by eenen aanval, of ongelukken van brand, zich boven anderen zouden moeten laaten gebruiken tot Brandblusſing en zodanige andere noodwendige dienſten als zy met een vry geweeten, zouden mogen waarneemen, uitgezonderd. (*)

Of Lord MULGRAVE den aanſlag op *Vliſſingen* in den zin gehad hebbe.

Lord SANDWICH was zeer ingenomen met het Plan om *Vliſſingen* aan te tasten; en 'er liep, in Hooimaand, een gerugt, dat de Vloot onder Lord MULGRAVE daar toe beſtemd was; men ſchreef het niet volvoeren toe aan den ſchroom

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1586.

ſchroom der Lootzen om zo zwaare Schepen in de *Zeeuwſche* gaten te brengen; doch anderen willen, en met veel gronds, dat behalven de zeer welbekende zwarigheden om op die Reede te komen, als mede die, welke de wind dikwyls aan het uitloopen veroorzaakt, om niet te ſpreeken van den toen verdeedigbaaren ſtaat der Stad *Vliſſingen*, de *Engelſchen* geen oogmerk altoos hadden tot zulk eene onderneeming: het bleek ook dat Lord MULGRAVE, ſlegts om de leus gekruist en zich op de Kust vertoond hadt, om ons te ontrusten en zo de *Zeeuwſche* als *Hellevoetſche* Schepen bedryfloos te doen blyven, daar zy lagen. (*)

Hoe men zich, naa de Oorlogsverklaaring, teLande in ſtaat van tegenweer ſtelde.

Wy moeten, dit van *Vliſſingen* vermeld, en gezien hebbende, hoe het zich op Zee, by den aanvang des *Engelſchen* Oorlogs, toedroeg, optekenen in welker voege men zich te Lande tot denzelven toerustte. — Op de ontvangene Oorlogsverklaaring werd de Vergadering der Staaten van *Holland*, die tot den vyfden van Louwmaand geſcheiden was, terſtond wederom by een geroepen, de Vlag-Officiers, en de Ingenieurs uit de Grensſteden, gelast in den *Haage* te komen, alle Officiers en Verlofgangers moesten zich onmiddelyk by hunne Regimenten begeeven. Verſcheide Zee-Officiers en Ingenieurs, werden

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1799.

V. BOEK. 1781.

den na de Kusten en ſterke Plaatzen gezonden, om de Batteryen te onderzoeken, de vervallene in beter ſtaat te brengen, of, daar 't noodig was, nieuwe Batteryen op te rigten. Naa *Texel*, *Hellevoetſluis*, en andere Plaatzen, ſchikte men voorraad van Geſchut, Kruid en Kogels. Het ſtrand, van den *Hoek van Holland* af tot benoorden *Wyk op Zee*, was dra, hier en daar met Wagthuisjes en Geſchut, voorzien, in en om de Zeedorpen, Krygsvolk gelegd. De Bewoonders dier Dorpen, voor zo verre zy het in Zee, wegens de Kaapers met hunne Vischſchuiten niet, of ſchaars, waagen durfden, en de Koopvaardyvaard, door den ontſtaanen Oorlog geſtremd, geen Volk behoefde, verzogten met Geweer voorzien, en in den Wapenhandel geoefend te worden, om, in geval van nood, den Vyand kloeken wederſtand te bieden. Men ſprak veel van in 't Voorjaar drie Veldlegers te velde te brengen, als één by *'s Gravenhaage*, één in *Noord-Holland* en één in *Friesland*. Een ontwerp, 't geen, daar de Kryg ter Zee moest gevoerd worden, veel wederſpraaks ontmoette, en ook ras verdween.

Wat ten Zeedienst geſchiedde.

Eenige rustende Zee-Capiteins daagden op om hun dienst den beſprongen Vaderlande, aan te bieden. De Admiraliteiten ſcheenen, daar het Zeeweezen zo verwaarloosd lag, en de Oorlog nu met de daad was uitgeborſten, yver en werkzaamheid te verdubbelen, kogten, ten hoogen pryze, veel

veel Houts, om de oude Schepen te herſtellen, en nieuwe aan te bouwen; het timmeren op byzondere Werven, werd, om 't benoodigd Werkvolk te krygen, verboden; ook liet men op andere dan de Landswerven, en die van de *Oost-Indiſche* Maatſchappy, Schepen opzetten, een gedeelte des Volks werkte den Zondag over. Dan met al dit werd'er weinig uitgevoerd.

Uitleggers in de Zeegaten gebragt. *Zeeland* gedekt.

Onvermydelyk noodig is het, behalven een Oorlogsvloot in Zee, wel bemande en gewapende Uitleggers in de Zeegaten en Stroomen te hebben, hier in werd voorzien. In *Zeeland* waren reeds, de omſtandigheden op 't einde des afgeloopen Jaars hachlyk ſtaande, eenige maatregelen genomen, welke de Voorzigtigheid aanprees in een Gewest, dat, meer dan eenig ander, voor vyandlyken aanval, in eenen Zee-Oorlog, bloot lag. In gansch *Walcheren*, te *Veere*, en inzonderheid te *Vliſſingen* was men bezig met het herſtellen der Batteryen, en het aanleggen van nieuwe Werken, het onderzoeken van 't Geſchut, en verheugde zich over de verzekering dat men verſterking van Krygsbezetting in die beide Steden zou ontvangen, en eene Bende Artilleristen krygen. —— Op de eerſte tyding, dat de Ridder YORKE den *Haag* verlaaten en *Engeland* onmiddelyk daarop vyandlykheden begonnen hadt, vervoegden zich eenige Heeren uit Gecommitteerde Raaden van *Zeeland* na *Vliſſingen*, deeden de

Poor-

V. BOEK. 1781.

Poorten en Haven ſluiten, de Wagten verdubbelen, en, op verſcheide plaatzen, Oorlogſchepen leggen, als één voor die Stad, één voor *Veere*, één voor de *Zierikzeeſche* Haven, en één op *Flakké*. De verwagt wordende Bezetting, door de vorst, te *Dordrecht* opgehouden zynde, diende eenige Manſchap van het Oorlogſchip voor *Vliſſingen* om de Wagten te kunnen verdubbelen; doch deeze werden weder na Boord gezonden, door dien eenig Volk uit de Bezetting van *Veere* die post waarnam. De Generaal DOPF werd van zyne Hoogheid aangeſteld en afgevaardigd om over 't Krygsvolk op *Walcheren* bevel te voeren, en twee Ingenieurs om het opzigt over de Batteryen en het Geſchut te hebben, 't geen gebragt werd na die plaatzen waar men den eerſten aanval dugtte. Met het einde van Lentemaand bevondt zich *Zeeland*, in den ſchoonſten ſtaat van tegenweer, zo door het planten van Geſchut op de reeds zynde Batteryen als door het aanleggen van nieuwe, geſchikt om alle de Gaten te beſtryken, die daarenboven van Uitleggers voorzien waren. (*)

Herhaald Voorſtel van Zyne Hoogheid om en de Zee en de Landmagt te verſterken.

Een Brief der Algemeene Staaten aan de Staaten der byzondere Gewesten, den zes en twintigſten van Wintermaand des voorgaanden Jaars gedagtekend, behelsde het herhaald Voorſtel van zyne Hoogheid, om;

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 264. 1785. 1787.

om, tot verdeediging van den Staat „ten
„ minſten vyftig of zestig Schepen uit te
„ rusten, en onder deezen niet minder
„ dan twintig of dertig van Linie, en het
„ vermeerderen van de Landmagt tot vyf-
„ tig of zestig duizend Man; het brengen
„ van de Grensplaatzen in een behoorely-
„ ken ſtaat van tegenweer en het voor-
„ zien der Oorlogs-Magazynen met de
„ vereischte behoeften. (*) — Hy be-
„ tuigde, met genoegen gezien te heb-
„ ben, dat aan dit Voorſtel, ten aanzie-
„ ne van de Zeemagt, zo verre was vol-
„ daan, dat deeze eenigzins in een bete-
„ ren ſtand gebragt ware; dat hy zich
„ vleide, dat door de Heeren Staaten
„ van alle de Gewesten, in de gevaarly-
„ ke omſtandigheden, daar de Republiek
„ zich in bevondt, waar in men, *naa het*
„ *voorgevallene zedert twee dagen*, niet
„ genoeg op zyne hoede kon zyn,
„ geene zwarigheid zou worden gemaakt
„ om in den voorgeſlaagen aanbouw
„ van Schepen van Linie, en de uit-
„ rustingen voor het aanſtaande Jaar,
„ welke niet konden worden naagelaaten,
„ zonder de Republiek aan de grootſte
„ onheilen bloot te ſtellen, volkomen
„ toe te ſtemmen, en de noodige Pen-
„ ningen te verſchaffen. — Dan hy dagt
„ naalaatig te zyn in zynen pligt, indien
„ hy

V. BOEK. 1781.

(*) Deeze voorſlag was reeds in Maart 1779 geſlaan. Zie ons II. D. bl. 33.

V. BOEK. 1781.

„ hy niet gelyktydig verklaarde, dat het „ even noodig was de Republiek te Lan„-de eene ontzag wekkende gedaante te „ geeven; met leedweezen moest hy zeg„ gen, dat zyne Poogingen, toe hier toe „ aangewend, om de Landmagt van den „ Staat mede vermeerderd te zien, van „ geen vrugt waren geweest." Naa aanmaaning om niet min in de Verſterking der Land- dan der Zeemagt te voorzien, verklaarde Zyne Hoogheid „ voor de ge„ volgen, uit het verwaarloozen van het „ een en ander te dugten, niet te kun„ nen inſtaan: leedt het Gemeenebest „ daar door nadeel, 't kon hem, die „ meer dan ééns gewaarſchuwd hadt, „ niet geweeten worden." — Hy verzogt dan nogmaals Hun Hoog Mogenden zyn Voorſtel by de byzondere Gewesten te willen onderſteunen, „ hoo„ pende dat dezelve, in deeze gevaar„ lyke omſtandigheden, meer invloeds „ zouden hebben, dan in voorige tyden, „ en dat Financieele Conſideratien niet „ zouden wederhouden dat geen te doen, „ 't welk onvermydelyk vereischt werd, „ wilde men het lieve Vaderland niet „ bloot ſtellen aan eenen Vyandlyken „ Inval."

Door Hunne Hoog Mogenden aangedrongen.

Hunne Hoog Mogenden drongen het Voorſtel zyner Hoogheid aan „ daar de Be„ rigten uit *Engeland* ontvangen, en het „ ſchielyk vertrek van den Ridder YORKE, het bekommerlyk uitzigt gaven, van „ de Republiek, eindelyk blootgeſteld „ te

„ te zien aan het gevaar van in den heerſchenden en alvernielenden Oor-log deel te moeten neemen. Zy erkenden dat, in de verbetering van het Zeeweezen, wel iets; maar op verre naa niet genoeg, gedaan was, om ſterk gewapende Vyandlyke Mogenheden, gerust onder de oogen te zien, of den Handel, in alle zyne takken, te beſchermen, en de afgeleegene Bezittingen van den Staat, tegen allen aanval, te dekken. Tot het ſpoedig beraadſlaagen, beſluiten, en volvoeren van de maatregelen daar toe ſtrekkende, wilden zy de Hooge Bondgenooten, op 't ernſtigst vermaand hebben. — Doch hier mede, betuigden zy wyders, was het Vaderland niet behouden. Het Onweer, dat den Staat vast op Zee naderde, kon, ligtelyk, door eene onvoorziene omwenteling van zaaken, die thans niet onwaarſchynlyk voorkwam, op het vaste Land ontſtaan. Ondertuſſchen hadden, ter beveiliging der Zeeplaatzen, de Frontieren van den Staat reeds ontbloot moeten worden. Ten deezen opzigte kon Zyne Hoogheid zich, met gerustheid, beroepen, op zyne aanhoudende en onvermoeide poogingen, om de Bondgenooten over te haalen tot eene betere voorzieninge aan de Landzyde. — Zo men volkomen Onafhangelyk wilde blyven was het volſtrekt noodzaaklyk zich

V. BOEK. 1781.

V. BOEK. „ zich in trouble tyden aan alle kanten „ te wapenen." (*)

1781. De Staaten van *Utrecht* beantwoordden deezen Brief in Louwmaand, drukten zich, ten aanziene van de mishandelingen der *Engelſchen*, veel ſterker uit; klaagden dat het blykbaar gevaar van 't Gemeenebest zeer vergroot was door gebrek aan genoegzaame Eensgezindheid, en daar aan natuurlyk gehegtte Verwyling van een tydig gebruik maaken van toereikende middelen, om tegen zodanige, hoe zeer aan onze zyde onverdiende, gebeurtenisſen, ons in een behoorelyken ſtaat van tegenweer geſteld te zien. — Zy verzekerden de Algemeene Staaten van hunne bereidwilligheid om, tot vermeerdering der Landmagt, met de andere Bondgenooten mede te werken, en ſtemden toe in de Petitien tot verbetering van 's Lands Magazynen in den Jaare MDCCLXXVIII gedaan. —— In een nader Beſluit, mede ter Vergadering der Algemeene Staaten ingebragt, bewilligden zy in de gedaane Petitien tot den aanbouw van Oorlogſchepen, Fregatten, Wagtſchepen, en den aankoop van Geſchut en Krygsbehoefte voor deezen Jaare. Zy bejammerden het niet opvolgen van hun raad voorheen gegeeven om de middelen, in dien tyd door zyne Hoogheid voorgeſlaa-

Utrechts Antwoord hierop.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 58.

ſlaagen, werkſtellig te maaken: deeze zou, huns oordeels, geſtrekt hebben om de Oorlogende Mogendheden de Republiek meer te doen ontzien, en de tegenwoordige ongelegenheid te vermyden. Dan nu 't Gemeenebest daadlyk van *Engeland* was aangevallen, moest men, met belanglooze Eendragtigheid, en goede Trouwe, alle poogingen aanwenden, om het verderf van den Staat te verhoeden, en, zo mogelyk, deszelfs geſchonden Eer en Regten te herſtellen, en te handhaaven, door het ter hand neemen der voorgeſlaagene middelen, als noodig tot veiligheid en verdeediging der Republiek, in haaren tegenwoordigen toeſtand. Terwyl het oogmerk en de bedoelinge daar van altoos zouden behooren bepaald te blyven by verdeedigende onderneemingen, om aan geheel *Europa* ten klaarſten te doen blyken, hoe zeer de Republiek afkeerig was van den Oorlog, en niets anders wenschte, dan, met behoud van haare Bezittingen en Regten, by het aangenoome ſtelzel van Onzydigheid te blyven, zonder eenige daad van geweld te pleegen, dan waartoe zy, van de zyde van *Engeland*, werd gedrongen en voorgegaan, en den Vrede op eene eerlyke wyze herſteld te zien. (*)

In

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 489.

V. BOEK. 1781. *Friesland's* Antwoord.

In *Friesland*, waar Gedeputeerde Staaten, zo ras het gerugt van't vertrek des *Engelſchen* Afgezants zich verſpreid hadt, den Ingezetenen zulks, by openlyke afkondiging, te verſtaan gaaven; dewyl het zeker verdere gevolgen zou hebben, die hun, en boven al de Zeevaarenden, niet onverſchillig konden weezen, zag men 't Voorſtel van zyne Hoogheid, door de Algemeene Staaten aangepreezen, met een geheel ander oog in dan te *Utrecht*. De gevoelens der Vier Kwartieren waren éénparig, en de uitdrukkingen, waar mede zy dezelve bekleedden, ſterk. Het Beſluit, daar op gegrond, hadt deezen zin. „ Dat Staaten van *Friesland* oordeelende, over „ dit gewigtig ſtuk, aan de Bondgenoo„ ten zich rondborſtig te moeten ver„ klaaren, dagten, dat, volgens den „ eisch der hoogſte noodzaaklykheid, „ de Gewesten, in den tegenwoordigen „ zo hachlyken toedragt van zaaken, hun „ éénigſte en voornaamſte aandagt alleen „ vestigen moesten op eene gedugte, en „ met het gevaar evenredige, toerusting „ ter Zee. — Dat de Republiek van die „ zyde verre weg thans het meeste te „ vreezen hadt zou, door geenen Bond„ genoot, immer ontkend kunnen wor„ den. De ontzaglyke Vlooten van „ Oorlogſchepen, het groot getal van „ Kaapers en Roovers, die de wateren „ der Zee ſchier bedekten, ſtrekten tot

„ on-

„ onwederſpreekelyke waarborgen, dat
„ de Commercie, die gezegende Bronader van den bloeij en den welvaard deezer Landen, ja van het ganſche Gemeenebest, door den daadlyken invloed, dien dezelve daar op heeft, de gevoeligſte ſlagen kon erlangen, en de Republiek zodanig treffen, dat het jaaren lang zou kunnen aanloopen eer dezelve tot haaren voorigen ſtaat van aanzien en luister weder gebragt kon worden. — Dat zy, van dit alles volledig overtuigd, zich alzins verpligt oordeelden, alle Bondgenooten, op het ſterkſt, aan te maanen om zich, voor het tegenwoordige, meest, ja alleen, op het herſtel van 't Zeeweezen, bevoorens zo zeer verwaarloosd, en de toerusting van Schepen van allerlei Charter, kragtdaadig toe te leggen; terwyl zy, ten aanziene van de voorgeſlaagene Vermeerdering van de Landmagt, voluit moesten verklaaren van gedagten te zyn, dat dezelve van geen nut, maar veel eer ten hoogſten nadeelig voor den tegenwoordigen ſtaat, waar in de Republiek zich bevondt, kon zyn: en als onbetaalbaar voor de zo zeer gedrukte Finantien van *Friesland*, door den zwaaren en onevenredigen aanſlag van haar Aandeel in de Algemeene Lasten, behoorde aangemerkt te worden.

V. BOEK. 1781.

V. BOEK. 1781.

„ Daarenboven eischte het Staatkundig „ ſtelzel, 't welk 'zy meenden, in deeze „ dagen, te moeten omhelzen, dat men „ zich behoorde te wapenen, en tegen „ geweld te dekken, aan die zyde, waar „ het gevaar meest dreigde, waar men „ het zag genaaken, en 't zelve als onver- „ mydelyk voorkwam. — Dat zy over- „ zulks, gedwongen waren te moeten „ afzien, en zich zorgvuldig te wagten, „ om groote uitgaven te doen aan „ dien kant, waar geen vrees voor „ dreigende onheilen zich vertoonde. „ Immers het Gemeenebest hadt aan de „ Landzyde, voor als nog, van den Vy- „ and niets te dugten, aangemerkt „ de Koning van *Groot-Brittanje* zyne „ uiterſte kragten alleen aanſpande om „ de Zeeën te overheeren, en daar „ over, als 't ware, een onbepaald ge- „ bied te voeren, terwyl zyne Krygs- „ magten nauwlyks toereikten om zyne „ Koningryken te verdeedigen, of zyne „ Staaten buiten *Europa* te herwinnen, „ en hy zich, uit dien hoofde, vol- „ ſtrekt niet in ſtaat bevondt om de Re- „ publiek der *Vereenigde Nederlanden*, „ aan den Landkant aan te vallen, te „ overrompelen, en het Tooneel des „ Oorlogs aldaar op te regten. — En zo „ zeker het was, dat, door eene onvoor- „ ziene omwenteling van zaaken, het „ vuur des Oorlogs op het Vasteland „ kon worden overgebragt en ontſtoo- „ ken,

„ ken, zo onwederſpreekelyk bleef het
„ ook, dat het eene niet zeer gegronde
„ Staatkunde was, om zich tegen on-
„ voorziene toevallen te wapenen, in
„ zulk een tyd en by zodanige omſtan-
„ digheden, dat die Wapening noodwen-
„ dig moest ſchaden, en daadlyk te rugge
„ houden, eene noodzaaklyke Uitrus-
„ ting, welke men gedwongen was ter
„ Zee te doen, en dat tegen geen drei-
„ gend, doch een weezenlyk daar zynde
„ Gevaar. 't Was ten overvloede ge-
„ bleeken, uit de meermaals gehoudene
„ raadpleegingen op dit ſtuk ter Alge-
„ meene Staatsvergaderinge, dat de
„ ſchaarsheid van Volk oorzaak was van
„ de traagere Uitrustingen ter Zee, en
„ deeze zou, door eene Aanwerving te
„ Lande, zich welhaast nog klaarder
„ openbaaren.

„ Men diende, derhalven, aan de
„ Zeemagt op het yverigst te werken
„ om dezelve in eenen gedugten ſtaat
„ te brengen, het aanzien en de Vlag
„ der Republiek, reeds op eene hoo-
„ nende wyze geſchonden, te doen eer-
„ biedigen. Zy ſtelden volkomen vast
„ en waren te eenemaale verzekerd, dat
„ het aanwerven van Troepen en de
„ voorgeſtelde Manſchap, volſtrekt on-
„ uitvoerelyk zou weezen, en dus,
„ voor als nog, geenzins raadzaam, om
„ daar van eene proeve te neemen, tot
„ voorkoming mede van de ombrage

V. BOEK. 1781.

„ of jalouſie, welke andere Mogenhe-
„ den daar omtrent zouden kunnen
„ opvatten: terwyl geen der Bondge-
„ nooten zich tog immer zou kunnen
„ vleijen, dat de Aanwerving der Land-
„ magt, gepaard gaande met eene ont-
„ zaglyke Uitrusting van allerleie Sche-
„ pen, op één tyd, en even gelukkig
„ zou ſlaagen; daar het Staatkundig be-
„ leid volſtrekt vorderde, dat geen eerst
„ ter hand te neemen, 't welk den
„ meesten ſpoed vereischte, den Lan-
„ de het grootſte voordeel, en 't
„ gewenschte heil, kon aanbrengen.
„ Wyders, hoe waarſchynlyk ook, in
„ den Brieve van hunne Hoog Mogen-
„ den, eene onvoorziene Omwenteling
„ van zaaken geſchetst mogt worden,
„ deedt de tegenwoordige geſteldheid
„ van zaaken, en de Vredebreuk tus-
„ ſchen dit Gemeenebest en de Kroon
„ van *Engeland*, die zich alle Mogenhe-
„ den van *Europa* tot onvrienden maakte,
„ deels door eene willekeurige handelwy-
„ ze, deels door zigtbaare inbreuken op
„ de Regten der Volken, die voorge-
„ wende vrees, meer dan voorheen,
„ zeer onwaarſchynlyk voorkomen —
„ en geſteld dezelve was voor eenen
„ aanval aan de Landzyde niet onge-
„ grond, zo zou nogthans de voorge-
„ ſlaagene Vermeerdering voor 't Gemee-
„ nebest van geen nut zyn; vermids de
„ Nabuuren van den Staat zich in

„ om-

„ omſtandigheden bevonden, en in magt „ en aanzien zoodanig waren toegeno „ men, dat men de Republiek geenzins „ kon aanmerken tegen hun in ſterkte „ beſtand te kunnen worden, en, diens„ volgens, zonder behulp van een mag„ tig Bondgenoot, zich onmogelyk be„ veiligen of verdeedigen kon." —— Behalven deeze zwaarigheden, die zy genoegzaam oordeelden om, in dit gewricht van zaaken, eene Vermeerdering der Landmagt volſtrekt onnut te keuren, waren 'er bedenkingen, ontleend uit den Staat der Geldmiddelen van *Friesland*, die het toeſtemmen daar in te eenemaal onmogelyk maakten; weshalven zy dit Ontwerp geheel van de hand weezen (*).

Petitie van den Raad van Staaten, tot Uitrusting der Schepen en vermeerdering van Landmagt, en voorſlag eener Geldopneeming.

Korten tyd naa de ontvangene Oorlogsverklaaring vormde de Raad van Staate eene Petitie van vier en negentig Oorlogſchepen, en vyftig duizend Man Krygsvolk, en deedt, tot het vaardig vinden van de noodige kosten tot zulk eene ontzaglyke Uitrusting, en verbaazende Aanwerving, den voorſlag eener Geldopneeming van veertien Millioenen Guldens. (†) Van deeze ſom zou *Holland* alleen

(*) *N. Nederl. Jaarb* 1781. bl. 267 &c.

(†) Deeze veertien Millioenen moesten, volgens de Petitie van den Raad van Staaten, ſtrekken. I. Tot het bemannen en wapenen van Oorlogſchepen en Fregatten 7,342,536 Gl. II. Tot het aankoopen van Geſchut en Oorlogsbehoeften 1,500,000

V. BOEK. 1781.

alleen acht Millioenen opneemen, en *Friesland* acht Tonnen. Tot dezelve by de Algemeene Staaten beflooten zynde was de toeloop om deel in deeze Geldligting te neemen, in *Holland*, en boven al te *Amſterdam*, zeer groot: ook nam die Stad zelve uit haare Schatkist twee Millioenen en vier maal honderd duizend Guldens voor haare Rekening, die by het Land, tegen de bepaalde Rente van twee en een half ten honderd, beleggende. - *Gelderland* was de eerſte, en ſtemde met alle bereidvaardigheid in den Aanbouw der Oorlogſchepen, in de vermeerdering der Landmagt, en de Geldligting. *Holland* kon tot de vermeerdering van de Landmagt verſtaan, als dezelve bepaald bleef op dertien duizend Man Voet- en dertien honderd Man Paarden Volk. *Amſterdam* wilde dat het nieuw aangeworven Volk, in 't byzonder de *Mariniers*, op de Schepen zou dienen. *Dordrecht* weigerde toeteſtemmen, of men moest de jaarlykſche Uitrusting van Oorlogſchepen op een vasten voet bepaalen, en op den ſtaat van Oorlog brengen. *Amſterdam* zag het beſluit met de meerderheid aan. *Dordrecht* deedt 'er aantekening tegen. *Friesland* verwierp volſtrekt

1,500,000 Gl. III. Voor drie vierdens in de kosten en voor buiten gewoone uitrustingen 5,763,135 Gl. IV. Een overig vierde deel, de ſom van 1,921,045 Gl. zou op 't Laat en Veilgeld komen.

ſtrekt de vermeerdering der Landmagt, zo lang men ter Zee niet gewapend was. (*)

1781.

Plan door den Raad van Staaten ingeleverd om het Krygsvolk op de Zeekusten te plaatzen.

Ondanks veeler blykbaare en gegronde weerzin tegen het onophoudelyk dringen op werven van Krygsvolk te Lande, wanneer men van de algemeen erkende en ſterk ſchreeuwende noodzaaklykheid tot het verſterken van het Zeeweezen ſprak, leverde de Raad van Staate een Plan in, door zyne Hoogheid ontworpen, om het Krygsvolk van den Staat langs de Zeekusten te plaatzen, en als in drie byzondere Legers zamen te trekken, waar van wy hier boven, in 't voorbygaan, gewaagd hebben (†); en verzogt, ten dien einde, één Millioen Guldens tot Legerlasten: 't zelve kwam hier op neder, volgens den Brief aan de Algemeene Staaten, den twee en twintigſten van Louwmaand ingeleverd. „ De zo onverwagte „ als onbillyke vyandlyke aanval van den „ Koning van *Groot-Brittanje* tegen „ deezen Staat, geeft alle gegronde re„ den aan de hand, dat de Republiek, „ van haare zyde, niets behoort te ver„ zuimen, of naa te laaten, om zich op „ alle wyzen in ſtaat te ſtellen, om die „ zo gevaarlyke ontwerpen, te kunnen „ tegengaan en verydelen. Hier toe „ dient niet alleen, dat de Republiek „ zich

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 109. III. 944.
(†) Zie hier boven bl. 42.

V. BOEK. 1781.

„ zich in ſtaat ſtelle om ter Zee den Aan-
„ valler het hoofd te kunnen bieden,
„ en afbreuk aan denzelven te kunnen
„ toebrengen; maar tot bezorging van
„ de veiligheid des Vaderlands behoort
„ mede vooral, daar men tegen eene
„ ontzaglyke Zeemagt zal te ſtryden
„ hebben, dat de Republiek tegen alle
„ invallen, die op derzelver Zeekusten
„ zouden kunnen ondernomen worden,
„ insgelyks, zo veel mogelyk, te Lande
„ worde gedekt, als zeker zynde, dat,
„ daar derzelver Zeekusten van *Vlaande-*
„ *ren* af tot *Oost-Friesland* toe, meeren-
„ deels bloot liggen, een Inval in de
„ Gewesten, die aan de Zee gelegen
„ zyn, niets minder dan de ruine van
„ den ganſchen Staat naa zich zoude
„ kunnen ſleepen. De overweeging hier
„ van heeft zyne Hoogheid, terſtond
„ naa het verneemen dier vyandlyke
„ oogmerken, doen beſluiten, een meer-
„ der getal Troepen na de Zeekusten
„ te doen naderen, en, tot zekerheid
„ van die Kusten, verſcheide andere
„ voorzieningen te laaten in 't werk ſtel-
„ len. —— Dan, gelyk in deeze zorg-
„ lyke en hachlyke omſtandigheden,
„ waar in zich de Republiek daadlyk
„ bevindt, en die door het aannaderende
„ faiſoen en de onzekerheid, waar het
„ Onweer zou kunnen nedervallen,
„ geenzins worden verminderd, vordert
„ de voorzorg tot de meeste beveiliging
„ van dit Gemeenebest, alles, wat daar

„ toe

„ toe dienen kan, met den meesten ſpoed
„ werkſtellig te maaken. Geen beter,
„ geen heilzaamer, middel weeten wy
„ voortedraagen, dan 't welk zyne
„ Hoogheid ons heeft opgegeeven, daar
„ in beſtaande, dat alle de Troepen van
„ den Staat, *welkers aantal tot hier toe*
„ *gering is*, hoe eer hoe beter, marſch-
„ vaardig zouden behooren gemaakt te
„ worden, om alzo tot dekking van 't
„ Gemeenebest tegen eenen onverwag-
„ ten aanval te kunnen werden gebruikt,
„ 't zy door dezelve tot één of meer
„ Corpſen in 't Veld te trekken, 't zy
„ hier of daar te neder te ſlaan, ten
„ einde by de hand te zyn, om de on-
„ derneemingen van den Vyand, met
„ hoop van eenen gelukkigen uitſlag,
„ te keer te kunnen gaan, met verder
„ verzoek aan ons, dat wy, ter volvoe-
„ ringe van dit voor 't Vaderland zo
„ heilzaam oogmerk, en dus tot goed-
„ maaking van de kosten, die voor de
„ benoodigdheden van het vormen eens
„ Veldlegers worden vereischt, de noo-
„ dige Petitien aan de Bondgenooten
„ zouden willen laaten toekomen." Dee-
ze ſtelden zy, om de Bondgenooten, op
éénmaal, niet te lastig te vallen, by voor-
raad, op één Millioen Guldens, het aan
zich behoudende, om, het Veldleger
gevormd zynde, nadere voordragten te
doen: dewyl het althans nog onmogelyk
was alle de kosten daar van naauwkeurig

te

BOEK. 1781.

te kunnen bepaalen. (*) Nogthans lieten zy, door eene optelling van veelvuldige benoodigdheden genoegzaam zien, dat de nadere aanſpraaken om Geld geenzins gering zouden weezen.

Dan hoe zeer zyne Hoogheid, nevens den Raad van Staate „ zich, gelyk zy „ verklaarden, verzekerd hielden, dat, „ by geene mogelykheid, iemand de „ volſtrekte noodzaaklykheid van deeze „ Petitie, zou kunnen tegenſpreeken, „ of hy moest willens en weetens de „ oogen ſluiten voor de tegenwoordige „ gelegenheid en nood van het Vader„ land", en daarom kragtig op het voortzetten hier van aandrongen, vondt dit Voorſtel geen ingang by de Gewesten. Op den *Gelderſchen* Landdag over dit ſtuk geraadpleegd wordende liet de meermaals vryuitſpreekende Jonkheer ROBERT JASPER VAN DER CAPELLEN, deeze taal hooren, welke te meer verdient geboekt te worden, om dat zyne gedagten de gedagten waren van veelen, die met oplettenheid 's Lands toeſtand beſchouwden; doch allen den moed niet hadden om een Voorſtel, zo ſterk ondersteund, tegen te ſprecken, en bewyzen daar tegen aan te voeren. „ Daarmen", luidt 's Ridders woord, „ in deeze tyds om„ ſtandigheden, natuurlyk verwagten „ moest

(*) *Reſol. van Holland* 26 Jan. 1781.

R.J. BARON VAN DER CAPELLEN.
HEER VAN DE MARSCH EN LATHMER, &c.

„ moest van niets anders te zullen hoo-
„ ren dan van verhaaste maatregelen,
„ om, zo door het in Zee brengen van
„ Oorlogſchepen, als door het zo hoog
„ noodig ſluiten van een Verbond met
„ de Vyanden van onzen, door eigen
„ verzuim gedugt geworden Vyand,
„ om, zo doende, zeg ik, ons ongeluk-
„ kig Gemeenebest, tegen der *Britten*
„ aanvallen en verraaderlyken invloed te
„ kunnen verdeedigen; zo moet het,
„ daarentegen, een ieder vreemd voor-
„ komen, daar wy ter Zee dienden
„ werkzaam te zyn, dat men tegenwoor-
„ dig, met eenen buitengemeenen yver,
„ bezig is om de Toeſtemming van dit
„ Gewest te verkrygen tot het draagen
„ in eene Petitie van één Millioen Gul-
„ dens, welke men voorgeeft, by voor-
„ raad, noodig te zyn om de onkosten
„ te vinden tot het vormen van een
„ Veldleger. —— Voor geene aanvallen
„ van de Landzyde te dugten hebbende,
„ is het zeker, dat een Veldleger, daar
„ zich het grootſte gedeelte der Armee
„ van den Staat in *Holland* bevindt (*)
„ thans van geen dienst kan zyn. -- En
„ genomen, dat zulk een Veldleger,
„ uit voor handen zynde Troepen,
„ in *Holland*, (die aldaar, door de
„ duurte der Leevensmiddelen, met moei-
„ te

(*) Den 12 van Grasmaand bragt den Ridder deezen zynen Raadſlag in.

V. BOEK. 1781.

„ te hun beſtaan vinden,) geformeerd
„ wierde, dezelve zouden als dan, even
„ zo min als tegenwoordig, noodig zyn,
„ zo als voorgegeeven wordt, om onze
„ Stranden tegen de aanvallen der *En-*
„ *gelſche* Kaapers te beveiligen. Het
„ kruisſen eeniger Fregatten langs onze
„ Kusten zou daadlyk alle bekommering
„ ten deezen opzigte weggenomen heb-
„ ben. Te meer, daar de natuurlyke
„ geſteldheid dier Kusten ons voor alle
„ gewaande Landingen gerust moest
„ ſtellen. — Deeze en meer andere be-
„ weegredenen zyn voldoende om ons te
„ overtuigen, en te doen zien, zo wy
„ niet willens en weetens de oogen ſlui-
„ ten, dat geene *Veldlegers*, geene ver-
„ meerderde *Landmagt;* maar wel *Oor-*
„ *logſchepen*, het kwynend Vaderland
„ kunnen redden, en daar toe zullen de
„ Bondgenooten aanhoudend groote kos-
„ ten moeten draagen; en, om deeze te
„ vinden, daar de middelen voor 's Lands
„ Finantien, door verſcheide oorzaaken,
„ geen gunſtig vooruitzigt belooven,
„ dient men alle mogelyke ſpaarzaamheid,
„ daar voor één Millioen twee of drie
„ Oorlogſchepen kunnen gebouwd wor-
„ den, te betragten, met zorgvuldige
„ vermyding van alle onnoodige uitga-
„ ven." —

„ Het aandeel", vaart hy voort,
„ van dit Gewest in deeze Petitie is wel
„ gering; doch UEd. Mog. dienen te
„ letten dat dezelve maar by voorraad,

„ en

„ en als zeer maatig gevraagd wordt, zo
„ dat ongetwyfeld deeze voorgewende
„ noodzaaklykheid, aanhoudend meer
„ zal vorderen: waar by wel in over-
„ weeging moet genomen worden: dat
„ onze Ingezetenen, billyke redenen
„ hebben, om te verwagten, dat het
„ aan ons toebetrouwde Beſtuur wel-
„ meenend geſchiedde, en dat geen Pen-
„ ning onnut verſpild worde; gevolglyk
„ kunnen zy en het Volk geen genoegen
„ neemen in de eigendunklyke wyze
„ waar op deeze Petitie geſchiedt; men
„ eischt alleen eene vaardige voldoening
„ der Aandeelen, zonder aan de Bondge-
„ nooten open te leggen een behoorelyk
„ en omſtandig verſlag van het einde
„ waar toe de Penningen geſchikt zyn. –
„ De noodzaaklykheid dan van een Veld-
„ leger niet daar zynde; doch wel die,
„ wil men het Vaderland, met al wat
„ dierbaar is, niet zien verlooren gaan,
„ dat met allen ſpoed eens eene ontzag-
„ lyke Vloot van bekwaame Oorlogſche-
„ pen in Zee verſchyne, om met ernst
„ den ſteeds dreigenden Vyand te beſtry-
„ den, en dus het over 't hoofd hangen-
„ de gevaar voor een volſlaage ruïne, en
„ verlies van Vryheid, Zeevaard, Koop-
„ handel, en Volkplantingen, te voorko-
„ men, zo agt ik my verpligt UEd.
„ Mog. voor oogen te houden, dat my
„ het zo vaardig bewilligen in de by
„ voorraad gevorderde Petitie van één

„ Mil-

V. BOEK. 1781.

„ Millioen Guldens voor Legerlasten, in „ dit tydſtip, om de aangetoogene gewig„ tige overleggingen, hoogstbedenkelyk „ voorkomt, en dat zeker, vóór daar in „ te treeden, aan de Bondgenooten dien„ de te blyken de weezenlyke noodzaak„ lykheid van een Veldleger voor ons „ Gemeenebest. — Het daadlyk bewer„ ken, dat de Vlag van den Staat in de „ vier Werelddeelen geëerbiedigd, en „ door onze Vyanden, als voorheen, „ gevreesd worde. — Eene tot byzonder„ heden treedende opgave van de be„ ſtemming der Penningen. — En, ein„ delyk, de algemeene Geneigdheid der „ Bondgenooten tot het draagen deezer „ gevorderde Legerlasten. — Dit alles maakte hem ſchoorvoetende om toeteſtemmen in het aandeel van zyn Kwartier tot die Legerlasten, en het niet te doen, dan onder wel uitdruklyke bedingen; dat de Afgevaardigden ter Algemeene Staaten, naamens *Gelderland*, niet zouden mogen bewilligen in deeze Petitie, dan naa dat de Neiging der gezamenlyke Bondgenooten tot het toeſtemmen in dezelve bleek; met verklaaring, dat het Aandeel van *Gelderland* zou worden opgebragt naar maate aan de Staaten van dit Vorſtendom en Graafſchap zou zyn gebleeken, welk gebruik van die Penningen zou gemaakt worden. — Het Beſluit der Staaten van het anders doorgaans geheel volgzaam *Gelderland* in alles wat zyne

zyne Hoogheid en de Raad van Staate voorſtelde, was in 't weezen der zaake overeenkomſtig met 's Ridders voorbedingen. En het eerſte, naamlyk de Neiging der overige Bondgenooten, tot het omhelzen van deezen Voorſlag niet blykende, bleef het zo onvermydelyk noodig geoordeeld Veldleger zo geheel agter wege, dat men 'er vervolgens niet van geſprooken heeft. Die 'er ongunſtig over dagten, meenden 'er een toeleg in te beſpeuren, om onze Grensplaatzen van alle Bezetting te berooven; en, door die ontblooting, in de Vermeerdering der Landmagt te ſlaagen. (*)

Nieuw Plan om de Landmagt met 20,000 Man te vermeerderen.

Men wagtte niet af wat 'er worden zou van het voorgeſlaagen Veldleger; maar was inmiddels, met een nieuw Plan tot Vermeerdering der Landmagt, in de weer. *Gelderland*, *Holland* en *Overyſſel* hadden in de Vermeerdering van veertien duizend Man, volgens den Voorſlag des Jaars MDCCLXXVIII toegeſtemd: *Zeeland* en *Stad en Lande* zich hier op niet verklaard, en *Friesland* 't zelve geheel van de hand geweezen. De Algemeene Staaten vonden goed, ſteeds aandringende op de zwakheid der Landmagt, en 't gevaar eener Landinge op onze Zeekusten, die vermeerdering op ruim twintig duizend Man te brengen, waar onder negen honderd zes en twintig Ruiters, zestien duizend

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 653 en 729.

V. BOEK. 1781.

zend zes honderd één en zeventig Voetknegten, acht en tachtig Mineurs; twaalf honderd Artilleristen; en twaalf honderd Mariniers; vertrouwende dat de Gewesten, die in de gemelde Verſterking geſtemd hadden, niet zouden weigeren toeteſtemmen, in deeze geringe vermeerdering; te meer als zy in aanmerking namen, dat dezelve deels beſtondt uit Artilleristen, waar van het oude Plan niet ſprak, doch die thans, daar veel Geſchuts alomme aangevoerd, en Batteryen aangelegd moesten worden, noodig tot het bewaaren van de Zeekusten, en afweeren van alle Vyandlyke aanvallen op dezelve; deels uit Mariniers, enkel geſchikt tot den Zeedienst en tot bevordering van het bemannen der Landsoorlogſchepen, 't geen voor geene vermeerdering der Landmagt kon gehouden worden. Zy zouden niet in gebreke blyven om de Staaten van *Zeeland* en *Stad en Lande* aan te maanen, om derzelver ſtilzwygen op een zo hoog noodig en dringend ſtuk, ten ſpoedigſten te willen vergoeden met eene gaave en volkomene toeſtemming van het thans ontworpen Plan; gelyk zy ook de Staaten van *Friesland* zouden tragten te doen afzien van derzelver ongegrond vermoeden, wegens de onnoodzaaklykheid van de Landmagt, in de tegenwoordige omſtandigheden. (*)

Van

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 408.

Van dit Plan, den tweeden van Sprokkelmaand verzonden, kwam even min als van het Veldleger. Men wilde nogthans de Landmagt vermeerderen, en daar het belang, in de Zeemagt geſteld, telkens een overweegend tegenwigt opleverde, tegen de van veelen gewenschte Beſluiten, zulks te gemoete komen, door een nieuw Ontwerp den Zeedienst meer begunſtigende; dit door den Raad van Staaten gemaakt en den elfden van Lentemaand ingeleverd, ſprak van negen honderd zes en dertig Paarden, zeventien duizend zes honderd acht en zestig Voetknegten, van welken 'er zes duizend Man voor den Zeedienst zouden genomen en deze in drie Regimenten verdeeld worden (*); 't zelve droeg den naam van een *Conſiliatoir Plan*: dewyl het „ op zich zelven niets nieuws was; „ maar alleen eene verſchikking en ver„ zagting van het voorige. Zyne Hoog„ heid en de Raad van Staaten bedoelden „ daar mede, die Bondgenooten, welke „ tot nog gedraald hadden, om in de „ Vermeerdering der Landmagt te ſtem„ men, zo veel mogelyk, omtrent de „ vermoedelyke oorzaaken daar van, te „ gemoete te komen; en eene algemeene „ bewilliging van alle de Bondgenooten, „ in eenen voor den Staat zo weezen„ lyk

Conſiliatoir Plan ingeleverd.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 778.

V. BOEK.

1781.

ZUILEN VAN NYVELDT verklaart 'er zich tegen. Het vindt geen ingang.

„ lyke en dringende zaak te bevorde-
„ ren." (*)

Gelderland nam dit Plan in alle deelen en leden aan. (†) Doch niet zonder dat eenige Edelen, hunne ſtemmen daar tegen verhefte, en Jonkheer JASPAR HENDRIK *Baron van Zuilen van Nyveldt* zich byzonder daar tegen liet hooren, onder andere deeze taal voerende. „Denkt „ niet Ed. Mog. Heeren, dat ik, door „ zwaarigheid te maaken in 't geeven „ myner toeſtemminge voor het tegen- „ woordige, my geheel tegen de Ver- „ meerderinge der Landmagt aankantte: „ neen, het tegendeel is waarheid, en ik „ verklaar daar toe mede genegen te „ zyn, te meer daar het niet geheel te „ verwerpen is, dat deeze Staat, door „ onvoorziene toevallen, in eenen Oor- „ log aan de zyde van het Vaste land zou „ kunnen worden ingewikkeld, en het „ zeker eene gegronde Staatkunde is, „ by tyds, daar tegen te voorzien. — „ Doch, wanneer deeze Staatkunde in „ 't geheel gevolgd wordt dan diende „ men, uit dien hoofde, ſterker aan te „ dringen op de Voorzieninge der Maga- „ zynen, dan rechtſtreeks op de Ver- „ meer-

(*) In deezer voege ſprak 'er de Landdroſt G. G. BENTINCK van, in een *Contra Protest* tegen het *Protest* van Jonkheer J. H. ZUILEN VAN NYVELDT. *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2070.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 974.

„ meerdering van Manſchap, die van al- V.
„ les gebrek hebbende, nimmer kunnen BOEK.
„ voldoen aan het oogmerk waar toe de- ——
„ zelve zou geſchikt weezen. — 't Is 1781.
„ waar, dat tot deeze Vermeerderinge
„ en Voorzieninge in geſchikter tydpun-
„ ten dan deeze, is aangedrongen, en het
„ ware wel te wenſchen geweest, dat
„ alle de Bondgenooten daar in zamen
„ geſtemd hadden; doch tot dat einde
„ kunnen de middelen verkragt zyn, en
„ het is zeker dat Gewesten tegen Ge-
„ westen gewoeld hebben, zonder daar-
„ omtrent iets vast te beſluiten. ——
„ Voor het tegenwoordige ſcheenen my
„ de omſtandigheden van dit Gemeene-
„ best, in dien ſtand, dat ik niets min-
„ der verwagt hadt, dan dat men op de
„ Vermeerdering der Landmagt zou aan-
„ dringen, en nog minder dat men daar
„ in zou toeſtemmen. Voor my ik kan
„ eene vermeerdering van Troepen, zo
„ verre die de Landmagt betreft, voor
„ het tegenwoordige niet anders aan-
„ merken dan ten uiterſten gevaarlyk,
„ en zelfs nadeelig. —— Onwederleg-
„ gelyk immers is het, dat eene Ver-
„ meerdering te Lande voor het tegen-
„ woordige niet anders dan nadeelig zyn
„ moet in de Uitrusting onzer Schepen;
„ de ſchaarsheid van Volk, welke reeds
„ de verhooging der Premien ter aanwer-
„ vinge heeft doen verhoogen; de klag-
„ ten van het nog aanhoudend gebrek

V. BOEK. 1781.

„ in deezen, zyn ſpreekende bewyzen, „ dat dit alles, in zulk een tydſtip, nog „ grooter worden moet, wanneer 'er „ eene Aanwerving van Landtroepen „ plaats heeft. —— En wat aanbelangt „ de vrees voor gevaar aan de Landzyde, „ deeze is mogelyk nader en gegronder „ dan ik nog voor het tegenwoordige „ bezef, en beken niet te voorzien; doch „ dit al eens zo zynde zo zou dit drei- „ gend gevaar met het werklyk daar zyn- „ de, nimmer aan het laatſte den voor- „ rang kunnen betwisten, om met den „ grootſten ernst alles te beſteeden, 't „ geen het noodzaaklykſte en voordeelig- „ ſte heil zou kunnen aanbrengen. — „ Het ware, derhalven, te wenſchen „ geweest, dat wy ons met de overige „ Bondgenooten, met den grootſten „ yver bezig hielden, om te voorzien in „ eene gedugte Zeemagt, en mindere „ belangens, mindere vrees, voor dit „ oogenblik, uit het oog verlooren. Door „ dien weg alleen kan de geſchondene „ Eer van deezen Staat herſteld, en de „ Handel beſchermd worden, zynde „ deeze laatſte wel van dat aanbe- „ lang, dat deeze Staat of met den „ zelven ſtaan blyven of vallen moet." — Voorts beklaagt hy zich, over het uitgebragte Beſluit van den voorzit- tenden Landdrost BENTINCK, die niet in gebreke bleef een Tegenaanteke- ning, te zyner Regtvaardiginge, en tot voor-

voorſtand van het *Conſiliatoir Plan*, in te leveren (*). —— Het Plan vondt geenen algemeenen ingang by de Bondgenooten, het lang verwyl der verklaaringen van eenigen op 't zelve, het wegblyven van anderen, wees zulks uit, en hadt men, daar de vier Gewesten, welke 'er in toeſtemden, wegens de wyze verſchilden, tot geen Beſluit kunnen komen.

Voorſlag van zyne Hoogheid om 6000 Mariniers in dienſt te neemen.

Zyne Hoogheid, misnoegd over de herhaald voorgeſtelde, doch ſteeds mislukte Plans, ſtrekkende om de Landmagt verſterkt te krygen, deedt, in Wynmaand, een nieuw Voorſtel ter Algemeene Staatsvergadering van deezen inhoud; Vreezende, dat zyne poogingen, om de Land en Zeemagt teffens te vermeerderen, thans met geen gunſtiger uitſlag, dan in vroegeren tyde, zouden worden bekroond, en dat het niet doenlyk zou weezen, een gunſtig Beſluit op alle zyne Voorſtellen daar toe betrekkelyk te verwerven, hoe noodzaaklyk dezelve ook waren, zou het Gemeenebest in een ſtaat van tegenweer worden gebragt, oordeelde hy het beter, by voorraad, een gedeelte daar van werkſtellig te maaken, dan alles daar te laaten, en overzulks dienſtig den Staaten voor te draagen een Brief aan alle de Gewesten te zenden om te willen toeſtemmen in het Corps Mariniers,

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1449. 2063.

V. BOEK. 1781.

niers van 6000 Man, volgens het laatſte Plan, alleen met dit onderſcheid, dat de Regimenten niet zouden verbonden worden aan de onderſcheidene Collegien der Admiraliteiten, maar aangemerkt als een Corps, geſchikt ten gebruike van zodanige Schepen als dezelve zouden behoeven. —— Een Voorſtel by 't welke hy, nogthans, wel voorbedong, dat het gedaan zou worden, onverminderd de voortzettinge der Raadpleegingen der Gewesten omtrent het Plan ter Vermeerderinge en van de zo noodige Verſterking der Landmagt. „ Want", voegde zyne Hoogheid 'er nevens „ Hoog Mogende „ Heeren! nimmer behoort uit het oog „ verlooren te worden, dat het niet ge„ noeg is, zich in een Land, zo geſitu„ eerd als deeze Republiek, alleen aan „ éene zyde in ſtaat van tegenweer te „ ſtellen; maar dat, wil men zich niet „ contenteeren met den blooten naam „ van eene Independente Mogenheid, al „ het mogelyke behoort aangewend, en „ alle efforts gedaan te worden, om aan „ geene zyde ontbloot te zyn, en geëx„ poneerd om, by een eerſten aanſtoot, „ in 's Vyands handen te vallen."

Holland komt toe.

Terwyl men goedvondt een Brief, dien Voorſlag behelzende, te laaten afgaan aan de Zes Gewesten, kon men daar in het voorbeeld van *Holland* ter aanmoediging gebruiken; als 't welk onmiddelyk verklaarde geene zwaarigheid te maaken

om te bewilligen in het oprigten van 't gemelde *Corps Mariniers.* (*)

Welhaast was 'er de toeſtemming van *Utrecht.* Staaten van dat Gewest preezen by hun Beſluit, ook dienende ten antwoord op het voorgeſtelde *Conſiliatoir Plan*, 't zelve als nuttig, en wenschten dat in voordeeliger tyden en gunſtiger omſtandigheden, de voorgeſlaagene Vermeerdering, met algemeene toeſtemming van alle Bondgenooten, mogt kunnen werkſtellig gemaakt worden; dan de thans gevoerde Oorlog met den Ouden Bondgenoot vorderde het eerst de herſtelling en vermeerdering der Zeemagt; diensvolgens konden zy wel verſtaan in het oprigten van het ſtandhoudend *Corps Mariniers*, overeenkomſtig met het Voorſtel door zyne Hoogheid ter Algemeene Staatsvergaderinge gedaan. Zy vergezelden dit Beſluit met veele zeer gepaste bedenkingen over het verval van 's Lands Zeeweezen, met aanmaaning om de oorzaak te onderzoeken, en geſchikte redmiddelen aan te wenden (†)

Ook *Utrecht.*

Gelderland bewilligde. In *Overyſſel* was men zo verre van het afteſtemmen, dat A. W. VAN PALLAND TOT ZUITHEM, die meermaalen tegen het vermeerderen der Landmagt, en ook ten deezen ſtonde, yverde, betuigde reeds lang

Gelderland en *Overyſſel* mede.

(*) *Reſol. van Holland* 31 Oct. 1781.
(†) *N. Nederl. Faarb.* 1781. bl. 1941.

V. BOEK. 1781.

lang van begrip geweest te zyn, dat 'er niets noodzaaklyker voor de Republiek was, dan dat dezelve altoos, zo wel ten tyde van Vrede als van Oorlog, een aanzienlyk *Corps Mariniers* in dienst hadt, dit zyn begrip wisten de Leden der *Overyssel*ſche Vergaderinge uit een ſchriftlyken aandrang onlangs op dat ſtuk door hem ingeleverd; hy verheugde zich, derhalven, over het Voorſtel des Stadhouders, en wenschte, dat met het oprigten allen mogelyken ſpoed, zonder het ontzien van kosten, mogt gemaakt worden. (*)

In *Friesland* de Meerderheid. Tegenaanmerkingen.

In *Friesland* nam men ten Landsdage een toeſtemmend Beſluit; doch ontſtonden, wegens het agterwege laaten van zommige Bepaalingen, door eenige Kwartieren gemaakt, daaromtrent geene geringe onaangenaamheden, van ſterke Tegenaantekeningen gevolgd, zo door verſcheide Volmagten uit het Kwartier van *Zevenwouden*, als uit dat van *Oostergo*. In 't laatstgemelde merkten de Heeren S. D. VAN AYLVA, C. L. VAN BEYMA en Z. VAN GERROLTSMA aan, dat het Plan, zo als het lag, niet geſchikt ſcheen om het bedoelde nut aan te brengen: daar het tegen *zes en dertig Matroozen*, Kanonniers geheeten, *vier en zestig Muskettiers* en *Grenadiers* overſtelde: terwyl het zeker was, dat op de Oorlogſche-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2216.

ſchepen veel meer Matroozen dan Soldaaten vereiſcht wierden. —— Ook kwam het hun bedenkelyk voor, dat men, by het vernieuwde Plan, voorſloeg dit Corps van de Admiraliteits Collegien af te ſcheiden, waar aan het by 't voorgaande zou zyn verbonden. —— De groote kosten baarden by hun mede zwaarigheid. — Doch wel voornaamlyk weigerden zy hunne toeſtemming, om dat 'er, onder voorwendzel van *Mariniers* of *Zeeſoldaaten*, eenige jaaren geleden, ook waren aangeworven, en door de Staaten der onderſcheide Gewesten toegeſtaan, twee nieuwe Regimenten, die, ſchoon *Mariniers* geheeten, tot nog nooit in den Zeedienst gebruikt waren, en het dus te vreezen ſtondt, dat, werden 'er geene bepaalingen, of liever bedingen en voorwaarden, gemaakt, met de thans aan te werven *Mariniers* even eens zou gehandeld worden: en het dus op één uitkomen als of men de *Armee* van den Staat weezenlyk met zes duizend Mannen vermeerderde: terwyl zy rondborſtig verklaarden, alle Vermeerdering van de Landmagt zo wel *ſchadelyk* voor den *Dienst*, als *gevaarlyk* voor de duurzaamheid der *Vryheid* van de Republiek te houden. (*)

Stad

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2290. 't Jaar 1782. bl. 1003. 1006.

V. BOEK.

1781.

Stad en *Lande* en *Zeeland* ſtemmen toe.

Stad en Lande tradt tot het Plan toe, zo als het lag (*). *Zeeland* beſchouwde het als van zeer groot nut, en merkte den Voorſlag aan als een nieuw blyk der zorge en waakzaamheid van zyne Hoogheid, tot beveiliging van den Staat; en meenden Staaten van dat Gewest, de eenpaarige gevoelens der Bondgenooten ziende, het Beſluit van die zaak door mangel van hunne Toeſtemming niet te moeten vertraagen; doch konden dezelve niet geeven, zonder teffens aan de Bondgenooten voor te houden, dat zy, als nog, buiten ſtaat waren, hun aandeel in de kosten te draagen: of zulks moest op den minst bezwaarenden voet voor hun worden ingerigt. De geſteldheid der Geldmiddelen, geen gebrek aan Bereidwilligheid, perſte hun deeze verklaaring af. (†)

Plakaat tegen de *Engelſche* Kaapers en *Commisſievaarders.*

Wy hebben, in de tydorde, een buitenſtap begaan, en moeten andere byzonderheden, onmiddelyk naa de Oorlogsverklaaring van *Engeland* plaats grypende, vermelden. By een Plakaat, den vierden van Louwmaand, door de Algemeene Staaten uitgevaardigd, werd aan de *Engelſche Kaapers* en *Commisſievaarders*, het aandoen onzer Zeegaten, het daar binnen loopen, en alzo binnen de Ton-

(*) *Gedenkſchriften voor het Jaar* 1781. bl. 901.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 901.

Tonnen, op de Stroomen, met het neemen, plunderen, en vernielen van Schepen, Goederen en Koopmanſchappen de Binnenwateren onveilig te maaken, als ook op de Stranden, of aan den vasten Wal, allen moedwil, feitlykheid en geweld te bedryven, op Lyfſtraffe, verboden. (*)

Aanmerkingen op dit Plakaat gemaakt.

Men vondt dus een Plakaat vreemd, in het tegenwoordig Tydsgewricht, en oordeelde het eene zonderlinge wyze van beſtryden eens Vyands, wiens Kaapers, op last van den Souverain, ons als Vyanden allen leed en afbreuk deeden, daar de Oorlogsverklaaring van *Engelands* zyde reeds gedaan, den Oorlog, volgens het Regt der Volken, van onze zyde wettigde. —— Geen Lyfſtraffen tegen de Vyanden vast te ſtellen, of de Advocaaten Fiskaals te gelasten, om de Overtreeders van dat Plakaat, zonder oogluiking, gunstbetoon, of verdrag, in regten te vervolgen, dagt hun de zaak; maar *Nederlandſche* Kaapers en Oorlogſchepen op hun aftezenden, tot het beteugelen en ſtuiten van vyandlyken moedwil, meende men werd in deeze omſtandigheid vereischt.

Lastbrief voor de Capiteins &c. der Commisſievaarders.

Wel is waar men vaardigde, in die zelfde Maand, een Lastbrief uit voor de Capiteins, Officiers en Bootsgezellen, en allen

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 63.

V. BOEK. 1781.

allen die ter Commisſie uitvoeren om den Vyand afbreuk te doen. (*) Doch, den inhoud naagaande, ſtondt men verwonderd, dat in denzelven Artykelen gevonden wierden, volgens het getuigenis van alle Zeeofficieren, als te zwaar en te wreed, reeds voorlang, in onbruik geraakt, ja afgeſchaft; en die egter, moesten bezwooren worden. 't Schynt dat men, niet bedagt was om het verouderde weg te werpen, en 't geen de verandering van tyden en omſtandigheden noodwendig mede bragt, in plaats te ſtellen. Eerlang echter werd in deeze Artykelen, verandering gemaakt.

Beloonigen voor de Commisſievaarders deezer Landen.

Men bepaalde ook de Belooningen voor de Commisſievaarders deezer Landen, die eenige Oorlogſchepen van de *Engelſchen* of Commisſievaarders zouden veroveren (†). — Deeze waren meer naar de tydsomſtandigheden geſchikt dan opgemelde Lastbrief; en ingerigt om de Landzaaten aanteſpooren tot het uitrusten van Kaaperſchepen tegen eenen Vyand, die reeds zo lange, door Zeeroveryen, hun geduld getergd hadt. Men mogt, zich de gedaane en herhaalde klagten der beledigde Kooplieden herinnerende, en bedenkende, hoe, in vroegeren ty-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 67.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 79.

tyde, by dergelyk eene aanmoediging, in een Oorlog ter Zee, elk de handen repte om Kaapers toe te ſtellen en uit te rusten, verwagten, dat eerlang de Zee van *Nederlandſche* Kaaperſchepen zou krielen, dat de gevulde Schatkisten der Inwoonderen, met een hart voor 't lieve Vaderland kloppende en tegen de *Engelſchen* verbitterd, zouden geopend worden om mede te werken tot gevoeligen afbreuk des Vyands. Dan dit ging traaglyker toe dan de Vaderlandliefde wenschte. Misſchien woog by veelen, behalven de bezwaarlykheid om te beſluiten tot het waagen zyns gelds, op dien altoos hachlyken Kaapkans, de bezwaarende bedenking omtrent de Kaapvaard, ten deezen dage, geopperd. „ Wat zal 'er voor ons „ op de *Engelſchen* te kaapen vallen; „ daar het met hunnen byzonderen Han„ del genoegzaam gedaan is: dewyl „ meest alle *Europiſche* Havens voor hun „ thans geſlooten zyn? En wat hunne „ Oost en West-Indiſche Vlooten aan„ belangt, deeze worden door zo ſter„ ke Convoyen gedekt, dat 'er voor „ een Kaaper niet veel zal te haalen „ weezen." (*) 'Er kwamen nog andere omſtandigheden van vertraaging by, die ons vervolgens ſtaan te melden.

V. BOEK. 1781.

Wa-

(*) *Poot van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 16.

V. BOEK. 1781.

Zeelands vreemd gedrag in deezen.

Waren wy uit het gedrag door *Zeeland*, ſtaande de thans gereezene Onlusten omtrent *Engeland* gehouden, niet voorbereid om van dit Gewest iet vreemds te wagten, wy zouden hoogst verwonderd ſtaan, dat de *Zeeuwen*, wier Kust ter Kaapvaard zo welgelegen is, wier Aart van ouds zo zeer op dat bedryf geſteld was, die in den Jaare MDCLXXII, volgens hunne eigene rekening, door de Kaapvaard op de *Engelſchen* aan gemaakte Pryzen, drie honderd en twintig Tonnen Gouds gewonnen, en, volgens eene toen gedrukte lyst, in één jaar met de *Hollanders*, honderd zestig *Franſche* en twee duizend zeven honderd en drie *Engelſche* Schepen veroverd hadden, thans ſtilzaten — wat ſchryf ik? dat zy ſtilzaten — dat de Staaten van dat Gewest niet goedvonden de Plakaaten tegen de *Engelſche* Kaapers, en andere tot de Kaapery betrekkelyk, te doen afkondigen. — Meer nog, dat, de zaaken tot dit uiterſte gekomen zynde, op den achtſten van Louwmaand, de Beſtuurders van de Maatſchappy van Koophandel, de Beſtuurders der Maatſchappye van Verzekering, de Voorzitter en de andere Beſtuurders der Zeevaard op *Eſſequebo* en *Demerarie*, mitsgaders het Lichaam van Kooplieden, zich by een Verzoekſchrift tot de Algemeene Staaten der *Vereenigde Nederlanden* vervoegden vertoonende, „ dat de Vredebreuk tuſſchen *Engeland*

„ en

„ en deezen Staat niets anders dan den geheelen ondergang van veele Huisgezinnen, die zich in die Gewesten, aan de wederzydſche Natien onderhoorig, hadden nedergezet, en die, in éénè enkele Stad van *Zeeland*, de Zeevaard daar onder gerekend; van de *Engelſche* zyde, een getal van meer dan vyftien honderd zielen bellep, moest naa zich ſleepen; als mede het nadeel dat verſcheide Takken van Koophandel daar door ſtonden te lyden. — Waarom zy verzogten, dat het hunne Hoog Mogenden mogt behaagen, door onderhandſche Negotiatien, (naardemaal de gewoone weg van Onderhandeling, door het opontbod der wederzydſche Staatsdienaaren, ſcheen afgeſneeden;) of door het onderſtaan van wederzydſche Conferentien, de zaaken daar heen te ſtuuren, dat der Klaageren geheele ondergang, en de welvaard van zo veele Ingezetenen in ons lieve Vaderland, die door de opgenoemde Handeltakken hun beſtaan erlangden, werd voorgekomen, eer de Oorlog tot die hoogte uitborst, dat de *Animoſiteit* te ſterk, de Verwyderring te groot, en de gevreesde Onheilen der Ingezetenen te onherſtelbaar gemaakt werden."

V. BOEK. 1781.

In dit voorſtel lag niets minder opgeſlooten, dan dat dit Gewest, en inzonderheid de Stad *Middelburg*, zich zo veel onheils uit deezen Oorlog ſpellende,

V. BOEK. 1781.

wilde, dat de Vaderen van ons Gemeenebest, 't geen *Engeland* niet beledigd hadt; maar door dat Ryk op de ſchaamt- en trouwlooste wyze behandeld was, 't zelve aan de hand zouden komen, en voorſlagen van Vrede doen; een bedryf zo ontaart van den ouden Heldenmoed, en de lidtekens der uiterſte lafhartigheid draagende, ja recht geſchikt om den trots van *Engeland*, kon die nog vermeerderen, te doen toeneemen, en het juk, waar mede het ons jaaren gedrukt hadt, te verzwaaren. En waar mede, vroeg men te regt, zou men *Engeland* genoegen geeven? — Waar mede anders, dan met het afſtappen van het Bondgenootſchap der Gewapende Onzydigheid? en het veroordeelen der *Amſterdamſche* Regeering? Het een zou de waare reden der Vredebreuke doen ophouden, en 't ander de voorgegeevene, naar *Engelands* zin, doen gelden. Doch, gelyk zeker Schryver opmerkt,

„ Het eerſte weeten zy zeker dat het
„ behoud van onze Koopvaardy is, en
„ het zou dwaasheid zyn te beſluiten,
„ dat zy het gedrag der *Amſterdamſche*
„ Regeering, ten opzigte van hunne
„ Onderhandeling met *Noord-America*
„ veroordeelden, daar zy zelve *Gecommitteerden* om de vryheid van hunne Viſſchery te verzoeken aan den
„ Ridder YORKE gezonden, en dus,
„ onzes bedunkens, eene daad begaan
„ hebben, veel meer te veroordeelen
„ dan die der *Amſterdammeren*, (indien

„ dee-

„ deezen te beſchuldigen waren,) want
„ hebben de *Amſterdammers* eene On-
„ derhandeling begonnen met een Staats-
„ dienaar, van hunne Hoog Mogenden
„ nog niet als zodanig erkend, de *Zeeu-*
„ *wen* hebben het gedaan met een Staats-
„ dienaar, niet meer als zodanig erkend.
„ Daarenboven wilden de *Amſterdammers*
„ hun Handel-Tractaat niet tot ſtand ge-
„ bragt hebben dan naa dat de *Ameri-*
„ *caanſche* Staatsdienaar, door de Onaf-
„ hanglykheid van *America* als Staatsdie-
„ naar van hunne Hoog Mogenden zou
„ erkend, en hun ontworpen Tractaat,
„ door hunne Hoog Mogenden, zou
„ bekragtigd weezen; daar de *Zeeuwen*
„ het uitwerkzel van hunne Onderhande-
„ ling met de daad buiten kennis van
„ hunne Hoog Mogenden begeerden te
„ hebben. De *Amſterdammers*, einde-
„ lyk, bedoelden, door hunne Onder-
„ handeling het voordeel van den Koop-
„ handel des geheelen Gemeenebests,
„ de *Zeeuwen*, in tegendeel, alleen het
„ voordeel hunner byzondere Viſche-
„ ry." (*)

't Leed, egter, ſlegts tot den twee en twintigſten dier Maand, of Staaten van *Zeeland* beſlooten de Plakaaten, behelzende de Voorziening tegen het Inloopen der *Engelſche* Kaapers in de Zeegaten van deezen Staat; als mede het belooven van Be-

Zeeland bewilligt in het afbreuk doen aan *Engeland*.

(*) *Post van den Neder-Rhyn* I. Deel. bl. 18.

V. BOEK. 1781.

Belooningen voor onze Commisſievaarders te doen afkondigen, en toe te treeden tot de maatregelen door hunne Hoog Mogenden in dit hachlyk Tydsgewricht genomen; doch hun ingeleverd Beſluit, draagt alle blyken van een ſchoorvoetenden toetred. Immers, naa een vry breed verſlag van 't geen Staaten van *Zeeland* gedaan hadden, van den eerſten aanvang der Onlusten tuſſchen de Kroon van *Frankryk* en *Groot-Brittanje*, om den Staat by eenen gewenſchten Vrede en Welvaard te bewaaren; uit voorige ſtukken, in onze Geſchiedenis genoeg bekend, en niet noodig te herhaalen — naa uitgeboezemde klagten, dat hunne poogingen, tot het bewerken van den Vrede, geen ingang hadden mogen vinden; maar men, in tegendeel, die bedenkingen, zonder ze in overweeging te neemen, hadt ter zyde geſchooven, terwyl men, op naam van de *Algemeene Staaten der Vereenigde Nederlanden*, buiten eenige bewilliging, ja zelfs buiten beraadſlaaging met *Zeeland*, hadt zien beſluiten tot en het daadlyk in 't werk ſtellen van zodanige maatregelen, waar door men de zaaken uit haar geheel gebragt hadt, en het heilzaam oogmerk der Staaten van *Zeeland* tot Bevrediging verydeld was, —— vaaren zy voort. „ Dat op deze wyze de Provincie van „ *Zeeland*, tegen haare menigvuldige her„ haalde waarſchuwingen, poogingen, „ en inſtantien, tegen de gronden van „ het Verbond van Unie, tegen de Reg-

„ ten

„ ten van de Souverainiteit der Land-
„ ſchappen de *Vereenigde Republiek* uitmaa-
„ kende, zich in het algemeen onheil zag
„ ingewikkeld, en haar aandeel in de ge-
„ meenſchaplyke bezittingen en belangen
„ van het Bondgenootſchap aan de ver-
„ derflyke gevolgen van den Oorlog
„ blootgeſteld; zo dat aan hun Edel-
„ Mogenden, behoudens den band van de
„ Unie, nauwlyks eene andere keuze
„ openſtondt, dan, uit hoofde van *Nood-*
„ *weer* en *Zelfsverdeediging*, den aanval
„ op de Republiek, die de Ingezetenen
„ van *Zeeland* ook treffen zou, en reeds
„ diep getroffen hadt, te helpen afkee-
„ ren, en in de genomene maatregelen,
„ tot wederſtand en afbreuk der aanval-
„ lende Mogenheid zo veel deels te nee-
„ men, als haare vermogens zouden toe-
„ laaten."

„ Dat, derhalven, zy Staaten van
„ *Zeeland*, in deeze dringende omſtandig-
„ heid, wel wilden verklaaren, dat zy
„ zich der gemeene Beſcherming van het
„ Bondgenootſchap niet zouden onttrek-
„ ken; maar met vereenigde kragten zo-
„ danige maatregels helpen neemen, als
„ meest konden dienen tot afweering der
„ begonnen vyandlykheden, en ter be-
„ vordering van eenen ſpoedigen Vrede,
„ die GOD gave, dat loflyk, vast, en
„ voordeelig voor den Staat mogt wee-
„ zen. In die regtmaatige verwagting,
„ nogthans, dat de Gewesten, wier ge-

V. BOEK. 1781.

„ voelens, in de aanleidende oorzaaken
„ tot den Oorlog, boven dat van *Zeeland*
„ vermogt hadden, daar toe ook de voor-
„ naamſte kosten zouden draagen, en
„ wel ten goede houden, dat Staaten van
„ *Zeeland* hunne Ingezetenen niet boven
„ maate belasten om op te brengen tot
„ eenen Oorlog, tegen hun wil en tegen-
„ verklaaring begonnen.

„ Dat, eindelyk Staaten van *Zee-*
„ *land*, ten ſterkſten overtuigd, dat het
„ gemeene Vaderland, door Moed en
„ Eendragt moest behouden worden, in
„ deeze hachlyke tydsomſtandigheden,
„ alles zouden naalaaten wat ſtoffe tot on-
„ aangenaame verſchillen zou kunnen gee-
„ ven, en daarom, voor als nog, uitſtelden
„ het voordraagen van zodanige recht-
„ maatige bezwaaren, over het verkrag-
„ ten van de Grondvesten der Unie, zo
„ in deeze gewigtige gelegenheid, als in
„ andere korts voorgaande gevallen;
„ ſchoon zy niet konden nalaaten, tot
„ handhaaving van de Onafhangelykheid
„ en Regten hunner Provincie, en der-
„ zelver Ingezetenen, deeze onlochen-
„ baare inbreuk op het Verbond van Ver-
„ eeniging in gedagten en aan zich voor
„ te behouden het regt, om, in een tyd
„ van meerder gerustheid, van de Bond-
„ genooten te vorderen vergoeding van
„ alle de kosten, ſchaden en nadeelen,
„ welke *Zeeland*, uit hoofde van deeze
„ onlusten, reeds geleden hadt, of tot

„ haare

Commisſievaarders uitgegeeven, waar van wy boven geſprooken hebben (*) en verzogten nadere opheldéringen en veranderingen omtrent eenige Artykelen. Op dit Verzoekſchrift kwam eerlang een zeer gunſtig antwoord, de bedoelde opheldéringen en gevraagde veranderingen verleenende. (†) —— Verder hadden eenige Kaapreeders te *Amſterdam*, by een Verzoekſchrift aan hunne Hoog Mogenden te kennen gegeeven, dat de yver om Schepen ter Kaap, tot afbreuk van den gemeenen Vyand, uitterusten, niet weinig vertraagd en te rug gehouden wierd, door de overal verſpreidde gerugten van Vrede met *Engeland*. Greep deeze ſtand, dan zouden die uitrustingen tot groot nadeel der Reederen uitloopen; weshalven zy verzogten, dat zy, in gevalle de Vrede met *Engeland* getroffen mogt worden, van 's Lands wegen die onkosten te rug zouden ontvangen. Het beſluit was, dat wanneer, vóór den laatſten van Wintermaand des Jaars MDCCLXXXI, last mogt gegeeven worden tot het ſtaaken der Vyandlykheden; de helft der weezenlyke ſchade aan de Reeders uit de Kas van het Last en Veilgeld zou worden goedgedaan; mits de Admiraliteit de ſchaade begrootte, en men met het toerusten allen ſpoed maak-

(*) Zie hier boven bl. 70.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* bl. 400. 647. 759.

V. BOEK. 1781.

maakte. (*) Deeze inſchiklykheden wakkerden den lust ter Kaapreederye op; het vooruitzigt op groote voordeelen, welke de gevaaren verre overtroffen, moest hier medewerken, om dezelve meer en meer doortezetten. En ten blyke dat 's Lands Hooge Magten alle mogelyke aanmoediging ter Kaapvaard wilden geeven, ſtonden zy aan de Kaapers toe, om die Schepen, welke zy op den Vyand mogten veroveren, en geene goede gelegenheid hebben om dezelve binnen 's Lands Havens te brengen, te mogen *Rantſoeneeren*, en dus den Vyand van *Geld*, in ſtede van *Schepen* berooven: onder beding, egter, dat zy van deeze *gerantſoeneerde Schepen* die Belooningen niet trokken, welke het Land hadt toegezegd voor Vyandlyke Schepen in 's Lands Havens opgebragt. (†) — Het leedt tot den derden van Sprokkelmaand dat zyne Hoogheid, als Admiraal Generaal, de eerſte Commisſie of Oorlogsbrief verleende aan het Kaperſchip de *Vigilantie*, te *Rotterdam* uitgerust, en gevoerd door LAURENS HENDRIKSE. (§)

Toezeggingen aan de in 's Lands dienst te Water verminkten.

By het uitbarſten des Oorlogs vonden de Algemeene Staaten goed, tot aanmoediging der Ingezetenen, bekend te maaken, en te verzekeren, dat allen, die in 's Lands

(*) *N Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 647 en 762.
(†) *Post van den Neder-Rbyn* I. D. bl. 214.
(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 672 enz.

„ haare Zelfsverdeediging hadt moeten „ maaken, mitsgaders verzekering, dat „ de plegtig bedongen voorwaarden des „ Bondgenootſchaps, even zo heilig ten „ aanziene van *Zeeland* zouden worden „ naagekomen, als de Staaten van *Zee-* „ *land* wenschten van hunne zyde dezelve „ naa te komen." (*)

Aanmerkingen der Algemeene Staaten op het Beſluit van *Zeeland*.

Veel, zeer veel, viel 'er aan te merken op dit Staatsbeſluit der Staaten van *Zeeland* (†), en lieten de Algemeene Staaten 't zelve niet ongemerkt doorgaan; doch gaven, in eenen Brieve, aan Staaten van dat Gewest gerigt, te kennen, wel gewenscht te hebben, dat zy niet waren getreeden in eene wederophaaling van de redenen, op welken het hun Hoog Mogenden niet onbekend was, dat de Vermoedens van *Zeeland* ſteunden. — Dat het hun Hoog Mogenden tot geen minder genoegen zou geſtrekt hebben, wanneer de toezegging van hulp en van eene onwrikbaare aankleeving aan de gronden des Bondgenootſchaps, niet ware vermengd geweest met voorbehoudingen, welker vooruitzigt de zo hoog noodige Eensgezindheid en het Vertrouwen tuſſchen de Bondgenooten niet opwakkert; en dat, in 't byzonder de Staaten van

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 156 en 377.

(†) De *Post van den Neder-Rhyn* geeft 'er zyne gedagten vrymoedig over op I. D. bl. 33. enz.

V. BOEK. 1781.

van *Zeeland* niet hadden vernieuwd den voorigen aandrang tot het onderſtaan van Onderhandelingen met het Hof van *Engeland*. — Dat hunne Hoog Mogenden, door deeze handelwyze zich byna in de noodzaaklykheid gebragt vonden tot eene onaangenaame beantwoording van eenige minvoegelyke bewysredenen; doch het thans de tyd niet was om met de pen te twisten. — Dat zy, egter, niet konden nalaaten om, voor zo verre alle de Beſluiten, waar op men zich beriep, onophoudelyk ſtrekten, om alle poogingen aan te wenden, ten einde de gereezene geſchillen met *Engeland*, langs den weg van Onderhandeling, te eindigen, aan Staaten van *Zeeland* te toonen, hoe zy alles hadden aangewend wat Vredelievenheid vorderde, voor zo verre het beſtaan kon met de Eer en Veiligheid van het Gemeenebest. — Dit, in 't breede getoond hebbende, uit alle de reeds door ons beſchreevene gedraagingen, verklaarden zy „ geen ſtap te kunnen doen tot aanbie„ ding van Onderhandelingen, zonder „ de Eer en Onafhangelykheid van 't „ Gemeenebest, met Goed en Bloed der „ Vooroudereu zo duur gekogt, in het „ uiterſte gevaar te ſtellen, en den Staat, „ die zyn, wel eer zo ontzagwekkend „ aanzien, reeds zedert langen tyd hadt „ zien verminderen, voor 't oog van „ gansch *Europa*, geheel veragt te maa„ ken." — Hun voorts verzoekende van al-

allen aandrang ten bovengemelden einde afteZien, en integendeel, zo door het bekragtigen des geſlooten Verdrags met haare Ruskeizerlyke Majeſteit, als door het vaardig toeſtemmen in de voorgeſlaagene middelen tot Verdeediging van den Staat, zo ter Zee als te Lande, te willen helpen tot het daadlyk ten uitvoer brengen van alle maatregelen, in den tegenwoordigen toedragt van zaaken, ten uiterſten noodzaaklyk. Dat zy alle bedenkingen, omtrent de Geldmiddelen zo veel het immer mogelyk was, ter zyde ſtellende, door het opbrengen der toegeſtaane Penningen, eene genoegzaame gerustheid gaven, dat zy den last des Oorlogs niet geheel wilden ſchuiven op de ſchouderen van hunne Bondgenooten, die, uit eene zuivere Liefde tot het Vaderland, en het welvaaren hunner Ingezetenen, waakzaam geweest en ongelukkig in vyandlykheden ingewikkeld waren; maar dat het hun daadlyk ernst was de handen mede aan 't werk te ſlaan, en als een getrouw Bondgenoot, met alle magt en kloekmoedigheid, den vyandlyken aanval te helpen afweeren. Hun aanmaanende om de waare Patriottiſche gevoelens, waar door de *Zeeuwen* voorheen zo zeer uitblonken, op nieuws by hunne Ingezetenen op te wekken, dezelve tot werkzaamheid aan te moedigen, en het ter handſlaan van zodanige middelen, waar door zy den Vyand afbreuk zouden kun-

V. BOEK. 1701.

V. BOEK. 1781.

nen doen, den Koophandel bevorderen, en de geledene ſchade herwinnen. De zaaken, hoe zeer verloopen, waren tot die laagte niet gedaald, dat men zich behoefde opteofferen aan de Heerschzugt der Vyanden: wanneer onder de Bondgenooten opregte Eensgezindheid, en moedige Beraadenheid heerschte tot beſcherming van Regten en Vryheid. (*)

Plans ter Kaapreederye op verſcheide plaatzen.

Te *Rotterdam*, in 's *Gravenhaage*, te *Amſterdam*, en in *Zeeland*, kwamen welhaast eenige Plans van Kaapreederyen te voorſchyn: die op onderſcheiden voet ingerigt, en overal rondgezonden, allen eenigzins vermogende Ingezetenen gelegenheid gaven, om door een klein gedeelte van hunne middelen, tot nadeel van den Vyand, en heil van 't Vaderland, mede te werken. Te *Vlaardingen* vormde men een Plan om zes der welbezeildſte Hoekerſchepen, ieder met twaalf Stukken, behalven de Draaybasſen, en zestig Man, ter Kaapreedery uit te rusten, met oogmerk om by elkander ten gemeenen voordeele te kruiſsen. (†)

Veranderingen in den Lastbrief der Commisſievaarderen; en ſchikkingen ten voordeele der Kaapreederye.

De Beſtuurders en Deelgenooten in het Plan van Kaapreederye in 's *Gravenhaage* opgerigt, vonden niet weinig aantemerken op den Lastbrief voor de Com-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 384.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 111. 241. 483. 664. 672. 676. 756. 904. 1119. 1798. 1800. 2275.

's Lands dienst te Water zodanig verminkt wierden, dat zy onbekwaam waren, om zich zelven 't noodige tot hun beſtaan te bezorgen, voor zo verre zy by uitkoop begeerden te gemoet gekomen te worden, zouden genieten, naar maate van hunne Verminktheden, de volgende gelden. V. BOEK. 1781.

Voor het verlies van beide de Oogen . .	f 1500 - : -
Voor 't verlies van een Oog . .	f 350 - : -
Voor het verlies van beide Armen . .	f 1500 - : -
Voor 't verlies van de rechter Arm . .	f 450 - : -
Voor 't verlies van den ſlinker Arm . .	f 350 - : -
Voor 't verlies van beide de Handen .	f 1200 - : -
Voor 't verlies van de rechter Hand . .	f 350 - : -
Voor 't verlies van de ſlinker Hand . .	f 300 - : -
Voor 't verlies van beide Beenen . . .	f 700 - : -
Voor 't verlies van één Been . .	f 350 - : -
Voor 't verlies van beide de Voeten . .	f 450 - : -
Voor 't verlies van één Voet . . .	f 200 - : -

En voor mindere Verminktheden aan de opgemelde Lichaamsdeelen, beneden de

V. BOEK. 1781.

de gemelde ſommen, naar Beſcheidenheid der Admiraliteit, waar onder zulk een verminkte behoorde. —— Of dat aan allen die zodanig verminkt werden, dat zy buiten ſtaat waren om iets tot hun eigen onderhoud te verſchaffen, één Zilveren Ducaton ter weeke, hun leeven lang, zou toegevoegd worden. (*)

Bepalingen op de Zeevaard, en de Viſcheryen geſteld.

De Scheepvaard, zo lang reeds geteisterd door den geeſel van *Engelands* handeldwang, werd den zesentwintigſten van Louwmaand, „ by voorraad en tot „ nader bevel, uit de Zeehavenen deezer „ Landen na alle Ryken en Staaten „ verboden, als mede de Walvischvangst „ en de Groote en Kleine Visſcheryen, „ op de verbeurte van Schepen, Goede„ren en Koopmanſchappen daar in „ geladen, als mede van de Gereedſchap„pen, Want, Zout en Tonnen, mits„gaders 't geen tot de Visſchery behoorde; „ of in gevalle desniettegenſtaande eenige „ Schepen mogten uitloopen, zouden de „ Reeders en Schippers eene boete „ verbeuren van twintig duizend Gul„dens, of zo veel meerder als de „ waardye van dezelve meerder zou „ mogen weezen.

„ Hier van zouden zyn uitgezonderd „ alle Schepen van vreemde Volken, „ mits niet belaaden met eenige Goederen „ door de Algemeene Staaten verboden; „ en

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 88.

„ en welke zy, niet tegenſtaande de In- V.
„ laading daar van op behoorelyk ver- BOEK.
„ kreegene Pasporten, alvoorens zouden ——
„ moeten ontlaaden; en daar van bewys 1871.
„ geeven aan de Collegien ter Admirali-
„ teit, onder welker reſſort zy wilden
„ uitvaaren, om van 't zelve een Getuig-
„ ſchrift te bekomen.

„ Van dit Verbod zouden ook uitge-
„ zonderd weezen alle Schepen met Com-
„ miſſie van zyne Hoogheid voorzien,
„ alleen ten Oorloge uitgerust, en geen
„ Koopmans goederen inhebbende, of,
„ zo zy teffens daar mede mogten belaa-
„ den weezen, met ten minſten tachtig
„ of honderd Man bemand, Geſchut
„ en den daarby benoodigden voorraad
„ van Krygsbehoeften vocrende —— als
„ mede de Schepen van de *Oost-Indiſche*
„ *Compagnie* — mitsgaders, naa bekomen
„ verlof van de Collegien ter Admiraliteit,
„ en onder de noodige voorzorgen, de
„ Schepen behoorende aan of bevragt
„ zynde by die van de *West-Indiſche*
„ *Compagnie*, de Colonie van *Suriname*,
„ en verdere Colonien van den Staat. —
„ Als mede de Schuiten, ter verſche
„ Vischvangst, en de Schepen vaarende
„ over de *Wadden*, de *Elve*, de *Eems*,
„ de *Weezer*, om den *Oost*, en ook na de
„ *Vlaamſche* Havens. — Zodanig nogthans
„ dat de Schepen over de *Wadden* en na
„ de *Vlaamſche* Havens vaarende, niet
„ grooter zouden mogen weezen dan
„ dertig

V. BOEK. 1781.

„ dertig Lasten en daar beneden, en niet „ ſterker bemand dan met drie Man en „ één Jongen, den Schipper daar onder „ begreepen; en zouden zy allen een „ Borgtocht van zes duizend Guldens „ moeten ſtellen."

De Schepen, voor de Oorlogsverklaaring in beide de Staaten geweest zynde, zouden met de noodige Paspoorten mogen vertrekken.

De Koning van *Groot-Brittanje* hadt, terſtond naa de Oorlogsverklaaring, beſlag gelegd op alle *Hollandſche* Schepen in de *Engelſche* Havens; nogthans onder verklaaring, dat die Schepen, als zynde vóór den Oorlog in *Engeland* geweest, met Paspoorten zouden vrygelaaten worden, indien de Algemeene Staaten op gelyke wyze, met de *Engelſche* Schepen in hunne Havens handelden! — Ingevolge hier van betuigden de Staaten, in het Verbod van de Scheepvaard uit deeze Landen, „ hunne bereidvaardigheid, om „ met de Schepen van zyne Majeſteits „ Onderdaanen, even eens te handelen, „ dat de *Engelſche* Schepen, zo ras in „ *Engeland* aan de *Nederlandſche* Vryheid „ om te mogen vertrekken gegeeven „ werd, ook hier niet langer zouden „ worden opgehouden; doch voorzien „ van de noodige Paspoorten na *Engeland* „ mogen keeren." (*)

Verzoek der Schipperen op *Wadden* enz. vaarende, wegens een

Een Bevelſchrift zo ſterk de Scheepvaard belemmerende, gaf natuurlyk gelegenheid tot ſmeekſchriften van verſcheide

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 92.

ſcheide Zeehandeltakken en Visſcheryen. Die belang hadden by de Vaard over de *Wadden*, de *Elve*, de *Weezer*, de *Eems*, om den *Oost* en de *Vlaamſche* Havens, klaagden, niet tegenſtaande de onder veel bepaaling verleende vryheid, over de zwaare Borgſtelling van zes duizend Guldens; dewyl de waarde dier Schepen doorgaans geen twee duizend Guldens beliep, dezelve meest al 't eigendom der Schippers waren, en als buitenlandſche Beurt- of Vragtſchepen mogten aangemerkt worden, in deezen tyd van eene volſtrekte noodzaaklykheid, om de Houtwaaren tot den Scheepsbouw voor de Admiraliteiten deezer Landen aan te voeren. Hunne regtmaatige klagt werd gehoord en de volſtrekte eisch van die Borgtogt opgeheeven. (*)

V. BOEK. 1781. drukkend bezwaar, toegeſtaan.

De Beſtuurders van den Handel op de *Oost-zee* bragten, by een ingeleverd Verzoekſchrift, hunne Hoog Mogenden onder 't oog, dat, daar het bekend was, hoe, zedert onheugelyke tyden, de Vaard op de *Oost-zee* een der voornaamſte takken van het welvaaren des Koophandels was, en niet weinig toebragt ter uitbreidinge van andere bronnen der Zeevaard, die Vaard, ten minſten zo noodig als alle andere zynde, buiten tegenſpraak, in de tegenwoordige omſtandigheden des Gemeenebests, met alle magt ondersteund be-

Verzoekſchrift der Handelaaren op de *Oost-zee*, ingewilligd.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 646.

V. BOEK. 1781.

behoorde te worden, ten einde de Inwoonders deezer Landen verſcheide noodwendigheden te bezorgen, als Graan, Hout, Yzer, Hennip, en veele andere onontbeerelyke zaaken, en dat, daar en tegen, na de Plaatzen aan de *Oost-zee* verſcheide Vrugten deezer Landen, en andere Waaren, konden en behoorden vervoerd te worden, welke men gewoon was derwaards te zenden. Dat het ook bekend was hoe die Vaard, zo dra mogelyk, in 't Voorjaar moest begonnen worden, ten einde de gereed liggende Laadingen te verwiſſelen. Daarenboven konden zy hunne Hoog Mogenden verzekeren, dat men nooit voor de Kooplieden deezer Landen, byzonder voor die van *Amſterdam*, een grooter voorraad te wagten gehad hadt dan thans, zo voor 't noodige deezer Landen, als ter uitbreiding van hunnen Handel met de Onderdaanen van de Oorlogende Mogenheden, van alle Waaren en Voortbrengzels uit *Noorwegen* en de *Oost-zee*, ten welken einde een goed getal *Hollandſche* Schepen, die in de *Oost-zee* overwinterd hadden, en geheel gelaaden waren, niets meer dan een genoegzaam Convoy wagtte om na deeze Landen te rug te keeren. Dat zy, ingevolge van dit alles, eene vaardige hulp verzogten, ten einde het Beſlag, op de Schepen na de *Oost-zee* beſtemd, niet alleen mogt opgeheeven worden, maar om alle dezelve, zonder eenig verderflyk uitſtel, te laaten geleiden door een genoegzaam getal

Oor-

Oorlogſchepen, en dezelfde Oorlogſchepen te doen dienen tot Convoy voor de *Hollandſche* Koopvaardyſchepen, aldaar herwaards beſtemd en gereed liggende, om ze tegen alle aanvallen der *Engelſchen* te dekken. — Zy ondersteunden, vervolgens, dit Verzoek, door eenen Brieve uit *Elſeneur*, berigt geevende van de verregaande ſtoutigheden, en beestagtige onderneemingen der *Engelſche* Kaaperen; die, met geen geweld ſpoedig te keer gegaan wordende, zeker meer en meer zouden toeneemen, weshalven zy het antwoord op hun Verzoekſchrift, zo ſchielyk mogelyk verwagtten. — Men vondt hier op goed de Schepen, naa de *Oostzee* geſchikt van het algemeen Verbod uittezonderen, mits de Schepen derwaards niet anders vertrokken dan onder behoorelyk Convoy, waar omtrent de noodige bevelen zouden gegeeven worden, terwyl die zelfde Oorlogſchepen, volgens 't gedaane voorſtel de daar liggende Koopvaarders zouden te rug geleiden. (*)

V. BOEK. 1781.

Vlaardingen en *Maasſluis*, hoe gelukkig, door de behoudene aankomſt van de meeste der *Viſchhoekers*, den roofgierigen klaauw der *Engelſchen* ontkomen (†) zagen egter, de Vischneering, in gevolge van het Verbod der Staaten, ſtilſtaande, de eenige bron van beſtaan en welvaard dier

De *Vlaardingſche* en *Maasſluisſche* Viſchers leveren een Verzoekſchrift in gedeeltelyk toegeſtaan.

(*) *N. Nederl. Jaarb* 1781. bl. 746.
(†) Zie hier boven bl. 25.

V. BOEK. 1781.

dier Plaatzen met een volſlaagene opſtopping gedreigd: het was hun onmogelyk, zonder wederzydſche ſchikkingen der Oorlogende Mogenheden hunne Kabbeljaauwvangst in de *Noord-zee*, tot zelfs rondsom *Yſland* voorttezetten. Zy vertoonden, daarom, in een breedſpraakig Vertoog, het Belang der Visſcherye niet alleen voor hunne Plaatzen, maar voor veele andere; en hoe dé ſtilſtand een Verloop dreigde van Volk en Neering; met bygevoegde voordragt, hoe, in voorgaande Oorlogen van deezen Staat voorzorgen waren genomen, om de Visſcheryen, ondanks den Oorlog, voort te laaten gaan, den Visſcheren over en weder vryheid verleenende. Dit redmiddel ſloegen zy, thans voor, ten aandrang bybrengende, het groot verlies 't geen de Reeders en Visſchers zouden lyden, aan de reeds grootendeels gereed gemaakte toerusting; vertrouwende dat hunne Hoog Mogenden geene zwaarigheid zouden maaken om de *Engelſche* Visſchers ongeſtoord te laaten, mits van de zyde van *Engeland* 't zelfde, ten aanziene van de *Hollandſche* geſchiedde (*). —— Met de uiterſte aandoening vernomen hebbende, dat hun verzoek geen gehoor vondt, en de Schepen tot de groote en de kleine Visſcheryen, van eene vergunning aan andere Schepen verleend, uitgezonderd blee-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 901.

bleeven, vertoonden zy de nadeelen, meer en meer te dugten en voor hun onvermydelyk, ingevalle de Visſcherye langer mogt blyven opgeſchort; dat daar tegen eenigzins zou kunnen worden voorzien, wanneer onder die uitzondering mede niet begreepen wierden de Schepen vaarende op de Vischvangst van Zoute-visch en verſche Kabbeljauw, en dat het Verbod, in zo verre, opgeheeven en buiten werking geſteld mogt worden. —— Hunne Hoog Mogenden beſlooten, om een proef te neemen, in hoe verre de opheffing van het verbod der *Noordſche* en *Yslandſche* Visſchery voor den Lande in 't gemeen, en voor de Bemanning van 's Landsvloot in 't byzonder, al of niet naadeelig zou zyn, de verzogte Visſchery toe te ſtaan tot de eerſte Grasmaand MDCCLXXXII. (*)

De *Haringvaart* doet vergeeſſchen aanzoek, en ſtaat dit jaar ſtil.

Van hoe groot een aanbelang de Haringvaard voor den Lande was, behoefde geen betoog, en de onmiddelyk belang hebbenden by dezelve konden, uit onlangs verleende Gunstbetooningen aan die Vischneering, niet twyfelen of 's Landsvaders, namen dezelve ter harte. Zy vonden zich onder het Verbod wel uitdruklyk begreepen, en hielden zich verzekerd, dat hetzelve, in deezen tyd, op geen anderen grond geſchied was dan om te zorgen voor 't belang der Ingezetenen; zy

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1952.

V. BOEK. 1781.

zy gaven te kennen, dat ook de Haringvisschery, zonder voorzorgen thans ondernomen, geene dan slegte gevolgen naa zich zou sleepen; doch hoe het teffens te wenschen was, dat 'er eenig middel wierd uitgedagt om de Groote Visschery, zelfs dat Jaar, te doen voortgang hebben; om daar door het geheel verval dier Reederyen, tot nu toe niet dan met veel moeite staande gehouden, voor te komen, en te beletten, dat de Haringvangst niet werd overgebragt in andere Staaten, reeds zints lang nayverig bezig om dezelve afbreuk te doen, en geheel meester te worden. Zeer wel begreepen zy, dat de Haringvaard te uitgestrekt was om een genoegzaam Convoy te kunnen erlangen; of dat van 's Lands wegen zo veel aan de Reederyen zou kunnen worden verleend, dat zy op eigen beschermmiddelen beschikking konden maaken; dewyl de kosten daar van die der Reederyen verre zouden te boven gaan, en dan nog niet voldoende zyn; doch durfden zy wel verzekeren, dat de stilstand der Haringvaard geen noemenswaardig aantal Bootsgezellen op 's Lands Oorlogschepen, zou bewerken, aangemerkt zeer weinigen lust zouden hebben om zich tot iets anders te verbinden dan 't geen zy van jongs af geleerd hadden, ja het veel eer te voorzien was, dat zy van hunne gewoone Kostwinning verstooken, of tot volslaagene armoede zouden vervallen, of tot het wanhoopig besluit komen, om, ondanks de Plakaaten,

ten, dit Land te verlaaten, en by vreemde Volken zich te begeeven om 'er hun gewoon Beroep voort te zetten. Zy verzogten deswegen dat hunne Hoog Mogenden bedagt mogten weezen om, hoe eer hoe beter, de Haringvaard en Visscherye tegen allen overlast eens vyandlyken Nabuurs te beschermen. —— Dan hier van kwam niet, en de Haringvaard bleef dit Jaar uit deezen Lande geheel stilstaan (*) en moest de Landzaat met den Buitenlander, dit veelvervullend en gezonde voedzel missen. — Thans bleek het, op de proeve, hoe de roem der *Hollandsche Haring* geen ydel pochen was, uit vooringenomenheid gebooren. Hoe zeer, schreef men uit *Breemen*, de Oorlog tusschen *Engeland* en *Holland*, een ieder treft, blykt onder andere alleen uit het artykel van den Haring. Behalven enkele Lasten *Deensche* Haring, doch veel te hoog in prys, hebben wy geen goeden Haring kunnen bekomen. De *Engelsche*, hier gebragt, was oud en werd daarom te rug gezonden, of voor een Daalder de Ton verkogt. Van *Leverpool* kwamen eenige honderd Tonnen Haring, doch onbruikbaar, zonder Pekel, geheel geel en van binnen rood. (†) ——

Wy

(*) *Resol. van Holland* 9 Mey 1781.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 763. 1953. 2312.

V. BOEK. 1781.

De *Groenlandsche* en *Straatdavidsche* Visschery blyft dit Jaar opgeschort.

Wy hebben niet gevonden, dat de Reeders, gewoon op *Groenland* en de *Straat Davids* Schepen ter Walvischvangst uitterusten, eenige poogingen deeden om ontslag van het Verbod te verwerven. Die Visschery, welke zo veel schats uit het barre Noorden haalt, en, schoon over 't algemeen gerekend nadeelig, egter, den gelukkigen groot voordeel schenkt, en buiten zulks aan de Scheepmaakeryen, boven al te *Zaandam*, waar die Vischschepen niet alleen op de koop gebouwd, doch voor een enkel Jaar ter Visscherye verhuurd worden, veel leevens schenkt, en een groot vertier in allerlei Scheepsbehoeften veroorzaakt, stondt stil; en deedt die stilstand den Prys van de opgelegde Traan en Baarden steigeren.

Mishandelingen der Visschers.

De Visschers aan onze stranden op verschen Vischvangst vaarende, de gegeevene vryheid gebruikende, vonden zich, by aanhoudenheid, bloot gesteld aan de plaageryen en roofzugt der *Engelschen*, die de arme Visschers of namen en opbragten of van Touwwerk, Netten en Kleederen beroofden, met veele andere mishandelingen. Wy zouden met de byzondere lotgevallen deeze Zeelieden overgekomen, te vermelden, eenige bladzyden kunnen vullen; doch zy draagen alle dezelfden stempel van boosheid en moedwil: een enkel geval ten voorbeelde. Een *Pettemer* Zeeschuit, om te lootzen en visschen uitgerust, met zes kop-

koppen, behalven den Stuurman, bemand, zag een Schip, waarop dezelve aanhieldt in verbeelding dat het een Schip was, 't geen in *Texel* begeerde binnen gelootst te worden. Doch nader komende ontdekten de Manſchap te laat, dat het een *Engelsch* Oorlogs-Fregat was, de welbezeildheid van 't zelve maakte het ontkomen onmogelyk, en het ſchieten uit Draaybaſſen en Musketten het bydraaijen noodzaaklyk. De *Engelſchen* vermeesterden terſtond de Zeeſchuit, namen 'er alles uit wat van eenige waarde was, lieten één *Pettemer* Zeeman 'er op met eenige *Engelſche* Matroozen, met last om het Fregat na te zeilen; 't geen toen jagt maakte op twee Visſchers Schuiten van *Egmond aan Zee*, die beide ſchielyk agterhaald, de een door het Fregat zelve, en de ander door een uitgezette gewapende Boot werd genomen, en gelyk de *Pettemer* Zeeſchuit, by het Fregat gebragt: alles wat den Rooveren aanſtondt 'er uitgenomen zynde, beval de Capitein van het Fregat de *Pettemer* Zeeſchuit en het beste *Egmonder* Zee- en Vischſchuitje in den grond te booren, met zeil en treil. Het bidden der op de knien vallende Zeelieden kon dit vonnis, niet verhinderen, het werd terſtond uitgevoerd, en zy moesten, naa dat 'er eenige gaten in gehakt waren, dezelve met alles, wat 'er op gebleeven was, zien zinken. Het oudſte en ſlegſte overgebleevene *Egmonder* Schuitje word den gevangenen

V. BOEK. 1781.

V. BOEK. 1781.

vergund om 'er mede na Land te ſteve-nen: zy verklaarden het aan boord, wel gehad te hebben en dat de mondkost hun mede gegeeven goed geweest was. De Capitein verdedigde zyn gedrag door de hem gegeevene bevelen, en dat de behandeling een *Engelſchen* Viſcher door een *Hollandſchen* Kaaper aangedaan tot die ſtrengheid oorzaak gegeeven hadt (*) — De nadering der *Engelſche* Kaapers om onze Viſchers te ontrusten aan onze ſtranden baarde nu en dan onder het Krygsvolk aan dezelve gelegd eenige beweeging. — Te pryzen was het beleid der Viſchers van de *Noord-Hollandſche* Zeedorpen, die in Zee ſtaaken met ſmaldeelen van zeven Schepen, op ieder zes of zeven Man, met geweer voorzien, terwyl zy hunne Viſcheryen in diervoege aanleiden, dat de ſmaldeelen, tegen Kaapers elkander zouden te hulp komen. (†) Die eigen beveiliging, welke, door gebrek aan beleid gebrekkig ging, zou zeer verbeterd geweest hebben door eenige ligte gewapende Vaartuigen aan dezelve toe te voegen: ten blyke hier van ſtrekt een geval twee *Veerſche* Viſchers Vaartuigjes en één *Arnemuidensch* overgekomen. Een *Engelsch* Sloepſchip, zes ſtukken Geſchut en acht of tien Draaybasſen voerende, jaagde dezelve; doch af en aan den *Banjerd* bevondt

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2271 enz.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 868.

vondt zich een *Zydſche Bom* in dienst van het Collegie ter Admiraliteit in *Zeeland*, gewapend met vier ſtukjes Kanon en drie Draaybasſen. De Commandeur VERPOORTE, die dezelve voerde, het gevaar ziende, waar in de Visſchers zich bevonden, hieldt op den *Engelſchen* Kaaper aan, zy geraakten in een gevegt van omtrent één uur: wanneer de *Engelſche Sloep*, ſchoon veel ſterker gewapend en bemand dan de *Zydſche Bom*, het geraaden vondt af te brasſen, en met kragt van zeilen de ruimte te zoeken: de Visſchers die zeer ontſteld, zich reeds voor verlooren gehouden en geſtreeken hadden, bragt hy in behoude haven. (*)

Vaard opengeſteld; en het wederzydsch Beſlag opgeheeven.

In Slachtmaand werd de Vaard na alle Ryken en Staaten, zonder onderſcheid, het zy met of zonder Convoy, vry en opengeſteld: de Schepen ter Walvisch- en Haringvangst alleen uitgezonderd: alle Vaard ten dienſte van zyne *Groot-Brittanniſche* Majeſteit, of deszelfs Onderdaanen, geſlooten blyvende. (†)

Ingevolge van het wederzyds beraamde, omtrent de opheffing van het Beſlag op de *Hollandſche* Schepen in *Engelſche*, en van de *Engelſche* in *Hollandſche* Havens (§) geſchiedde zulks eerst van de zyde der Staaten en vervolgens van zy-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 908.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2098.
(§) Zie hier boven bl. 95.

V. BOEK. 1781.

zyne *Groot-Brittanniſche* Majeſteit; dan werd door de Staaten hier van uitgezonderd, allen vervoer van Krygs- en Scheepsbehoeftens, Graanen, Duiven- en Paarde Boonen na *Engeland;* en van 's Koningswegen de Schepen, welker Laadingen voor 't geheel, of voor een gedeelte, beſtaan zouden in gezoute Proviſien, van welke ſoort dezelve ook zouden mogen zyn, of in Scheeps- en Oorlogsbehoeftens. (*) Dan zy moesten eerst in *Engeland*, door vonnis van het Admiraliteits Hof, voor eigendommen van de Onderdaanen der Staaten verklaard zyn. Hier uit ontſtondt, dat het verbeurtverklaaren van *Hollandſche* Schepen in *Engeland* nog ſterk doorging, en de Nieuwspapieren hier van geheele Lysten opleverden: van de Schepen, op 't einde des Jaars MDCCLXXIX, zo bondbreukig onder den Graave van BYLANDT genomen, kwamen 'er ſlegts weinigen te regt, gelyk ook andere vryverklaaringen, deeze op gunſtiger, geene op ongunſtiger voet, erlangden. (†)

De *Nederlandſche* Schepen mogen uit vreemde Havens niet verzeilen: misverſtand deswegen uit

Lagen dus de Koopvaardyſchepen in de Havens deezer Landen, ingevolge van het Verbod wegens het Uitvaaren, langen tyd als gekluisterd, eene menigte, op meer dan drie honderd begroot, in vreemde Havens zich bevindende, kreegen

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 397. 399.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 669. 822. 1410.

gen, zo ras de Vredebreuk hier bekend geworden was, deswegen waarſchuwing en bevelen om de vreemde Havens niet te verlaaten. De Conſuls in de vreemde Koopſteden namen ook de noodige maatregels om de *Hollandſche* Schepen op Zee van den Oorlog te doen verwittigen, en de gehavenden van der Staaten last kennis te geeven. (*) — Wanneer het bleek dat het Verbod van Uitvaaren, verkeerd begreepen, en zo wyd uitgeſtrekt wierd, dat de *Hollandſche* Schepen, geene vreemde Haven, zelfs onder geleide van *Franſche* Oorlogſchepen, last hebbende om de Vlag van 't Gemeenebest te beſchermen, zouden mogen verlaaten, en des klagten vielen, kreegen deeze gehoor, en de Conſuls en Commisſarisſen in de Havens van *Frankryk* de noodige aanſchryving, dat zy aan alle *Hollandſche* Schepen, die genot van behoorelyk Convoy konden hebben, zouden toelaaten na die Plaatzen te zeilen, werwaards zodanig een Convoy beſtemd was. (†) — In Hooimaand vonden de Staaten goed het bevel aan de Koopvaardyſchippers gegeeven, om, zonder nader bevel, niet na deeze Landen te verzeilen, opteheffen en kreegen de Reeders, Eigenaars en Schippers, het vry gebruik hunner Schepen, mits niet ten dien-

den weg geruimd, en het bevel ingetrokken.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 464.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 247.

V. BOEK.

1781.

dienſte van den Koning van *Engeland* of diens Onderdaanen. (*)

Schikking op het Verkoopen van Schepen in vreemde Havens, en omtrent de Manſchap.

Ondertuſſchen kwam by het Verbod van allen Scheepvaard uit deeze Landen, en het verlaaten van vreemde Havens, ook het Verbod van onze Schepen aan *Engelſchen* te verkoopen, of te verhuuren; ten einde geen Schepen der Ingezetenen deezer Landen tot het vervoeren van Waaren, Goederen en Koopmanſchappen van Onderdaanen onzes Vyands op eenigerlei wyze gebruikt wierden. (†) Maar weinige van de Schepen in vreemde Havens konden van de vergunning om onder vreemd Convoy van de eene Haven na de andere te zeilen, zich bedienen, in vergelyking van het groot aantal 't geen niet in Zee kon verſchynen: dit ſtil leggen was alzins ſchadelyk voor de Eigenaars, geen vragt, groote kosten, en zwaar onderhoud der Manſchap. Dit drukkend bezwaar zette veele Eigenaars, Boekhouders, Reeders; en veele Kooplieden te *Amſterdam*, *Rotterdam*, *Schiedam*, *Zaandam* en elders woonagtig, aan, om eenige Schepen met naamen vermeld en omſchreeven in verſchillende *Spaanſche*, *Franſche*, *Portugeeſche*, *Italiaanſche* en andere vreemde Havens liggende, te mogen verkoopen, 't welk vergund werd, mits dezelve aan geene On-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2098.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 105.

Onderdaanen des Konings van *Groot-Brittanje*, of voor derzelver Rekening, overgedraagen zouden worden, en men, zo veel mogelyk, en op de zekerſte wyze, in het verlof aangeduid, de *Nederlandſche* Manſchap hier te lande te rug deedt komen. (*) Dit laatſte aan eenige bezwaaren onderheevig gemaakt zynde, door de weigering, dat het afgedankte Volk van een verkogt *Hollandsch* Schip, onder eene vreemde Vlagge herwaards zou vertrekken, 't geen niet dan ten nadeele van 's Lands Volkwervingen kon uitloopen, verzogt men, dat aan het Volk der verkogte *Hollandſche* Schepen, de vryheid zou gelaaten worden om met dezelfde verkogte of andere onzydige en geen *Engelſche* of na *Engeland* beſtemde Schepen, naa 't Vaderland te mogen komen, en zelfs op zodanige Schepen, voor een Reis, dienst te mogen neemen, mits binnen den tyd, by het Staatsbeſluit bepaald, zich binnen deezen Lande vervoegende. Zeer gereedlyk werd zulks ingewilligd. (†)—Het verbod tegen het overbrengen en verkoopen van Volbouwde Schepen, werd in Slachtmaand bepaald tot die in den Jaare MDCCLXXXI, of daar naa, gebouwd waren, als mede tot de verkoop van Schepen aan *Engelſche* of voor *Engelſche* Rekening, tot *Groenlands- Straat Davids-*

yaar-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1033.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1394. 1369.

V. BOEK. 1781.

vaarders, Haringbuizen, en andere Visch-vaartuigen: en de verkoop van alle andere Schepen ter Koopvaardye vaarende, zo binnen als buiten Lands opengeſteld en vry-gelaaten, onder beding dat de *Nederland-ſche Manſchap* der Schepen buiten 's Lands verkogt, gehouden zou weezen, binnen drie maanden, naa dat zy van het Schip zouden ontſlaagen zyn, hier in 't Land te rug te keeren. (*)

Verbod van Uitvoer van Scheepsbouwſtoffen, Oorlogs en andere Behoeften. Verzagtingen daarin.

Naardemaal de uitgeborſte Zee-Oorlog, het verſterken, of liever het vormen, van 's Lands Zeemagt hoogstnoodig maakte, was 'er niet natuurlyker, dan dat de Staat, allen uitvoer van Scheepsbouwſtoffen verboodt, gelyk ook vroegtyds geſchiedde. (†) — Zeer breedvoerig en ſterk was het Verbod wegens allen Uit- en Toevoer, van Oorlogsgereedſchap, hoe genaamd, als ook van Koorn, en eenige andere Goederen, na *Groot-Brittanje* en de Plaatzen aan zyne Majeſteit, in of buiten *Europa*, toebehoorende. 't Zelve aanleiding geevende tot veel belemmerings, door de algemeen en uitgeſtrektheid der uitdrukkingen, bedienden zich de Kooplieden van den gepasten en noodigen weg, om hunne belangen den Souverain, in veelvuldige Verzoekſchriften, voor te draagen, en denzelven voor te lichten in het moeilyk ſtuk des Handels;

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2096.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 107.

dels; waar omtrent de veranderingen, ook van geringe omſtandigheden, verandering eiſchen in de Wetten naar welken dezelve moet worden geregeld. — Dus zou, ingevolge van de op die Verzoekſchriften rustende Staatsbeſluiten, het gemelde Plakaat, geſchikt om den rechtſtreekſchen of zydlingſchen Uitvoer van Goederen na het Ryk van *Groot-Brittanje*, of deszelfs Onderhoorige Landen, niet beletten, om op en langs den *Rhyn*, mitsgaders na *Oostenryks Brabant* en *Vlaanderen*, te verzenden enkele Tonnen Pek, Teer, ligt Touwwerk, en andere ſoorten van Goederen, geen Oorloge-behoeftens zynde. — De uitvoer van allerhande Koper en Koperwerk, in 't Plakaat verboden, zou vryſtaan als of onder de Verbodene Goederen het Koper niet waare genoemd geweest. — Zeildoek, gehekeld Vlas, Salpeter, zou, onder eenige bepaalingen mogen uitgevoerd, en hier te Lande zouden mogen gekogt en na *Boston* overgebragt worden twee Koopvaardyſchepen van eene bepaalde grootte, om daar in te mogen laaden, allerlei geoorlofde Goederen en onder deeze gebruikt Touwwerk en Zeildoek. (*)

Voorſtag van *Rotterdam* om den invoer der *Engelſche* Wa-

De bron des Oorlogs tuſſchen *Groot-Brittanje* en den Staat, naar veeler oordeel, geen ander zynde dan de nyd des ge-

(*) *N Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 95. enz. 751. enz.

V. BOEK.

1781

reverden uitvoer van Goederen derwaards te verbieden.

gemelden Ryks op onzen Koophandel en Welvaard, hoe zeer men dien ook uit andere oorzaken zogt afteleiden, was het geenzins vreemd, dat men den Vyand niet alleen met Wapenen; maar ook door ſchikkingen op den Handel, die *Engeland* benadeelen konden, poogde afbreuk te doen. De gemelde Plakaaten ſtrekten ter bewerking van dit den Lande heilzaam en *Engeland* verderflyk einde. Verſcheide Kooplieden te *Rotterdam* meenden, door yver voor het Vaderland gedreeven, dit verderf niet weinig te zullen vermeerderen, zo door het Verbod van Invoer van verſcheide ſoorten van Stoffen en Handwerken, inzonderheid de zodanigen by welken de Ingezetenen van *Groot-Brittanje* hun dagelyks beſtaan vonden; en die wy, of ontbeeren, of van elders bekomen, konden; als door een uitgeſtrekter Verbod des Uitvoers van verſcheide zaaken na *Engeland*. — 't Was, op hun voordragt, dat de Afgevaardigden dier Stad ter Vergadering van Staaten van *Holland*, dit tweeledig voorſtel deeden en aan dezelve ter ernſtige overweeging gaven, om de zaaken ter Algemeene Staatsvergadering daar heen te ſtuuren, dat het niemand zou vryſtaan, over Zee, langs de Stroomen of Rivieren of te Lande, in en onder het gebied van deezen Staat, te mogen inbrengen eenigerlei Wollen, Laakenen, Baaijen, Carſaaijen, Kousſen, en andere Wolle Manufactuuren, hoe ook

ook genaamd, mitsgaders Porceleinen, Aardewerken, Glaswerken, en allerlei ſoort van Kraameryen, en Staalwerken, in *Engeland*, *Schotland*, *Ierland* of daar aan onderhoorige Landſchappen, gewerkt. — Desgelyks wilden zy het uitvoeren van allerlei Graanen verboden, en in overleg genomen hebben, of en welke *Oost- en West-Indiſche* Waaren uit de Vastigheden en Volkplantingen van *Groot-Brittanje* in dit Werelddeel aangebragt, zouden kunnen en behooren verboden te worden. (*)

Een Voorſlag van dien aart onderging, ſchoon niemand aan het Vaderlandlievend oogmerk der *Rotterdamſche* Kooplieden twyfelde, verſchillende oordeelvellingen, het vondt yverige Voorſtanders (†), ſterke Tegenſpreekers, gemaatigde Beoordeelaars. De Kooplieden, by alle takken des zo zeer zamengeſtelden Handels geen gelyk belang hebbende, neigden natuurlyk ieder tot het voorſtaan van de Handeltak hem beſtaan en welvaard verſchaffende. Een yver zeer geoorloofd en pryslyk, zo lang het niet blykt dat byzonder belang ten nadeele van het algemeene belang, het belang des Vaderlands, werkt. Zeer ligt kan in het Handelbedryf iets 't geen, in den eerſten op-

(*) *Reſol. van Holland* 28 Feb. 1781.
(†) Onder deezen was de *Poſt van de Neder-Rhyn* I. D. bl. 69.

V. BOEK. 1781.

opſlage den Vaderlande allerheilzaamſt den Vyand allernadeeligſt toeſcheen, van nader by en in de gevolgen beſchouwd, een geheel ander voorkomen krygen. Hier kwam by zommigen in overweeging, of het Verbod van Invoer en den Stapel van *Engelſche* gewerkte Stoffen in deeze Landen, de *Engelſche* Handwerken zo merkelyk zouden doen ſtilſtaan en bederven, als de *Rotterdamſche* Kooplieden in hun Voorſtel beweerden, en veelen met hun dagten; dan wel alleen veroorzaaken, dat de Handwerken in de *Britſche* Ryken, den gewoonen gang gaande, de Stapel alleen verplaatst wierd? In 't laatſte geval verloor *Engeland* alleen, 't geen binnen deezen Lande vertierd en verbruikt werdt, en wy daar en tegen zouden het voordeel van den Stapel en Verzending door de geheele Wereld verliezen. En dus viel de vraag of dit verlies door het voordeel van den meerderen bloei der Binnenlandſche Handwerken zou kunnen opgewoogen en vergoed worden? — Of de Katoendrukkeryen, hier te Lande, welke eene overgroote menigte *Oost-Indiſche* Katoenen en Lywaten der *Engelſche* Maatſchappy drukten, niet te eenemaal zouden te gronde gaan? — Of de *Engelſchen*, het Regt van wedervergelding oefenende, daar door onze Handwerken, die wederkeerig na *Engeland* gezonden worden, niet meer ſchade zouden lyden, dan wy de *Engelſchen* afbreuk doen? — Zeer in 't oogloopend

pend was de Invoer der *Engelſche* Stoffen; de Uitvoer van hier bewerkte na *Engeland* viel zo ſterk niet in 't oog; doch dat dezelve niet onaanmerkelyk waren, mogt men daar uit afneemen, dat *Haarlem* en *Leyden*, Steden, die by den bloei der Binnenlandſche Handwerken, het meeste belang hadden, geen ſmaak in 't *Rotterdamſche* Voorſtel vonden; maar zich voornaamlyk tegen het Verbod des Invoers van *Engelſche* Waaren verzetten.

De Regeerders der byzondere Steden ter Vergaderinge van *Holland* hadden het Voorſtel van *Rotterdam* overgenomen om nader overwoogen te worden. Hangende deeze Raadpleegingen, bemerkten de *Rotterdamſche* Kooplieden, dat hun Voorſtel, hoe zeer toegeſchreeven aan eene alzins pryswaardige zugt om het welvaaren des Vaderlands, zelfs met agterſtelling van eigen belang, te bevorderen, overal geen gereeden ingang; maar, op veele plaatzen, merkelyke zwaarigheden vondt, zy werden daarom te raade om hun gevoelen, in de Nieuwspapieren, nader op te helderen, te verſtaan geevende, „ dat eenige Koopheden te *Amſterdam* in dat Verbod zwaarigheid „ maakten, bedugt zynde, dat zulks nog „ meer voet zou geeven tot verleg van „ den Koophandel na *Oostende* en andere „ Onzydige Zeehavens, oordeelende dat „ 'er het Gemeenebest niet aan gelegen „ ligt, of wy de verzending der *Engelſche*

V. BOEK. 1781.

„ Manufactuuren, by voorbeeld, na
„ *Duitschland* doen, dan wel of zulks
„ geſchiedt door die van *Oostende* en
„ *Hamburg*, egter erkenden zy tevens,
„ dat door het draagen en ſlyten van de
„ *Engelſche* Manufactuuren hier te Lande,
„ in plaats van Inlandſche, en het langs
„ dien weg ruineeren onzer eigene Fa-
„ brieken, veelligt tweemaal honderd
„ duizend Menſchen minder, dan in de
„ voorige Eeuw, binnen ons Vaderland
„ een beſtaan konden vinden, daar wy
„ dezelven, de een door den anderen op
„ vier Guldens in de week gerekend,
„ ten kosten van één en veertig Millioe-
„ nen, en zes maal honderd duizend
„ Guldens 's Jaarlyks, in *Engeland*, ze-
„ dert dertig Jaaren hadden onderhouden,
„ en nog dagelyks aan den gang hielden:
„ zo dat wy, in die dertig Jaaren, den
„ Rykdom van *Engeland* met twaalf hon-
„ derd acht en veertig Millioenen ver-
„ groot, en te gelyk onze Volkrykheid
„ tweemaal honderd duizend Menſchen
„ verminderd hadden: daar en tegen die
„ van *Engeland* met een gelyk getal ver-
„ meerderende; tegen welken aanmerke-
„ lyken ſchat, en tweemaal honderd dui-
„ zend Menſchen, wy nu gedwongen
„ waren, en gevolglyk tegen ons eigen
„ Geld en Huurlingen te vegten."

Gevoelen der *Amſterdamſche* Kooplieden op dit ſtuk.

Gelyk in andere Steden hadden de Regeerders van *Amſterdam*, de gedagten van kundige Kooplieden, op dit Voorſtel ingenomen, en een antwoord gekreegen,

van

van een geheel ſtrydigen aart met het gevoelen der Kooplieden te *Rotterdam;* naar hun oordeel, „ kon geen merkelyk na- „ deel aan *Engeland* en zeer veel ſchade „ aan 's Lands Ingezetenen, door zulk „ een Verbod, worden toegebragt: veel „ *Engelſche* Goederen werden hier in, „ doch ten minſten vier vyfde gedeeltens „ wederom na *Brabant*, *Duitſchland* en „ elders uitgevoerd. Dat, indien zulks „ door de *Hollanders* niet geſchiedde, „ die *Engelſche* Waaren evenwel, over „ *Breemen*, *Hamburg*, *Oostende*, *Embden*, „ en andere Plaatzen, zouden worden „ vervoerd; en dat gevolglyk, door dat „ Verbod, *Engeland* ten hoogſten het „ vertier zou kunnen verliezen van dat „ vyfde gedeelte, 't welk hier bleef, en „ mogelyk geen honderſte gedeelte uit- „ maakte van alles wat in *Engeland*, ge- „ werkt, aldaar vertierd en verder na „ alle Werelddeelen verzonden werd: „ dat, derhalven, de ſchade van zulk een „ Verbod voor *Engeland* nauwlyks voel- „ baar zou weezen; dat men, daarente- „ gen, hier te Lande verſcheide Dui- „ zenden van Menſchen van hunne Kost- „ winning zou berooven, welken nu „ hun beſtaan vonden uit het Verwen, „ Persſen, Droogſcheeren, Friſeeren en „ Bereiden van de *Engelſche* Goederen, „ die alhier, voor een zeer groot gedeelte, „ wit en onbereid inkwamen: terwyl om- „ trent drie vierde gedeelten van de „ Katoendrukkeryen, in dit Land, van

1781.

V. „ het bewerken en drukken van *Engel-*
BOEK. „ *ſche* Lywaaten beſtonden. Dat daaren-
„ boven de Uitvoer van hier ingebragte,
1781. „ en ter verzending bereidde *Engelſche*
„ Manufactuuren verbonden was met een
„ aanmerkelyk vertier van Inlandſche,
„ *Leydſche*, *Haarlemſche*, *Hilverſomſche*,
„ *Frieſche* en andere Fabrieken; mitsga-
„ ders Voortbrengzels van onze Volk-
„ plantingen; en dat dus de zaaken, door
„ een Verbod van Invoer uit *Engeland*
„ alhier in die omſtandigheden gebragt
„ wordende, dat *Duitschland*, *Brabant*,
„ en andere Landen, de *Engelſche* Goe-
„ deren, welke zy tot hun eigen gebruik
„ noodig hadden, zichzelven, langs an-
„ dere wegen, zoude bezorgen, men
„ daar door niet alleen gevaar zou loopen
„ van den ganſchen Tak van Handel in
„ de *Engelſche* Goederen, met alle de
„ voordeelen, welke daar aan voor de
„ Gemeente verknogt zyn, te zullen
„ verliezen; maar ook teffens eene aan-
„ zienlyke ſchade te zullen lyden ten op-
„ zigte van den *Duitſchen* en *Brabantſchen*
„ Handel in 't gemeen, en byzonderlyk
„ ook ten opzigte van het vertier van
„ zulke goederen, welke hier te Lande
„ nog met voordeel verwerkt worden;
„ terwyl zulk een Handel éénmaal na
„ andere plaatzen overgebragt zynde, het
„ te vreezen zou weezen, dat dezelve, by
„ herſtel van den Vrede, aldaar gevestigd
„ zou blyven, en nimmer herwaards we-
„ derkeeren." — Voorts voegden zy

er

'er nevens, „ dat het grootſte gedeelte
„ der *Engelſche* Wolle-Manufactuuren,
„ hier te Lande volſtrekt niet was te
„ ontbeeren; dat de Landman, de Zee-
„ man, de min gegoede Burgery allen
„ zich van *Engelſche* Sargies tot Rokken,
„ van Duffels, en Baaijen tot voering van
„ Vrouwen Kleederen, van Carſaaijen
„ tot Buffeltjes en Schansloopers, en van
„ gemeene Laakens tot Kleeding moesten
„ bedienen; dat deeze ook voor den gee-
„ nen, die van Armenhuizen onderhouden
„ worden, onontbeerelyk waren; zonder
„ dat die Stoffagie tot Kleeding met eeni-
„ ge Inlandſche Fabriek kon worden
„ vervuld, en zonder dat 'er middel
„ was, dat hier ooit Fabrieken zouden
„ worden opgerigt, die, de *Engelſche*
„ Wol ontbreekende, welke van daar
„ niet mogt worden uitgevoerd, gelyk-
„ ſoortige Stoffen zouden kunnen maaken;
„ zo dat dan ook het gevolg van het
„ Verbod, ten opzigte van de Gemeente,
„ niet anders zyn zou, dan aan die gee-
„ nen, welkers Pakhuizen thans nog met
„ *Engelſche* Goederen vervuld waren, of
„ welken gelegenheid zouden weeten te
„ vinden, (en die zal toch nooit ont-
„ breeken, even weinig als dezelve in
„ den Jaare MDCLXV, volgens het
„ verhaal van AITZEMA ontbrak,) om
„ dezelve ter ſluik, en onder vervalschte
„ naamen en merken in te krygen, gele-
„ genheid te verſchaffen, om ze duurder
„ en met meer voordeels, voor zichzelven

V. BOEK. 1781.

„ te ſlyten, en ondertusſchen den Boer, „ den Zeeman, en de Arbeidsman, in „ deezen tyd van Neeringloosheid en „ Duurte van allerlei Leevensmiddelen, te „ noodzaaken, dat hy de ſtoffe tot zyne „ Lyfsdekking tot een veel hoogeren prys „ zou moeten betaalen."

Deeze en andere aanmerkingen rekenden de *Amſterdamſche* Kooplieden, hoe zeer met geen minder Vaderlandlievenden yver dan hunne Medeburgers bezield, en niet minder genegen om hun byzonder belang, als de nood het vereischte, aan het algemeene welzyn op te offeren, zich verpligt aan de Regeering hunner Stad voor te draagen, by zichzelven van 't gewigt daar van overtuigd; en waren 'er, gelyk zy aandrongen geen redenen om hun, als *Amſterdammers*, verdagt te houden, als of zy *Engeland*, tot benaadeeling van hun eigen Vaderland, zouden willen begunſtigen: het voorts aan de Wysheid van 's Lands Vaderen overlaatende, zodanige ſchikkingen te beraamen, als dezelven raadzaam zouden oordeelen om den Vyand afbreuk te doen, zonder de Ingezetenen, en byzonder den Handwerks en Arbeidsman, te benauwen en van zyn beſtaan te berooven, en zonder den algemeenen Koophandel, de waare een éénige bron, uit welke 's Lands Welvaaren geſprooten was, aan eene onherſtelbaare verſperring bloot te ſtellen.

Men

Men liet te *Amſterdam* den aandrang der *Rotterdammeren*, in de Nieuwspapieren, niet onbeantwoord; en vroeg naar het blyk, dat 'er thans tweemaal honderd duizend Menſchen minder in *Nederland* zouden zyn dan in de voorige Eeuw, den grond der gevolgen daar uit door de *Rotterdamſche* Kooplieden afgeleid? Dit was 'er niet. En waren 's Lands Inwoonders niet verminderd, gelyk men rede hadt te veronderſtellen, hoe kon men dan zeggen, dat 'er tweemaal honderd duizend van dezelven, door het gebruik der *Engelſche* Fabrieken, van hun beſtaan beroofd zouden weezen? daar immers allen dezelven, tot hier toe, hun kost, met geen minder gemak, dan in de voorige Eeuw, hadden kunnen winnen. Ook waren 'er geene Fabrieken uit deeze Landen verhuisd, dan zulken, omtrent welken het onmogelyk was, hier de Goederen van dezelfde deugdzaamheid, en tot denzelfden prys, als elders te maaken. Andere Fabrieken beſtonden nog, en groeyden zelfs dagelyks aan. Waar was, derhalven, het nadeel van het gebruik van *Engelſche* of andere vreemde Goederen? Wy trokken van buiten, 't geen men daar beter, en ten minderen pryze, kon maaken dan hier; wy zonden, daarentegen, derwaards 't geen wy beter dan anderen konden vervaardigen. 's Lands Inwoonders hadden, zo in die Fabrieken, welken nog met een goeden uitſlag hadden kunnen voortgezet worden, als in den algemeenen Koop-

't Zelve aangedrongen.

't *Rotterdamſche* Voorſtel gaat niet door.

V. BOEK. 1781.

Koophandel, een toereikende bron, tot vermeerdering van hun welvaard, en genoegzaame reden om den Godlyken Zegen daar voor te danken, gevonden; zo lang zy door den niet minder onregtvaardigen dan verraaderlyken aanval der Vyanden, daar in niet waren verhinderd. (*) —— De ſchaal des Handels en der Fabrieken beide werd geoordeeld dermaate, ten nadeele van het Voorſtel der *Rotterdammeren* door te ſlaan, dat hetzelve, ſchoon gunſtig ontvangen, naa veel raadpleegens, ter zyde gelegd wierd.

De *Oost-Indiſche* Maatſchappy verzoekt om Convoy, en biedt aan haare eigene Schepen te wapenen.

Het bezwaar de Scheepvaard van byzondere Zeehandelaaren drukkende, gevoelden ook de Bewindhebbers der *Oost-Indiſche* Maatſchappye, die, by eenen Brieve aan hunne Hoog Mogenden geſchreeven, den toeſtand dier Maatſchappye, ter oorzaake van den ontſtaanen Oorlog, open leiden, in 't byzonder vertoonende, 't vooruitzigt van de groote ongelegenheid, waar in zich de *Indiën*, door het vertraagen in de Uitzending van de Schepen der Maatſchappye zouden bevinden, indien hier in niet ſpoedig, ten minſten als in een gewoonen tyd, wierd voorzien; als mede de mogelykheid eens vyandlyken aanvals op die Gewesten, en de verantwoording waar aan Bewindhebbers zich anderzins zouden blootſtellen, liggende 'er zeven Schepen by de Kameren gereed om

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 683 enz.

om uit te loopen, verhoopende dat derzelver getal, binnen kort, nog zou vermeerderen, waar om zy een voegelyk getal Oorlogſchepen, verzogten tot een veilig geleide der *Oost-Indievaarderen*, terwyl zy, van hunnen kant, niets onbeproefd zouden laaten, om hunne Schepen eenige veiligheid te bezorgen, door ze op eene meer dan gewoone wyze, te doen wapenen, om zich zelven, en de overigen, in de *Indiſche* Zeeën, eenigzins te verdeedigen.

Antwoord der Algemeene Staaten.

Het antwoord beſtondt in een beklag over den zwakken ſtaat van 's Lands Zeeweezen, welke niet toeliet een genoegzaam getal Oorlogſchepen te beſtemmen, zo tot beſcherming der Schepen als van de Bezittingen der Maatſchappye. Dan het aanbelang der Maatſchappye voor den Lande, gepaard met het voorſtel der Bewindhebberen, om niet alleen ten kosten van den Lande beſchermd te worden; maar met de daad de uiterſte poogingen ter zelfsbeſcherminge te willen doen, met verzoek om den noodigen onderſtand van 's Lands wege tot byſtand van de magt die zy zelve in gereedheid zouden brengen, deedt hun in opmerking neemen, dat het weigeren van dus een verzoek de allernaadeeligſte gevolgen zou kunnen naa zich ſleepen: vermids Bewindhebbers, van alle hoop op Beſcherming van 's Lands zyde verſtooken, veelligt ook zouden afzien van die poogingen aan te wenden, welke anders misſchien niet zonder vrugt tot eigen

V. BOEK. 1781.

eigen behoud zouden kunnen in 't werk gefteld worden, en dienen tot bewaaring der *Nederlandſche* Vastigheden in dat Werelddeel, die anderzins genoegzaam zonder tegenweer in 's Vyands handen zouden vallen. 't Beſluit was derhalven, aan 't verzoek der Bewindhebberen zo veel mogelyk te voldoen, en de verlangde beſcherming, op de ſpoedigſte wyze, te bezorgen. (*)

Gelden aan de O I. Maatſchappy door *Holland* geſchooten.

Staaten van *Holland* werden te raade aan de *Oost-Indiſche* Maatſchappye, tot voortzetting van haare hoogstnoodige werkzaamheden, en tot beſcherming van haare Bezittingen, eene verzogte ſomme van twaalfmaal honderd duizend Guldens opteſchieten tegen dubbelen Intrest met eene beraamde ſchikking op de aflosſing der Hoofdſomme (†) —— Bewindhebbers, uit het genomen beſluit der Algemeene Staaten genoegzaam kunnende opmaaken, dat de geſteldheid van 's Lands Zeemagt, voor eerst, niet zou toelaaten, om de Schepen der Maatſchappye, van een genoegzaam Convoy te voorzien, hadden getragt aan de Schepen eenige veiligheid te verſchaffen uit den boezem der Maatſchappye zelve, zommige op een buitengewoonen voet doen wapenen, en verder zodanig uitgerust, dat zy, by eenen vyandlyken aanval, eenen dapperen

De O. I. Schepen krygen vryheid om den Vyand afbreuk te doen.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* bl. 1037. 1379.
(†) *Reſol. van Holland* 18 en 30 Mey 1781.

ren tegenweer zouden kunnen bieden. Doch, deeze gewapende Schepen, geen gebruik kunnende maaken van de gewoone Brieven van Marque, verzogten Bewindhebbers by Algemeene Staaten, dat de Schepen der Maatſchappye, in dier voege uitgerust, blyk mogten ontvangen van geregtigd te zyn tot het veroveren van Vyandlyke Schepen en het doen van afbreuk aan den Vyand. Waar op goedgevonden werd, dat de Bevelhebbers van de Schepen der Maatſchappye, niet alleen op hunne te rug- maar ook op hunne uitreize, zonder hun werk te maaken van den Vyand wyd en zyd op te zoeken, in 't vervorderen van de reis hun koers volgende, zo wel aan deeze als aan de andere zyde van de *Kaap de Goede Hoop*, vyandlyke Schepen aantreffende of oplooppende, geregtigd zouden weezen tot het bevegten en veroveren der Schepen van de Vyanden van den Staat zonder onderſcheid of de vyandlyke Schepen hun of zy de vyandlyke Schepen eerst hadden aangetast, met bygevoegde bepaaling wegens het opbrengen der Schepen, welke zy op de uitreize zouden mogen bemagtigen (*).

Noodige verandering in de Scheepsregelen op de O. I. Schepen.

De gewoone ſchikkingen om goede orde op de *Oost-Indiſche* Schepen te houden waren niet toereikende, voor de buitengewoone geſteldheid waar in zich deeze Ge-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1469.

V. BOEK. 1781.

Gewapende *Oost-Indievaarders* bevonden; met deezen veranderden toeſtand, die 'er half de gedaante van ten Oorlog toegeruste Schepen aan gaf, moest ook de Huishouding eene merkelyke verandering ondergaan, en byzonder zorge gedraagen worden, om 'er zulk een beſtel by voorraad op te vervaardigen als zou kunnen dienen en werken, wanneer de nood, om met den Vyand te vegten, aan den man kwam: diensvolgens werd 'er een breedvoerig Reglement voor die Gewapende Schepen op vastgeſteld. Om te meer een Krygsgedaante by te zetten aan deeze ongewoone uitrusting, werden de Capiteins, Officiers en Onder-Officiers in een onderſcheiden *Uniform* gekleed. (*)

Wapening der O. I. Schepen, en te gemoetkoming der kosten van 's Lands wege.

In Oogstmaand lagen acht Schepen der *Oost-Indiſche* Maatſchappye, ieder met vyftig Stukken Geſchut gewapend, en te zamen tusſchen de vyf en zes Compagniën Soldaaten aan Boord hebbende, in *Texel* gereed, andere even eens uitgerust by de *Maas*, en was men in *Zeeland* bezig om 'er eenige op dezelfde wyze te wapenen (†). —— Eene noeste werkzaamheid, die door 's Lands Staaten niet onopgemerkt bleef; men bragt ter Vergaderinge der Algemeene Staaten in, dat de geſteldheid van 's Lands Zeemagt, het volſtrekt niet toelaatende een genoegzaam aan-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1757.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1550.

aantal Oorlogſchepen te gebruiken tot beſcherming zo van de Schepen als van de Bezittingen der *Oost-Indiſche* Maatſchappye, en de Oorlogſchepen daar toe noodig, zonder de buitengewoone kosten van Werfgelden, Premien, Tafelgelden, voor den tyd van vier en twintig maanden, zouden bedraagen 2294400 Guldens; dat het dus, ter gemoetkoming van de buitengewoone uitgaven, welke de Maatſchappy, te haarer verdeediging gedaan hadt, of nog zou moeten doen, niet ongevoegelyk zou zyn de Maatſchappy, uit 's Landskasſe, met de gemelde ſomme, welke hunne Hoog Mogenden, zouden hebben moeten beſteeden tot het Convoy, indien de Zeemagt op een beteren voet ware gebragt geweest, te baate te komen. En werd de Raad van Staate verzogt om eene Petitie dier ſomme tot dat einde op te ſtellen. (*)

Voorſlag om de *West-Indievaarders* te wapenen.

De Volkplantingen in de *West-Indiën* vonden zich, door de geſtremde Scheepvaard, in gelyke verlegenheid als die in de *Oost-Indiën*, en ſtondt dezelve, als de noodige Oorlogſchepen tot Convoyen bleeven ontbreeken, van tyd tot tyd, te vermeerderen. Zy konden die groote voorraad van Goederen, Leevensmiddelen, en de thans benoodigde Krygsbehoeften zo min ontvangen, als wy de Vrugten en Inkomſten van daar met ſcherp-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1954.

V. BOER. 1761.

ſcherpte het vernuft op redmiddelen in deezen. Zeker Reeder en Handelaar op de *West-Indiën*, zogt, in een zeer wel opgeſteld Geſchrift, zyne Medereeders en Medehandelaars tot de oude wakkerheid op te wekken, en de ſchroomlyk dreigende nadeelen te voorkomen. Hoe zeer hy het Kaapvaaren, om 's Vyands roofharpyen te verjaagen, te vermeesteren, en dus onze Koopvaardyvlooten een ruimer baan te helpen bezorgen na de Havens hunner begeerte aanprees, was het noodig bedagt te weezen op het doorzetten en handhaaven van den Zeehandel, het bezorgen onzer Volkplantingen en het van daar haalen der Voortbrengzelen: dan hoe zou dit geſchieden, zonder een toereikend Convoy? en dit af te wagten zou de Volkplantingen aan de grootſte gevaaren van binnen en buiten blootſtellen? Hy vondt niets beters, dan zich te voorzien van de kloekſte en weerbaarſte Schepen, die te bekomen waren; dezelve behoorelyk ten Oorloge toe te rusten, en voorts zodanig te belaaden met de gewoone goederen, dat de verdeediging en ſnelheid van zeilen daar door niet wierd belemmerd. Elk zodanig toegerust Schip zou op zich zelven beſtemd weezen tegen 's Vyands Kaapers; verééniged zouden zy zelfs dan de Oorlogſchepen, die het waagden hun aan te tasten, werks genoeg verſchaffen; en met Brieven van Marque voorzien, zonder veel gevaars te loopen, zodanige Schepen kunnen overmeesteren

als

als van eenig minder vermogen hun op Zee ontmoetten; en wy zouden de Volkplantingen, die zonder het grootſte gevaar niet in verlegenheid konden gelaaten worden, langs deezen weg, zelven verzorgen, en de voordeelen van dien Handel, anders in vreemde handen vallende, zelve blyven genieten. Voorts nam hy eenige zwaarigheden weg, en gaf de wyze, op welke zulk eene Gewapende Vaard op de *West-Indiën* best zou kunnen ingerigt worden aan de hand. (*)

Verzoekſchrift ten dien einde ingeleverd.

Zeer overeenkomſtig met het zelve, wat de groote hoofdzaak betreft, was het Verzoekſchrift, door de Reeders, Eigenaars van Plantadien, en Kooplieden belang hebbende in den Handel en Vaard op *Suriname*, te *Dordrecht*, *Haarlem*, *Amſterdam* en *Rotterdam*, by Staaten van *Holland* en de Algemeene Staaten ingeleverd; waar in zy, naa aanwyzing van hoe veel en zeer gewigtig aanbelang die Volkplanting en derzelver Handel voor het Gemeenebest was, en welk een zwaare ſlag het gemis van alle die nauw aan een verbondene voordeelen, meest alle Ingezetenen zou toebrengen, zich, van hunnen kant, bereidvaardig toonden om daadlyke middelen, tot voorkoming van die gedugte onheilen, te werk te ſtellen, en hunne Schepen, welke nog weinig tyds geleden ruim tachtig, meest ſchoone en kloeke Fregatten uit-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1089.

V. BOEK. 1781. uitmaakten, met niet veel minder dan drie duizend bevaarene Gasten bemand, in een behoorelyken ſtaat van tegenweer te ſtellen en genoegzaam ten Oorlog uit te rusten, wanneer zy niet alleen geſchikt zouden weezen om de *Engelſche* Kaapers, maar eenigen by elkander zeilende, hunne Oorlogſchepen onder de oogen te kunnen zien. — Doch dat, door de bovenmaate verhoogde pryzen van alles wat ter Scheepsuitrusting noodig was, en de bykans verdubbelde maand- en handgelden, die men ter bekoming van Zeevaarenden moest beſteden, de uitrusting der Schepen zo hoog zou komen te ſtaan, dat de kosten daar van, uit de vrugten, niet zouden kunnen goedgemaakt worden. Dat, egter zonder zodanig eene Uitrusting hunne Schepen, met derzelver kostbaare Laadingen, indien ze in Zee verſcheenen, buiten twyfel den Vyand ten prooy zouden vallen; en indien zy dezelve t'huis hielden, en de Vaard op *Suriname* langer opgeſchort bleef, die Volkplanting zich in de noodzaaklykheid zou gebragt zien om gelyk reeds aan *St. Euſtatius*, *St. Martin*, *Eſſequebo* en *Demerary* was overgekomen, zich in 's Vyands handen over te leveren (*). — 't Was, om deeze en andere, in 't Verzoekſchrift breeder uitge-

(*) Dit Verzoekſchrift werd den 7 van Juny 1781. overgegeeven.

gewerkte redenen, dat zy de vrymoedigheid namen hunne Hoog Mogenden op het eerbiedigſte te verzoeken, om, by aldien niet vaardig een genoegzaam Convoy heen en weder na *Suriname* zou kunnen worden verleend, als dan aan de Reederyen na *Suriname* als mede na de *Berbice* en *Curacao* toe te leggen, eene aanmoediging, gelyk ſtaande met de ontzaglyk meerdere kosten, welke dezelve verpligt zouden weezen te doen om hunne Schepen in een ſtaat van tegenweer te ſtellen, en dien onverminderd ter betere orde en beſtuur, de vereenigd zeilende Schepen te doen vergezellen van zodanige van 's Lands Oorlogſchepen, als daar toe konden worden gemist; als mede dat deeze Gewapende Koopvaardyſchepen zouden mogen verleend worden Brieven van Marque om den Vyand allen mogelyken afbreuk te doen. (*)

Bedenkingen, wegens de regtmaatigheid van dus een Verzoek.

Een Voorſtel van dien aart, in den toenmaaligen ſtand der dingen, kon niet nalaaten een gunſtig onthaal te ontmoeten, indien alle bezef van Regt alle gevoel van Edelmoedigheid by 's Landsvaderen niet was uitgedoofd. „ Immers „ heeft", gelyk zeker Schryver op dit ſtuk zich uitdrukt, „ de Onderdaan, de „ Koopman, de Zeebouwer, die 's Lands „ lasten betaalt, een ontegenſpreeklyk „ regt op de beſcherming van den Souve-„ rain;

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1199.

„ rain; te meer, wanneer hy, om die
„ beſcherming te genieten, en de kos-
„ ten daar toe goed te maaken, meer-
„ dere, ja harddrukkende, Lasten be-
„ taalt: derhalven hebben onze Zeehan-
„ delaars allen een regtmaatigen eisch
„ op het noodig Convoy om hunne
„ Schepen en Goederen voor onze roof-
„ zugtige Vyanden te beveiligen, alle
„ Verzoekſchriften en Vertoogen, daar
„ toe aan 's Lands Hooge Magt overge-
„ geeven, zyn dus ten uiterſten billyk;
„ maar dewyl de verwaarloozing van
„ onze Zeemagt, de ſlapheid van der-
„ zelver voortgang, of laat ons liever
„ zeggen, haar bykans ſtilſtaan, het den
„ Souverain onmogelyk maakt om alle
„ de byzondere takken van den Koop-
„ handel te beſchermen, is het loflyk,
„ dat hy, die om eene beſcherming
„ ſmeekt, waar op hy regt heeft, zien-
„ de die onmogelykheid, daar toe zelve
„ zo veel hy kan, de behulpzaame hand
„ biedt, en middelen voorſlaat, welke
„ de gewenſchte uitwerking kunnen
„ hebben; terwyl ontegenſpreeklyk de
„ Souverain verpligt is, die middelen te
„ omhelzen, en den aanbieder, tot ver-
„ gelding, dat hy op zich wil neemen,
„ dat geene te verrigten, het welk al-
„ leen tot zyn last was, alle mogelyke
„ aanmoediging te geeven, en de ſcha-
„ de, welke hy daar door lydt, of kan
„ lyden, te vergoeden. — Niet alleen
„ worden tot het toerusten der *Suri-*

„ *naam-*

„ *naamsvaarderen* ten Oorloge zwaare
„ kosten vereischt; doch daar door kun-
„ nen zy ook niet genoegzaam voldoen
„ aan het oogmerk, waar toe zy voor-
„ heen alleen geſchikt waren; daarenbo-
„ ven moeten zy zelve die gevaaren
„ trotſeeren, tot welker afweering en
„ beveiliging zy hunne lasten opbrengen;
„ derhalven is het billyk, dat men de
„ Reeders en Kooplieden daar in te ge-
„ moete kome, en indien hunne ten Oor-
„ log toegeruste Schepen door de Vyan-
„ den vernield of genomen worden, die
„ zo niet geheel, ten minſten voor het
„ grootſte gedeelte, betaale. Zou de
„ ſchade der Oorlogſchepen en Fregatten,
„ tot Convoy medegegeeven, indien ze
„ vernield of genomen wierden, niet ten
„ laste van het Gemeenebest komen?
„ Zou het Gemeenebest Schepen van de
„ Noordſche Mogenheden in dienst nee-
„ mende, de kosten daar van niet heb-
„ ben moeten draagen? Zeker. Thans
„ worden 't zelve in eigen ſchoot die
„ middelen tot zyne beſcherming en die
„ van den Koophandel der Ingezetenen
„ aangeboden, welke zy by Vreemden
„ heeft gezogt; en het is niet meer dan
„ billyk, dat het Gemeenebest de kosten
„ derzelven te gemoete kome, daar het
„ die van Vreemden zou hebben moeten
„ voldoen." (*)

Men

(*) *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 180.

V. BOEK. 1781.

Men vondt zich, in deeze rechtmaatige verwagting, niet bedroogen. De Inleeveraars van het Verzoekſchrift, minzaam ontvangen, beſpeurden by 's Lands Vaderen eene eenpaarige genegenheid om een ſpoedig en gunſtig Beſluit te bevorderen, 't geen ook eerlang genomen werd, en by 't welk bleek, dat, in den loop van het Jaar MDCCLXXXI, van 's Lands wege, tot aanmoediging en ter gemoetkoming van kosten voor ieder Koopvaardyſchip, 't geen door byzondere Kooplieden deezer Landen zou worden uitgerust, belaaden en gewapend, en in gemeenſchap van ten minſten tien of twaalf Schepen uitgezeild, na een der Volkplantingen van den Staat in de *West-Indiën* eene Belooning zou geſchonken worden geëvenredigd aan de meerdere of mindere kosten, tot het uitrusten van grootere en kleinder Schepen vereischt. (*) Het verzoek om Brieven van Marque voor deeze Gewapende *West-Indievaarders* werd desgelyks toegeſtaan, en aan dezelve het geleide van één of meer Schepen van Oorlog, of Fregatten, beloofd. die de Schepen van den Staat thans in die Volkplantingen, zo veel doenlyk, zouden afloſſen, om met deeze Gewapende

Inwilliging hier van, met de daarop gemaakte bepaalingen.

(*) De ſchikking daar op was. Voor een Schip voerende van 16 tot 22 Stukken, 6 Ponders en 60 Koppen *f* 20000. Voor een Schip voerende van 24 tot 30 Stukken, 8 Ponders en 80 Koppen *f* 25000. Voor een Schip voerende van 32 tot 36 Stukken, 12 Ponders en 120 Koppen *f* 36000.

de en andere Koopvaardyſchepen na 't Vaderland te ſteevenen. — Tot het doen invorderen en ontvangen eener Petitie van twaalf honderd duizend Guldens, ten dien einde vervaardigd, werd de Raad van Staaten verzogt, en deeze belast met de uitreiking der toegezegde Gelden aan de Boekhouders, die behoorelyke bewyzen zouden inleveren, dat zy geregtigd waren tot ontvangst, welke vereischten in 't zelfde Beſluit vermeld ſtonden (*).

De *West-Indievaarders* gewapend.

't Leedt ſlegts tot de volgende Maand of de *West-Indiſche* Handelaars, dus aangemoedigd tot het volvoeren hunner prysſlyke onderneemingen, verzogten en verkreegen voor een genoegzaam aantal Schepen, naar eisch toegerust, Brieven van Marque, eenige lagen reeds op Stroom bemand en gemonſterd. Binnen twee maanden waren, onaangezien de zwaarigheden, wegens het bekomen van 't benoodigde Volk en Geſchut, zeventien Schepen, bemand met ruim twaalf honderd Koppen, voerende omtrent vier honderd Stukken Kanon, in gereedheid. En zou deeze Vloot veel talryker geweest hebben, indien niet veelen, door twyfelmoedigheid aan de noodige beſcherming, zich hadden laaten te rug houden om

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1215. 1458.

V. BOEK.

om deel te neemen in dit moedig en lofelyk beſtaan. (*)

1781. Stilſtand des Handels.

Schoon de beraamingen op de Zeevaard en daar mede nauwverknogten Koophandel deezer Landen, zints den van *Engelands* zyde verklaarden Oorlog gemaakt, genoegzaam uitwyzen in welk een deerniswaardigen ſtaat die beide zich bevonden, zal het egter, wel der moeite waardig weezen, in eenige hoofdtrekken by een te brengen, hoe jammerlyk het met die twee bronnen van 's Lands Welvaaren, ten deezen Jaare, geſchaapen ſtondt, en hoe bedroevend een vooruitzigt alles opleverde. Men verbeeldde zich de Waag te *Amſterdam*, altoos zo vol woelens, in 't midden van de week, ééne enkele maal geſlooten, en veelmaalen, aan één enkele deur open, geen noemenswaardige goederen derwaards aan en af geſleept, gelyk kort naa de tyding der Vredebreuke gebeurde. Andere Koopſteden, beroemd door den Handel, zagen binnen haare muuren eene akelige ſtilte heerſchen, die het Vaderlandsch hart beklemde. Op een tyd dat alles, met het aanbreekend Voorjaar, zich als herleevend moest vertoonen in drukke Handelplaatzen, bleef alles dood; de Pakhuizen en Pakzolders, hoe zeer van goederen voorzien, om de wereld rond.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1416.

rondgezonden te worden, bleeven volgeſtapeld, niemand durfde, niemand kon afſcheepen. Kooplieden, die tien en meer Knegts in dienſt hadden, moesten deezen, by gebrek aan werk, laaten gaan; Sleepers, Pakkers, en anderen, die by 't woelig Koopbedryf hun brood wonnen, hadden bykans niets te doen. Men mogt deezen ſtilſtand des Handels niet onvoegelyk vergelyken by een ſtilſtand in 't bloed van een lichaam, de deerlykſte toevallen, zo geen volſlaagen dood, dreigende. De vrees klemde de Harten en ſloot de Geldkisten. Hier uit eene ſchaarsheid van loopend geld, en eene dubbele daaling der waarde van 't Papier door gebrek aan vertrouwen. Nauwlyks kon men tegen zes ten honderd geld bekomen, niet om dat des gebrek was, maar uit vreeze: hier uit moesten veele ongelegenheden gebooren worden.

Beleeningskas, door de Regeering van *Amſterdam* geopend.

De Regeering van *Amſterdam* beſloot, ter voorkominge dier zo zigtbaar dreigende onheilen, reeds in 't midden van Louwmaand, eene Beleeningskas te openen, die tegen twee en een half ten honderd, geld zouden verſtrekken op Beleening van Goederen en Effecten, uitgezonderd Huizen, Pakhuizen, af andere onroerende Goederen, den veertigſten en tachtigſten Penning onderhevig, als mede zodanige Waaren, die aan ſpoedig bederf blootſtonden, en Buitenland-

V. BOEK. 1781.

landſche Effecten, hoe ook genaamd. Om Stads geld op vasten grond te ſchieten, hadt men in het Plan deswegen uitgegeeven, de noodige maatregels genoomen; en eenige voornaame Kantooren hadden voor eene goede ſomme getekend, om, in gevalle van onvoorziene nadeelen de Stad ſchadeloos te ſtellen. Sterk werd 'er ook geſprooken om tot in ſtandhouding der Wisſelhandelaaren een Kas van *Deſcontes* op te rigten. (*)

Vrees voor Bankbreuken en de betaaling der Verzekeraaren.

De veelvuldig in *Engeland* opgebragte Schepen baarden veel kommers of de Verzekeraars hier te Lande wel beſtand zouden weezen tegen die grote ſchavergoedingen, en zorgde men, dat by het openen van de Bank in Louwmaand, veele Bankbreuken zouden losbarſten; gelukkig werd deeze vrees door de uitkomst niet gegrond gevonden. Langer duurde de ongerustheid over de Verzekeringspenningen uit *Engeland* verwagt, in welk Ryk onze Kooplieden, om dat zy hunne Goederen en Schepen aldaar voor veel minder ten honderd verzekerd konden krygen dan hier, zo ſterk hadden laaten tekenen, dat men de ſchade aan onze genomene Koopvaardyſchepen, by den eerſten aanval op ruim 600000 Ponden Sterling begroot, ſtelde bykans twee derde deelen voor *Engelſche* Rekening te wee-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 147. 149.

weezen; indien de *Engelſche* Verzekeraars hun woord geſtand deeden. Doch zy weigerden aan de Verzekeringe te voldoen, welke zy in Slachtmaand en 't begin van Wintermaand des Jaars MDCCLXXX, en dus voor de Vredebreuk, op Onzydige Schepen gedaan hadden, beweerende, dat de verzekerde Kooplieden verpligt waren zorg te draagen, dat hunne Schepen en Goederen, geduurende de geheele Reis, onzydig bleeven.

De *Engelſche* Verzekeraars tot betaaling, door 's KoningsBank verweezen.

Hier uit reezen Regtsgedingen, over welker uitſlag men tuſchen hoop en vreeze dobberde, tot dat in Hooimaand de *Nederlandſche* Kooplieden, uit *Londen* dit opbeurend verſlag kreegen. „ Wy „ hebben het genoegen u te berigten, „ dat de eindelyke uitſpraak van alle uwe „ zaaken tegen de Verzekeraars, ten „ uwen voordeele gedaan is, door alle de „ Regters van 's Konings Bank, Lord „ MANSFELD aan het hoofd zynde, „ tot groot genoegen van een aanmerkelyk getal toehoorders, die in het Hof „ tegenwoordig waren. Deeze Uitſpraak „ zal een groot getal zaaken van gelyken „ aart beſliſſen; en wy durven verzeke„ ren, dat deeze volkomene overwinning „ op die Heeren behaald meenige duizen„ den Ponden Sterlings voor de beledigde „ Onderdaanen van *Holland* waardig is. (*)

Het

(*) *Post van den Neder-Rhyn* I. Deel. bl. 15. *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 146. 149.

V. BOEK. 1781.

Het Lichaam der *Oost-Indiſche Maatſchappye*, mag aangemerkt worden als het Kantoor eens grooten Koopmans, die veele bezittingen, een wyd uitgebreiden Handel, en tot denzelven groote Geldſommen noodig heeft, en dezelve op geloof opneemt. Kan nu de enkele vrees van gevaar of onvermogen een allergoedst Koopman de uiterſte ongelegenheid baaren, zo vondt zich de gemelde Maatſchappy aan ſoortgelyk eene ongelegenheid blootgeſteld. Met de Vredebreuk tuſſchen ons en *Engeland* onſtondt 'er kommer voor de Bezittingen der Maatſchappye, en deeze bragt te wege dat veelen, die gelden aan de Maatſchappye geſchooten hadden op *Recepiſſen*, onder het gewoon beding van met zes weeken de hoofdſom te kunnen opzeggen, ze wilden t'huis hebben. Men verhaalt dat een zeer ryk Ingezeten van *Amſterdam*, op éénmaal, drie Tonnen Gouds van de Maatſchappy te rug vorderde. Hier bevondt zich de Maatſchappy in 't geval eens Koopmans, wiens Geldſchieters en Geloofgeevers hem allen op één tyd overvallen, en het geld in een wyd uitgeſtrekten Handel belegd, weder vraagen. Zy zogt zich ook van het redmiddel, 't geen het Regt byzondere Kooplieden aan de hand geeft, te bedienen, en verzogt by de Algemeene Staaten, dat deezen, uit Souveraine Magt, het opeiſchen van die Gelden en het losſen van die Recepiſſen wil-

wilden opſchorten. Dit werd toegeſtaan. (*) Hoe zeer veelen twyfelden zo aan de regtmaatigheid van dit Verzoek, als aan die van het daar op volgend Verbod, oordeelden anderen, dat de gevraagde opſchorting zeer voegelyk en het toeſtaan van denzelfden aart was als andere voorzieningen van den Souverain in gevallen van belang, waar in het algemeen belang betrokken is. Met dit alles was het onvermydelyk gevolg dier ſchikking, dat de Houders der Recipisſen hunne Gelden niet konden opeiſchen, als mede dat zy hunne Recipisſen, die anders doorgaans boven de Hoofdſom opgeld deeden, niet dan tot laager prys konden verkoopen. Zommigen beweerden, dat de Maatſchappy, tot meerder inſtandhouding van haar Geloof, 't geen thans merkelyken last leedt, eenige Goederen hadt moeten verkoopen om met de daar voor gemaakte gelden, de opgezegde Recipisſen af te losſen; doch zulk eene Verkooping, buitens tyds, boven al in den tegenwoordigen ſtand der dingen, zou den prys der Goederen zeer laag hebben doen daalen, tot groot nadeel der Maatſchappye.

Verloop der Zeevaard.

Geen ſterker blyk van de ſtremming onzer Scheepvaard dan de Lysten van de Schepen dit Jaar door de *Zond* gevaaren en

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 452.

V. BOEK. 1871.

en der uit onze Zeegaten uitgezeilde en daar in binnen gekomene, in vergelyking met die van het voorgaande Jaar. In den Jaare MDCCLXXX beliep het getal der *Hollandſche* Schepen op de *Zondſche* lyst 2056, in dit Jaar ſlegts 11. In den Jaare MDCCLXXX was het getal der in en uitgezeilde uit de *Maas* en *Goeree* 1621, thans niet meer dan 959. De *Texelſche* en *Vlieſche* Lysten, die, in den Jaare MDCCLXXX 2641 Schepen telden, konden nu ſlegts het getal van 1322 opleveren. De *Zondſche* Lyst wyst in 't byzonder uit hoe gering onze Vaard en Handel na het *Noorden* was, vooral in vergelyking van die der *Engelſchen*, die met 2021 Schepen dit Jaar door de *Zond* zeilden. Het zeer vermeerderd aantal van *Pruiſiſche* en *Zweedſche* Schepen, dit Jaar door de *Zond* geſtevend, en die geen gering gedeelte uitmaaken van de Schepen in onze Havens aangekomen, duidde eene ſchroombaarende verlegging van de Zeevaard aan. (*) Dat de Haringvisſchery en Wal-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2307 - 2310. Een egte Lyst van de Schepen, die de laatſte vier Jaaren door de *Zond* zyn gezeild, is te merkwaardig om der vergetelheid niet onttrokken en hier geplaatst te worden, ten blyke van de Verwisſeling der Zeevaard op het *Noorden*.

Jaa-

1781.

Vrees voor *Oostendens* bloei, en 't verloop des Handels.

Walvischvangst geheel ſtilſtonden, hebben wy reeds opgeteekend.

By deeze drukkende nadeelen voegden zich gevreesde, en de hemel der vooruitzigten van *Neerlands* Koophandel en Zeevaard, betrok aller wegen met donkere wolken; terwyl de Kooplieden te *Oostende* de Zon van haar geluk van agter de Wolk der Vredebreuke tuſſchen *Engeland* en onzen Staat meenden te zien daagen. Reeds eenigzints hadden zy de voordeelen der Onzydige Scheepvaard genooten, en dagten nu dezelve geheel tot zich te trekken. Veele Goederen uit *Duitschland* den *Rhyn* af na *Keulen* gezonden kwamen van daar te land na *Oostende*, om verder ter Zee vervoerd te worden;

Jaaren	1778.	1779.	1780.	1781.
Pruisſiſche Sch.	480.	606.	671.	1507.
Zweedſche	1757.	2009.	1880.	2212.
Engelſche	2046.	1651.	1701.	2021.
Deenſche	1214.	1363.	1341.	1588.
Ruſſiſche	47.	62.	50.	116.
Franſche	2.	0.	0.	0.
Hollandſche	2406.	2039.	2058.	11.
Van Oostende	10.	16.	30.	95.
Spaanſche	12.	8.	0.	0.
Portugeeſche	6.	21.	21.	40.
Genuaſche	0.	2.	0.	0.
Venetiaanſche	0.	0.	2.	1.
Dantzigers	199.	198.	174.	226.
Breemer	98.	126.	146.	231.
Hamburgſche	17.	31.	31.	54.
Lubekſche	70.	74.	82.	90.
Rostokſche	12.	66.	104.	89.
	8376.	8272.	8291.	8281.

N. Nederl. Jaarb. 1782. bl. 503.

V. BOEK. 1781.

den; de meerdere kosten uit dit te land verzenden ontſtaande, werden opgewoogen door de mindere inkomende Regten te *Oostende* gevorderd. De Keizer, die by alle gelegenheden betuigde geen deel te willen neemen in den Oorlog, maar veel eer den Vrede, was dezelve mogelyk, bevorderen, floot het oog niet voor de gelegenheid om den Koophandel, uit zyne *Nederlanden* herwaards geweeken, daar te herſtellen, den Handel en Scheepvaard te *Oostende* inzonderheid te vestigen, en *Hollandſche* Kooplieden derwaards te trekken. In eigen perſoon had hy zich na de *Nederlanden* begeeven om met eigen oog te zien wat ter bevordering van derzelver geluk kon ſtrekken. Men hieldt voor zeker, dat 's Keizers buitengemeene Vriendſchap met *Engeland*, zedert dit Ryk met ons brak, het bevoordeelen van zynen Handel ten doel hadt; en wilde dat het vertoeven van den Ridder YORKE te *Oostende*, *Antwerpen* en andere Plaatzen der *Oostenryksche Nederlanden*, diende om den Keizer de noodige raadgeevingen tot het verbeteren van den Koophandel en de Scheepvaard zyner *Nederlanden* te kunnen verſchaffen, en dat deeze Vyand van onzen Staat als buiten gewoon Gezant na 't Hof van *Weenen* zou vertrekken, (*) ſchoon van dit alles niets zekers en het laatſte niet gebeurd is. Hy begunſtigde *Oos-*

(*) *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 121.

Oostende met het voorregt van een vrye en onbelaste Haven, gaf last tot het vergrooten van dezelven en den aanbouw van Huizen; en hief den haatlyken Geloofsdwang, welke oudtyds zo veel toegebragt hadt tot het Handelverlies dier Landen, op, vrye Oeffening van den Godsdienst veroorlovende. (*) Alles scheen zamen te werken om den bloei van *Oostende* te bevorderen. Veel spraaks liep 'er dat zommige onzer aanzienlyke Kooplieden, hier geene bescherming vindende voor hunnen Handel, na *Oostende* zouden verhuizen; doch dit viel ligter te zeggen dan te doen; en behalven eenige Geluk-zoekers daar heenen getrokken, hadt dit geen opmerkenswaardig gevolg; schoon het gevreesde verleg van den Handel, gelyk de tyd leerde, maar al te veel plaats greep. V. BOEK. 1781.

Tegen zo veel leeds als den Staat, door den verklaarden Oorlog trof, en dreigde, meenden 's Landsvaders een bescherm- en redmiddel te zullen vinden in het aangegaane Verbond der Gewaarde Onzydigheid (†), volgens 't welke zy de hulp der *Noordsche* Mogenheden konden inroepen, gelyk zy deeden in een Staatbesluit den twaalfden van Louwmaand genomen, naar luid van 't zel- De Staaten roepen de hulp der *Noordsche Mogenheden* in.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2000.

(†) Zie het *Tweede Deel deezer Vaderl. Hist.* bl. 394.

V. zelve moesten der Staaten Afgezanten,
BOEK. aan de Hoven van *Petersburg*, *Stokholm*
en *Koppenhagen*, byzonder aandringen,
1781. op de betuiging des Graaven van PANIN,
„ dat, zo ras hunne Hoog Mogenden,
„ de Verklaaring hunner Toetreeding
„ tot de Gewapende Onzydigheid, aan
„ de Oorlogende Mogenheden zouden
„ gedaan hebben, de Republiek, van dien
„ dag af, zou gehouden worden, in 't Ver-
„ drag te zyn getreeden; en daar van ver-
„ volgens van dien dag af genot te trek-
„ ken, indien 'er tusschen den tyd der Ver-
„ klaaring, en het sluiten van het Verdrag
„ iets mogt voorvallen. Zich verlaatende
„ op de Magt, de Grootmoedigheid en
„ Getrouwheid van haare Rus-Keizerly-
„ ke en Koninglyke Majesteiten in het
„ naakomen van haar Beloften, en het
„ handhaaven van haare eigene Eer, tot
„ volbrenging van het by haar zo roem-
„ rngtig ondernomen Werk, om het On-
„ zydige gedeelte van *Europa* tegen de
„ aanvallen der Oorlogende Mogenheden,
„ te sterken en te beveiligen, hadden zy
„ niet getwyfeld, heen te stappen over
„ de zwaarigheden wegens de gevolgen,
„ die de Toetreeding tot het verbond,
„ en de daar by vereischte Verklaaringen
„ aan de Oorlogende Mogenheden, zou-
„ den kunnen hebben —— De uit-
„ komst hadt nu ten vollen beantwoord
„ aan het zorglyk vooruitzigt van hunne
„ Hoog Mogenden: dewyl van het
„ oogenblik, dat zyn *Groot-Brittannische*
„ *Ma-*

„ *Majeſteit* onderrigt hadt kunnen wee- V.
„ zen, dat dit Beſluit by hunne Hoog- BOEK.
„ Mogenden genomen was, of ſtondt ge-
„ nomen te worden, de Koning van *En-* 1781.
„ *geland* niet opgehouden hadt het Ge-
„ meenebest op een zeer ongewoonen
„ toon aan te ſpreeken" Naar den toe-
dragt der zaaken, zo hier, als in *Enge-*
land, welke wy reeds boekten vermeld
te hebben tot de Verklaaring des Oorlogs
toe (*) gaan zy voort, „Hunne Hoog
„ Mogenden vertrouwen, dat, ſchoon
„ in het Manifest van zyne *Groot-Brit-*
„ *tanniſche* Majeſteit, waar by hy zyn
„ oogmerk verklaart om de Republiek
„ als Vyand aan te merken, van het Ver-
„ bond tot eene Gewapende Onzydigheid
„ niet werd geſprooken, egter, uit de
„ ganſche handeling des Staatdienaars-
„ ſchaps van zyne *Groot-Brittanniſche*
„ Majeſteit, en den tyd wanneer, en de
„ wyze waar op dit Manifest in de we-
„ reld werd gebragt, genoegzaam bleek,
„ dat de haat tegen of over die Verbin-
„ tenis, het beweegrad was van het doen
„ uitbarſten des ongenoegens tegen het
„ Gemeenebest, door het doen neemen
„ van een zeer groot getal Scheepen aan
„ de Ingezetenen van 't zelve toebehoo-
„ rende, en ook van 's Lands Scheepen
„ van Oorlog, als in een openlyk ver-
„ klaar-

(*) Zie het II. *Deel deezer Vaderl. Hiſt.* bl. 316 enz.

V. BOEK. 1781.

„ klaarden Oorlog. Dat het Manifest
„ zelve het beginzel van haat wegens de
„ Verbintenis met haare Rus-Keizerlyke
„ en Koninglyke Majesteiten, hoe zeer
„ men het, om staatkundige redenen,
„ hadt zoeken te verbergen, ontdekt.
„ Hier door waren haare Keizerlyke en
„ Koninglyke Majesteiten ook aangetast,
„ alzo dezelve, aan wien de Tractaaten
„ tusschen *Groot-Brittanje* en de Repu-
„ bliek bekend waren, niet geoordeeld
„ konden warden, zich in een Verbond
„ van onzydigheid te hebben kunnen in-
„ laaten, met die zy oordeelden niet wet-
„ tig *Onzydig* in den Oorlog te weezen. —
„ Dat hunne Hoog Mogenden, *uit hoofde*
„ *van die Verbintenis*, met een Oorlog over-
„ vallen, zich genoodzaakt vonden, dien
„ aanval af te weeren; en dagten, zo
„ ooit, thans redenen te hebben om zich
„ te mogen belooven, dat de Verbondene
„ Mogenheden, daadlyk eene gemeene
„ zaak met hun zouden gelieven te maa-
„ ken, en den vereischten bystand ver-
„ leenen: dewyl de Republiek anderzints
„ aangemerkt de Magt van *Groot-Brit-*
„ *tanje* en de zwakheid van haar eigen
„ Zeewezen, het ongelukkig slachtoffer
„ zou worden van haar betrouwen op die
„ Grootmoedigheid en den Yver van haare
„ Rus-Keizerlyke en Koninglyke Maje-
„ steiten tot handhaaving van het Regt
„ der Onzydigen; en gevaar loopen van
„ voor de Verbintenis onnut te wor-
„ den. — Voorts werden de Afgevaar-

„ di-

„ digden, by dit Staatsbesluit, gelast zich
„ bereid te toonen tot zodanige verdere
„ Verbintenisſen als de Hooge Bondge-
„ nooten nuttig zouden mogen oordeelen
„ tot bevordering der gemeene zaak en
„ onderlinge Verdeediging. —— Ook
„ zouden zy moeten onderſtaan of 'er
„ genegenheid by eenigen der Bondge-
„ nooten zou gevonden worden om eeni-
„ ge Gewapende Schepen, behalven die
„ zy ter algemeene Verdeediging toebrag-
„ ten, in dienst en Soldy van hun Hoog
„ Mogenden over te doen. (*)

Koelheid van *Zweeden* en *Deenemarken* op dien aanzoek.

Der Staaten Gezant aan 't Hof van *Zweeden*, Jonkheer D. W. VAN LYNDEN gaf, overeenkomſtig met deezen Last, een Vertoog ten dien Hove over; en kreeg van wegen den Koning ten antwoord, dat de Inhoud zo gewigtig was, dat dezelve tyd van bedenking en ryp beraad vorderde. (†) —— De Heer BOSC. DE LA CALMETTE, Gezant aan 't *Deenſche* Hof, deedt mede den hem opgelegden aanzoek om Hulpe, overeenkomſtig met den Inhoud van het Verdrag, waar op hy zich beriep. Dezelve bleef onbeantwoord, alleen werd, op een by gevoegd Vertoog, hoedanig een 'er ook aan 't *Zweedſche* Hof gerigt was, wegens de velligheid der Havens en Reeden hunner *Noordſche* Majeſteiten, en het in Zee houden

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 737. enz.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 622. 633.

V. BOEK. 1781.

den van een voegelyk getal Oorlogſchepen, tot voorkoming van geweldenaryen, beloofd, dat 'er zorg gedraagen zou worden, dat aan de *Hollandſche* Schepen, in de *Deenſche* Havens, geen hinder of vyandlykheid van de *Engelſchen* zou weervaaren. als mede dat 'er eenige Scheepen in de *Zond* zouden gezonden worden tot beveiliging van de Scheepvaard. Wat 'er verder ten aanziene van het verdrag der Gewapende Onzydigheid van *Deenemarken* was te wagten kon men genoeg opmaaken uit de taal van den Staatsdienaar diens Konings, de Heer ST. SAPHORIN, als hy, in 't begin van bloeimaand, uit naam zyns Meester, betuigde, dat, overeenkomſtig de Verklaaring van het *Deenſche* Hof, aan den Koning van *Groot-Brittanje* gedaan, geene *Hollanſche* Oorlogſchepen, of Kaapers, in de *Oost-Zee* of de *Zond* zouden worden toegelaaten. Het antwoord van wegen hunne Hoog Mogenden luidde, dat men zich daar volgens zou gedraagen, mits 'er omtrent de andere in Oorlog zynde Mogenheeden geene oogluiking gebruikt wierd. Overeenkomſtig hier mede kreegen de bevelhebbers onzer Schepen van Oorlog en Kaapers last, om geene vyandlykheden, hoegenaamd, in de *Baltiſche* Zee te pleegen (*).

Schoon

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 744. 1384.

1781.

Deenemarken toont zich *Engeland* gunstig.

Schoon de Koning van *Groot-Brittanje*, door zyne Staatsdienaaren, aan de *Noordsche* Hoven hadt doen verzekeren, dat aan de *Britsche* Gewapende Schepen en byzonder de Kaapers bevolen was de *Oostzee*, als een eigendom dier Mogenheden te ontzien, hadt een *Engelsche* Kaaper in Grasmaand de stoutheid om in de buiten Haven van *Schudesness* binnen te zeilen, en een daar liggend *Hollandsch* Kofschip te bemagtigen op eene wyze, die met de verregaandste schennis van het Grondgebied des Konings van *Deenemarken* gepaard ging. De Kaaper Capitein dreigde den Overman der Lootzen, het Dorp, uit slegts weinig Huizen bestaande, te zullen verbranden als deeze de Takeladie en het Roer van het Kofschip, onder zyne bewaaring gesteld, niet te rug leverde. Hy, voor de volvoering bevreesd, gaf alles over. Binnen weinig uuren hadden zy het Kofschip toegetakeld, het roer aangehangen en een gedeelte der Laadinge in den Kaaper overgebragt, zeilden 'er met de Manschap, uitgenomen den weggeloopen Schipper en Stuurman, mede weg. In de nabyheid van *Christiaansond* hadden de *Engelschen* mede een *Hollandsch* Kofschip genomen, —— Van de geheele Vaard op de *Oost-zee* stond niets te wagten, indien het Verdrag der *Gewapende Onzydigheid* ten onzen aanziene werkloos bleef, of men geen anderen raad wist te schaffen om de beraamde belemmeringen af te weeren: dewyl, niet tegenstaan-

de het gemelde Verbod des Konings van *Engeland*, eene *Engelſche* Vloot voor de *Zond*, een ander ſmaldeel voor den *Hollandſchen* Wal zou kruiſen. Het *Deenſche* Hof betoonde zich den Staat ongenegen, in ſtede van een vriendlyk en gunſtig antwoord op de gevraagde voldoening aan het Verbond der Gewapende Onzydigheid te geeven haalde de Staatsdienaar van 't zelve in den *Haage* oude klagten en geſchillen op, wegens eene en andere Post op de Kust van *Guinee*, door de *Nederlanders* ingenomen en verſterkt, welker beſtaan met die der *Deenſche* Bezittingen onbeſtaanbaar geoordeeld werd, en over welker ontruiming de *Deenſche* Afgezant dringende, zo geen dreigende, taal voerde. (*)

De hoop op de Keizerin van *Rusland* geſteld, door veelen gewantrouwd.

Deedt 'er zich dus weinig hoops op om van *Zweeden* of *Deenemarken* de beoogde hulpe te erlangen, men voedde alle hoop op die der Keizerinne, de eerſte Aanlegſter van het Verbond der Gewapende Onzydigheid. Veelen ſloegen geloof aan de loopende gerugten zo over *Oostende* als *Duinkerken* hier te Lande verſpreid, dat de *Ruſſiſche* Afgezant het Hof van *Londen*, zonder affcheid te neemen, zou verlaaten, en dit teken van een op handen zynde Vredebreuke tusſchen *Engeland* en *Rusland* gegeeven hebben. De beledigingen haare Vlagge aangedaan, het vergeefsch aanhouden om eene volledige voldoening, en

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 773. 774. 1108.

en de verontwaardiging dier Vorſtinne over de mishandelingen der *Engelſchen*, zetten ſchyn by aan deeze nieuwsmaare. — Anderen twyfelden met reden aan deeze voor ons zo gunſtige tydingen, en leenden veeleer het oor aan die volſtrekt deeze gebeurtenis ontkenden, en in tegendeel verzekerden, dat die Staatsdienaar, uit naam van zyn Hof, alle mogelyke middelen aanwendde om den Vrede tuſſchen onzen Staat en *Groot-brittanje* te herſtellen. — Zeer verſchillend waren de denkbeelden der geenen, die deeze loopende gerugten in 't midden lieten, over 't geen men van *Rusland* te wagten hadt. Eenigen beweerden, dat dit Ryk met *Engeland* zou breeken, *alleen* wegens den trouwloozen aanval op dit Gemeenebest. Anderen, dieper de gewoone Handelingen der Mogenheden inziende, en de Geſchiedenis tot Leermeesteresſe gebruikende, konden tot dit beſluit niet komen, aangemerkt de Mogenheden zeer zeldzaam zo edelmoedig zyn, dat zy hunne Schatkisten uitputten, hunne Landen en Onderdaanen aan het vuur en alle de onheilen des Oorlogs blootſtellen *alleen* om eene andere Mogenheid by te ſpringen, indien zulks niet hoofdzaaklyk ſtrekt tot bevordering van 't eigen belang, dat zwaar en bykans altoos overweegend gewigt ten Hove. — Hoe veel zommigen vertrouwden op het aangegaan Verbond der *Gewapende Onzydigheid*, buiten 't welk deeze Staat niet dan met de grootſte trouwloosheid kon ge-

V. BOEK. 1781.

V. BOEK. 1781.

geſlooten worden: dewyl het Gemeenebest daar in was aangenomen vóór dat wy met *Engeland* in Oorlog geraakten, hielden andere zich verzekerd, dat, ſchoon, gelyk 's Landsvaders op goeden grond hadden aangemerkt, dit verdrag, buiten twyfel, de voornaamſte oorzaak was der Oorlogsverklaaring van *Groot-Brittanje*, en zulks by de *Noordſche* Mogenheden uit al het voorgevallene niet onbekend kon weezen, deezen niet naar de geheime oogmerken van *Engeland* zouden handelen; maar zich houden aan de letter van het Manifest des Konings, waar in zo zorgvuldig alles vermyd was wat eenige *betrekking* hadt op dit Verdag: en moest zulks, naar luid van het achtſte Artykel des Verdrags plaats hebben.

Onvoldoend Antwoord der *Ruſſiſche* Keizerinne.

Eerlangs bleek dat zy, die zich het minst beloofden van het meergemelde Verdrag de zaak aan 't regte einde gevat hadden. Met het begin van Lentemaand leverde de Prins van GALLITZIN, *Ruſſiſche* Gezant by deezen Staat, een Vertoog in, 't welk geen woord van het Verbond der *Gewapende Onzydigheid* repte; alleen vermeldende, dat haare Rus-Keizerlyke Majeſteit, zints de ontfangene kundſchap van 't verhaast vertrek des *Engelſchen* Afgezants uit den *Haage*, zonder nadere ophelderingen af te wagten, met betrekking tot de gevolgen, welke zodanig eene gerugtmaakende ſtap, ten opzigte van *Engeland* en den Staat zou kunnen heb-

hebben, te *Londen*, de dringendſte voorſtellen hadt laaten doen, om dat Hof te rugge te houden, van, zo 't mogelyk ware, tot daadlykheden over te gaan, en 't zelve te overreden tot eene Bemiddeling, waar toe zy wilde medewerken. Geen antwoord hadt zy hier op nog ontvangen; doch verwagtte, dat haare uitnoodiging daar gunſtig zou worden aangenomen; weshalven zy aan 's Lands Staaten, diezelfde Bemiddeling en Medewerking voorſloeg en daar mede den Prins van GALLITZIN belaste, gelyk zy den Heer van SIMOLIN aan 't *Engelſche* Hof zulks hadt opgedraagen. Even 't zelfde hadt de Keizerin de *Hollandſche* Gezanten te *Petersburg* laaten aanzeggen, 'er by voegende, dat het Gemeenebest, in allen gevalle, zich in een behoorelyken ſtaat van tegenweer moest ſtellen, en 't niet alleen op de Hulp van anderen laaten aankomen. — Hoe weinig aan de verwagting beantwoordende deeze taal der Keizerinne mogt weezen, was het, nogthans 'er verre af, dat zy, gelyk voorloopige gerugten wilden, 's Lands Vaders zou verzogt hebben, nog eenigen tyd, en wel tot het einde van Zomermaand, zouden wagten, eer zy eene Vloot in Zee zonden, om *Engelands* geweldenaaryen, kragtdaadig te keer te gaan, terwyl zy zich alle moeite zou geeven om *Engeland* tot een loflyken Vrede met ons Gemeenebest overtehaalen, en dat zy, daar in niet ſlaagende, naa dien tyd, met vereenigde

kra-

V. BOEK. 1781.

krachten dat Hof daar toe zou noodzaaken. De onwaarschynlyk- en belachlykheid van zulk een Voorslag moest elk in 't oog loopen. (*)

De Staaten houden aan om de volbrenging van het Verdrag der Gewapende Onzydigheid.

Hunne Hoog Mogenden, den Voorslag en het Aanbod der Keizerinne van *Rusland* beantwoordende, lieten het Verbond der *Gewapende Onzydigheid*, gelyk Zy, niet onaangeroerd, als of het niet bestondt; maar merkten, zich zeer vereerd agtende, door de aangebodene goede diensten ter Bemiddeling, zulks aan „als een „ bewys van haare opregte Vriendschap „ voor de Republiek, en als een eerste „ Uitwerkzel der nieuwe Verbintenissen, „ waar in zy de eer hadden met haare „ Keizerlyke Majesteit te staan." En van hunnen kant hunne bereidvaardigheid om, op billyke en eerlyke voorwaarden, een duurzaamen Vrede met hunnen ouden Bondgenoot te maaken, betuigd hebbende, als mede dat zy genegen waren, om, zo ras zy berigt ontvingen, dat het Hof van *Londen* dezelfde geneigdheid hadt, over dat stuk, met den Prins van GALLITZIN, in onderhandelinge te treeden, lieten zy 'er op volgen; „Maar alzo hun„ ne Hoog Mogenden van hunne zyde, „ de Uitnoodiging van haare Keizerlyke „ Majesteit aangenomen hebben, over„ eenkomstig met de Tractaaten, die tus„ schen het Koningryk van *Groot-Brittan-*

„ *je*

(*) *Post van den Neder-Rhyn*, I. D. bl. 122.

„ je en de Republiek beſtaan, het roem- V.
„ rugtig Syſtema der Neutraliteit en der BOEK.
„ Vrye Scheepvaard, begreepen in de
„ Verklaaring van haare Keizerlyke Maje- 1781.
„ ſteit aller *Ruſſen* van acht- en twintig
„ Feb. MDCCLXXX, zonder zich daar
„ van te laaten aftrekken, door eenige
„ andere inboezeming, noch zelfs door
„ bedreigingen, en dat zy een zeer vuu-
„ rig en opregt verlangen hebben, om
„ daar by te volharden, zo houden hun-
„ ne Hoog Mogenden zich ook verzekerd,
„ met een volkomen vertrouwen, dat de
„ Grootmoedigheid haarer Keizerlyke Ma-
„ jeſteit niet zal toelaaten, dat men eeni-
„ ge pooging zal aanwenden om daar op
„ eenige inbreuk te doen; ja, wat meer
„ is, indien eenige poging daar tegen ge-
„ ſchiedde, zo dat de Onderhandeling,
„ tot welker bevorderíng hunne Hoog
„ Mogenden met alle redelyke gemaklyk-
„ heid zullen medewerken, het gewensch-
„ te gevolg niet mogt hebben, haare Kei-
„ zerlyke Majeſteit en de andere Verbon-
„ dene Mogenheden, de weezenlyke
„ Uitwerking der aangegaane Verbin-
„ tenis en plegtige Beloften zullen doen
„ genieten." (*)

Engeland kende maar al te wel onze zwakheid, door de gezaaide en ſteeds beſproeide zaaden van tweedragt, nog vermeerderd; ſteunde te zeer op de Vrienden Zy ontrekt zich aan 't zelve.

in

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 634. 637.

V. BOEK. 1781.

in de Vyandlyke Staaten en Ryken, als mede op den invloed in de Onzydige, op eene gansch onloflyke wyze verkreegen, om de aangebodene Bemiddeling der Keizerinne aan te neemen; deeze werd gevolglyk afgeslaagen; en teffens van *Engelands* zyde verzekerd, dat dit Ryk geene Onderhandelingen tot Vrede wilde aangaan, of zy moesten een Algemeenen Vreede ten voorwerp hebben, en ook de Keizer daar in gekend worden. — Dit zagen 's Lands vaders uit het weinig voldoenend antwoord, door een Postboode, omtrent het midden van Zomermaand, uit *Rusland* overgebragt, 't geen hoofdzaaklyk op deezen zin uitliep, „dat zo zeer „ haare Majesteit met genoegen gezien „ hadt den yver, met welke hunne Hoog „ Mogenden niet getwyfeld hadden haare „ Bemiddeling aan te neemen, even zo „ zeer haar mededoogend hart gezugt hadt „ onder de zwaarigheid, door het Hof „ van *Londen* gemaakt, door de verzoe„ ning met de Republiek uit te stellen tot „ eene toekomende algemeene Vrede„ onderhandeling tusschen alle de Oorlo„ gende Mogenheden, onder de vereenig„ de Bemiddeling van haare Keizerlyke „ Mejesteit, en die van zyne Majesteit „ den *Roomsch* Keizer. Wanneer dezelve „ gebeuren mag, belooft haare Majesteit, „ voor uit, aan de Republiek alle Hulp, „ die van haar zal afhangen, op dat de „ Republiek ten eersten *weederkeere* tot „ den Staat van eene *Onzydige Mogenheid*,

„en

„ en daar door *weder ten vollen onbegrensd* V.
„ *kan genieten alle de regten en voordeelen,* BOEK.
„ *welke derzelver Toetreeding tot de Verbin-*
„ *tenisse tusschen haare Keizerlyke Maje-* 1781.
„ *steit en de Koningen haare Bondgenooten,*
„ *haar moest verzekeren.* —— In deeze
„ verwagting is haare Majesteit voornee-
„ mens, om, onmiddelyk, met hunne
„ Majesteiten bedagt te weezen om eene
„ nieuwe pooging in 't werk te stellen,
„ by het Hof van *Londen*, om 't zelve
„ tot die gemaatigdheid en vreedzaame
„ gevoelens te brengen als hunne Hoog
„ Mogenden, van hunnen kant, hebben
„ doen blyken. De Keizerin vleit zich,
„ dat de tyd en de veranderingen, die on-
„ verwagt gebeuren kunnen, zulke om-
„ standigheden zullen medebrengen, waar
„ in zy ten sterksten kan doen blyken
„ haare goedwilligheid en genegenheid,
„ waar van zy opregtlyk verlangt hunne
„ Hoog Mogenden proeven te gee-
„ ven." (*) — Zo verdween in ydelen rook een Verbintenis, waar van men zich alles beloofd hadt, en alles hadt mogen belooven, indien dezelve tydiger aangegaan, of, door de ingeworpen hindernisse der Vyanden van 's Lands welvaard, die, ten *Russischen* Hove, de meerderheid kreegen, niet verkragt was geworden.

Vee-

(*) *N Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1217.

V. BOEK. 1781.

Een *Rusſiſche* Vice-Admiraal weigert onze Schepen van *Cadix* te convoijeeren, en andere dienſten.

Veelen, die zich, in deezen toedragt der zaake, vóór het thans bekomene alle hoop verydelende antwoord des *Rusſiſchen* Hofs, niet hadden durven vleijen, dat de *Noordſche* Mogenheden, uit kragte van het Verbond, onze opgebragte Schepen zouden te rug eiſchen, of eene Vloot, te onzer hulpe, zenden, dagten, nogthans, dat het Gemeenebest van de *Gewapende Onzydigheid* dit voordeel zou mogen wagten, dat de Vlooten der *Noordſche* Mogenheden, volgens het Vyfde Artykel, onze Koopvaardy Schepen, die zich in hun Vaarwater mogten bevinden, onder hunne beſcherming zouden neemen: doch deeze zo zeer bepaalde verwagting bleek even niets beduidend te weezen als de grootere uitzigten van anderen gevormd. — Een geval in de Haven van *Cadix* deedt hier uitſpraake. De *Hollandſche* Conſul W. NAGEL vervoegde zich by eenen Brieve aan den *Rusſiſchen* Conſul J. F. BRANDENBURG, met berigt hoe hy, vernomen hebbende, dat de *Rusſiſche* Oorlogſchepen, zich in de Baai van *Cadix* bevindende, na de *Oost-zee* moesten, deeze gelegenheid waarnam hem te verzoeken om met den *Rusſiſchen* Vlootvoogd te ſpreeken, en dien voorteſlaan, of hy, indien de Vloot na de *Oost-zee* beſtemd was, verſcheide *Hollandſche* Schepen, in die Baai mede zeilree liggende, onder zyn Convoy wilde neemen, tot op de hoogte van *Texel*, en, zo ja, of hy dan den tyd

des

des vertreks der *Rusſiſche* Schepen mogt weeten, op dat de *Hollandſche* Capiteins zich daar volgens zouden kunnen gedraagen. Deeze brief hieldt nog een voorſlag in, ten opzigte van den 's Lands Capitein J. BERGHUIS, wiens Schip in de Haven van *Cadix*, op daar toe gegeeven last, ſtondt verkogt te worden. (*) Die Heer, uit hoofde van ongeſteldheid de reis niet over land kunnende doen, verlangde de Conſul NAGEL te weeten, of, indien de Heer BERGHUIS kon beſluiten om zyne Equipagie, in omtrent drie honderd man beſtaande, in te ſchepen, dezelve door de *Rusſiſche* Schepen tot op de hoogte van *Texel* zou kunnen overgevoerd worden. De *Rusſiſche* Vice-Admiraal BORISOFF, gaf aan den Conſul zyns Ryks, dit kort en ſchor antwoord. „ Ik kan die Schepen „ niet convoijeeren buiten uitdruklyken „ last van de Keizerinne, onze Souverai„ ne; en wat het tweede verzoek belangt „ om de *Hollandſche* Equipagie van het „ Schip de *Prinſeſſe Maria Louiſa*, die „ zich in deeze Baai bevindt, na *Holland* „ over te voeren, zulks kan ik volſtrekt „ niet doen: dewyl ik geen plaats heb, „ en alle myne Equipagien voltallig „ zyn." (†)

V. BOEK. 1781.

Wy

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 769.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1425.

V. BOEK. 1781.

Portugalsch partydig gedrag.

Wy hebben, zo even aanmerkende, dat de *Engelſchen* ſlinkſche invloed aan Onzydige Hoven, ten onzen nadeele werkte, ons aan geen grootſpraak ſchuldig gemaakt. De Staat hadt hier van, by aanhoudenheid, ondervinding, aan dat van *Portugal*. Reeds in den voorleden Jaare betoonde dat veranderlyk Hof, zich eerst onzen Vaderlande, en, op 't onverwagtst, *Engeland* gunſtig. (*) Men zou, gelyk zeker Schryver, die deeze verwisſeling van Party aan 't omkoop Goud van *Engeland* toeſchryft, het niet onaartig uitdrukt, „ *Portugal* den Weerhaan van het „ Staatsgebouw van *Europa* hebben kun„ nen noemen, die geduurig draait en „ aan die zyde den aangenaamſten glans „ vertoont waar dezelve het meest ver„ guld is." (†) Thans geheel aan *Engeland* gehegt, gaf het, in 't begin van Sprokkelmaand, by eenen Brieve, den *Hollandſche* Gezant SMISSAERT te kennen, een lang verblyf der *Hollandſche* Oorlogſchepen, in zyne Havens niet te kunnen gehengen, onder voorwendzel dat zulks tegen de Onzydigheid zou ſtryden (§); terwyl de *Engelſchen* in *Portugal* niet alleen ſteeds open Havens von-

(*) Zie het *Tweede Deel deezer Vaderl. Hiſt.* bl. 342.

(†) *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 125.

(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 766.

vonden, maar zelfs hunne Pryzen, ja geroofde Schepen, van Onzydige Volken, en onder die ook van de *Nederlanders*, toen deezen nog onzydig waren, opbragten en verkogten; en den *Engelſchen* toelieten het Scheepsvolk te mishandelen, door gebrek aan Leeftocht te dwingen om het Schip, wegens welks verkoop op eene wettige wyze eene tegenverklaaring gedaan was, te verlaaten en over te geeven. (*) Het behandelde alzins den Staat onvriendlyk. 's Lands Fregat, onder bevel van Capitein COERMAN, werd beſlagen, om dat zich op 't zelve twee *Portugeeſche* Matroozen bevonden, en niettegenſtaande deezen, op het aandringen van den Gezant SMISSAERT, en het bevel des Schout by Nagts Graave VAN BYLANDT, door den Capitein vrygegeeven waaren, hadt het Hof, egter, kunnen goedvinden, het beſlag niet op te heffen, en de verzoeken van den Staatsdienaar om ontſlag onbeantwoord te laaten. (†) Eene handelwyze met goede Verſtandhouding en Vriendſchap geheel onbeſtaanbaar, en de *Engelſchgezindheid* van dat Hof niet min dan zo veele andere ſtukken aan den dag leggende. Schoon men voor geene openlyke Vyandlykheden van *Portugal* te dugten hadt; naardemaal *Frankryk* en *Spanje*, die onbezonnen-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 642. 1994.
(†) *N. Nederl. Jaarb* 1781. bl. 766.

V. BOEK. 1781.

nenheid terſtond zouden geſtraft hebben, veroorzaakte deeze Partydigheid veele onaangenaamheden; en konden de *Portugeezen*, zo niet tot geheime Medewerkers, ten minſten tot Verſpieders ten dienſte der *Engelſchen* verſtrekken.

Der Staaten Tegenverklaaring aan het *Engelſche* Hof.

Het lang marren der Uitgave eener Tegenverklaaringe van onzen Staat op de Verklaaring van *Engeland* verdroot veelen, en werden over dit uitſtel giſſingen gemaakt, die blyk van 't ongenoegen eenes getergden Volks droegen; doch, wanneer dezelve, den twaalfden van Lentemaand gedagtekend, in 't licht kwam, las elk Vaderlandminnaar dit uitgewerkt ſtuk met het grootſte genoegen; naardemaal het eene bondige wederlegging behelsde van de gronden en redenen der begonne Vyandlykheden door de *Engelſchen* in hunne Verklaaring aangevoerd; en, in tegendeel, de onregtvaardige Handelingen der *Engelſchen*, welke zo veel gronds van bezwaar en klagten aan 't Gemeenebest opleverden, in hellen en beſchaamenden dag zette. Hebben wy aan de Verklaaring des *Groot-Brittanniſchen* Hofs, als van zeer veel aanbelangs in de Geſchiedenisſe deezes tyds, eene plaats ingeruimd (*), wy mogen die niet weigeren aan de Tegenverklaaring van ons Gemeenebest, en zullen dezelve, hoe-

(*) Zie het *Tweede Deel deezer Vadert. Hiſt.* bl. 462.

hoewel vry uitgebreid, met lust, meest afſchryven. Deeze kan ter verleevendiging dienen van verſcheide reeds door ons gemelde Gevallen en teffens ſtrekken, om de regtmaatigheid onzer Opgave, aan te toonen. De tegenverklaaring luidde:

„ Indien de Gedenkboeken der Eeuwen ooit opleverden het voorbeeld „ van eenen Vryen en Onafhangelyken „ Staat, door eene nabuurige, van ouds „ verbonden en met banden van gemeenſchaplyke belangens ten nauwſten verknogte Mogenheid, op het onregtvaardigſt, en zonder ſchyn van regt of reden, vyandlyk aangetast, zo is het, „ buiten tegenſpraak het Gemeenebest „ der *Verééngde Nederlanden*, dat zich „ tegen over zyne Majeſteit den Koning van *Groot-Brittanje* en diens „ Staatsdienaarſchap, in dat geval bevindt.

„ Al vroeg by het ontſtaan der onluſten tuſſchen dat Ryk en deszelfs Volkplantingen in *America*, hadden hunne „ Hoog Mogenden, op geenerlei wyze „ verpligt in die onlusten eenig het minſte deel te neemen, het vast en onveranderlyk voorneemen gevormd, om desaangaande te kiezen en nauwkeurig op „ te volgen het Stelzel der volmaakſte „ en ſtipſte Onzydigheid. En, wanneer „ zedert, uit die zelfde verſchillen en onlusten, een Oorlogsvuur is ontſtooken; „ 't welk zich tot meer dan één Mogenheid, en over meer dan één Wereld-

V. BOEK. 1781.

V. BOEK. 1781.

„ deel, heeft uitgeſtrekt en verſpreid, is
„ dat zelfde Stelzel, door hunne Hoog
„ Mogenden, ſteeds volſtandig naageko-
„ men en vastgehouden, terwyl zy tef-
„ fens niet hebben verzuimd de overtui-
„ gendſte blyken te geeven van hunne
„ waare geneigdheid om aan de verlan-
„ gens van Hoogſtgemelde zyne Maje-
„ ſteit, met opzigt tot verſcheidene zeer
„ gewigtige Punten, zo verre te gemoete
„ te komen, als met de Regelen van
„ Onzydigheid, en met de Regten van
„ hunne Souverainiteit overeen gebragt
„ kon worden.

„ Het is geweest met dat oogmerk,
„ en ten dien einde, dat hunne Hoog
„ Mogenden terſtond, en op het eerſte
„ verzoek van zyne *Groot-Brittaniſche*
„ Majeſteit, de ſtrikſte Verboden hebben
„ doen uitgeeven tegen den uitvoer van
„ Oorlogsbehoeften *na* en het dryven
„ van bedrieglyken Handel *met* zyne Ma-
„ jeſteits Volkplantingen in *Noord-Ame-*
„ *rica*. Tot inſtandhouding en ter rigti-
„ tiger uitvoering van welke Verboden
„ hunne Hoog Mogenden nog daarenbo-
„ ven zulke voorzorgen hebben vasge-
„ ſteld, waar door de Vaard en Handel
„ hunner Onderdaanen op de eigene
„ Volkplantingen van den Staat in de
„ *West-Indiën* zeer merkelyk zyn belem-
„ merd geworden. —— Het is verder
„ met het zelfde oogmerk en ten zelfden
„ einde geweest, dat hunne Hoog Mo-
„ genden aan alle Gouverneurs, en Com-

„ man-

„ mandeurs van hunne Volkplantingen en
„ Vastigheden, als mede aan de Com-
„ mandeerende Officieren hunner Sche-
„ pen van Oorlog, de nadruklykſte Or-
„ ders hebben afgevaardigd, om zich
„ zorgvuldig te wagten van aan of om-
„ trent de Vlag van het *Americaanſche*
„ *Congres* eenige daaden te pleegen, of
„ ietwets te doen, waar uit eene er-
„ kentenis van de *Onafhangelijkheid* der
„ voorzeide Volkplantingen wettig kon
„ afgenomen worden. — En het is ook
„ byzonder met dat oogmerk en ten
„ zelfden einde geweest, dat hunne
„ Hoog Mogenden, op de ontvangst
„ van een Vertoog, door den Heer
„ Ambasſadeur Ridder YORKE hun aan-
„ geboden, houdende zeer yverige klag-
„ ten tegens den Gouverneur van St.
„ *Euſtatius*, dat Vertoog, ſchoon op
„ eenen min gepasten en tusſchen Sou-
„ veraine Mogenheden weinig betaame-
„ lyken toon ingerigt, egter wel in
„ overweeging hebben willen neemen,
„ en daar op onmiddelyk goedgevonden,
„ den voornoemden Gouverneur her-
„ waards op te ontbieden, en hem tot
„ verantwoording van zyn gedrag te
„ noodzaaken, met dat gevolg, dat het
„ aan denzelven niet eer is vergund, na
„ dat Eiland weder te keeren, dan naa
„ dat hy zich van de tegen hem ingebragte
„ beſchuldigingen, gezuiverd hadt; van
„ welke zuivering, aan het Staatsdie-

V. BOEK. 1781.

V. BOEK. 1781.

„ naarſchap van zyne Majeſteit ten over-
„ vloede is kennis gegeeven.
„ Door deeze Maatregelen was het,
„ dat hun Hoog Mogenden, altoos af-
„ keering van al wat by zyne *Groot-Brit-*
„ *tanniſche* Majeſteit, eenigen grond tot
„ ongenoegen konde verwekken, getragt
„ hebben de Vriendſchap met Hoogſtden-
„ zelven te onderhouden, en meer en
„ meer aan te kweeken: dan geheel anders
„ en gansch ſtrydig is het gedrag geweest
„ van zyn *Groot-Brittanniſche* Majeſteit
„ ten opzigte van de Republiek. —
„ Reeds met het begin der Vredebreuke
„ tuſſchen de Ryken van *Groot-Brittanje*
„ en *Frankryk* zag men de Havens van
„ *Engeland* opgevuld met *Nederlandſche*
„ onwettig genomen en aangehoudene
„ Schepen, die op de trouw der Tractaa-
„ ten zeilden, en geene andere Goederen
„ ingelaaden hadden, dan de zodanige,
„ welke by den uitdruklyken inhoud dier
„ Tractaaten voor vrye en geoorloofde
„ Goederen waren verklaard. — Men
„ zag deeze vrye Laadingen genoodzaakt
„ de wet van willekeurig en overheeer-
„ ſchend Gezag te moeten ondergaan —
„ Het Kabinet van *St. James*, geene
„ andere Regels erkennende dan het ge-
„ waand Regt van *Temporaire Conveni-*
„ *tie*, vondt goed die Laadingen, door
„ eene gedwonge Koop aan de Kroon te
„ eigenen, en ten behoeve van 's Konings
„ Zeeweezen te gebruiken. — De meest

„ krag-

„ kragtige en ernſtigſte Vertoogen van
„ hunne Hoog Mogenden over dusdanig
„ eene handelwyze waren vergeefsch, ——
„ en de nadruklykſte inroeping van het
„ Handel Verdrag tusſchen de Kroon
„ van *Engeland* en de Republiek, was van
„ geen de minſte vrugt. —— By dat
„ Tractaat waren de Regten en Vryhe-
„ den van de *Neutrale Vlag* ten klaarſten
„ beſchreeven, en ten ſterkſte ge-
„ ſtaafd. — De Onderdaanen van *Groot-*
„ *Brittanje* hadden de voordeelen van dit
„ Tractaat, in het eerſte en éénige geval,
„ dat *Engeland* Onzydig en de Republiek
„ in Oorlog is geweest, ten vollen genoo-
„ ten, die voordeelen konden thans, in
„ het wederkeerig geval, aan de Ingeze-
„ tenen van deezen Staat, zonder het
„ hoogſte onregt, niet onthouden wor-
„ den; en zo min als zyne *Groot-Brit-*
„ *tanniſche* Majeſteit regt hadt, om de
„ voordeelige werking van dit Verbond
„ ten aanziene van de Republiek, te doen
„ ophouden, even zo weinig kon aan
„ Hoogstdenzelven eenige bevoegdheid
„ toegekend worden, om het Gemeenebest
„ van deszelfs aangenomene Onzydigheid
„ af te trekken, en den Staat te dwingen
„ van zich te werpen in eenen Oorlog,
„ gereezen uit oorzaaken onmiddelyk be-
„ trekking hebbende tot Regten of Be-
„ zittingen van Hooggemelde zyne Maje-
„ ſteit, buiten de paalen der verdeedi-
„ gende Tractaaten; en nogthans werd
„ dit Tractaat, door zyne Majeſteit, al

V. BOEK. 1781.

„ ter-

V. BOEK. 1781.

„ terſtond by het begin der onlusten met
„ de Kroon van *Frankryk* ontzenuwd en
„ verkragt. De overtreedingen van en
„ inbreuken op dit Tractaat aan de zyde
„ van *Groot-Brittanje*, en de willekeu-
„ rige gewysdens der Geregtshoven van
„ dat Ryk, tegen dit Tractaat aanloopen-
„ de, werden, van dag tot dag, verme-
„ nigvuldigd. —— De weerlooze Koop-
„ vaarders van de Republiek moesten de
„ onſchuldige ſlachtoffers worden van de
„ ſteeds toeneemende plaageryen en ge-
„ weldenaaryen der *Engelſche* Schepen en
„ Commisſievaarderen. — Het bleef daar
„ niet by. — De Vlag van deezen Staat
„ werd zelfs niet geſpaard; maar door
„ het feitlyk aantasten van het Convoy,
„ onder den Schout by Nagt Grave van
„ BYLANDT, openlyk gehoond en ge-
„ ſchonden. — Het bondigst Vertoog te
„ dier gelegenheid van wegen den Staat,
„ onder 't oog van zyne *Groot-Brittanni-*
„ *ſche* Majeſteit gebragt, kon niets baa-
„ ten. — De Schepen uit dat Convoy
„ genomen, werden voor goeden Prys
„ verklaard: en deeze hoon der Vlagge
„ van den Staat aangedaan, werd wel-
„ haast gevolgd door de openbaare ſchen-
„ dingen van dezelfs Onzydig Grond-
„ gebied, zo wel in als buiten *Europa*. —
„ Twee voorbeelden hier van zullen
„ alleen aangeroerd worden, het eene is
„ de aanval op het Eiland van *St. Martin*
„ en het feitlyk wegvoeren van verſchei-
„ de Vaartuigen, die, onder het bereik

„ van

„ van het Kanon der Fortreſſe geankerd, V.
„ ook aldaar, volgens het onſchendbaar BOEK.
„ Regt der Volken, eene veilige ſchuil- ——
„ plaats hadden behooren te vinden. 1781.
„ Het andere betreft de verregaande bald-
„ daadigheden door een *Engelsch* gewa-
„ pend Vaartuig op de ſtranden der Repu-
„ bliek by het Eiland *Goedereede* gepleegd,
„ waar door zelfs eenige Ingezetenen van
„ dat Eiland zich op ſtrand bevindende,
„ en niets kwaads kunnende vermoeden,
„ aan het uiterſte gevaar door het geſchut
„ van dat Vaartuig werden blootgeſteld,
„ en gedwongen zich landwaards in te
„ begeeven. —— Wegens dit ongehoord
„ beſtaan heeft de Staat, op deszelfs zo
„ billyke klagten, al mede geen antwoord
„ hoe genaamd kunnen krygen.
„ „ Geduurende deezen toeſtand van zaa-
„ ken, welk voor hunne Hoog Mogen-
„ den geene andere keuze overliet, dan of
„ de Koophandel hunner Ingezetenen,
„ waar mede de Republiek ſtaan of vallen
„ moet, eindelyk geheel en al verdelgd te
„ zien, of wel middelen van nadruk, ter ver-
„ kryging van herſtel tegen een ouden
„ Bondgenoot van den Staat by de hand
„ te neemen, werd het grootmoedig hart
„ van haare *Rus-Keizerlyke Majeſteit* be-
„ woogen om deezen Staat, behoudens
„ deszelfs Tractaaten met de andere Mo-
„ genheden, zo goedgunſtig als mensch-
„ lievend uit te noodigen, om met Hoogst-
„ dezelve, benevens de andere *Noordſche*
„ *Mogenheden* de Onzydigheid, en de

„ Reg-

V. „ Regten der Onzydigen, volgens het
BOEK. „ Regt der Volken, en de uitſtaande
„ Tractaaten, toekomende, gezaamly-
1781. „ ker hand te verdeedigen en te hand-
„ haaven.

„ Hoe aangenaam deeze aanbieding aan
„ hunne Hoog Mogenden moest voorko-
„ men, kan men ligtlyk bevroeden; de-
„ wyl daar door aan deezen Staat eene
„ deur geopend werd, waar door dezel-
„ ve, met behoud der Verbintenisſen met
„ zyne *Groot-Brittanniſche* Majeſteit en
„ Hoogstdeszelfs Ryken, als mede van
„ die met de andere Oorlogvoerende Mo-
„ genheden, de Koophandel der Onder-
„ daanen, voor het vervolg, naar den
„ inhoud der Tractaaten en het Regt der
„ Volken, kon verzekeren, en de Onaf-
„ hangelykheid van den Staat tegen alle
„ verdere inbreuken beveſtigen.

„ Dan deeze deur is het, die zyne
„ *Groot-Brittanniſche* Majeſteit getragt
„ heeft voor de Republiek, ware het
„ mogelyk, te ſluiten, door tot die ver-
„ haaste uiterſtens over te gaan van den
„ Buitengewoonen Afgezant, zonder af-
„ ſcheidsneeming, t'huis te roepen, en
„ ten zelfden tyde, een Manifest van
„ vermeende bezwaaren, benevens Brie-
„ ven van *Marque* en *Repreſailles* tegen
„ den Staat en deszelfs Ingezetenen en
„ Goederen te doen uitvaardigen; terwyl
„ men dus ſchynt beſlooten te hebben,
„ om, met ter zyde ſtelling van 't wee-
„ zenlyk belang der beide Volken, de

„ ban-

„ banden der aloude Vriendſchap te ver- V.
„ breeken, en deezen Staat met eenen BOEK.
„ onregtvaardigen Oorlog aan te tan- ——
„ den. 1781.

„ Eene breedvoerige wederlegging van
„ de voorgewende redenen en grieven in
„ het *Manifest* aangevoerd, zal niet
„ noodig zyn, om de ongegrondheid van
„ dezelve aan elk Onpartydige, als met
„ de hand te doen tasten; alleenlyk be-
„ hoeft men omtrent het aanbod van
„ Vriendlyke Onderhandelingen van we-
„ gen zyne *Groot-Brittanniſche* Maje-
„ ſteit, met weinig woorden op te mer-
„ ken.

„ Dat het meergemelde Tractaat der
„ Zeevaard het eenig onderwerp van de
„ Onderhandelingen zyn kon. —— Dat
„ het daar in nedergeſtelde klaar ſpreekt,
„ en in de duidelykſte bewoordingen,
„ aan de Onzydige Mogenheid het Regt
„ geeft om *Scheepsmateriaalen* of zo ge-
„ naamde *Navale Munitien* na de Havens
„ der in Oorlog zynde Mogenheden,
„ vrylyk te doen vervoeren. —— Dat
„ de Republiek niets anders bedoelende,
„ noch van zyne *Groot-Brittanniſche* Ma-
„ jeſteit iets meer verlangende, dan het
„ ongeſtoord genot van de Regten by dat
„ Tractaat bedongen, een Punt van eene
„ zo doorſtraalende klaarheid, en onbe-
„ twistbaare regtmaatigheid, tot geen
„ voorwerp van Onderhandelinge, of
„ van eenige nadere aan dat Tractaat iets
„ ontneemende Overeenkomst, gemaakt

„ kon.

V. „ konde worden, zo lang hunne Hoog
BOEK. „ Mogenden 't van zich niet konden ver-
1781. „ krygen, en zich niet zo ligt gereed
„ konden toonen, om de welverkreegene
„ Regten van den Staat en van deszelfs
„ Ingezetenen te laaten vaaren, en daar
„ van, ten gevalle van het Hof van *En-*
„ *geland*, afſtand te doen. —— Een af-
„ ſtand, ten voordeele van één der Oor-
„ logende Mogenheden met de grondre-
„ gelen der aangenomene Onzydigheid
„ weinig overeenkomſtig, en waar door
„ hunne Hoog Mogenden de Veiligheid
„ van den Staat, aan eene andere zyde,
„ voor gevaaren zouden blootgeſteld
„ hebben, welke zy verpligt waren
„ zorgvuldig te vermyden. —— Een
„ afſtand tevens, waar door aan den
„ Koophandel en Zeevaard, het voorna-
„ me Steunzel van de Republiek, en de
„ Bronader van haare Welvaard, een
„ onherſtelbaar nadeel toegebragt zou
„ zyn geworden: dewyl de Handel, uit
„ verſcheide met elkander verbondene
„ Takken zamengeſteld zynde, de afſny-
„ ding en verſperring van éénen zeer
„ voornaamen Tak de noodwendige ver-
„ drooging en het verval van alle en dus
„ van het gantſche Lichaam moest ver-
„ oorzaaken, om niet te zeggen, dat ten
„ zelfden tyde, toen hunne Hoog Mogen-
„ den billyk zwaarigheid maakten om de
„ aangeboodene Onderhandelingen aan te
„ neemen, zy te gelyk, door een beſluit by
„ vooraad genoomen, de daadlyk uitvoe-

„ ring

„ ring van hun Regt niet weinig gemid- V.
„ deld en verzagt hebben. BOEK.
„ Wat den verzogten Byſtand aanbe- 1781.
„ langt, moeten hunne Hoog Mogenden
„ niet ontveinzen, dat zy nimmer heb-
„ ben kunnen bezeffen, op wat wyze
„ zyne Majeſteit, met eenigen ſchyn
„ van Regt en Billykheid, kon aandrin-
„ gen op eenige Hulpe by de Tractaa-
„ ten vaſtgeſteld, op een tyd, dat
„ Hoogſtdezelve de verpligting aan zyne
„ zyde, uit de Tractaaten voortſpruiten-
„ de, reeds lang te vooren hadt ter
„ zyde geſteld. — Niet minder hebben
„ hunne Hoog Mogenden zich moeten
„ verwonderen, dat, daar de Onlusten
„ in *America*, en de rechtſtreekſche ge-
„ volgen derzelven, de Republiek, uit
„ hoofde van geenerlei Tractaat, kon-
„ den aangaan; en de Byſtand ook niet
„ eerder van hunne Hoog Mogenden ge-
„ vraagd is, dan naa dat de Kroon van
„ *Spanje* het getal der Oorlogvoerende
„ Mogenheden hadt vergroot, zyne
„ *Groot-Brittanniſche* Majeſteit uit die
„ gebeurtenis gelegenheid heeft geno-
„ men, om op het verleenen van Hulpe
„ by den Staat met dien yver, en op
„ die wyze, aan te dringen, als of het op-
„ komen en uitbarſten van een Oorlogs-
„ vlam tuſſchen zyne Majeſteit, en eeni-
„ ge andere Mogenheid genoeg was om
„ den Staat te verpligten, van terſtond,
„ en zonder verder onderzoek, de be-
„ paalde onderſtanden te verleenen.

V. BOEK. 1781.

„ De Republiek, 't is waar, vondt
„ zich, volgens de voormaals aangegaa-
„ ne Tractaaten, verpligt het Ryk van
„ *Groot-Brittanje* by te ſtaan, zo dikwerf
„ dat Ryk met eenen onregtvaardigen
„ Oorlog beſprongen of gedreigd werd;
„ ja, dat meer is, de Republiek moest,
„ volgens dezelfde Tractaaten, in dat
„ geval, binnen een bepaalden tyd,
„ den Oorlog tegen den Aanvaller ver-
„ klaaren; maar nimmer hebben hunne
„ Hoog Mogenden afgeſtaan het Regt,
„ naar den aart van alle Verdee-
„ digende Verbonden, aan de verbon-
„ dene Mogenheden wederzyds onte-
„ genzeggelyk toekomende, van, al-
„ voorens tot daarſtelling der Onder-
„ ſtanden, of tot eenige deelneeming
„ in den Oorlog, te treeden, vooraf te
„ onderzoeken den oorſprong, waar uit
„ de Oneenigheden zyn gereezen, en
„ den aart der Geſchillen, welke daar
„ toe aanleiding hebben gegeeven; mits-
„ gaders met de vereischte omzigtigheid
„ na te gaan, of het *Caſus Fœderis* al,
„ dan niet, plaats heeft, en of de Oor-
„ log, aan de zyde van den Bondge-
„ noot, die den Onderſtand vordert,
„ wettig zy, ja, dan neen, en nimmer
„ of ooit hebben hunne Hoog Mogen-
„ den, by eenig Tractaat de Onafhan-
„ gelykheid van den Staat verzaakt, of
„ dezelve zo verre aan die van *Groot-*
„ *Brittanje* opgeofferd, dat zy zich dit
„ altoos noodig en zeer weezenlyk on-
„ der-

„ derzoek zouden hebben benomen, of
„ tot een ſtap zouden zyn gekomen,
„ waar door zy, op eenigerlei wyze,
„ gerekend zouden kunnen worden,
„ verbonden te zyn om zich aan het
„ goeddunken van het Hof van *Groot-*
„ *Brittanje* te moeten onderwerpen, en
„ de verzogte Onderſtanden te moeten
„ inwilligen, zelfs dan, wanneer dat
„ Hof met de eene of andere Mogen-
„ heid in geſchil geraakt zynde, goed-
„ vindt, den weg der Wapenen den
„ voorrang boven dien van eene rede-
„ lyke Voldoening aan gegronde be-
„ zwaarnisſen te geeven.

V. BOEK. 1781.

„ Het is dan ook niet geweest door
„ een Geest van Partyſchap, of door
„ het gewrogt van eene *Overheerſchende*
„ *Cabale*, maar naa ryp overleg, en uit
„ een waar inzigt op de tederſte belan-
„ gen van den Staat, dat de Staaten der
„ byzondere Gewesten, by hunne inge-
„ bragte Beſluiten allen éénpaarig getoond
„ hebben van begrip te zyn, dat de
„ verzogte Onderſtand, op de beleefd-
„ ſte wyze, behoorde afgeweezen te
„ worden, en hunne Hoog Mogenden
„ zouden dan ook niet in gebreke ge-
„ bleeven zyn, om, overeenkomſtig met
„ die ingebragte Beſluiten, een antwoord
„ op de herhaalde Verzoeken om On-
„ derſtand van Hoogstgedagte zyne
„ Majeſteit te doen toekomen, zo zy
„ daar van niet waren wederhouden ge-
„ worden door den ongehoorden en ge-

V. BOEK. 1781.

„ weldigen Aanval op de Vlag van den
„ Staat onder 't bevel van den Schout by
„ Nagt VAN BYLANDT, de geweiger-
„ de Voldoening deswegen, en door de
„ kort daar op gevolgde gansch vreemde
„ en wederregtlyke opſchorting der Trac-
„ taaten aan de zyde van zyne *Groot-*
„ *Brittanniſche* Majeſteit. Alle welke
„ gebeurtenisſen raadpleegingen van
„ eenen geheel anderen aart vorder-
„ den, en het voorſchreeve antwoord
„ deeden vervallen.

„ 't Is, wyders, te vergeefsch en
„ geheel ten onregte, dat men by het
„ Manifest het getal der bezwaaren ge-
„ tragt heeft te vermeerderen door het
„ vermelden van het opheffen der Uit-
„ gaande Regten, tot het gemaklyk
„ maaken des toevoers van Scheeps-
„ munitien na *Frankryk:* want, behal-
„ ven dat zulks het inwendig Beſtuur
„ van den Koophandel raakt, waar toe
„ alle Souverainen ontegenzeggelyk Regt
„ hebben, en aangaande welken zy aan
„ niemand rekenſchap zyn verſchuldigd,
„ zo is dit ſtuk wel in overweeginge ge-
„ legd; doch, tot hier toe, buiten beſluit
„ gelaaten, zo dat de Regten als nog op
„ den ouden voet geheeven worden, en
„ het geſtelde in het Manifest zich van
„ allen grond ontbloot vindt, hoewel de
„ handelingen van zyne *Groot-Brittanni-*
„ *ſche* Majeſteit eene zodanige voorzie-
„ ninge aan de zyde van den Staat volko-
„ men moesten billyken.

„ Niet

„ Niet minder ongegrond is het mis-
„ noegen door zyne *Groot-Brittanniſche*
„ Majeſteit opgevat over het geval van
„ den *Americaan* PAUL JONES: al voor
„ veele Jaaren hadden hunne Hoog Mo-
„ genden, nopens het toelaaten van Kaa-
„ pers en Commisſievaarders van vreem-
„ de Natien met derzelver genomene
„ Pryzen, in de Havens deezer Landen
„ eenige vaste Orders beraamd en alomme
„ bekend gemaakt, welke tot hier toe,
„ zonder uitzondering, waren in agtge-
„ nomen en naagekomen: van deeze
„ Orders konden hunne Hoog Mogenden,
„ in dit geval, en ten aanzien van een
„ *Armateur*, die met een Commisſie van
„ het *Americaansch Congres* was voorzien,
„ en zich op de Reede van *Texel* veree-
„ nigd vondt met Oorlogs Fregatten van
„ eene Souveraine Mogenheid, niet af-
„ gaan, zonder even daar door een oor-
„ deel te vellen, en eene beſlisſing in de
„ wereld te brengen over zaaken, welke
„ hunne Hoog Mogenden niet verpligt
„ waren zich aan te trekken, en waar in
„ zy, voor de belangens van den Staat
„ niet raadzaam vonden, zich op eeni-
„ gerhande wyze in te wikkelen. Hunne
„ Hoog Mogenden oordeelden, vervol-
„ gens, raadzaam by de van ouds vastge-
„ ſtelde Orders op dit ſtuk te volharden,
„ met byvoeging, nogthans, van eene
„ byzondere voorziening, ten einde aan
„ gemelden *Armateur* het inneemen, van
„ Ammunitien van Oorlog te beletten;

V. BOEK. 1781.

„ en hun Hoog Mogenden bevalen, „ voorts, wel uitdrukkelyk, dat hy zich „ wederom ten ſpoedigſten na Zee zou „ begeeven, zonder langer te vertoeven, „ dan tot herſtelling van de op Zee gele- „ dene ſchadens volſtrekt noodig was, „ en dat hy, by verder vertoeven tot „ het vertrek, des noods, door middelen „ van geweld, zou worden genoodzaakt, „ waar toe ook door den Bevelvoerenden „ Officier van 's Lands Schepen op ge- „ melde Reede werklyke aanſtalte is ge- „ maakt, en waar van hy de daadlyke „ uitwerking nog tydig heeft voorgeko- „ men.

„ Aangaande het voorgevallene in de „ andere Werelddeelen zyn de Berigten, „ welke hunne Hoog Mogenden, uit de „ *Oost-Indiën*, van tyd tot tyd, ontvan- „ gen hebben, rechtdraads ſtrydig met „ die, welke onder het oog van zyne „ *Groot-Brittanniſche* Majeſteit ſchynen „ gekomen te zyn; de herhaalde klagten „ door de Bewindhebberen der *Oost-In- „ diſche* Compagnie aan hunne Hoog Mo- „ genden gedaan, en ſteeds uit vredelie- „ venheid in den boezem geſmoord, zyn „ hier van onlochenbaare bewyzen: ter- „ wyl, met betrekking tot de *West-Indi- „ en*, de hier boven opgetelde maatrege- „ len, ten allen tyde, zullen moeten „ ſtrekken, tot een onwraakbaar betoog „ van den ernſt, yver en opiettenheid, „ met welke hunne Hoog Mogenden, de „ nauwkeurigſte onderhouding van de

„ ſtiptſte

„ ſtipſte Onzydigheid, ook in die Ge- V.
„ westen, hebben behartigd, en waar- BOEK.
„ omtrent hunne Hoog Mogenden nooit
„ eenig wettig blyk van overtreeding 1781.
„ van derzelver Orders hebben kunnen
„ ontdekken.

„ Wat, eindelyk het *Concept van een*
„ *eventueel Commercie-Tractaat* met de
„ *Noord-Americaanen*, door een Lid der
„ Regeering van de Provincie van *Hol-*
„ *land*, buiten eenige *Publique Authoriteit*,
„ en de deswegens door den Ridder
„ YORKE aangeboodene Vertoogen aan-
„ belangt, is het met de zaak dusdanig
„ gelegen. Zo ras de Ridder YORKE
„ zyn Vertoog van den tienden Novem-
„ ber des Voorleden Jaars hadt overgele-
„ verd, hebben hunne Hoog Mogenden
„ niet vertraagd, om, met ter zyde ſtel-
„ ling van al het ongepaste tuſſchen Sou-
„ verainen, in dit Vertoog vervat, over
„ die Gebeurtenis eene ernſtige Raad-
„ pleeging aan te leggen. 't Geen dan
„ ook van dat gevolg is geweest, dat
„ hunne Hoog Mogenden, by een Beſluit
„ van den zeven- en twintigſten derzelfde
„ Maand, het voorſz. gehandelde alles-
„ zins hebben *gedesavoueerd* en afgekeurd,
„ billyk verwagtende, dat zyne *Groot-*
„ *Brittanniſche* Majeſteit zich daar mede
„ zou hebben vergenoegd, als wel wee-
„ tende, dat hun Hoog Mogenden geen
„ Regtsgebied oefenden in de byzondere
„ Provincien; maar het Geregts-onder-
„ zoek, en de gevraagde ſtrafoefening

V. BOEK. 1781.

„ moeſten overlaaten aan de Heeren
„ Staaten der Provincie van *Holland*, aan
„ de welken, als de eenige Souverain
„ over hunne Onderdaanen, volgens de
„ *Conſtitutioneele Regeeringsvorm*, zulks
„ alleeniglyk toeſtondt te doen, en waar-
„ omtrent hunne Hoog Mogenden niet
„ twyfelden, of de Heeren Staaten dier
„ Provincie zouden dien aangaande zoda-
„ nig handelen, als zy, naar bevind van
„ zaaken, volgens de Wetten deezer
„ Landen, en de Regelen der Billykheid,
„ zouden oordeelen te behooren: ten
„ hoogſte bedenkelyk moest, derhalven,
„ aan hunne Hoog Mogenden voorkomen
„ de aandrang, waar mede de Heer Ridder
„ YORKE, by een tweede Vertoog, op
„ het ſtuk van ſtrafoefening drong; wel-
„ ke bedenkelykheid niet weinig vermeer-
„ derde, wanneer dezelve, drie dagen
„ daar aan, eene mondelinge verklaaring
„ aan den toen voorzittenden Heer ter
„ Vergaderinge van hunne Hoog Mogen-
„ den deedt, dat, byaldien hy dien zelf-
„ den dag geen volkomen voldoenend
„ Antwoord op zyn Vertoog ontving,
„ hy daar van des avonds, met een Cou-
„ rier, zyn Hof zou moeten onderrigten.
„ Hunne Hoog Mogenden, hier van
„ verwittigd, en doorgrondende het ge-
„ wigt eener Boodſchap, welke den
„ ongehoorden ſtap, die reeds in des
„ Konings Raad beſlooten ſcheen, niet
„ onduidelyk te kennen gaf, of ſchoon
„ niet gewoon op mondelinge geſprekken

„ van

„ van Buitenlandſche Gezanten eenige V.
„ deliberatie voor te neemen, vonden YORK.
„ niet te min goed om hunnen Griffier te
„ gelasten, zich te vervoegen ten huize 1781.
„ van den Heer Ridder YORKE, en aan
„ denzelven in ſubſtantie te kennen te
„ geeven, *dat deszelfs Memorie by de Re-*
„ *ſpective Provincien, conform de Ordre*
„ *van Regeering, was overgenomen.* Met
„ byvoeging van 't geen in het Manifest
„ opzettelyk ſchynt overgeſlaagen te zyn,
„ *dat hunne Hoog Mogenden niet zouden*
„ *naalaaten te tragten te effectueeren, dat,*
„ *zo ras als doenlyk was, en de Conſtitutie*
„ *van de Regeering het eenigzins toeliet,*
„ *een antwoord op dezelve aan hem Heer*
„ *Ambasſadeur zoude worden gegeeven.* —
„ Waar op dan weinige dagen daar naa
„ de Gedeputeerden van *Holland*, ter
„ Vergaderinge van hunne Hoog Mo-
„ genden bekend maakten, dat de Hee-
„ ren Staaten hunne Principaalen eenpa-
„ riglyk hadden goedgevonden, het point
„ van ſtrafvordering præallabel te ſtellen
„ in handen van hunnen Hove van Justi-
„ tie, om daar op ten ſpoedigſten, en met
„ agterſtelling van alle andere zaaken, te
„ adviſeeren; waar van hunne Hoog
„ Mogenden niet verzuimden, alwederom
„ terſtond, door hunnen Griffier te doen
„ kennis geeven aan den Heer Ridder
„ YORKE, met dien onverwagten uit-
„ ſlag, dat die Heer, naa zyn Last op dit
„ ſtuk te hebben naagezien, by eenen
„ Brieve aan gemelden Griffier, waarby

V. BOEK. 1781.

„ die *Provisioneele Resolutie* van *Holland*, „ als *elusoir* werd aangemerkt, volstrekt „ weigerde om zulks ter kennisse van zyn Hof te brengen; het geen hunne Hoog „ Mogenden besluiten deedt, om deeze „ Bekendmaaking door een Expresse na „ *Engeland* af te zenden, met last aan „ hunnen Staatsdienaar te *Londen*, den „ Graave VAN WELDEREN, om de„ zelve ten spoedigsten aan het Ministerie „ van zyne *Groot-Brittannische* Majesteit „ te overhandigen; doch waar van de„ zelve, van wegen de verweigering van „ 't gemelde Ministerie, zich niet heeft „ kunnen kwyten.

„ Uit dit verhaal van het voorgevalle„ ne in de voornoemde zaak zal de onpar„ tydige Wereld van zelfs moeten opmaa„ ken, wat 'er te denken zy van het „ voornaam *Motief*, of liever van het „ *Prætext*, waar van zyn *Groot-Brittanni„ sche* Majesteit zich heeft bediend, om „ aan Hoogstdeszelfs vyandlyke oogmer„ ken tegen de Republiek, den vollen „ teugel te vieren. De zaak bepaalt zich„ tot deeze eenvoudige termen. Zy„ ne Majesteit ontvangt narigt van„ zekere Onderhandeling, welke een„ *Lid der Provinciaale Regeering* met„ een *Repræsentant* van het *Noord„ Americaansch Congres*, in den Jaare„ MDCCLXXVIII, zou hebben gehouden„ over het ontwerpen van een *Tractaat„ van Commercie*, tusschen de Republiek „ en gemelde Colonien, *casu quo* naam„ lyk,

„ lyk, dan, wanneer derzelver Onafhan- V.
„ gelykheid by de Kroon van *Engeland* BOEK.
„ zou weezen erkend, aan te gaan en te
„ fluiten. 1781.

„ Deeze Onderhandeling, ſchoon voor-
„ waardelyk, en ondergeſchikt aan eene
„ voorwaarde, die van eene voordaad
„ van zyne Majeſteit zelve was afhan-
„ gende — deeze Onderhandeling, die
„ zonder de voorafgaande erkentenis of
„ verklaaring van zyne Majeſteit niets
„ kon uitwerken, en geen het minſte
„ gevolg hebben, werd door zyne Maje-
„ ſteit zo euvel opgenomen, en ſcheen
„ Hoogſtdeszelfs heevigſt ongenoegen in
„ dien graad en tot dien top te verwek-
„ ken, dat hy goedvondt om van den
„ Staat een openlyk *Deſaveu*, *Strafoeffening*
„ en *Compleete Satisfactie* deswegen te
„ vorderen.

„ Het eerſte gedeelte van dien eisch
„ werd door hunne Hoog Mogenden
„ terſtond, zonder vertraaging, ten vol-
„ len ingewilligd; maar de *Strafvordering*
„ was, volgens 's Lands fundamenteele
„ Conſtitutie, geheel buiten hunne magt
„ en vermogen. De Staaten van de daar
„ in betrokkene Provincie waren de ééni-
„ ge Souverainen, wien het toekwam,
„ daar in langs wettige wegen, en
„ door regtmaatige middelen, te voor-
„ zien.

„ Die Souverain, gewoon 't Gezag
„ der Wetten te eerbiedigen, en te regt
„ overtuigd, dat de ongekreukte hand-

„ haa-

V. BOEK. 1781.

„ haaving des Regts eene der voor-
„ naamſte Hoofdzuilen zyner Regeeringe
„ moet uitmaaken; — die Souverain was
„ onbevoegd en buiten ſtaat, om, wilde
„ hy 's Lands wettige Conſtitutie niet om
„ verre werpen en de plegtig bezwoorene
„ Privilegien der Ingezetenen verkorten,
„ door middel van eene *Politique Dispoſi-*
„ *tie*, zonder voorafgaande tuſſchenkomst
„ van het *Judiciëel Departement*, aan de
„ begeerte van zyne Majeſteit te voldoen.
„ Een Præliminair onderzoek door het
„ Provinciaal Hof van Justitie was de
„ eenige weg, die, in dit geval, konde
„ worden ingeſlaagen. Daar toe namen
„ welgemelde Heeren Staaten het een-
„ paarig Beſluit, en dit was ook het mid-
„ del om voor het oog van zyne Maje-
„ ſteit, van de *Brittanniſche* Natie, en
„ van geheel *Europa*, te doen doorſtraa-
„ len de gevoelens van Regtvaardigheid,
„ Billykheid en Regtmaatigheid, die de
„ Regeering deezer Landen bezielen, en
„ dienen moeten, om de Regten hunner
„ Ingezetenen, in een zo gewigtig ſtuk,
„ als in het beleid der *Crimineele Juſti-*
„ *tie*, te verzekeren. En het is ook dit
„ Beſluit, waar door men, wel verre
„ van de deur der Justitie toe te ſluiten,
„ den weg van behoorelyke Judicieele
„ Procedures, agtervolgens de Grond-
„ wetten deezer Republiek openſtelt, en
„ daar door voor het Hof van *Groot-*
„ *Brittanje* geen de minſte reden heeft

„ over-

„ overgelaaten, om wegens een *Denegatie* „ van *Juſtitie* te klaagen, veel min, op „ dien grond, tot het verleenen van *Re-* „ *preſailles* over te gaan.

„ Edog, terwyl deeze gepaste maat- „ regelen by den Staat werden geno- „ men, was men, in 's Konings Raad „ reeds overgegaan tot den ſtap, die het „ beginzel der Vredebreuke heeft daar „ geſteld: men hadt in dien Raad al vooraf „ beſlooten, niets onbeproefd te laaten, „ om de *Toetreeding der Republick tot het* „ *Verdrag met de Drie Noordſche Mogenhe-* „ *den*, ware het mogelyk, te verhinde- „ ren, en de uitkomst heeft geopenbaard, „ dat de Haat, over dit Verdrag opge- „ vat, de dryfveer van de Raadſlagen van „ het gemelde Hof, en de waare bron „ der Vyandlyke Beſluiten tegen deezen „ Staat geweest is.

„ Daar nu hunne Hoog Mogenden, „ behalven de ſchreeuwende Beleedigin- „ gen den Staat, en de zwaare ſchadens „ den ongelukkigen Onderdaanen aange- „ daan, daarenboven, door gewelddige „ maatregelen onverhoeds getergd, zich „ gedwongen zien, tot het in 't werk „ ſtellen van middelen, om de gedreigde „ Verdrukkingen af te wenden, en hun- „ ne duurgekogte Vryheid en Onafhan- „ gelykheid kragtdaadig te beſchermen, „ vertrouwen hunne Hoog Mogenden „ vaſtlyk, dat de Heer der Heirſchaaren, „ de GOD hunner Väderen, die de Re- „ publiek, meer dan eens, uit de zwaarſte

„ ram-

V. BOEK. 1781.

„ rampen en gevaaren, door het zigtbaar
„ beleid zyner gunſtige Voorzienigheid
„ gered heeft, hunne poogingen tegen al-
„ len aanval en geweld met zynen God-
„ lyken Zegen zal agtervolgen, en de
„ Regtvaardigheid der Wapenen, die
„ hunne Hoog Mogenden ter zelfsver-
„ deediging genoodzaakt zyn op te vat-
„ ten, met zyne altoos overwinnende
„ kragt en byſtand genadiglyk zal bekroo-
„ nen; terwyl hunne Hoog Mogenden
„ met verlangen zullen te gemoete zien
„ het tydſtip, dat hun oude Geallïeerde,
„ doch nu in Vyand verkeerde Nabuur,
„ tot gemaatigde en billyke gevoelens zal
„ weezen gebragt, als wanneer zy geene
„ met het handhaaven van hunne welver-
„ kreegene Regten en met de Eere en On-
„ afhangelykheid van hunne Vrye Repu-
„ bliek beſtaanbaare gelegenheden zullen
„ laaten voorbygaan, om zich met hunnen
„ ouden Vriend en Bondgenoot te bevre-
„ digen. (*)

(*) *Reſol. Generalis.* 12 Maart 1781.

VADERLANDSCHE HISTORIE.

ZESDE BOEK.

INHOUD.

VI. BOEK.

Eenigen keuren der Staaten Oorlogsverklaaring af, en ſtellen Engeland in 't gelyk. Traagheid in 't uitvoeren. Klagten van Amſterdam, wegens den flaauwen voortgang der Wervinge. Plan van Inſchryving te dier Stede om het Handgeld te verhoogen. Het Handgeld van 's Lands wege verhoogd. Het Plakaat van het leveren van den Derden Man ten Zeedienst opgeſchort. Klagten van Vliſſingen, Middelburg en Zierikzee over de Werkloosheid. Voorſtel van Amſterdam ter Voorzieninge tegen den Vyand. Geringe uitwerking van dit Voorſtel. Friesland klaagt over de Werkloosheid. Aantekening van eenige Frieſche Heeren daar tegen. In Gelderland laat zich Jonkheer J. H. ZUILEN VAN NYVELDT, *daar tegen hooren. Voorſlag van zyne Hoogheid tot het doen van Onderzoek, wegens de Werkloosheid. Aanmerking daar over. 't Voorſtel zelve by hunne Hoog Mogenden ingeleverd. Rapporten der Zeeraaden. Schikkingen met het*

VI. BOEK.

het Franſche Hof over het herneemen van Franſche en Hollandſche Schepen op de Engelſchen. Vergeefsch Verzoek om dergelyke ſchikkingen met de Noord-Americaanſche Staaten te maaken. Staat der Zeemagt in het Voorjaar. Het Oorlogſchip de Prinſes Frederika Louiſa Wilhelmina zinkt in de Balg. Aanbeſteeding van Oorlogſchepen. Misnoegen over het niet gebruiken der gereedliggende Oorlogſchepen. Zyne Hoogheid gaat na Texel. Het verwagte uitzeilen der Vloot opgeſchort. De Vloot zeilt in Bloeimaand na Zee, en keert ſpoedig weder. Misnoegen deswegen, als mede over de vroegere Kundſchap die men in Engeland hadt van 't geen hier omging. Zyne Hoogheid beziet de Zuidlyke Kusten van Holland. Verſlag van onze West- en Oost-Indiſche Volkplantingen in den Oorlog ten deezen Jaare. Hoe zeer de Engelſchen het tegen St. Euſtatius voorzien hadden. Handel aldaar gedreeven. Beſluit om dat Eiland aan te tasten. St Euſtatius door de Engelſchen overvallen. Overgave van dat Eiland. Buit daar bemagtigd, en wreedheden daar gepleegd. De Schout by Nagt CRUL ſneuvelt en het Convoy onder hem te St. Euſtatius opgebragt. Engelſche Koopvaardyſchepen aldaar gevonden, en met de Goederen genomen. De Kooplieden te Londen beklaagen zich over het neemen hunner Goederen op St. Euſtatius. Sterke taal eeniger Staats-Leden in Engeland op dat ſtuk. Verdeediging van het gedrag der Engelſchen. De Franſchen dreigen op Grenada ſchaverhaa-

haaling aan de Engelſche Kooplieden te zullen zoeken. Verkoop der geroofde Goederen op St. Euſtatius. De Franſche Admiraal LA MOTHE PIQUET herovert een gedeelte der geroofde Goederen na Engeland geſcheept. Wat daaromtrent voorviel. RODNEYS wederkomst en onthaal in Engeland. BOUILLÉ herneemt St. Euſtatius, Saba en St. Martin. BOUILLÉS edelmoedig gedrag aldaar. Overgave van Demerary en Eſſequebo aan de Engelſchen; door de Franſchen hernomen. Rio de Berbice, door de Engelſchen genomen, en aan de Franſchen, by verdrag, weder overgegeeven. Suriname in behoorelyken ſtaat van tegenweer. Op Curacao maakt men alles ter verdeediging gereed. Delmina verdeedigd: Zwakke ſtaat onzer Bezittingen in 't Oosten. Door Franſche tusſchenkomst krygt men aan de Kaap de Goede Hoop vroegtydig kennis van de Vredebreuke. DE SUFFEREN ſtevent na de Kaap met Krygsvolk. Zwakheid van de Kaap. Aangelegenheid van dezelve in 't oog der Engelſchen. Vreeze aldaar voor een Aanval. De Kaap verſterkt. De Engelſche Vlootvoogd JOHNSTONE bemagtigt één Oost-Indisch Schip, en voert 'er vier uit de Saldanha Baai weg. Op Batavia ſtelt men zich in ſtaat van verdeediging. Negnapatnam op de Kust van Cormandel en de Forten Trinconomale en Oostenburg op Ceilon, door de Engelſchen vermeesterd. Hoe veelen over de Dienstbetooningen der Franſchen in de West- en Oost-Indiën oordeelden.

VI. BOEK.

1781.

Eenigen keuren de Oorlogsverklaaring af, en ſtellen *Engeland* in 't gelyk.

Met de uitgave der Tegenverklaaring van den Staat aan het Hof van *Groot-Brittanje*, 't zelve, en ook den Buitenlandſche Gezanten, ter hand geſteld, was de Oorlog, als wederzyds volledig verklaard, aan te merken. 't Ontbrak, ondanks het betoog van de valschheid der klagten door het *Engelſche* Hof tegen ons aangevoerd, ondanks de menigvuldige verongelykingen van dat Ryk den Ingezetenen van deezen Staat aangedaan, waar van de Nieuwspapieren en Jaarboeken, zints den aanvang der Onlusten van *Engeland* met *Noord-Amerika*, vol zyn, en door 's Lands Vaderen, met zo veel regts, *ſchreeuwende Verongelykingen* genoemd worden, aan geen lieden hier te Lande, die het ſtuk geheel anders dan deezen inzagen, zulks niet alleen by zich zelven dagten, niet alleen by monde beweerden; maar in wydluftige Schriften, zich daar tegen verklaarden, en ſtaande hielden, dat het Hof van *Groot-Brittanje* ons weinig of niets beledigd hadt; maar dit door ons, en byzonder, door de Regeering van *Amſterdam*, grootlyks verongelykt was. —— De twee Partyen, die het Vaderland zints lange in zynen ſchoot koeſterde, en van tyd tot tyd, in openbaare heftigheid, toenamen, voerden een Pennen-ſtryd, welke de Drukperſen deedt zweeten, en weinig afdeedt, alleen werd de onderlinge verbittering grooter, en de

zaak

zaak des Vaderlands, niet naar eisch gehandhaafd.

1781.

't Ontbrak, gelyk de gegeevene naarigten, zedert het begin der *Engelſche* Vyandlykheden uitwyzen, aan geen Beweeging ten tegenſtand gemaakt, doch aan Voortgang. Eene Traagheid, die in 't oog liep, die klagten wekte, en welke met den tyd hooger klonken. Wy kunnen niet voorby eenige ſpreekende ſtaalen hier van te boeken, welke uitwyzen, dat ze uit geen onverduldig Volks gemor beſtonden, maar voortkwamen van de zodanigen, die inzien in 's Lands zaaken, by dezelve belang hadden, en 't wel met den Vaderlande meenden.

Traagheid in 't uitvoeren.

Uit het geen tot nog toe gebeurd was, en de tegenwoordige toedragt der zaake, oordeelden de Regeerders der Stad *Amſterdam*, Eeds en Pligtshalven zich gehouden, om reeds den zes en twintigſten van Louwmaand, hunne Afgevaardigden ter Vergadering van *Holland* te doen inbrengen „ dat zy, „ tot hun groot leedweezen, nauwkeu„ rig onderrigt waren, dat de Wervingen „ ten Zeedienſt, tot dat uur toe, maar „ zeer flauw voortgingen, dat de reden „ daar van was, dat de Collegien ter „ Admiraliteit, niet gemagtigd waren om „ genoegzaame Belooningen te geeven „ om de Matroozen aan te moedigen tot „ den dienst van den Staat; met byge„ voegden last om, op de ernſtigſte wy„ ze, aan te dringen, dat men, zo ſpoe„ dig

Klagten van *Amſterdam*, wegens den flauwen voortgang der Wervingen.

VI. BOEK. 1781.

„ dig mogelyk, raadpleegde om de ge-
„ noegzaame middelen te vinden, welke
„ konden en moesten gebruikt worden,
„ om de bevolene Werving te begunſti-
„ gen." (*)

Plan van Inſchryving te *Amſterdam* om het Handgeld te verhoogen.

Terwyl dit ſtuk ingeleverd en in overweeging was, ontſtak de ſlapheid der Wervinge eenige braave Ingezetenen dier Stad om een Plan van Inſchryving te vormen, en te openen, tot het bevorderen der Wervinge van Zeevolk voor 's Lands Vloot. Uit eigen beurs was welhaast voor eene ſom van 20,000 Guldens ingeſchreeven, die in 't kort tot 25,000 Guldens aangroeide. Veelen door de verhooging van het Handgeld, van zommigen op vier Dukaaten bepaald, aangemoedigd, koozen den Zee- boven den Landdienst; welks Werving te gelyk doorgezet, aan 't bekomen van het reeds zo ſchaarſche Zeevolk niet weinig afbreuks deedt. (†)

Het Handgeld van 's Lands wege verhoogd.

Dan dit tusſchen beiden te werk geſtelde middel, 't geen een heerlyk blyk van Vaderlandlievenden yver opleverde, werd welhaast noodloos, daar de pooging der Regeeringe van *Amſterdam*, eene gewenschte uitwerking hadt: immers Staaten van *Holland* bragten den gedaanen Voorſlag ter Algemeene Staatsvergadering, en deeze vorderde van den Raad van

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 368.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 449. *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 42.

van Staaten, eene Petitie van de Bondgenooten tot Verhooging der Handgelden, die vervolgens aan de Staaten der byzondere Gewesten gezonden, de ſom van 462500 Guldens beliep, om uit dezelve de Aanritsgelden te verhoogen. Ingevolge van dit Staatsbeſluit maakten Gecommitteerde Raaden ter Admiraliteit binnen *Amſterdam*, en de Zeeraad aan de *Maas* bekend, dat aan ieder Bootsgezel, zich zelven by die Zeeraaden in dienſt begeevende, naa zyn komst aan Boord, behoorelyk uitgerust, vyf en zeventig Guldens tot belooning zou worden ter hand geſteld. Ook beloofden zy aan een iegelyk die aanbragt en daadlyk naar eisch uitgerust aan Boord leverde drie Bootsgezellen, te weeten een jong bevaaren Matroos, gezond en fris van lyf en leden, een welgemaakt Matroos en een ligt Matroos ten genoegen van den Capitein, driemaal vyf en twintig Dukaaten; daar onder begreepen de aan ieder toegezegde vyf en zeventig Guldens. (*)

Het Plakaat van het leeveren van den Derden Man ten Zeedienst opgeſchort.

In den voorleden Jaare betoonden zich de Vaderlandſche Zeehandelaars, door welmeenenden yver vervoerd, al te driftig in het aanbieden van iets, 't welk, op den duur, geen ſtand kon houden, of goede gevolgen hebben, en een voor hun ondraagbaaren last moest naa zich ſleepen; het aanbod naamlyk van den *Derden Man*,

(*) *Reſol. van Holland* 7 Feb. 1781.

VI. BOEK. 1781.

Man, (*) op dat de toerusting en bemanning der Oorlogſchepen te ſpoediger zou voortgaan, en de bezwaaren, die het in Zee zenden van genoegzaam Convoy tegen hielden, uit den weg zouden geruimd worden. De uitkomst beantwoordde niet aan de verwagting. Hoe ſtremmend was het voor hun, dat, daar hunne Goederen gelaaden, hunne Schepen bemand waren, en de Wind diende, zy hunne Schepen moesten ophouden om eerst, naar gelange van de Manſchap, die dezelve voerden, den Derden Man op te zoeken; baatzugtige Volkhouders en Aanbrengers bedienden zich van die verlegenheid, om, naar maate van de grootere noodzaaklykheid om in Zee te ſteeken, hun te meer geld voor ieder Matroos afhandig te maaken; zy leeden groote ſchade: dewyl het Volk, aan boord zynde, in de Havens liggen blyvende, veel gelds kostte; hier by kwam dat zy gevaar liepen om eene gunſtige gelegenheid te moeten laaten overwaaijen, waar door de Koopwaaren, ten behoorelyken tyde, ter beſtemder plaatze, niet konden gevoerd worden. Zy leverden daarom een Verzoekſchrift in tot wegneeming van dit bezwaar op de Zeevaard gelegd, 't welk door de kunſtenaaryen en ſtreeken der Volkhouderen, het Land geen voordeel in het ſpoediger bemannen der Vloote aan-

(*) Zie onze *Vaderl. Hiſt. II. Deel* bl. 319. 330.

aanbragt. Een Opſchorting van dit Plakaat was het gevolg deezes Verzoeks. (*)

1781. Klagten van *Vliſſingen*, *Middelburg* en *Zierikzee* over de Werkloosheid.

Genoeg kon de bovengemelde Verhooging der Aanritsgelden niet baaten, 'er was meer noodig dan een Vlytbetoon om Volk te werven, en haaperings in dat noodige te over. De verwondering deswegen was algemeen, en de hoon der Buitenlanderen in hunne Nieuwspapieren voor den eerlyken *Nederlander* ondraagelyk. Eenigen, egter, geneegen het beste te denken, wilden daar heen, dat die Werkloosheid niet daadlyk, maar in ſchyn, beſtondt; terwyl anderen beweerden, dat algemeene gerugten en geſprekken van lieden onkundig van 't geen 'er in de Kabinetten der Staatsdienaaren omging, altoos geen waarheid behelsden, of te vertrouwen waren. Dan deeze goedmeenenden, deeze vygenbladeren zoekende tot dekzel eener te bloote ſchande, moesten zwygen en aflaaten van die verzagtingen, wanneer Leden van den Staat zelve, niet alleen die Werkloosheid erkenden; maar deswegen zich ten ſterkſten beklaagden en Vertoogen inleverden. — De Regeerders van *Vliſſingen*, welke Stad by de Zeerooveryen der *Engelſchen* onnoemelyke ſchade geleden hadt, ſpraaken in Grasmaand „ van eene onbegrypelyke „ Werkloosheid, welke het Lichaam van „ dee-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 750.

VI. BOEK. 1781.

„ deezen Staat, in 't midden der drin-
„ gendſte gevaaren, (immers zo verre
„ men uiterlyk beſluiten moest) ver-
„ toonde. (*)" — De Regeering van *Middelburg* wilde, eene maand laater, „ een einde gemaakt hebben aan de gansch „ onverwagte en twyfelmoedige Werk- „ loosheid, waar in de Republiek zich „ als nog, zo 't oogſchynlyk voorkwam, „ bevondt, of wel dat, zonder vertraa- „ gen en agterhouden, aan de Heeren „ Staaten van *Zeeland*, voor wien geene „ zaaken van de *Unie* geheim mogten „ weezen, de waare redenen van deezen „ hachlyken en vernederenden toeſtand „ zouden worden opengelegd, ten einde „ als dan, met de gezamenlyke Bondge- „ nooten, over de ſpoedigſte en gepaſtſte „ middelen van redding en voorziening, „ tot het gemeen behoud, zekerheid en „ welzyn, op de kloekmoedigſte wyze, „ te kunnen raadpleegen." — Het ver-wyl aanhoudende, lieten die van *Zierikzee*, in Zomermaand, zich by Staaten van *Zeeland* op deeze treffende wyze hooren. „ Dat zulk een hachlyke omſtan- „ digheid, waar in het Vaderland zich „ bevondt," (door hun vooraf beſchree-ven als verſtooken van allen vreemden byſtand en tegen een gedugten Vyand, aan zich zelven alleen overgelaaten,) „ by een ieder, die aan 't openbaar be-
„ ſtuur

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 941.

„ ſtuur eenig deel hadt, en wien de waare
„ belangens van het Vaderland ter harte
„ gingen, natuurlyk moetende verwek-
„ ken een verdubbelden yver, om alle
„ middelen tot verdeediging nog voor-
„ handen, met allen ſpoed, geëvenre-
„ digd aan het gevaar, in 't werk te ſtel-
„ len, en ten meesten voordeele aan te
„ leggen tot Verdeediging van het Land,
„ deszelfs Koophandel en Bezittingen, en
„ tot afbreuk van den Vyand. Zy
„ daarentegen, by aanhoudenheid, zoda-
„ nig eene flaauwhartigheid, werkloos-
„ heid, en zelfs onverſchilligheid meer
„ en meer de overhand ziende neemen,
„ en de Landszaaken dagelyks beſtuuren
„ op eene wyze, welke zy met het ge-
„ vaar, waar in de Republiek verkeerde,
„ niet wisten overeentebrengen, diens-
„ volgens begreepen, dat deeze zorglyke
„ toeſtand by de Heeren Staaten van
„ *Zeeland* niet langer met ſtilzwygen kon
„ worden aangezien; maar veel eer, met
„ allen ernst, behoorden te worden on-
„ derzogt de waare redenen en oorzaaken
„ van dit alles, om, naa het bekomen der
„ vereiſchte opening, waar op men regt
„ hadt aan te dringen, tot behoud der
„ uitſteekende Voorregten, welke wy
„ nog bezaten, en ter afweering van
„ verdere onheilen, met allen ernst en
„ yver, te kunnen beſluiten." (*)

't Ont-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1250. 1253.

VI. BOEK.

1781.

Voorſtel van *Amſterdam* ter Voorzieninge tegen den Vyand.

't Ontbrak elders aan geen rechtſchaapen Vaderlanders, die met *Vliſſingen*, *Middelburg* en *Zierikzee*, over 's Lands kommerlyke toeſtand, en de daar aan geheel niet voegende Werkloosheid, even eens dagten. *Amſterdam*, 't geen reeds zo dikwyls moedig te voorſchyn tradt, en toonde, te midden van 't gevaar, niet te ſlaapen, leverde, in Bloeimaand, een Voorſtel van Voorzieninge ter Bevrydinge van het Vaderland, by Staaten van *Holland* in; 't welk meer dingtaal ſprak dan eenig tot nog overgereikt. Om deszelfs merkwaardigen inhoud zullen wy het grootendeels afſchryven, het behelst zulk een verſlag van den ſtand der zaaken, als alleen door de pen der Geſchiedenisſen geboekt, nauw geloof zou vinden; doch 't geen aan zulk een oorſpronglyk ſtuk, niet geweigerd kan worden.

De Afgevaardigden van *Amſterdam* verklaarden uitdruklyken last te hebben, ter Vergaderinge van hun Ed. Groot Mogenden, voor te draagen, „ hoe de Re„ geering dier Stad zich gevleid hadt, „ dat eindelyk de poogingen, zedert een „ geruimen tyd, by de Admiraliteiten „ gedaan, om zodanig een aantal van „ Oorlogſchepen in Zee te brengen, als „ dienſtig zouden kunnen zyn, om den „ Koophandel en Zeevaard der Ingezete„ nen van deezen Staat, of ten minſten „ eenige Takken derzelven, te beſcher„ men eens van kragt zouden geweest „ hebben; hoe zy te meer, in deeze ver-

„ wag-

„ wagting waren verſterkt, toen zy on-
„ derrigt wierden, dat een tamelyk ge-
„ tal Oorlogſchepen, van al het noodi-
„ ge voorzien, gereed was om in Zee
„ te kunnen ſteeken, en dat daar toe
„ de ſtellige Orders waren gegeeven;
„ dan dat zy, tot hunne uiterſte be-
„ vreemding, eenigen tyd naderhand
„ hadden verſtaan, dat de Officieren,
„ over bovengemelde Oorlogſchepen het
„ bevel voerende, op het oogenblik dat
„ zy de gemelde Bevelen hadden behoo-
„ ren uit te voeren, kennisſe hadden
„ doen geeven, dat zy, door gebrek
„ aan Ammunitie, Proviſie, en Victua-
„ lie, voor eerst, nog buiten ſtaat waren
„ om opgemelde Orders te gehoorzaamen.
„ Dat zy, overwogen hebbende, dat
„ de voornoemde gebreken niet alleen
„ geen plaats hadden behooren te hebben;
„ maar ook, by tyds, hadden kunnen
„ weggenomen worden, zich zodanig,
„ door die onverwagte Vertraaging van
„ eene zaak, welke zy ten uiterſten nut-
„ tig en voordeelig voor het Vaderland
„ oordeelden, (voornaamlyk aangezien
„ zekere byzondere omſtandigheid) ge-
„ troffen voelden, dat zy niet konden
„ afzyn rondelyk te verklaaren, dat 'er
„ wettige redenen waren om te vreezen,
„ dat, door die gezegde Werkloosheid,
„ zich weinig hoope op deedt voor de zo
„ hoognoodige Beſcherming van den
„ Koophandel en Zeevaard, welker ge-
„ heele ſtilſtand groote ſchaarsheid, en;

„ bin-

VI. BOEK. 1781.

„ binnen kort, een gevoelig gebrek, ten „ gevolge zou moeten hebben; om niet „ te ſpreeken van de onmogelykheid om „ den Vyand, die den Staat, zedert vyf „ maanden, met eenen onregtvaardigen „ Oorlog, hadt aangegreepen, en zich „ reeds van een groot aantal kostbaare „ Oorlogs- en Koopvaardyſchepen, en van „ eenige onzer buitenlandſche Bezittin- „ gen (*), by verraſſing, hadt meester „ gemaakt, afbreuk te doen.

„ Ter oorzaake van deeze en andere „ niet min gewigtige redenen, hadden zy „ geoordeeld niet langer te mogen uitſtel- „ len, den Leden van hunne Ed. Groot „ Mogende Vergadering, met allen ge- „ pasten ernst en yver, onder 't oog te „ brengen de ſchroomelyke gevolgen, „ welke voor het dierbaar Vaderland, uit „ deezen bekommerlyken ſtaat van zaaken „ te wagten ſtonden!

„ Dat de *Noordſche Mogenheden*, met „ welken de Republiek in Verbintenisſe „ was getreeden, en op welker hulp en „ byſtand zy genoegzaame reden had te „ hoopen, meer dan ééns, haare verwon- „ dering hadden betoond, over onze „ Werkloosheid en de gemaakte Bedaard- „ heid, waar mede de Republiek, al de „ hoonende behandelingen van haaren „ Vy-

(*) Van deeze was toen deels berigt ingeloopen: en ſtaan ons die byzonderheden vervolgens te ontvouwen.

„ Vyand verdroeg, zonder zich in 't minſte tegen dezelve te verzetten. Dat men, door onze buitengewoone Afgezanten aan het Hof van *Petersburg*, van tyd tot tyd, gewaarſchuwd was, dat wy van het gezegde Hof, noch van deszelfs Bondgenooten, geen meerdere hulpe te wagten hadden, dan die geëvenredigd was aan de poogingen, die de Republiek zelve zou doen. (*)

VI. BOEK. 1781.

„ Dat de zaaken hun toeſcheenen van zo veel gewigts en van een zo ver uitzigt, dat het meer dan tyd was voor deeze Souveraine Vergadering, dat zy, zo ſpoedig doenlyk, overging tot een nauwkeurig onderzoek der voorgemelde Werkloosheid, dat zy zich opening liet geeven en verſlag doen van den Staat der Verdeediging van den Lande, waar toe zy de noodige bevelen hadt afgevaardigd; dat zy naſpeurde de redenen van de verregaande Traagheid en Slaphartigheid, waar mede de beſcherming van het Land, tegen een gedugten vooral werkzaamen Vyand, werd behandeld, en omzage naar de middelen, die in 't werk zouden kunnen en „ be-

(*) Het blykt dat deeze Voorſlag opgeſteld is toen men alle hoop op den byſtand, voortvloeijende uit het Verdrag der *Gewapende Onzydigheid*, niet hadt afgelegd; of dat men die hoope, ondanks zulke ongunſtige berigten uit het *Noorden*, nog koesterde.

VI. BOEK. 1781.

» behooren geſteld te worden om de be-
» ginzels van de opgemelde kwaalen te
» doen ophouden, en uit den weg te
» ruimen.

» Dat zy, ten einde zich voor 's Lands
» goede Ingezetenen, welker volſlaage
» bederf met raſe ſchreeden naderde, en
» die nogthans, tot hier toe, de hun op-
» gelegde ſchattingen en lasten blymoedig
» in 's Landsſchatkist hadden opgebragt,
» en daar voor met het hoogſte regt, de
» Beſcherming van 's Lands Vaderen
» eischten, buiten verantwoording en
» verwyt te ſtellen, en om, zo veel in
» hun vermogen was, den ondergang van
» dit wel eer bloeijend en by de Nabuu-
» ren geagt Gemeenebest, af te keeren,
» wel ernſtig hunne Afgevaardigden had-
» den gelast op het bovengemelde Onder-
» zoek ten kragtigſte aan te dringen, en
» vervolgens, van hunnen wege, voor
» te ſlaan, dat de zaaken door *Holland*
» ter Algemeene Staatsvergaderinge, daar
» heenen gewend wierden, dat aan het
» Hof van *Frankryk*, 't welk, by aan-
» houdenheid zo veele en zo doorſlaande
» blyken hadt gegeeven van goedwillig-
» heid en genegenheid om ons tegen den
» gemeenen Vyand te helpen, en reeds
» getoond, dat het aanbod van hulp niet
» ſlegts in ydele woorden beſtondt, zo
» ras doenlyk, zou verzogt worden met
» deezen Staat in overleg te treeden no-
» pens de wyze, op welke wy, geduu-
» rende dit Zomerſaiſoen, met mededeeling

» des

„ des Plans van wederzydſche Krygsver-
„ rigtingen, zouden kunnen en behooren
„ te handelen.

„ Intuſſchen moest, huns oordeels,
„ niets worden verzuimd om onze Staats-
„ dienaars by de Hoven van *Rusland*,
„ *Zweeden* en *Deenemarken* te onderrigten
„ van den toeſtand der zaaken alhier, en
„ van dat geen, 't welk de Republiek tot
„ derzelver Verdeediging in 't werk ſtel-
„ de, met uitdruklyken last om, zonder
„ ophouden, by gemelde Hoven verdub-
„ belde en de kragtigſte aandrangen te
„ doen om aan ons een goed aantal wel
„ toegeruste Schepen van Oorlog over te
„ doen, (waar toe ten minſten één derzel-
„ ven zyne genegenheid hadt betoond)
„ mitsgaders by Hun ernſtig te vertoo-
„ gen, de noodzaaklykheid, welke thans
„ daar was, om, in voldoening aan het
„ vastgeſtelde by het voor lang geſloote-
„ ne en bekragtigde Verdrag, den daar
„ by toegezegden byſtand, aan ons, hoe
„ eer hoe beter, te doen geworden.

„ Boven dit alles, waar van zy zich
„ zeer veel goeds beloofden, waren zy van
„ begrip, dat, ſchoon deeze Staat, on-
„ verhoopt en tegen alle verwagting al
„ eens op zich zelven gelaaten wierd, de-
„ zelve nog veele en genoegzaame red-
„ middelen in zich hadt, zo dat men de
„ eigen zelfsverdeediging niet als hoope-
„ loos moest aanzien. Wel was waar,
„ dat naa het genot van een langduurigen
„ Vrede, het eerſte gerugt van eenen on-

„ ver-

VI. BOEK. 1781.

„ verwagten Oorlog en Aanval, ſchrik, „ verwarring en verſlaagenheid kon aan- „ brengen; doch het was niet min waar, „ dat de Rykdom en het Vermogen van „ het Algemeen, door 't genot der vrug- „ ten van dien Vrede, merkelyk zynde „ toegenomen, de Hooge Regeering daar „ door in ſtaat kon worden gebragt, om, „ door een nuttig en heilzaam gebruik van „ dezelve, de zaaken tegen eenen door „ een kostbaaren en langduurigen Oorlog „ afgematten Vyand, langen tyd draagen- „ de te houden, en zodanige goede maat- „ regelen te beraamen, dat dezelve tot „ het vernieuwen van eenen eerlyken en „ voordeeligen Vrede zou gedrongen wor- „ den.

„ Laastlyk waren zy van oordeel, dat, „ om de Beſluiten, tot voorgemelde ein- „ dens ſtrekkende, die dienen moesten tot „ beſcherming van den Lande, en van „ deszelfs Bezittingen in andere Wereld- „ deelen, eene ſpoedige uitwerking te „ doen hebben, en om de beraadſlaagin- „ gen daar toe met de vereischte geheim- „ houding te doen behandelen, eenige „ weinige Heeren, uit de onderſcheide „ Provincien, door de Heeren Staaten van „ dezelven behoorden te worden gelast, „ en met de noodige bevelen en magt „ voorzien, om, geduurende deezen Oor- „ log, met zyne Hoogheid den Heere „ Erfſtadhouder, de noodige Beſoignes „ te houden tot het uitdenken, bepaalen, „ en het te werk ſtellen, van alle zodani-

„ ge

„ ge middelen, als meest gepast en ge-
„ ſchikt waren, om, onder den zegen
„ en byſtand van GOD Almagtig, het
„ vervallene te herſtellen, den ſmaad en
„ ſchande, waar mede de Republiek, bui-
„ ten 's Lands, overlaaden was, uit te
„ wisſchen, en door eene dappere ver-
„ deediging het Vaderland, met alles wat
„ in het zelve lief en waard is, voor
„ verdere rampen en onheilen, by des-
„ zelfs duurgekogte Vryheid te bewaa-
„ ren. (*)

Geringe Uitwerking van dit Voorſtel.

Rechttydige, manlyke, welberaade, en wyze Voorſlag, die ook alle welmeenenden en weldenkenden als zodanig, doch den *Engelſchgezinden* als een ſchorre donderſlag in de ooren klonk. Zy waren gereed om dit gedrag der *Amſterdamſche* Regeering voor trots en heerschzugtig uit te kryten; het doen van onderzoek na de oorſprongen eener Vertraaging, als volſtrekt noodloos af te keuren; uit den aandrang op het verleenen van hulp en byſtand aan verdrukten Koophandel en Zeevaard, ſtoffe te ontleenen van kwaadſpreekenheid, zulks aan Baatzugt toe te ſchryven; en, overeenkomſtig met hunne wyze van denken, met de welgegronde klagten der Kooplieden en Zeehandelaaren, en het vooruitzigt op het droevig verval dier Steunpylaaren des Lands, te ſpotten; boven al het

(*) *Secreet. Reſol. van Holl.* 18 Mey 1781.

VI. BOEK. 1781.

het verëénigd te werk gaan met *Frankryk* in de Krygsverrigtingen, hier aangepreezen, te wraaken; en het toevoegen van eenen Geheimen Raad aan den Erfſtadhouder, als eene bekorting van zyn Hoogheids Gezag te doen voorkomen. — Dusdanig eene denkwyze de overhand hebbende, hadt ten gevolge, dat, wanneer op dit Voorſtel van *Amſterdam* by de Staaten geraadpleegd werd, *Hollands* oudſte Stad, zich ten vollen, met de ſterkſte betuigingen, in allen deele eenſtemmig met *Amſterdam* verklaarende, en *Haarlem* daar in ook genoegen neemende, (*) de overige Leden der Vergaderinge, hier toe het zwygen deeden; en dit Voorſtel de verwydering tuſſchen zyne Hoogheid en de Steden welke 'er zich eerst voor verklaard hadden, en vervolgens, met dezelve inſtemden, niet weinig vergrootte.

Friesland klaagt over de Werkloosheid. Aantekening van eenige *Frieſche* Heeren daar tegen.

Eenige Steden, in *Zeeland* en in *Holland* niet alleen, wilden dus een nauwlettender oog geſlaagen hebben op het Beſtel van 's Lands zaaken, en reden gevraagd van het by veelen gewraakt Beſtuur der geenen, die de uitvoerende magt was toevertrouwd, in *Friesland* deedt het Kwartier van *Oostergo* in Zomermaand, ten buiten gewoonen Landsdage, een Voorſtel,

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1060. 1062.

ſtel, wegens de Werkloosheid, met by- VI.
voeging om ter Algemeene Staatsverga- BOEK.
dering ten ſterkſten aan te dringen, dat
de Collegien ter Admiraliteit deezer Lan- 1781.
den moesten gelast worden, om ter tafel van hunne Hoog Mogenden ten ſpoedigſten in geſchrifte in te brengen, de redenen, die zy vermeenden de oorzaaken te weezen van het langzaam toerusten ter Zee, met eene opgave der middelen geſchikt om dit kwaad te weeren. Dit werd tot een Staatsbeſluit gemaakt; doch drie Heeren Volmagten van 't Kwartier *Westergo*. C. G. VAN WASSENAAR, H. W. VAN AYLVA en B. VAN DER HAAR, lieten aantekenen „ geen deel te „ hebben in het by meerderheid uitge„ bragte Kamer-Advys, op dit ſtuk, „ als, naar hun oordeel, inhoudende, „ eene diffidentie omtrent de Conduite „ en maatregelen by zyne Doorlugtige „ Hoogheid in qualiteit als Admiraal Ge„ neraal van de Unie, gehouden en be„ raamd, zonder hier door te willen ver„ ſtaan eenige hoegenaamde blaam of ver„ keerde uitleg op en aan de gevoelens „ hunner Medeleden te willen leggen; „ doch alleen vermeenen, dat zyne Door„ lugtige Hoogheid, in hoogstdeszelfs „ Eminente Charge, niet verpligt is re„ kenſchap te geeven van zyn beleid als „ Admiraal Generaal; maar gehouden „ moet worden zyn Eed en Pligt daar „ omtrent te betragten, ten beste van

VI. BOEK. 1781.

„ den Lande." (*) —— Hoe wyd verſchilde dit van het Voorſtel der *Amſterdamſche* Regeeringe, en anderen die met leede oogen 's Lands veegen toeſtand gade ſloegen, en dieper in geheime oorzaaken van dit deerlyk verloop wilden indringen! Hoe werd, was veeler bedenking, door zulk eene ſtelling den weg van allen onderzoek, opgedolven! Waar was een Land, in 't welk de Opperbevelhebber van Zee- en Landmagt ontheeven is van verantwoording aan zyn Souverain, en het afvorderen dier Rekenſchappe, ongeoorlofd gekeurd werdt, onder voorwendzel, dat het een blyk van mistrouwen zou opleveren?

Klagten over die Traag- en Werkloosheid liet de jonge *Gelderſche* Edelman J. H. ZUILEN VAN NYVELDT hooren, in die Verklaaring tegen de Vermeerdering der Landmagt, waar uit wy hier boven (†) een gedeelte ontleenden, ten *Gelderſchen* Landdage. „ Gaarne", was, onder andere, de taal van dien Jonker, rondborſtigheids en moeds genoeg bezittende om voor de zaak uit te komen, en zich tegen het gevoelen der Meerderheid te verklaaren, met gevaar zelfs van vordering en van hoop op winst aanbrengende posten te verliezen, in hem te loflyker daar hy met geene ruime maate van tydly-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1615. 1618.
(†) Zie hier boven bl. 68.

lyke goederen bedeeld was. — „ Gaarne „ betuig ik verſteld en verlegen te ſtaan „ over het Werklooze van deezen Staat, „ en ik bedroef my nog te meer, wan- „ neer ik overweeg of niet mogelyk de „ redenen zelfs van deeze voor een ieder „ onbegrypelyke Werkloosheid in den „ omtrek van dit Gemeenebest, moeten ge- „ zogt worden —— reeds is 'er wederom „ een groot gedeelte van het Jaargety „ verloopen, en niets minder dan be- „ hoorelyke voortgangen, in de noodige „ toerusting, overeenkomſtig met het „ gevaar wordt men gewaar. —— Wat „ draalt men, daar wy immers allen ten „ duidelykſten overtuigd zyn, hoe zigt- „ baar de drukkende ſlagen *Neerlands* „ bron van welvaard doen kwynen — on- „ ze Bezittingen in de *Oost* en *West* wor- „ den gedeeltlyk gedreigd, en zyn reeds „ gedeeltlyk geroofd — de Eer van deeze „ Landen, tot nu toe, met zo veel roems, „ ongeſchonden bewaard, wordt thans „ openlyk door onze Vyanden vertree- „ den, en moet door andere Mogenheden „ met veragtinge beſpot worden, en de „ Hemel weet welke onverwagte laagen „ de Vyanden van deezen Staat in onze „ ingewanden bereiden, welke, als het „ te laat zal zyn, geene geneezinge meer „ te wagten hebben!" (*)

VI. BOEK. 1781.

Zyne

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 145.

VI. BOEK.

1781.

Voorſlag van zyne Hoogheid tot het doen van Onderzoek.

Zyne Hoogheid, afgemat door zo veele hem onaangenaame Vertoogen, zogt de verdenkingen van Verzuim en Werkloosheid op te klaaren, en toonde zich boven al gevoelig over den Voorſlag der Stad *Amſterdam* (*) door verſcheide Leden van Staat omhelsd en aangekleefd. Deeze hielt hy gebooren te zyn, uit eene *mindere kennisſe* en *gebrekkige Voorſtelling* van alle de zaaken en omſtandigheden, welke tot het ganſche weezen eener geheel vervallene Zeemagt behoorden, en die *ſlegts weinigen met Ons* (gelyk hy zich uitdrukt) *in derzelver volle uitgebreidheid kennen*, beweerende, nimmer iets verrigt of verzuimd te hebben, waar door hy het geringſte gedeelte van zyn onbetwistbaar regt op het vertrouwen der Natie zou hebben kunnen verliezen. Om allen wantrouwen, 't geen uit den Voorſlag van *Amſterdam* zou kunnen voortkomen, weg te neemen, gaf hy hun Edel Mogenden zyn oogmerk te kennen om een Voorſtel te doen by hunne Hoog Mogenden tot een nauwkeurig Onderzoek, wegens het Zeewezen van den Staat. „ Deeze kennis„ geeving hadt", naar 't berigt des Stadhouders, „ het verwagte gevolg niet; „ naardemaal *verſcheide Staatsleden* in *Hol„ land*," (buiten twyfel *Amſterdam*, *Dordrecht*, *Haarlem* en andere, die den Voorſlag van eerstgemelde Stad omhelsd hadden) „ *andere Vuës* hebbende, *welke* zy „ ſchee-

(*) Zie hier boven bl. 208.

„ ſcheenen te *vreezen*, dat door het onder-
„ zoek, 't geen wy by hunne Hoog Mogen-
„ den wilden verzoeken te doen, en waar
„ uit blyken moest dat 'er waarlyk redenen
„ waren om te klaagen over Werkloosheid
„ (de voornaame grond des Voorſlags
„ van *Amſterdam*) zouden mogen *getra-*
„ *verſeerd* worden, niet dan ſchoorvoe-
„ tende, daar toe kwamen, om de Af-
„ gezondenen van *Holland* ter Algemeene
„ Staatsvergaderinge te gelasten om dit
„ Voorſtel te onderſchraagen (*)"

Aanmerking hier over.

Het geen hier nopens *Amſterdam* gezegd word, meenen veele dat voortkwam, uit hoofde van haar aandringen op onbepaald Convoy, om het weigeren van de Vermeerdering der Landmagt, en, bovenal, om de begeerte dat Zyne Hoogheid eene *Commisſie* zou worden toegevoegd, en de Steden die haar waren bygevallen, niet alleen van *Onkunde* in zaaken het Zeeweezen betreffende beſchuldigd; doch ook in het licht geplaatst van Staatsleden, vervuld met *Inzigten*, die te keer gegaan zouden kunnen worden, door het Onderzoek 't geen zyne Hoogheid aan de Algemeene Staaten wilde voorſtellen; Vreemd, dagt dit veelen, daar het deeze Steden zelve waren, welke een Onderzoek vorderden van dergelyke natuur als zyne Hoogheid voorneemens was by hunne Hoog Mogenden voor te draagen; de eige-

(*) *Mem. van zyne Hoogheid* I. Stuk. bl. 63. 64.

VI. BOEK. 1781

gene woorden des Voorſlags van *Amſterdam*, hier boven opgegeeven, duiden aan, dat de *Inzigten* dier Steden, niets anders bedoelende, dan de handhaaving des Koophandels, dan den roem en voorſpoed des Lands, een rechtmaatig Onderzoek na de oorzaaken der Zwakheid en Werkloosheid van onze Zeemagt, zulk een Onderzoek niet konden ſchuwen. Hun bezwaarlyk toeſtemmen van *zodanig een Onderzoek* als zyne Hoogheid bedoelde voor te ſtellen, ſproot, huns agtens, uit de vrees, dat het ongenoegzaam zou weezen, om tot de by hun geoordeelde waare Bronnen van Zwakheid en Bedryfloosheid door te dringen.

't Voorſtel zelve.

Het boven aangeduidde Voorſtel van zyne Hoogheid, leverde hy den acht en twintigſten van Zomermaand in by hunne Hoog Mogenden, die het dien eigen dag in een Beſluit veranderden. 't Was van deezen woordlyken inhoud. „ Ik heb noodig geoor-
„ deeld, aan Uwe Hoog Mogenden voor
„ te draagen, om met alle nauwkeurig-
„ heid te *examineeren*, of behoorelyk
„ zorge gedraagen is, om de Marine van
„ den Staat, zedert dat de actueele
„ troubles ontſtaan zyn, in die ſituatie
„ te brengen, dat zy met effect tegen een
„ Vyand, ſpeciaal zo ſterk gewapend ter
„ Zee, als het *Groot-Brittanniſche* Ryk
„ zich bevindt, hadde kunnen ageeren;
„ dan of daar omtrent eenig verzuim of
„ nonchalance, heeft plaats gehadt, en,

„ zo

„ zo ja, waaraan zulks te attribueeren
„ is; en, *om de noodige Informatien ten*
„ *dien opzigte* te bekomen, de reſpective
„ Collegien ter Admiraliteit aan te ſchry-
„ ven, om te dienen van berigt, en op
„ te geeven hoe veele Schepen zy in
„ MDCCLXXVI hadden; in welken ſtaat
„ zy zich bevonden hebben, en hoe vee-
„ le 'er toen geëquipeerd waren, en met
„ hoe veel Hoofden — het geen door haar
„ gedaan is, zedert dat de *Engelſchen* be-
„ gonnen hebben de Schepen der op de
„ *West-Indiën* handeldryvende Ingezete-
„ nen deezer Landen te moleſteeren onder
„ prætext van de ontſtaane onlusten met
„ derzelver Colonien in *Noord-America*,
„ en dus zedert het einde van het Jaar
„ MDCCLXXVI en het begin van
„ MDCCLXXVII, om zich in ſtaat te
„ ſtellen, zo veel doenlyk, en in *hun*
„ *vermogen was*, de Commercie deezer
„ Landen te kunnen protegeeren — en
„ wat, door haar, zedert dat de Trou-
„ bles in *Europa* begonnen zyn, en het
„ te vreezen ware, dat de Republiek daar
„ van deelgenoot zou worden, gedaan
„ is, om, voor zo verre zulks van *haar*
„ *dependeerde*, dezelve in ſtaat te ſtellen,
„ niet alleen om haare Commercie te pro-
„ tegeeren; maar ook om het Vaderland
„ te kunnen helpen defendeeren, en den
„ Vyand afbreuk te doen — of zy werk-
„ zaam geweest waren in het effectuëe-
„ ren van 't geen ten dien opzigte by uwe
„ Hoog Mogenden is gereſolveerd, dan

VI. BOEK. 1781.

„ of daar omtrent eenige naalaatigheid
„ heeft plaats gehadt, en, in dat geval,
„ *waarom* zy die Reſolutien niet naage-
„ komen hebben; of zy in de mogelyk-
„ heid zyn geweest om de gepetitio-
„ neerde Schepen te furneeren en te be-
„ mannen; op dat het dus kan blyken,
„ waar uit voortſpruit, dat dit Gemee-
„ nebest zich bevindt in een zo deplo-
„ rabelen Staat van defenſie te Water,
„ het welk voor zeker, in deezen Oor-
„ log, het intresſantſte point is, en
„ waar op alle Ingezetenen van dit Ge-
„ meenebest het oog hebben. —— Hoe
„ zeer ik by deezen alleen maar ſpreeke
„ van de defenſie *te Water* agt ik het
„ noodig Uwe Hoog Mogenden, onder
„ het oog te brengen, dat ik verre zy
„ van daar door te avoueeren, dat de
„ *Landmagt* van deezen Staat genoeg-
„ zaam is, om te kunnen rekenen, dat
„ dit Land zich in eenen reſpectabelen
„ ſtaat van defenſie *te Lande* bevindt."

Rapporten der Zeeraaden.

De geëischte Rapporten der Zeeraaden kwamen de een naa den ander in, en waren, meest zeer breedvoerig. (*) Men zag 'er in hoe deerlyk vervallen on-

(*) Men vindt ze by één gedrukt in een Stukje, getyteld *Rapporten der Reſpective Collegien ter Admiraliteit deezer Landen, over hunne verrigtingen, gedurende den Oorlog met Engeland en deszelfs Colonien tot het Jaar* 1781. *te Amſt. by J. Verlem. De N. Nederl. Jaarb.* geeven ze ook geheel op. 1781. *bl.* 2002. 2127. 2153. 2166. 2174.

onze Zeemagt in den Jaare MDCCLXXVI was, gelyk wy ook reeds geboekt hebben. (*) Men vondt 'er een verſlag van de bekrompenheid der Middelen, die men tot derzelver herſtel, in 't vervolg, hadt kunnen beſteeden. —— Men deedt eene opgave van de ſchaarsheid en duurte der Bouwſtoffen. —— Men klaagde over 't gebrek van Werkvolk, en andere beletzelen van den tweeden rang, die het hunne toegebragt hadden om de Admiraliteiten te belemmeren tot eene ſterker vermeerdering der Zeemagt dan zy was, in den Jaare MDCCLXXXI. —— Eindelyk beklaagde men zich wegens de bezwaarlykheid der bemanningen, en over de onmogelykheid, in welke zy geweest waren, om meerder Schepen uit te rusten, dan zy, in den beginne van 't gemelde Jaar, gedaan hadden.

Schikkingen met *Frankryk* gemaakt over de genomene Pryzen.

Hoe weinig men tot nog genegen was om den koers te houden, door *Amſtels Raad* aangeweezen, en den gedaanen Voorſlag, om dit Zomerſaiſoen met *Frankryk* een Plan van Krygsverrigtigen tegen den algemeenen Vyand te beraamen, te volgen, kon men niet voorby, met dat Hof, ſchikkingen te maaken ten opzigte van de Pryzen, en het herneemen van *Franſche* en *Hollandſche* Schepen op de *Engelſchen*. Deeze be-

(*) Zie onze *Vaderl. Hiſt.* I. D. bl. 95.

VI. BOEK. 1781.

beſtonden in de volgende vyf, van wederzyden bekragtigde, Artykelen. —— *Voor eerst.* „ De Vaartuigen van een der „ beide Volken, *Franſchen* en *Hollandſchen*, „ hernomen door gewapende Vaartuigen „ van den anderen zullen aan den eerſten „ Bezitter te rug gegeeven worden, „ wanneer dezelve geen vier en twintig „ uuren in de magt der Vyanden geweest „ zyn, met betaalinge van een derde ge„ deelte der waarde van het Vaartuig zo „ wel als van deszelfs Laadinge, Geſchut „ en verder Toebehoren, ten laste van den „ voornoemden Eigenaar: welk derde ge„ deelte door de daar in belang hebbende „ Partyen in der minne gewaardeerd zal „ worden; doch ingevalle zy het niet „ kunnen vinden, zullen zy zich vervoe„ gen by de Heeren der Admiraliteit ter „ plaatze waar de Kaaper en de Herneemer het hernomen Schip zullen hebben „ opgebragt. —— *Ten tweeden.* Wan„ neer het hernomen Vaartuig langer dan „ vier en twintig uuren in de magt van „ den Vyand is geweest, zal het zelve „ den Herneemer geheel toebehooren. — „ *Ten derden.* In gevalle een Vaartuig „ door een Oorlogſchip of Gewapend „ Vaartuig, behoorende aan zyne Aller„ chriſtlykſte Majeſteit, of aan de Staa„ ten, der *Verenigde Nederlanden*, her„ nomen wordt, zal het zelve aan den „ eerſten Eigenaar weder gegeeven wor„ den, mits betaalende een dertigſte ge„ deelte der waarde van het Vaartuig,

„ des-

„ deszelfs Laading, Geſchut en verder
„ Toebehooren, en een tiende, wanneer
„ het naa verloop van vier en twintig
„ uuren hernomen is; welke ſommen bij
„ wijze van geſchenken onder de Man-
„ ſchap der Schepen, welke het Vaartuig
„ hernomen hebben, zullen uitgedeeld
„ worden. De waardeering van deeze
„ dertigſte of tiende deelen zal geſchie-
„ overeenkomſtig met het eerſte Artykel
„ van dit Verdrag. —— *Ten vierden.*
„ De Oorlogſchepen en Kaapers der beide
„ Volken zullen wederkeerig, zo wel in
„ *Europa*, als in de overige deelen der
„ Wereld, in elkanders Havens worden
„ toegelaaten met derzelver Pryzen, wel-
„ ke aldaar zullen kunnen ontlaaden en
„ verkogt worden, in overeenkomst met
„ de gewoone Regten van den Staat,
„ waar de Prys zal opgebragt zijn: wel-
„ verſtaande nogthans, dat de wettigheid
„ der Pryzen, door de *Franſche* Schepen
„ genomen, beſlist zal worden overeen-
„ komſtig de Wetten en Reglementen,
„ welke daar omtrent in *Frankryk* plaats
„ hebben; zo wel als dat ten opzigte de
„ wettigheid der Pryzen, door de *Hol-*
„ *landſche* Schepen genomen, volgens de
„ Wetten en Reglementen, die daarom-
„ trent in de *Nederlanden* plaats grypen,
„ uitſpraak zal gedaan worden. —— *Ten*
„ *vyfden*, zal het aan zyne Allerchristlyk-
„ ſte Majeſteit als ook aan de Heeren Al-
„ gemeene Staaten, vry ſtaan, zodanige
„ Reglementen te maaken als zy goed
„ zul-

VI. BOEK. 1781.

„ zullen vinden, ten aanziene der handel-
„ wyze welke hunne wederzydſche Oor-
„ logſchepen en Kaapers ten opzigte der
„ Vaartuigen, die zy genomen, en in een
„ der Havens van de twee Staaten zullen
„ opgebragt hebben, zullen hebben in
„ agt te neemen (*)." —— Dit laatſt-gemelde kreeg zyn beſlag in Wynmaand, in een breedvoerig Reglement, wegens alles wat 'er in agt genomen moest worden, omtrent het opbrengen van Pryzen in *Franſche* en *Nederlandſche* Havens. (†)

Vergeefsch verzoek om dergelyke ſchikkingen met de *Noord-Americaanſche Staaten* te maaken.

Noord-Americaanſche Kaapers in Zee zwervende, ſtonden *Nederlandſche* Schepen, door *Engelſchen* genomen, kans om door de *Americaanen* hernomen te worden; twee voorbeelden daar van voor handen zynde, vervoegden zich de Eigenaars van het eene by hunne Hoog Mogenden, hun onder 't oog brengende, hoe het eene harde zaak was zodanige Schepen, zonder eenigen wedereisch of wedergeeving over te laaten aan een Volk, 't geen even als deeze Staat in Oorlog was met het Ryk van *Groot-Brittanje*, en men niet wist welke ſchikkingen by de *Americaanſche Staaten* plaats zouden kunnen hebben, indien 'er, van wegen deezen Staat poogingen ter wedergifte gedaan wierden. Zy verzogten deswegen dat het hunne Hoog Mogenden behaagen mogt

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1024.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2090.

mogt om met de *Vereenigde Staaten van Noord-America*, zodanige ſchikkingen te maaken als zy dienſtig gevonden hadden met *Frankryk* te ſluiten. Dit Verzoekſchrift werd ten onderzoek geſteld in handen der Gelastigden tot de Zeezaaken. Hier in kon, de Onafhangelykheid der *Americaanſche Staaten* door onzen Staat nog niet erkend zynde, niet gedaan worden.

Staat der Zeemagt in het Voorjaar.

Naa reeds zo veel vermeld te hebben, wegens de klagten over Werkloosheid, en Traagheid zal het tyd worden te bezien hoe het met 's Lands Vloot geſchapen ſtondt, en wat men daar mede uitvoerde ten dage dat de ingeleverde klagten in de Vergaderingen uitgeſtort, het Land doorklonken, en zeer wyd verſchillende oordeelvellingen ondergingen. — Volgens eene nauwkeurige opgave beſtondt de Zeemagt deezes Gemeenebests, in 't Voorjaar, by de Admiraliteit op de *Maas*, uit 17, by die van *Amſterdam* uit 45, by die van *Zeeland* uit 6; by die van 't *Noorder-Kwartier* uit 5, en by die van *Friesland* uit 5, zo Oorlogſchepen als Fregatten, en dus geheel uit 78 Schepen, benevens 14 Uitleggers; onder deezen waren ſlegts 17 Schepen van Linie (*). Onaangezien het,

(*) Schepen van 50 Stukken worden hier en by andere Mogenheden, uitgenomen *Frankryk* en *Engeland*, voor *Linie Schepen* gerekend: in de Zeemagt

VI. BOEK. 1781.

het, van tyd tot tyd, in dienst ſtellen en begeeven der Oorlogſchepen en Fregatten, waren deeze alle niet in dienst, of tot denzelven bekwaam. Men bedenke hoe 's Lands Vaders, reeds in den Jaare MDCCLXXIX, het verſterken onzer Zeemagt noodig oordeelden, en de Staat in dat Jaar, 36 Oorlogſchepen en Fregatten werklyk in dienst hadt, behalven die in de Dokken lagen, of op ſtapel ſtonden; dat in het begin des Jaars MDCCLXXX een aantal van 52 Schepen ter beſcherming van de Zeevaard hoogstnoodig geoordeeld werd, en dat, naa een verloop van zestien Maanden onze Zeemagt, geen 50 gezonde Oorlogſchepen en Fregatten kon tellen; en dit in een tyd dat onze Scheepvaard niet alleen aan de hoonendſte mishandelingen was blootgeſteld; maar den Staat de ſchreeuwendst onregtvaardige Oorlog aangedaan!

's Lands Schip de Prinſes F. L. Wilhelmina zinkt.

's Lands Vloot leedt een onverwagten ramp. Hoe noode men Schepen kon misſen, en elk Oorlogſchip, van den Landzaat, als een middel tot behoud, in de hand der Voorzienigheid, werd aangezien, verloor men een der besten, op het alleronvoorzienst.

De

magt der twee laatstgemelde Mogenheden moeten zy 60 Stukken voeren: en telde thans *Groot-Brittanje* 60, *Frankryk* 72, *Spanje* 60 Schepen van Linie. *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 862. waar de Lyst wordt opgegeeven.

De *Prinſes Frederica Louiſa Wilhelmina*, een Nieuwnagel in den Jaare MDCCLXXIX volbouwd, van 54 Stukken, hadt, onder bevel van den Capitein JAN COENDERS VAN IDSINGA, bynaa een geheel Jaar, met de volle manſchap van drie honderd koppen, zonder eenigen dienst te doen, te eenemaal werkloos in onze Zeegaten gelegen; en zou, in dit Voorjaar, gekield worden. Dan, terwyl men met kielen in de *Balg* bezig was, viel het over zyde, en verzonk plotsling in de diepte. Tonnen ſchats, en een Jaar Arbeids, gingen dus, zonder eenig nut gedaan te hebben, in weinig oogenblikken, onherſtelbaar verlooren. Capitein C. DE WITH, die, als tweede Capitein, op dit Schip geplaatst was, en thans, by afweezen van Capitein IDSINGA, het bevel voerde, hadt zo men wilde, door den Bootsman het verſchikken van den ingelaaden voorraad te weigeren, aanleiding tot dit verzinken gegeeven; doch is deswegen nooit eenig wettig onderzoek gedaan; en het verlies als een louter ongeluk beſchouwd. (*) VI. BOEK. 1781.

Het ſcheen, egter, aan vlytbetoon tot den aanbouw niet te ontbreeken: want, behalven het vervaardigen van Nieuwnagels op 's Lands Werven, oordeelde men goed het bouwen van Oorlogſchepen, volgens zekere gemaakte tekeningen en plans, Aanbeſteeding van Oorlogſchepen.

(*) *Poſt van den Neder-Rhyn* XL. D. bl. 568.

VI. BOEK. 1781.

plans, openlyk aan de Scheepstimmermansbaazen, en wel aan den minstaanneemenden, by inſchryving, aan te beſteeden, de bezorging van het Hout daar onder begreepen; als mede het leveren en maaken van Rondhout, Zeilen, Ankers, Touwen, Boot, Sloepen, en wat verder tot de Schepen benoodigd was. Deeze Schepen moesten binnen den tyd van één Jaar gereed weezen; en zouden de Scheepstimmermansbaazen, die de door hun aangenomene Rompen, voor den beſtemden tyd gereed hadden, voor elke week, binnen dat tydsbeſtek, eene belooning genieten, en, in tegendeel, langeren tyd daar aan werkende, eene boete betaalen. (*) — Een Kotter in *Engeland* gebouwd, door de *Franſchen* genomen, en te *Oostende* verkogt, werd, voor 's Lands rekening, daar ingekogt en onder Keizerlyke Vlag na *Amſterdam* gebragt: deeze koop beliep omtrent 70000 Guldens. Men merkte met rede op, dat dergelyke Kotters als deeze, hoe welbezeild en ſterk dezelve gebouwd waren, even goed hier te Lande als in *Engeland* konden gemaakt worden; en bejammerde het, dat, daar derzelver gebruik in eene Vloot onvermydelyk is, en de *Engelſchen*, als mede de *Franſchen*, daar van ryklyk voorzien zyn, hier geen meer

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 866. *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 186.

meer werks van het toerusten deezer ſnelzeilende Vaartuigen gemaakt wierd.

Was men niet te vrede over de langzaamheid in den aanbouw, wilden veelen, ſchoon misſchien niet met de vereischte kundigheden voorzien om over Schepen thans ten Oorloge geſchikt te oordeelen, dat men bykans alle ledig liggende Schepen, de doorgaans logge *Groenlandsvaarders* niet uitgezonderd, tot den Oorlog zou booren en toerusten, nog grooter was het misnoegen over het niet gebruiken der Oorlogſchepen in de Havens reeds zo veele maanden, zonder iets uit te voeren, ten koste van het Vaderland liggende: welker Bevelhebbers, blykens de klagten van *Amſterdam*, op het oogenblik, dat zy bevel kreegen om uit te loopen, te kennen gaven, dat zy van alles gebrek hadden. Te meer nog daar zy een den Lande voordeeligen kans lieten voorbyglippen, in het Voorſtel van *Amſterdam* waarſchynlyk aangeduid met de woorden *voornaamlyk aangezien zekere byzondere omſtandigheid* (*): want de *Noordzee* was in Grasmaand vry, dewyl men wist, dat de *Engelſche* Vlootvoogd DARBY, met alle gereed zynde Scheepsmagt zyns Ryks na *Gibraltar* was geſtevend, en de Admiraal PARKER geene Vloot in gereed-

Misnoegen over het niet gebruiken der gereedliggende Oorlogſchepen.

(*) Zie hier boven bl. 203.

VI. BOEK.

reedheid hadt om de *Noordzee* in te ſteeken.

1781.

Zyne Hoogheid gaat na *Texel*. Het verwagte uitzeilen der Vloot opgeſchort.

Ten dien tyde begaf zich zyne Hoogheid na *Texel* om de daar gereed liggende Oorlogſchepen te bezigtigen, waar het groot Admiraliteits-Jagt hem ten verblyf verſtrekte. Hy hieldt Wapenſchouw over dat gedeelte der Vloot, en keerde, over denzelven en over de Eere hem beweezen wel voldaan te rugge. De *Texelſche* Reede, ongewoon den Admiraal Generaal te zien, krielde van Jachten, met nieuwsgierigen, uit alle omſtreeks liggende Gewesten, derwaards gezeild. Men vleide zich met de hoope, dat zyne tegenwoordigheid aan het lang gedraald hebbend uitzeilen der Vloote ſpoed zou byzetten. Het gerugt ging zeer algemeen, naa 's Prinſen terugkomst in den *Haage*, dat de Schepen, in *Texel* gereed liggende, bevel hadden, om, met eenige, die uit de *Maas* zouden zeilen, verëénigd, zo ras mogelyk, uit te loopen, voornaamlyk om een *Engelsch Convoy* van dertig Transportſchepen, op welken zich tuſſchen de twee en drie duizend *Duitſche* Troepen, voor *America* beſtemd, bevonden, ſlegts door één Fregat van 32 en twee Sloepen, ieder van 14 Stukken, en nog twee mindere gewapende Vaartuigen, uit de *Weezer* komende, begeleid, te onderſcheppen. — Veelen haakten na dien ſchoonen dag voor 't Gemeenebest, welke een gevoeligen

gen neep aan *Engeland* zou toegebragt hebben; doch men vernam welhaast, met ſpyt, dat het bevel van 't uitloopen, den negen en twintigſten van Grasmaand was ingetrokken. Dit was 't geen die van *Amſterdam*, hoogstwaarſchynlyk *eene zekere byzondere omſtandigheid* noemden. — Ten dien zelfden tyde zyn 'er, gelyk men wil, ongeſtoord, zonder eenig geleide, by de honderd *Engelſche* Schepen, na de *Zond* geſteevend. Eén enkele Kaaper van ons maakte toen goeden buit, en ſtelde de *Engelſche* Kust, waar hy verſcheen, in rep en roer. Hoe veel buit zou 'er te behaalen geweest hebben, indien eenige Oorlogſchepen en Fregatten, de toen van Oorlogſchepen ontruimde *Noordzee* ingeſteevend waren, welk een ſchrik zouden zy verwekt hebben op het naderen der *Engelſche* Kusten? Dan dit geſchiedde niet, men hadt beſlooten alleen *verweerender wyze* te Oorlogen; om niet met zommigen te zeggen, dat men zich vreeze liet aanjaagen voor eene *Engelſche* Vloot, die alleen in de *Engelſche* Nieuwspapieren en niet op Zee beſtondt. De gevreesde STEWART, kruiste met één Oorlogſchip, en ten hoogſten twee Fregatten, op de hoogte van *Schotland*. (*)

De

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 783. 1056. *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 125. 309. 311.

VI. BOEK.

1781. De Vloot zeilt in Bloeimaand na Zee, en keert ſpoedig weder.

De Vloot in *Texel*, nader bevel ontvangen hebbende, liepen, op den negenden van Bloeimaand, in Zee de *Batavier* Capitein BENTINCK, de *Admiraal Piet Hein* Capitein VAN BRAEM, *d'Argo* Capitein STARINGH, de *Amphytrite* Capitein BRAEK, de *Eensgezindheid*, Capitein BOURITIUS, de *Venus* Capitein *Graave* VAN RECHTEREN, en de Kotter *de Ajax* Capitein Grave VAN WELDEREN. — Den veertienden dier zelfde maand werden zy gevolgd door den *Admiraal Generaal* Capitein van KINSBERGEN, op welk Schip zich de Vice-Admiraal HARTZINCK bevondt, de *Erfprins* Capitein DEDEL, de *Zephir* Capitein WIRTZ, en de Uitlegger de *Zeebaars*, Capitein VAN MEURS, nevens twee Advysjachten. — Op den elfden ſtaaken, uit de *Maas*, in Zee *Schiedam* Capitein RAUWS, de *Jaſon* Capitein SONNEMANS, en de *Oranjezaal* Luitenant STORY. Deeze laatstgemelden waren na *Zeeland* beſtemd; doch zich, met de zeven eerst uit *Texel* gezeilden, den twaalfden in 't gezigt van *Weſtkapelle* vertoonende, hieldt men ze voor eene *Engelſche* Vloot: want ſchoon de drie Schepen voor den *Deurlo* ten anker gingen, en eenige ſeinen deeden, kon men die, deels door den verren afſtand, en deels door de damphefſing, niet duidelyk genoeg waarneemen; doch voor den avond herkende men ze voor *Hollandſche* Schepen, die den volgen-

genden dag op de Reede van *Vlisſingen* kwamen. De andere zeven Schepen uit *Texel* gezeild, als mede de vier hun gevolgd, deeden een korten Kruistocht in de *Noordzee*, en betrokken de oude Legplaats op den vier en twintigſten dier zelfde Maand, berigt brengende, dat zy, wegens het *mistig weer*, 's Vyands Convoy niet hadden kunnen aantreffen. (*)

Misnoegen deswegen, en over de kundſchap, welke men in *Engeland* hadt van 't geen hier omging.

Dit ſpoedig te rug keeren der Vloote, naa niets uitgevoerd te hebben, veroorzaakte een algemeen misnoegen by allen, die gewenscht en gehoopt hadden, eenige blyken van den ouden heldenmoed onzer Zee-Officieren te zullen verneemen; eenigen vonden troost in het denkbeeld, dat deeze Schepen, Zee kiezende op het tydſtip, wanneer een veel ſterker Vloot uit *Engeland* in de *Noordzee* zou opdaagen, buiten gaats gebleeven, misſchien eene nederlaage zouden gekreegen hebben, die het beste gedeelte van onze Zeemagt knakte. Doch verwondering, met verontwaardiging vergezeld, vervulde veelen, toen zy, zo ras onze Oorlogſchepen in Zee waren geſtooken, in de *Engelſche* Nieuwspapieren lazen, dat, deeze ſpoedig in de Havens zouden wederkeeren. Dat de tyding van het uitzeilen der Vloote in

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1103. 1129. *Memorie van zyne Hoogheid* I. St. bl. 55.

VI. BOEK. 1781.

in *Engeland* was overgebragt, behelsde niets vreemds; doch de verzekering, dat dezelve onze Havens *binnen kort* weder zou opzoeken, gaf geen gering vermoeden van eene ongeoorlofde verſtandhouding, met den verklaarden Vyand des Vaderlands. Dit vermoeden kreeg kleur; dewyl het bleek, dat de *Engelſche Regeering* van den wezenlyken ſtaat onzer Zeemagt, en van alles wat het Gemeenebest betrof, eer en beter onderrigt was, dan 's Lands Ingezetenen zelve, en het gansch niet vreemd was veele *Hollandſche* Nieuwstydingen eerst uit *Engeland* te ontvangen. Men ſchreef dit openlyk toe aan het voor veelen haatlyk gedoogen, dat de *Engelſchen*, met hunne Paketbooten af en aan op onze Kusten voeren; waar door de Vyand, en deszelfs Vrienden hier te Lande, de ſchoonſte gelegenheid hadden om hunne Briefwisſelingen ongeſtoord voort te zetten; en twyfelde niet, of 'er zouden, indien deeze rampzalige Zeeboden eens op 't onverwagtst wierden aangehouden, en derzelver maalen geopend, zaaken ontdekt worden, die de Landgenooten zouden verbaazen, en veele Huurlingen van *Engeland* verſtommen en doen zidderen. (*) — Dat de *Engelſchen* zich van andere kunstgreepen, als het omkoopen van arme Visſchers, bedienden, en

(*) *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 185. 336. 337. 356.

en door derzelver behulp wisten welke Schepen in *Texel* lagen; met de Visschers binnen *Texel* kwamen, alles wat er omging nauwkeurig opnamen, en altoos middel vonden om, voor eenige Guinjes, Brieven te bezorgen en Antwoord te bekomen, werd eerlang eene zaak door Getuigen, voor Burgemeesteren en Regeerders van *Amsterdam*, geregtelyk gestaafd. (*)

Zyne Hoogheid beziet de Zuidlyke Kusten van *Holland*.

Middelerwyl hadt zyne Hoogheid, op 't einde van Bloei- en in de eerste dagen van Zomermaand, vergezeld van deszelfs Opperstalmeester Baron VAN HEECKEREN, Heer van *Kehl*, Kamerheer Grave van HEYDEN, en de Adjudanten Generaals Barons van RHEEDE en BENTINCK, een bezoek afgelegd te *Brielle*, te *Hellevoetsluis*, te *Goedereede*, te *Middelharnis*, te *Ooltgensplaat*, en in de *Willemstad*, het daar liggend Krygsvolk, in Wapenschouw genomen, en den tegenwoordigen staat van verdeediginge der Zuidelyke Kusten en Zeegaten van *Holland*, als mede der Stede *Willemstad* bezigtigd, en zyne bevelen gegeeven. Op de gemelde plaatzen werd de Stadhouder met alle Eere ingehaald, en betoonden de Inwoonders van eenige over de hooge en nooit te vooren beleefde tegenwoordigheid des Erf-

(*) *Pleydoye in de zaak van de Post van den Neder-Rhyn* bl. 72.

VI. BOEK.

1781.

Verſlag van onze *West-* en *Oost Indiſche* Volkplantingen in deezen Oorlog.

Erfſtadhouders, ongemeene vreugde bedryven. (*)

Reeds lange konden veelen der Regenten en Ingezetenen van deeze Landen, niet zonder ſchroom gedenken aan de Bezittingen van den Staat, zo in de *West-* als in de *Oost-Indiën;* wy hoorden te meermaalen de klagten, door deeze ſchroomlyke vooruitzigten gewekt, uit den mond der geenen, die, behalven 's Lands algemeen belang by die Vastigheden, hunne byzondere belangen in dezelve hadden. De tydingen van daar binnen geloopen bevestigden, maar al te zeer, de gegrondheid dier bekommernisſen, en de regtmaatigheid der uitgeboezemde klagten. Wy kunnen niet voorby hier van byzondere melding te maaken, en, onze Leezers, zullen, zo wy vertrouwen, het ons dankweeten, dat wy, het boeken der gevallen hier te Lande en op Zee, ten deezen Jaare gebeurd, opſchorten om een beknopt verhaal mede te deelen van 't geen onze *West-* en *Oost-Indiſche* Bezittingen overkwam; en, om niet ſtuks-wyze van eene en dezelfde Vastigheid te ſpreeken, het geen elk derzelven dit Jaar wedervoer, by één te voegen.

Hoe zeer de *Engelſchen* het tegen *St. Euſtatius* voorzien

Het Eiland *St. Euſtatius* was, van den aanvang der Onlusten tusſchen *Engeland* en de *Noord-Americaanſche Volkplantingen*, dat Ryk een doorn in den voet geweest;

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1241. 1246.

weest; de Ridder YORKE hadt, een en andermaal, over den Handel daar gedreeven, geklaagd, en den Staat tot den buitengewoonen ſtap doen komen om den Bevelhebber DE GRAAF tot verantwoordiging op te ontbieden (*), die, zich tot genoegen verantwoord hebbende, na dat Eiland wederkeerde. Mr. AYRE, drong in 't *Huis der Gemeente*, in Louwmaand, ten ſterkſte aan om de geweldige maatregelen tegen de *Hollanders* genomen, met allen ernst door te zetten, „ dewyl zy „ meer dan ééns de *Americaanen* onder„ ſteund hadden in hunnen Opſtand. In „ alle de deelen der Wereld moesten, „ zyns oordeels, de Admiraals en Gene„ raals zodanige bevelen gegeeven wor„ den als geſchikt waren om den *Hollande„ ren* verlammende ſlagen toe te brengen. „ In 't byzonder hoopte hy, binnen „ kort, te hooren, dat *St. Euſtatius*, dat „ nest van Zeeroovers, in handen der „ *Engelſchen* was; dit Eiland hadt den „ *Hollanderen* zo veelvuldige gelegenhe„ den verſchaft om verraaderlyk met *Enge„ land* te handelen, en deszelfs Vyanden „ by te ſtaan." — Lord STORMONT liet zich in het Parlement ontvallen, „ dat, „ indien *St. Euſtatius* voor drie Jaaren „ verzonken was, het reeds lang met „ den *Americaanſchen* Oorlog zou gedaan „ ge-

1781. hadden. Handel aldaar gedreeven.

(*) Zie het *Eerſte Deel dezer Vaderl. Hiſt.* bl. 105 enz.

VI. BOEK. 1781.

„ geweest hebben." (*) Dat veel Handels aldaar, als een Marktplaats, gedreeven werd, ten ſteun der *Americaanen*, kan niet ontkend worden; doch het waren de *Hollanders*, *Franſchen* en *Americaanen* alleen niet, men kreeg eerlang overvloedige bewyzen in handen, dat de Onderdaanen des Konings van *Engeland* zelve, dien Handel, ſtrydig met eer en pligt, ſterker dan de *Hollanders* voortzetten (†) eenigen verklaarden, (wy laaten het voor hunne Rekening,) egte en zekere berigten te hebben, dat de Ridder YORKE, die tegen der *Hollanderen* Handel met de Vyanden van zynen Koning zo ſterk uitvoer, tot tweemaal toe, eene grootere menigte van Haver, aan welke hy wist dat de *Noord-Americaanen* groot gebrek hadden, op *St. Euſtatius* gezonden en aan die Vyanden van zynen Koninglyken Meester, met zulk een aanzienlyk voordeel verkogt hadt, dat hy op de eerst gezondene party driemaalen de hoofdſom won; 'er werd ook verzekerd dat hy derwaards groote partyen Meel gezonden hadt; doch voor dit laatſte waren de bewyzen van zyne eerloosheid zo klaar niet. (§) — Dat deeze beſchuldiging van der *Engelſchen* Handel geen opgeraapt bezwaar is, mogen wy

(*) *Univ. Magaz.* Vol. LXVIII. p. 82. *London Magaz.* 1781. bl. 83. *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 13.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 791.

(§) *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 111. 114. 152.

wy afneemen uit een Brief van den Admiraal RODNEY zelve, die, een verheugd berigt gegeeven hebbende van het neemen eeniger Eilanden in de *West-Indiën*, 'er by voegt. „De *Franſche Eilanden* bevinden zich daar door „ in de grootſte verlegenheid wegens „ allerlei behoeften. Ik zal alle myne „ poogingen aanwenden om ze zodanig „ in te ſluiten dat zy geene goederen „ altoos kunnen krygen. Het eenig ge„ vaar is van de *Groot-Brittanniſche Ei„ landen* zelve, wier Kooplieden, den „ pligt aan hun eigen Land verſchuldigd vergeetende, reeds met den Vy„ and een Verdrag aangegaan hebben om „ hem van Voorraad en Scheepsbehoef„ tens te voorzien. Ik zal alles doen „ wat mogelyk is om hun dien verraader„ lyken Handel te beletten. (*)"

Beſluit om dat Eiland aan te taſten.

De bemagtiging van *St. Euſtatius*, was het allereerſte der ontwerpen van *Engeland*: men hadt, in 's Konings Staatsraad, den negentienden van Wintermaand MDCCLXXX tot den Oorlog tegen de *Nederlanden* niet beſlooten, of den volgenden dag werd een Sloep uit *Engeland* na *Barbados* in de *West-Indiën* afgevaardigd met bevelen aan den Admiraal RODNEY en den Generaal VAUGHAN om de Vyandlykheden tegen de Vastigheden van den Staat in dat Wereld-

(*) *London Magaz.* 1781. bl. 200.

VI. BOEK. 1781.

relddeel aan te vangen en *St. Euſtatius* eerst aan te tasten. (*) Zy ontvingen den zeven en twintigſten van Louwmaand MDCCLXXXI deeze bevelen met de hartlykſte blydſchap, en ſtelden geen oogenblik de volvoering uit; den last om *St. Euſtatius* te overvallen diep geheim houdende. Het Krygsvolk ingeſcheept hebbende, gingen zy den dertigſten dier Maand van *St. Lucia* onder zeil met zestien Schepen van Linie, eenige Fregatten, Bombardeergaljooten en andere kleine Vaartuigen. Om voor te komen dat de *Franſchen* hunnen toeleg niet ontdekten, vertoonde zich de geheele Vloot voor *Fort Royal* en *St. Pierre* op *Martinique*, welk Eiland hier door in groote opſchudding geraakte. Den Onder-Admiraal DRAKE met zes Schepen van Linie en twee Fregatten agter gelaaten hebbende om het oog te houden op vier Schepen van Linie en twee Fregatten in de Baay van *Fort Royal*, ſtevenden zy 'savonds na *St. Euſtatius*, en zonden den Onder-Admiraal HOOD met eenige Schepen voor uit om de Baay van dat Eiland te bezetten, en te voorkomen dat geen Oorlogſche

(*) Zommigen beweeren dat het bevel om *St. Euſtatius* aan te tasten, reeds voor de Oorlogsverklaaring zou gegeeven zyn. *Pott van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 85. de Heer BURKE ſchynt, in zyn *Vertoog wegens de Verovering van St. Euſtatius*, in 't zelfde gevoelen te ſtaan. *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1065.

ſchepen, of Koopvaardyvaarders in dezelve geankerd, daar uit mogten komen, die deeze post getrouw waarnam.

St. Euſtatius door de *Engelſchen* overvallen.

Op den derden van Sprokkelmaand zeilde de geheele Vloot de Baay van *St. Euſtatius* in. Men was 'er geheel onkundig van de Vredebreuk, en gevolglyk geheel niet op zyn hoede. Een Schip ter kennisgeeving afgezonden, ſtak niet voor den zesden van Sprokkelmaand van *Liſſabon* in Zee. Capitein F. S. GRAVE VAN BYLANDT lag 'er met het *Hollandſch* Oorlogs Fregat *Mars* van zes en dertig Stukken, kortling daar aangekomen met eene menigte Koopvaardyſchepen, en onder deezen veele rykgelaadene; deeze, even onkundig als de Eilanders van de keer, die de zaaken tuſſchen de Kroon van *Engeland* en onzen Staat genomen hadden, zondt, als Bevelhebber dier Reede, volgens gebruik, zo ras hy de *Engelſche* Vloot zag opdaagen, een Sloep na den *Engelſchen* Zeebevelhebber om hem, naar gewoonte, te verwelkomen, en zyn dienst aan te bieden. Met vergeefsch ongeduld wagtte hy de Sloep te rug, en kon zich uit dit agterblyven niets dan alles kwaads voorſpellen. In dien tuſſchen tyd hadden de *Engelſchen* hunne maatregels genomen om het ontſnappen van eenig Schip te beletten, hunne Oorlogſchepen tegen de Batteryen gerigt, en het Krygsvolk ter landinge in gereedheid gebragt. Zy zonden voorts die zelfde *Hollandſche* Sloep, bemand met *Engelſchen*, met een Wit-

VI. BOEK. 1781.

Witte Vlag na den Wal, om het Eiland *St. Euſtatius* met zyne onderhoorigheden, met alles wat 'er op was, en aan 't zelve toebehoorde, van wegen den Admiraal RODNEY, en den Generaal VAUGHAN, in den naam huns Konings, op te eiſchen, geevende den Bevelhebber DE GRAAF ſlegts één uur tyds om zich te bedenken, met bedreiging, dat hy, zo 'er eenige wederſtand gebooden wierd, moest inſtaan voor de gevolgen. Wanneer BYLANDT zyn Sloep, dus bemand, en met dit Teken, over de Reede zag vaaren, vuurde hy op dezelve, zonder te raaken; de wyl de Sloep agter een Oorlogſchip week. Een *Engelsch* Officier vervoegde zich aan Boord van 't Fregat *Mars*, de overgaave van dit Schip eiſchende aan den Koning van *Engeland*, die den Oorlog aan 't Gemeenebest verklaard hadt. Het antwoord des Capiteins was „ dat hy de Vyandlykheden zou afwagten." Drie Linieſchepen begonnen onmiddelyk op het Fregat te vuuren; het gaf van wederzyde de laag, en ſtreek de Vlag tegen zulk eene overmagt niets vermogende. De uitſpraak des Hoogen Zeekrygsraads ſprak hem deswegen vry. (*) Dooden noch Gekwetſten bekwam men by dit ſchieten.

De

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1783. bl. 1971.

1781.

De verbaasdheid der Regeeringe en der Ingezetenen op het Eiland was onuitſpreeklyk groot, zy konden den Luitenant Colonel COCKBURNE, die de opeiſching deedt, nauwlyks gelooven. DE GRAAF en de andere Leden der Regeeringe, geen vermogen altoos hebbende om aan 't *Britsch* geweld eenigen wederſtand te bieden, gaven het Eiland over. De nabygelegene Eilanden *St. Martin* en *Saba* ondergingen 't zelfde lot. De Generaal VAUGHAN en de Admiraal RODNEY konden, in hunne berigtgeevende Brieven, bykans geene woorden vinden ſterk genoeg om hunne blydſchap over deeze Verraſſing van een weerloos Eiland, en den daar gevonden Buit, uit te drukken. „Deeze ſlag", ſchreef de eerstgenoemde, „ zal in de gevolgen allerſmertlykst gevoeld worden door den „ Vyand; van dit Eiland hebben zy de „ meeste onderſteuning gekreegen; en „ niets kan de *Americaanen* zwaarder „ treffen." De laatstgemelde wenschte „ hunne Lordſchappen geluk met de „ gevoelige neep, die de *Hollandſche* „ *West-Indiſche Maatſchappy*, en de trouwlooze Kooplieden van *Amſterdam*, by „ de bemagtiging van dit Eiland, zouden „ krygen."

Overgave van *St. Euſtatius.*

Bezit van het Eiland genomen hebbende vernoemden zy het Fort *Oranje* geheeten, en gaven 'er, naar hunnen Koning, den naam van *George* aan. Van 't zelve lieten zy de *Hollandſche* Vlag waai-

Buit daar bemagtigd en Wreedheden daar gepleegd.

VI. BOEK. 1781.

jen, en beroemden zich, door die Krygslist, nog zeventien *Hollandſche* Koopvaardy Schepen, van alles onbewust, de Baay opzeilende, in handen gekreegen te hebben. Het *Hollandſche* Fregat *Mars* ſtelden zy in *Engelſchen* dienst, en rustten het toe om op de *Hollanders*, en andere Vyanden der *Britten*, te kruisſen. — Omtrent twee honderd Schepen, vielen, behalven het Eiland, met Koopwaaren dermaate opgevuld, dat de Pakhuizen dezelve niet kunnende bergen, het grootſte gedeelte daar buiten ſtondt, en de oevers met Tabak en Zuiker als overdekt waren, benevens drie Millioenen aan gereed Geld, en eene groote menigte van Oorlogsbehoeften, den Verrasſeren in handen, die zich van alles volſtrekt meester maakten, en, van dag tot dag, nieuwe drukkende bevelen lieten afkondigen, de overwonnenen behandelende op eene wyze die ten Hemel ſchreeuwde. Wy zouden met het ophaalen dier mishandelingen eenige bladzyden kunnen vullen. De *Jooden* hadden bovenal te lyden, die ook deswegen een hartroerend Smeekſchrift aan de Vermeesteraaren inleverden. (*) Men zal, om op geene byzonderheden ſtil te ſtaan, genoegzaam zich het lot dier Eilanderen kun-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 784. 820. 1225. 1993. *Univerz. Magaz.* Vol. LXVIII. p. 137. *London Magaz.* 150. ANDREWS *History of the war, with America, France, Spain and Holland* Vol. IV. p. 126.

kunnen voor oogen ſtellen, door te overweegen, dat RODNEY een Eiland, 't geen zich, zonder ſlag of ſtoot, aan hem hadt overgegeeven, tegen alle Billykheid, ten ſchouwſpel maakte van de felſte onderdrukking en barbaarſchte wreedheid: de woedende Soldaat, 't is waar ſloeg 'er de plunderende hand niet aan de Goederen, of de moordende aan het Leeven der Ingezetenen; doch hun lot was daarom niet veel beter. Hy vorderde eerst van de Inwoonders eene lyst van alle hunne Goederen, vervolgens beroofde hy hun van Zilver, Geld, en andere bezittingen, van hunne Slaaven, van hunne ryke en volle Pakhuizen, en ſtootte hun, eindelyk, van alles, ook Boeken en Papieren, ontbloot, uit hunne wooningen. 'Er ontbrak niets meer aan dan dat hy, naa zich van alles wat eenigzins vervoerbaar was, meester gemaakt en de beroofde Inwoonders tot op het hemd uitgeſchud, verjaagd, gevangen en in ballingſchap gezonden te hebben, het Eiland in een puinhoop en woeste wildernis veranderde.

De Schout by Nagt CRUL ſneuvelt, en het Convoy onder hem te *St. Euſtatius* opgebragt.

De *Engelſche* Bevelhebbers vernamen, onmiddelyk naa het bemagtigen van *St. Euſtatius*, dat ruim een etmaal voor hunne aankomst, de *Hollandſche* Schout by nagt CRUL op het Oorlogſchip *Mars* van zestig Stukken, met drie en twintig ryk gelaadene Koopvaarders van daar na *Europa* vertrokken was. RODNEY vaardigde terſtond twee Linieſchepen en een Fregat af, om dit Convoy tot op de hoogte van

VI. BOEK. 1781.

de *Bermudes* Eilanden te vervolgen, indien hy 't zelve niet eerder aantrof. 's Anderen daags haalden deeze het Convoy in, op de hoogte van *Antigua*. De Vlaggen werden van wederzyde opgeheesſen; de *Engelſchen* naderden en omringden den Schout by Nagt, en riepen hem toe *ſtrykje Vlag! en draay by!* Hy antwoordde „ zulks niet te kunnen „ doen; en de reden daar toe niet te „ weeten": waar op het grootſte Oorlogſchip onmiddelyk de laag gaf, 't geen terſtond beantwoord en van een gevegt gevolgd werd, waar in de wakkere Schout by Nagt, by den aanvang doodlyk gewond, de eerſte was, die in deezen Oorlog zyn bloed voor 't Vaderland ſtortte. Hy hadt, zo men wil, het Vaderland verlaatende deezen Tocht, hoe onverſchrokken anders, niet zonder ſchroom aangevangen, en by het afſcheid van zyn Gezin, een kommerlyk voorgevoel betuigd. De Luitenant VAN HALM wilde den ongelyken ſtryd, waar in hy de onderſte Battery, dewyl de ſtukken met de trompen in 't water haalden, niet kon gebruiken, voortzetten; doch vondt het ondoenlyk, en zich in de noodzaaklykheid om, naa een gevegt van omtrent een half uur, te ſtryken. De Hooge Zeekrygsraad over hem gehouden, ſprak hem volkomen vry, (*) vier Dooden en drie en twintig Ge-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1783. bl. 1945.

Gekwetsten hadt hy bekomen, waar van 'er nog vier overleden; de *Engelſchen* hadden drie gewonden. Het Oorlogſchip *Mars* was zo redloos in mast en wand, dat een *Engelsch* Oorlogſchip 't zelve op 't ſleeptouw nam, en met twee en twintig Koopvaarders na *St. Euſtatius* voerde; één derzelven was het met de *Engelſchen* daar op ontſnapt; doch werd, agter *Engeland* omzeilende, genomen, en in *Ierland* opgebragt. Het verzoek des Luitenants VAN HALM, om aan Boord van zyn geweezen Schip te mogen blyven, zo lang het Lyk van den geſneuvelden Schout by Nagt 'er op was, vondt ingang, ook werd het Lyk diens waardigen Mans, op *St. Euſtatius*, met alle Krygseeretekenen ter aarde beſteld, en hier te Lande zyne Gedagtenis met eene Gedenkpenning verëerd. —— Het Volk van de *Nederlandſche* Schepen te *St. Euſtatius* gevonden, als ook de Manſchap van de genomene Schepen onder geleide van den Schout by Nagt CRUL, werd met de Schippers en Stuurlieden na *Antigua* gebragt, en aldaar in de gevangens gezet, alles was hun, behalven de noodzaaklykſte kleeding, ontnomen. — Ten tyde der bemagtiging van *St. Euſtatius* vielen nog drie groote *Amſterdamſche* Schepen, met Krygs- en Scheepsbehoeften gelaaden, tot overmaat van prooy, en een Convoy van *Guadaloupe* voor *St. Euſtatius*, in dezelfde roofzugtige klauwen; deeze Krygs- en Scheepsbehoeften deedt RODNEY

VI. BOEK. 1781.

VI. BOEK.

1781.

Engelſche Koopvaardyſchepen aldaar gevonden, en met de Goederen genomen.

terſtond na *Antigua* brengen ten dienſte van 's Konings Vloot. (*)

De ingekomene tydingen, wegens deeze verraſſende verovering, van *St. Euſtatius*, met het geen 'er onmiddelyk op volgde, waar tegen men geene tydige voorzorgen gebruikt hadt, baarden eene groote verſlaagenheid onder onze Landsgenooten in 't algemeen; doch trof de Kooplieden en Zeehandelaaren op de *West-Indiën* in 't byzonder, wegens de onnoemelyke ſchade, welke zy uit alles mogten opmaaken, dat het onvermydelyk gevolg daar van zou weezen, elk rechtſchaape *Nederlander* zwol van ſpyt. — In *Engeland* ontving men dit berigt met blydſchap en werd, over deeze Verraſſing van een verdeedigloos Eiland, als wegens eene roemryke Overwinning, het geſchut van den *Tour* gelost, en op verſcheide plaatzen in *Londen* geïllumineerd. In de eerſte vervoering van vreugde dagt men alleen den *Hollanderen*, *Franſchen* en *Americaanen*, groot nadeel toegebragt te hebben, de Berigtbrieven des *Engelſchen* Admiraals en Generaals hielden ook niets anders in, men verzweeg, hoe de *Engelſche* Admiraal HOOD, by het inneemen van dat Eiland, het Volk van twaalf groote vermiſte *Engelſche* Koopvaardyſchepen, die men hem

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 790. 792. 796. 1080. 1228. *Univ. Magaz.* Vol. LXVIII. p. 139. 140.

hem berigt hadt, dat na de plaats hunner beſtemminge gezeild waren, bezig vondt met de Laadingen van Kleederen, Oorlogsbehoeften en andere Noodwendigheden aan de *Agendariſen* der *Americaanen* af te leveren; welke Schepen hy met de Laadingen in beſlag nam, en het Volk tot 's Konings dienſt preste. (*)

De Kooplieden te *Londen* op de *West-Indien* handelende, beſlooten, op het krygen van de kundſchap, dat, by de Veroveringe van *St. Euſtatius*, de byzondere Eigendom, zo wel roerende als onroerende, door de Bevelhebbers van 's Konings Land en Zeemagt, in bezit genomen was, byeen te komen, om des te raadpleegen en te bezien of men met den byzonderen Eigendom niet zou handelen, gelyk de Koning van *Frankryk*, daaromtrent op *Grenada* gedaan hadt, van oordeel zynde, dat het in beſlag neemen der Goederen van byzondere Perſoonen in Landen of Eilanden, geduurende den Oorlog genomen, tegen het gebruik van beſchaafde Volken ſtreedt. Deeze Kooplieden, ten beſtemden tyde vergaderd om over een verzoek aan 's Konings Staatdienaaren te beraadſlaagen, ten einde eene verandering te bewerken in eene handelwyze, hun zo ſchroomlyke onrust baarende, ſtelden het op; doch op hun ſchriftlyk Verzoek, dat de Goederen van byzondere Perſoonen, op

De Kooplieden in *Londen* beklaagen zich over het neemen hunner Goederen op *St. Euſtatius*.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 791.

VI. BOEK. 1781.

op de Eilanden *St. Euſtatius* en *St. Martin*, den Eigenaaren niet mogten ontnomen worden, kreegen zy van Lord GERMAIN ten antwoord. „ Dat zyne Majeſteit aan de Veroveraaren hadt gelieven over te laaten zyne Regten op de „ genomene Goederen en Koopmanſchappen in de gemelde Eilanden; maar dat „ de Bewoonders aldaar verzekerd zouden worden in het bezit van hunne „ Plantadien, Slaaven, Huizen, en huishoudelyke zaaken." Weinig of geen voldoenings ſchonk dit antwoord; dewyl de Plantadien en vaste Bezittingen van het klein en rotsagtig *St. Euſtatius* niet noemenswaardig waren, in vergelyking van de Koopmanſchappen, die den rykdom van 't zelve uitmaakten, en zo heilig behoorden geagt te worden als alle andere Eigendommen. — Zy vervoegden zich, met een breed uitgewerkt Verzoekſchrift, deeze zaak uit verſcheide oogpunten beſchouwende, en voor de vryheid des Koophandels pleitende, by den Koning. „ Zy begreepen niet," luidt onder andere hunne taal, „ dat deeze weerlooze „ Eilanden, door de Wapenen zyner „ Majeſteit verrast en in 't bezit genomen waren uit een ſchandelyke Roofzugt; maar alleen uit groote Staatkundige oogmerken in het voeren van den „ tegenwoordigen Oorlog tegen de verbondene Vyanden van *Groot-Brittanje*, „ door hun, in 't vervolg, de voordeelen „ van deeze Markten te ontneemen. Zy

„ had-

„ hadden zich altyd *Groot-Brittanje* ver-
„ beeld als haar roem ſtellende in daaden
„ van Edelmoedigheid en Menschlieven-
„ heid, niet minder dan in luisterryke
„ Krygsbedryven, en zy vertrouwden
„ dat zyne Majeſteit, den *Britſchen* Naam
„ niet zou laaten brandmerken, door het
„ afgaan van eene handelwyze, welke
„ tot nog toe dit Volk hadt onderſchei-
„ den, door zyne geheiligde agting voor
„ de Regten van het Menschdom."

Sterke Taal eenige Staatsleden in *Engeland*, omtrent dit ſtuk.

CHARLES BUNBURY, Lid van het *Engelſche Parlement*, verklaarde zich, in 't Huis der Gemeente, op dit ſtuk, in deeze ſterke bewoordingen. „ Dat het
„ overgaan van *St. Euſtatius* waarlyk nut-
„ tig kon zyn, als men 'er een goed ge-
„ bruik van maakte; doch dat het ver-
„ drietig viel 'er te moeten byvoegen,
„ dat de roem daar van bezoedeld was,
„ door het aantasten der byzondere Ei-
„ gendommen: een ſtelzel zo nieuw als
„ ſchandelyk en onbekend by beſchaafde
„ Volken; ondertuſſchen twyfel ik niet,
„ of de Souverain van *Groot-Brittanje*
„ zal terſtond de aangetaste Koopman-
„ ſchappen, aan hunne Eigenaars doen te
„ rug geeven: want ik zou het denk-
„ beeld niet kunnen verdraagen, dat een
„ *Engelsch* Vorst in Edelmoedigheid
„ overtroffen wierd, door een *Franſchen*
„ Koning, die onlangs, op de milddaadig-
„ ſte en edelmoedigſte wyze, bevolen
„ heeft, dat men, aan de Inwoonderen
„ van *Grenada*, alle de Goederen, hun toe-

VI. BOEK. 1781.

„ behoorende, zou wedergeeven." — Durfde deeze braave en weldenkende Man dus ſpreeken, en door het regtvaardig voorbeeld van LODEWYK den XVI aantoonen wat Regtvaardigheid en Pligt van GEORGE den III vorderde, Mr. BURKE deedt, in dat zelfde Huis, eene Redenvoering van twee en een half uur betreklyk tot het rooven van de Goederen der Inwoonderen van *St. Euſtatius*, waar in hy den Staat der *West-Indieſche* Eilanden in deezen Oorlog, en bepaald van *St. Euſtatius*, afmaalde, en met de leevendigſte kleuren ſchilderde het onmenschlyk gedrag der Opperbevelhebberen omtrent de Inwoonders in 't algemeen, de *Jooden* en *Americaanen* in 't byzonder, en ook van de *Britſche* Onderdaanen; de vrugtloosheid der by de Overwinnaaren gedaane verzoeken, om ontheeven te worden van eene Verbeurtverklaaring, ſtrydig met de Wetten der Volken, en van zulk een aart als by menſchen geheugen, of ten minſten zedert vyftig Jaaren, by eene onvoorwaardelyke Overgaave geen plaats vondt, en dermaate afſtak by het gedrag der *Franſchen* op *Grenada* gehouden. „ Het was niet vreemd dat een Man in „ zyn Kajuit op een ſtuk Geſchut zitten„ de zulk eene taal ſprak als de Admiraal „ RODNEY gevoerd hadt; doch hoe veel „ agtings hy hem ook toedroeg als *Zee„ Officier*, kon hy, egter, niet naalaaten „ te hoopen, dat zyne uitſpraak als *Wet„ geever* gedaan, geene gevolgen zou heb-

„ ben,

„ ben, en het was ongehoord, dat de „ Staatsdienaars in dit Land zulk eene „ handelwyze toejuichten, en goedkeur- „ den."

Zyn Vertoog, vol onaangenaame waarheden, bleef niet onbeantwoord. Lord GERMAINE, 's Konings Staatsſecretaris, ſtelde de *Engelſchen* zo goed hy kon gerust, met te verklaaren, dat aan de Bevelhebberen in de *West-Indien* bevelen waren afgevaardigd, om de Goederen der *Britſche* Onderdaanen te myden, en zelfs, zo veel mogelyk, te beſchermen. Wat de *Hollandſche* Eigendommen op *St. Euſtatius* betrof derzelver Verbeurtverklaaring voor de Kroon, of voor de Veroveraaren, was geſchied volgens het Regt des Oorlogs in overwonnen Landen, 't geen toeſtondt, dat men vyandlyke Magazynen mogt veroveren en vernielen, *St. Euſtatius* viel onder die bepaaling; zynde de Stapelplaats of het Magazyn voor *Frankryk* en *America*; men behoefde den Inwoonderen hun vaste Goederen alleen te laaten. Voorts zogt hy het gehoudene gedrag van RODNEY, door BURKE zo ſterk gegispt, op de best mogelyke wyze, te vergoelyken, en de onvoegelykheid der vergelyking toonen, tuſſchen der *Engelſchen* gedrag op *St. Euſtatius* en dat der *Franſchen* te *Grenada*, door aan te merken het wyd verſchil tuſſchen de overgaaf van een vreedzaam Eiland, welks welvaard alleen beſtondt in den Landbouw,

Verdeediging van 't gehoudene gedrag der *Engelſchen*.

VI. BOEK. 1781.

bouw, en dat van een barren grond, op welken een gemengde hoop van Vyanden derzelver Magazynen, tot der *Engelſchen* vernieling, hadden aangelegd. (*)

De *Franſche* dreigen op *Grenada* ſchaverhaaling aan de *Engelſche* te zullen zoeken.

De *Franſche* Bevelhebber van *Grenada*, door de ongehoorde handelwyze der *Engelſchen* op *St. Euſtatius* getroffen, begreep het anders dan Lord GERMAINE, en liet den Admiraal RODNEY, weeten, dat, indien hy voortging met de Ingezetenen en Kooplieden van dat Eiland, op eene zo ſchreeuwend onregtvaardige wyze, te behandelen, hy, by wege van wedervergelding, de *Engelſche* Kooplieden op den zelfden voet behandelen zou. Schoon RODNEY tartende gezegd hadt, dat de *Franſchen* geen wraak van zyne handelwyze zouden durven neemen, hadt het Hof van *Verſailles* een Arrest van den Staatsraad uitgeeven, by 't welk bevolen werd Repreſailles te gebruiken op het Eiland *Grenada*, en op de andere veroverde Eilanden, om de Kooplieden, op *St. Euſtatius* beroofd, ſchadeloos te ſtellen. Een *Britſche* Commisſaris werd na *Parys* gezonden, met last om de uitvoering van dat Arrest te beletten, door te belooven alles te rug te zullen geeven wat onregtvaardig genо-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 796. 1063. *Univ. Magaz.* Vol. LXVIII, p. 362. *New Annual Register* 1781. p. 37.

nomen, geroofd, geplunderd, of verkogt was. (*)

1781. De verkoop der geroofde Goederen.

RODNEY, die de klagten der de *Engelſche* Kooplieden op 't Eiland *St. Chriſtophel*, veel belangs hebbende by de aangeſlaagene Koopwaaren op *St. Euſtatius*, van de hand geweezen hadt, met te zeggen „ *St. Euſtatius* is *Hollandsch*, alles „ wat 'er op gevonden word is *Hollandsch*, „ en alles was onder de *Hollandſche* Vlag, „ en moet als *Hollandsch* zo behandeld „ worden," (†) maakte grooten ſpoed om de geroofde Goederen aan den man te helpen. De *Deenſche* Kooplieden van de *West-Indiſche* Eilanden dier Kroone, en byzonder van *St. Thomas*, verſchcenen by die opveiling als de eenige onzydige Eilanders, in de hoedanigheid van Koopers, en wonnen 'er ſchatten by. Geheele Pakhuizen met kostbaare Goederen opgevuld, en rykgelaade Scheepen werden in één koop geveild, wie een vierde van de waarde boodt, hadt ze, en voor hoe klein een prys ook, oordeelde men, dat hy ze duur betaalde. Ondanks dit alles ging de ſom van het hier te koop aangebodene, den Geldvoorraad der Inkooperen verre te boven, en zou het onmogelyk geweest hebben de menigte van Goederen aan den man te brengen, byaldien de *Noord-Ameri-*

caa-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 820. 1074. *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 327.

(†) *New Annual Register* 1781. p. 39.

VI. BOEK. 1781.

caanen en de *Franſchen*, in weerwil van 't gedaane Verbod, geen middel gevonden hadden om, door een derde of vierde hand, daar in deel te krygen. De *Engelſchen* zagen, om meerder gelds te maaken, veel door de vingeren. De *Deenſche* Eilanden geraakten hier door in grooten bloey, en de voornaamſte Kooplieden van *St. Euſtatius* zich op *St. Thomas* nedergezet hebbende, werd, dit Eiland de Stapelplaats voor de *West-Indien*, en de Koopdrukte woelde 'er zo ſterk als op *St. Euſtatius* eer de *Engelſchen* 't zelve veroverden.

LA MOTHE PIQUET herovert een gedeelte der geroofde Goederen, na *Engeland* geſcheept.

Zo ras de Admiraal RODNEY en de Generaal VAUGHAN, den buit op *St. Euſtatius* dus deels ten gelde gemaakt hadden, zonden zy, den negentienden van Lentemaand eene Vloot, ryk gelaaden met Zuiker, Koffy, Indigo, Tabak en Ryst na *Engeland*, begeleid door twee Oorlogſchepen en twee Fregatten, aan 't boord van welker eene een gedeelte der Geldſchat geborgen was. De *Franſche* Admiraal DE LA MOTHE PIQUET, zo men wil door een Kotter met het *Engelſche* Convoy gelyktydig van *Martinique* gezeild, en te *Brest* binnen geloopen, van de aannadering verwittigd, ontmoette deeze Vloot met zeven Oorlogſchepen onder zyn bevel, en kreeg den tweeden en derden van Bloeimaand drie en twintig der Koopvaarderen in handen: eenige waren het ontkomen; doch zouden misſchien met de Oorlogſchepen en Fregatten het

het zelfde lot hebben moeten ondergaan, indien het Admiraalſchip de *Invincible*, van honderd en tien ſtukken Kanon, zo log en zwaar niet geweest ware. Hy bragt dit gedeelte dier onregtvaardig verkreegene Goederen behouden in de Haven van *Brest*. Verſcheide *Hollanders*, op deeze Schepen als Krygsgevangenen, bekwamen hunne Vryheid. Zo veel leeds deeze gebeurtenis den *Engelſchen* baarde, zo veel verkwikkings gaf dezelve aan onze Landzaaten, te midden van de onaangenaame tydingen, die, zints den aanvang deezes Oorlogs, elkander onafgebrooken volgden. Veele Kooplieden vleiden zich met het denkbeeld, dat die Schepen en Goederen aan hun zouden te rug gegeeven worden; doch zonder grond: dewyl ze reeds, door 't Regt des Oorlogs, *Engelſche* Eigendommen waren geworden, en het herneemen geſchiedde voor het aangaan van het Verdrag tusſchen de *Franſche* Kroon en onzen Staat hier boven vermeld (*). Naderhand ging de ſpraak, dat *Frankryk* negentiende gedeeltens van de hernomene Schepen, aan onze Ingezetenen toebehoorende, zou te rug geeven; doch hier kwam geen gevolg van. Deeze daad van Edelmoedigheid zou van verſcheide zwaarigheden, zelfs ten onzen op-

VI. BOEK. 1781.

(*) Zie hier boven bl. 219.

VI. BOEK. 1781.

opzigte, vergezeld gegaan hebben. (*) De Landzaat moest zich enkel troosten, met het denkbeeld, dat die Goederen 's Vyands klauw ontrukt en in handen van Vrienden gevallen waren.

RODNEY's wederkomst en onthaal in *Engeland*.

RODNEY zelve kwam in Herfstmaand te *Londen*, en ſtondt welhaast van zynen Tocht- en Buitgenoot VAUGHAN gevolgd te worden; in een Gouden Doos werd hem, eenigen tyd daar naa, de Vryheid van *Londens* Burger aangeboden (†). Hoe zeer, derhalven, eenigen in *Engeland* zyn gedrag laakten en hem, gelyk wy gezien hebben, met eene zwarte koole tekenden, wees dit Eerbetoon, als mede de goedkeuring en Loffpraak des *Engelſchen* Hofs over zyn gehouden gedrag, genoegzaam uit, dat hy de geheime Orders der Staatsdienaaren, met overtreeding der Oorlogswetten, naar volkomen genoegen, volvoerd hadt; hoe veel baats de *Engelſche* belanghebbenden van hunne Regtsvorderingen tegen dien Veroveraar, tot wederbekoming hunner Goederen, mogten wagten, naa hun vrugtlooze vervoeging by den Koning, valt hier uit ligt op te maaken; waar 't Geweld ſpreekt moet het Regt zwygen.

Eer

(*) *N Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1081. *Univ. Magaz.* Vol. LXVIII. p 274. *London Magaz.* 1781. bl. 244. *Post van den Neder Rhyn* I. D. bl. 153 en 245.

(†) *Univerz. Magaz.* Vol. LXIX. p. 163. 277.

Eer dit Jaar zynen kring beſloot, onderging het Eiland *St. Euſtatius*, welks Overmeestering wy dus verre, met de daar toe behoorende gevallen, beſchreeven, eene lotwisſel, die wy, de tydorde vooruitloopende, hier moeten boeken, en, zo om de vreemdheid van de gebeurtenis, als om de betrekking tot ons Vaderland, omſtandig vermelden. —— De Markgraaf DE BOUILLÉ, Bevelhebber van *Martinique*, kundſchap gekreegen hebbende, dat de Bezetting op het Eiland *St. Euſtatius* vry ſlegte wagt hieldt, en de Bevelhebber COCKBURN, in de grootſte gerustheid leefde; dewyl 'er, ter plaatze waar men eenige landing verwagtte, ſchoone Batteryen opgerigt waren, en het Eiland elders voor Vaartuigen ongenaakbaar geoordeeld werd en de rotzen onbeklimbaar voor de Soldaaten, ſteevende den vyftienden van Slachtmaand, met drie Fregatten en vier gewapende Vaartuigen, twaalf honderd man aan boord hebbende, derwaards. —— Om zynen toeleg voor de nabuurige vyandlyke Eilanden te dekken, nam hy eenen grooten omweg, en kwam niet voor den vyf en twintigſten by *St. Euſtatius*; doch hieldt zich buiten 't gezigt om het in den nagt van agteren te overrompelen. De landing geſchiedde op eene plaats waar de *Engelſchen* dagten dat niemand aan wal kon komen, en in de daad, de *Franſchen* vonden het bezwaarlyk genoeg. 's Nagts ankerden de ligte Vaartuigen, de Fregatten

1781. BOUILLÉ herneemt *St. Euſtatius*.

VI. BOEK. 1781.

bleeven onder zeil dryven, gereed om mede te ankeren en de Manſchap aan Land te zetten; de Lootzen hadden een misſlag, de Boot, waar in zich de Graaf DE DILLON bevondt, kon alleen aan Land komen, gelyk hy deedt met veertig Jaagers van zyn Regiment; met behulp van touwen en ladders kroopen zy de rotzen op. Eene onverwagtte Ebbe veroorzaakte het verlies der Sloepen, die tegen de rotzen aan ſtukken ſtieten, eenige Soldaaten verdronken. BOUILLÉ kwam met de tweede Boot, landde, maar zyn Boot verging mede, doch zonder verlies van manſchap. In 't einde ontdekten zy eene veiliger landingplaats, waar het Volk voorts aan wal ſtapte. Omtrent één uur vóór het aanbreeken van den dag waren de Fregatten van 't ſtrand verwyderd, en alleen vier honderd Soldaaten aan Land, geen hoop was 'er, dat het overige Krygsvolk zou landen: dewyl de meeste Booten en Sloepen vergaan waren. Van allen middel tot te rugtrekken verſtooken, was 'er geen ander tot behoudenis over dan een Vyand te overwinnen, die bykans het dubbeld van 't getal der gelanden haalde. Deezen betoonden zich vol moeds, BOUILLÉ beſloot tusſchen vier en vyf uuren in den morgenſtond tot den aanval van het Kasteel, en deedt zyn volk met verhaasten marsch en verdekt geweer, aanrukken. De roode rokken der *Ieren* misleidde verſcheide Inwoonders, die hun tegen kwamen, en uit hoofde van de gelyk-

lykheid des Uniforms hun voor Soldaaten van de Bezetting aanzagen. Zonder ontdekt te worden kwamen zy op de gewoone plaats der Wapenoefening, met welke een klein gedeelte der Bezettinge juist bezig was. Op het eigen oogenblik dat zy rechtsom keerden, werden zy door een Salvo uit het geweer der *Franſchen* begroet; ſchrik deedt veelen het geweer uit de handen vallen, zy geraakten geheel in wanorde, en waren te zeer verbaasd om eenigen wederſtand te bieden toen men met gevelde Bajonetten op hun inviel. Eene andere verdeeling, tot vermeestering van het Fort beſtemd, kwam voor de ophaalbrug: eenige poogden dezelve op te trekken; doch zy werden hier in belet, zy trokken het Kasteel in, de Kaſernen werden ten zelfden tyde vermeesterd, de helft der Bezetting ſliep nog: de Officiers en Soldaaten lagen hunne wapenen neder, en gaven zich over. —— Een Party, die last hadt zich van den *Engelſchen* Bevelhebber te verzekeren, kwam een Officier op een goed paard een morgen toertje rydende tegen. Capitein OCONNOR vatte het Paard by den toom, en zeide den Officier dat hy zyn gevangen was: deeze hieldt het voor boerterey; doch, OCONNOR hem op nieuw verzekerd hebbende, dat de *Franſchen* meester van het Eiland waren, gaf hy zyn Paard de ſpooren, en rukte zich los; wanneer de Capitein beval te ſchieten, op dit ſchieten hieldt hy ſtil, en gaf zich

VI. BOEK. 1781.

VI. BOEK. 1781.

gevangen. OCONNOR verzogt deezen Officier, dat hy hem by den Bevelhebber zou brengen; en kreeg het onverwagtte antwoord, „ dat hy na dee„ zen niet verre behoefde te zoeken, „ dat hy zelve COCKBURN was!" Zag DE GRAAF vreemd op toen COCKBURN het Eiland van hem opeischte; de verbaasdheid van COCKBURN zal thans nog veel grooter geweest hebben. Dus was de Bevelhebber gevangen, en het Eiland veroverd. Een *Franschman* die op *St. Euſtatius* gewoond hadt, en, nevens veele anderen, door de *Engelſchen* geplunderd was, geleidde, by de Landing en Optocht, het Krygsvolk.

Als mede *Saba.*

De Burggraaf DE DAMAS, door BOUILLÉ met honderd man gezonden om het kleine Eiland *Saba* te vermeesteren, genoot den zelfden dienst van een Inwoonder diens Eilands: hy moest een nauwen weg door, waar zestig *Engelſchen* zich in een hinderlage bevonden, die hem ligt overmogt zouden hebben; doch deeze Man geleidde hun langs een ander pad; zo dat zy den Vyand van agteren opkwamen, die zich zonder eenige tegenweer overgaf.

En *St. Martin.*

Het Eiland *St. Martin*, waar eene zwakke Bezetting lag, viel ook terſtond in de handen der *Franſchen.* De Markgraaf BOUILLÉ gaf last het Fort te vernielen, het Geſchut in Zee te werpen, en de Bezetting mede te voeren.

De

De *Engelſche* Bezetting op St. *Euſtatius* beſtondt uit zes honderd zeven en zeventig Man. De Officiers liet BOUILLÉ, op hun woord van eer, gaan na welk een Eiland, *Groot-Brittanje* toebehoorende, zy verkoozen; de Soldaaten werden ingeſcheept en na *Martinique* gevoerd.

BOUILLES Edelmoedig gedrag aldaar.

Ten Huize van den geweezenen Bevelhebber COCKBURN werden met de naamen der Inwooneren gemerkte Geldzakken gevonden, daar in bewaaring geſteld tot het Hof van *Londen*, 'er over gevonnisd zou hebben. Dit geld, den *Hollanderen* toebehoorende, liet hy, naa ontvangene egte bewyzen van elks eigendom, hun ter hand ſtellen; 't geen by de uitgeplunderden groote blydſchap verwekte. —— Andere Zakken gelds behoorden, volgens 't opſchrift, aan den Admiraal RODNEY, den Generaal VAUGHAN, en andere *Engelſche* Officieren, deeze eigende BOUILLÉ zich toe, en deelde ze onder de zynen uit. COCKBURN wees nog eene andere aanzienlyke Geldſomme aan, die hy zyn eigen noemde, en verzogt te mogen houden. BOUILLÉ ſtelde dit verzoek aan zyne eerſte Officieren voor, die allen oordeelden, dat het hem moest worden toegeſtaan.

Nog grooter vertoonde zich deeze Herwinnaar, toen hy de oude *Hollandſche* Inwoonders, en geweeze Burgers van dit Eiland, zamen riep, en in zyne voor hun zo hartroerende aanſpraak verklaarde, dat hy het Eiland, op bevel van den Koning,

VI. BOEK. 1781.

zyn Meester hernomen hadt, geenzins met oogmerk om de Heerſchappy van zyne Majeſteit in de *West-Indiſche* Zeeën uit te breiden; maar alleen om hun uit verlegenheid en druk te verlosſen, by hunne voorige Regeeringsvorm, onder de Heerſchappy der *Algemeene Staaten*, te herſtellen, voor welken hy op het Eiland Bezetting houden en 't zelve verdeedigen wilde, tot dat 's Konings Troepen, door die van hunne Hoog Mogenden, zouden zyn afgelost; dat hy overzulks, voor tegenwoordig, in het Burgerlyk beſtuur Officieren zou aanſtellen, uit hunne oude Medeburgers verkoozen, om, in alle opzigten, volgens hunne eigene Wetten, beſtuurd te worden. De vastſtelling der *Hollandſche* Regeering, werd, ingevolge hier van, aangekundigd door het opheisſen en begroeten van de *Hollandſche* Vlag op het Fort; 't geen de *Franſche* Fregatten op de Reede beantwoordden; gelyk ook de *Franſche* Vlag diezelfde eere ontving. Men wil dat zy, de Krygslist der *Engelſchen* volgende, toen in ſtilte de *Engelſche* Vlag, eenigen tyd, van 't Fort lieten waaijen, om de *Engelſche* Schepen te misleiden. (*)

De

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 54-117. *Univerz. Magaz.* Vol. LXX. p. 51. *London Magaz.* 1782. bl. 45.

1781.

Overgave van *Demerary* en *Esſequebo* aan de *Engelſchen*. Door de *Franſchen* hernomen.

De *Engelſchen* hadden, middelerwyl, hunne vermeesteringen in de *West-Indiën* voortgezet, en, kort naa het bemagtigen van *St. Euſtatius*, ook de Volkplantingen van deezen Staat *Demerary* en *Esſequebo*, aan de vaste Kust, in handen gekreegen, op eene wyze die vry meer opſpraaks baarde, dan de by verrasſing denzelven ontvreemde Eilanden. Immers werden deeze den Vyand als aangeboden en overgegeeven, 't zy uit vrees voor eene barbaarſche behandeling, 't zy uit enkele bloohartigheid, 't zy uit kwaade trouw, 't zy, zo eenigen vermoedden, dat veele Planters, onder den last van de in *Holland* opgenomene Gelden zugtende, die verwisſeling van Regeering, als een wonder wel te ſtaade komend middel aanzagen om van hunne onbetaalbaare ſchulden ontheeven te worden. —— Het geval ſchynt zich in deezer voege toegedraagen te hebben. Zekere JAMES CLARKE, gereed om, in 't begin van Sprokkelmaand, van *Demerary* te vertrekken, toen 'er een gerugt aan de Rivier liep, van eene Vredebreuk tusſchen *Engeland* en *Holland*, ſprak met den Bevelhebber P. VAN SCHUYLENBURG, over de verdeedigloozen ſtaat zyner Volkplantingen, en den last, welke deeze als dan ſtonden te lyden van *Engelſche* Kaapers: waar op de Bevelhebber verklaarde, „ Liever de Vlag te zul„ len ſtryken voor een *Konings Schip*, „ en een *Konings Officier* liever de hand te

VI. BOEK. 1781.

„ willen geeven, dan de Inwoonders, „ of zich zelven bloot geſteld te zien „ aan de mishandelingen van Kaapers." Deeze CLARKE als Bevragter medevaarende met een *Hollandſche* Sloep werd genomen en te *Barbados* opgebragt. Hier zag hy, volgens zyn berigt, eene menigte Kaperſchepen gereed om na *Demerary* te zeilen, en daar eene plundering aan te rigten. Des gehouden geſpreks met VAN SCHUYLENBURG gedagtig, vervoegde hy zich by den *Engelſchen* Bevelhebber van *Barbados* CUNNINGHAM, dien verſlag geevende van het Voorſtel door den *Hollandſchen* Bevelhebber dier Volkplantingen hem gedaan, die daar op terſtond het uitzeilen der Kaapers belette, en een Brief overeenkomſtig met dit berigt ſchreef, waar in hy verklaarde; " Om aan uwe begeer- „ te voldoen, zend ik den Luitenant „ FORREST, met een Vredevlag, welke „ Vlag de Bevelhebber van 's Konings „ Schip, u zal brengen, en gelegenheid „ verſchaffen, om de Volkplanting onder „ uw bewind, aan den Koning van „ *Groot-Brittanje* over te geeven, op „ dezelfde voorwaarden als RODNEY en „ VAUGHAN aan *St. Euſtatius*, *St. Mar-* „ *tin* en *Saba* hebben toegeſtaan." Het antwoord door VAN SCHUYLENBURG hier op geſchreeven, behelsde de bereidvaardigſte overgave, met een verzoek om, daar de *Engelſchen*, van *Barbados* gekomen, de gemelde voorwaarden niet konden toonen, aan twee Heeren, daar toe

na

na den Admiraal RODNEY afgevaardigd, des nader verſlag te geeven.

Deeze, nevens den Generaal VAUGHAN, bekoord door zulk eene gereedheid om voor *Engeland* gewillig te bukken, ſtondt den Ingezetenen dier Volkplantingen, van welker ryke voortbrengzelen hy een uitlokkend verſlag gekreegen hadt, en ook by de melding der overgaave mededeelde, veel gunſtiger voorwaarden toe dan zy vermeend hadden aan *St. Euſtatius* te moeten verleenen. „ Zy mogten, naamlyk, by het vol bezit van hunne goederen blyven, en zouden, voor eerst, „ volgens hunne tegenwoordige Wetten, „ geregeerd worden: alleen hadden zy „ den Eed van getrouwheid aan zyne „ *Groot-Brittanniſche* Majeſteit af te leggen. Dan alle de Goederen en Krygsbehoeften aan de *West-Indiſche Compagnie* behoorende, moesten aan de Officieren van zyne *Groot-Brittanniſche* Majeſteit worden overgeleverd. De „ Bevelhebber, de andere Officieren, en „ het Krygsvolk hadden vryheid, met „ een Kartelſchip na *Holland* te gaan, en „ alle hunne Goederen, hoe genaamd, „ mede te neemen." —— De *Nederlandſche* Koopvaardy Schepen daar bemagtigd door de *Engelſche* Kaapers, wees RODNEY der *Engelſche Admiraliteit* toe: dewyl de Kaapers geene Commisſie hadden van dezelve te neemen. —— Staaten van *Zeeland*, over deeze gebeurtenis hoogst misnoegd, gelastten hunne Afge-

1781.

VI. BOEK. 1781.

vaardigden by de Algemeene Staaten om den Bevelhebber en Raaden van *Demerary* wanneer zy in 't Vaderland kwamen, rekenſchap van hun bedryf te doen geeven, op dat zy, aan pligtverzuim ſchuldig bevonden, naar verdienſten, mogten geſtraft worden. (*) —— Niet lang bleeven deeze Volkplantingen in de handen der *Engelſchen*: de Heer KERSAINT, met eenige *Franſche* Schepen, daar opgedaagd, hernam ze zonder ſlag of ſtoot, in 't begin des Jaars MDCCLXXXII. (†)

Rio de Berbice genomen door de *Engelſchen*, en door de *Franſchen* heroverd.

Rio de Berbice werd aangevallen door twee *Engelſche* Kaapers, met Landtroepen bemand, die de Plantadie van den wederſtand biedenden J. H. VAN KINSBERGEN, voorheen Capitein in 's Lands dienst, die vrugtloos zyne poogingen ter verdeediging aanwendde, in brand ſtaaken en de daar liggende Schepen medenamen. Schoon men, blykens een by de Algemeene Staaten ingeleverd verſlag wegens deeze Volkplanting (§) ſcheen te veronderſtellen, dat dezelve, naa dien aanval, weder verlaaten en door de *Engelſchen* niet in bezit genomen was, bleek het tegendeel, daar in Lentemaand, Land-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1081. 1417. van 't Jaar 1782. bl. 1401 - 1403. *New Annual Regiſt.* 1781. p. 47. *London Magaz.* 1781. p. 199. *Pas van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 135 enz.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 424. 637.

(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1417. 1420. 1723. 2263.

Landvoogd en Raaden, lieten weeten, dat de Volkplanting aan de *Engelſchen* overgegeeven was onder anderen op voorwaarde, dat alle de Ingezetenen in 't gerust bezit hunner Goederen zouden blyven en dat aan niemand eenig leed hoegenaamd zou geſchieden, waarom alle Inwoonders, op 't Voorſtel van den *Engelſchen* Bevelhebber, ten ernſtigſte vermaand werden, hunne Huizen of Plantadien niet te verlaaten. Ook ſcheen hun lot zeer draaglyk te weezen. De voorwaarden der overgave waren dezelfde als die van *Demerary* en *Eſſequebo*. De Heroveraar van die laatstgemelde Bezittingen, maakte zich ook, by Verdrag, meester van deeze Volkplanting. (*)

Suriname in een behoorelyken ſtaat van tegenweer.

De vrees, dat alle onze Vastigheden en Volkplantingen in de *West-Indien*, by eene Vredebreuke met de *Engelſchen*, hun ten gereeden prooy zouden ſtrekken, ſcheen dus maar al te gegrond: men dugtte van de overige dezelfde bedroevende tydingen te zullen verneemen. Gelukkig kreeg men gunſtiger berigten van *Suriname*. Eenige *Engelſche* Kaapers hadden wel de ſtoutheid gehadt om de Rivier op te zeilen; doch de aldaar liggende Oorlogs Fregatten weezen ze af. Capitein A. DE ROOK was derwaards afgevaardigd om berigt van de Vredebreuk te geeven, en volvoerde,

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 71. 425. 639.

VI. BOEK. 1781.

de, met een oud ſlegt bezeild Fregat, deezen last voorſpoedig. By zyne terugkomst, den koers het Noorden om neemende, vermeesterde hy, op de hoogte van *Ierland*, een *Engelsch* Berkentynſchip met leevensmiddelen, voor de Bezetting van *Nieuw-York*, belaaden. Dit was het eerſte Schip van Oorlog, dat, naa de Oorlogsverklaaring, een Vyandlyk Schip binnen ſleepte, op den vyf en twintigſten van Zomermaand. (*) — Men bragt op *Suriname* alles in een behoorelyken ſtaat van tegenweer; de herſtelde vestingen waren wel voorzien, en, behalven met het gewoon Krygsvolk, met Negers bemand; negen gewapende Koopvaarders, met twee Oorlogs Fregatten, bewaakten de Rivier. Door deeze ſchikkingen genoot de Volkplanting rust, en vleidde zich dat de Vyand, wiens Kaapers ſteeds langs de Kust en aan den mond der Riviere kruisten, van de genomene voorzorge onderrigt, geen aanſlag zouden durven wagen. Om deeze te verwyderen, de Vaard te beveiligen, en de Gemeenſchap met de *Franſche* Volkplanting van *Cajenne* te behouden, hieldt een Fregat met twee gewapende Brigantynen Zee, op de hoogte van de Rivier *Marrewyne*. Men was bereid om de *Engelſchen* als zy een aanval durfden beſtaan, te ontvangen, en hieldt zich verzekerd, dat zy, met

(*) *Post van den Neder-Rhyn* XI. D. bl. 571. 574.

met geene buitengewoone overmagt komende, het vrugtloos zouden onderneemen (*)

1781

De Landsſchepen van Oorlog onder de Capiteins RIETVELD en CRAS uitgezeild op het tydſtip der Vredebreuke, en naa *St. Euſtatius* beſtemd, waren onder weg des tyding bekomende, na *Curacao* geſtevend en daar behouden geland (†). Zy vonden 'er nog twee Fregatten. Vroegtydig was dit Eiland van den keer, die 's Lands zaaken genomen hadden verwittigd, en werd op 't zelve de verrasſing van *St. Euſtatius* niet vernomen, of men leide beſlag op de Schepen, ſloot de Haven met een Keten, en ſchikte de Oorlogſchepen in diervoege, dat de Vyand geen kans, zonder groot gevaar, kon waagen. Alles was 'er in rep en roer en ſchikte zich ten manmoedigen tegenſtand, den ouden Bevelhebber voegde men een Luitenant Bevelhebber toe, rigtte eene Vrybende op, om de nu verbeterde, of op nieuw gemaakte Batteryen, te bezetten, en by eene Landing van den Vyand, het gering getal van Krygsvolk te onderſtutten. Deeze met de Burgers, vrye Mulatten en Negers, met zo veel Volks als van de Oorlogſchepen en Koopvaarders kon gemist worden,

Op *Curacao* maakt men alles ter verdeediging gereed

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1228. 1230. 2263. 't Jaar 1782. bl. 60.

(†) Zie hier boven bl. 25.

VI. BOEK. 1781.

den, maakten eene talryke bende uit; die zich dagelyks in den Wapenhandel oefende: ook werden alle Vaartuigen daar toe eenigzins geſchikt gewapend. Van dezelve, als ook van 's Lands Schepen maakte men gebruik, en deedt den *Engelſchen* afbreuk. Capitein JUSTUS BOOT vermeesterde één van de twee *Engelſche* Kaapers van zes en twintig ſtukken, die zich op de hoogte van *Curacao* vertoonden, zette 'er een *Hollandſche* Vlag en Manſchap op onder bevel van zyn' Luitenant A. H. DE ROCHEMONT, en zondt hem ten kruistocht rondſom het Eiland, waar men, in dien besten ſtaat van tegenweer, voor geen aanval der *Engelſchen* bedugt was, de gelegenheid van *Curacao* zelve maakte het bezwaarlyk genaakbaar. (*) Van de ſtrydbaare geſteltenis deezes Eilands onderrigt, kon het niet wel misſen, dat 'er gerugten liepen van daar volvoerde Krygsbedryven. Zeker ging het, dat de *Engelſchen* de Koopvaardyſchepen daar opgeſlooten hielden, en wel eens eenen aanſlag voor hadden; doch de tyding dat RODNEY met de daad dien zou ondernomen en te dier gelegenheid twee Schepen verlooren hebben, werd niet bevestigd. Ondertusſchen verheugde men zich over het moedbetoon deezer Eilande-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1229 2227. 't Jaar 1782. bl. 61. 425. *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 173.

deren, die anderen ten beſchaamenden voorbeelde dienden.

Zodanig was ook het gedrag van onzen Bevelhebber HEYKOOP te *Delmina*, op de Kust van *Afrika*, dien Capitein WELT, in 't laatst van Bloeimaand, met een *Engelsch* Fregat daar opgedaagd en met het Krygsvolk uit de *Engelſche* Vesting *Commany* onderſteund, twee dagen in de Vesting *Vredenburg* beſtreedt; doch, dapperen wederſtand ontmoetende, moest aftrekken. Terwyl de onzen uit wederwraak zich van de *Engelſche* Bezitting *Sacconde* meester maakten. (*) 1781. *Delmina* verdeedigd.

Veelen, die vóór de Vredebreuke met *Engeland*, om dezelve door nog meer toegeeflykheden te voorkomen, of hunne geneigdheid voor dat Ryk op de beste wyze te kleuren, met allen nadruk geſprooken hadden van het gevaar onzer Buitenlandſche Bezittingen in *Oost- en West-Indiën*, zagen misſchien met eenig genoegen de verliezen in 't *Westen* geleden, en verwagtten dezelve verdubbeld te vinden, door de langzaamer aankomende maaren uit het *Oosten*. Bekend toch was de zwakke ſtaat van Verdeediging aan de *Kaap de Goede Hoop*, en in de verder gelegene *Oost-Indiſche* Bezittingen. De begrooting van onze Land- en Zeemagt in die Gewesten door de *Engelſchen* was zodanig, en mogelyk te Zwakke ſtaat onzer Bezittingen in 't *Oosten*.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 740.

VI. BOEK. 1781.

te veel naar waarheid, dat zy de *Hollanders* aldaar zo goed als overwonnen rekenden (*). De ſchets door den Abt RAYNAL van de geſteltenis onzer Vastigheden en Krygsmagt op de Kusten van *Africa* en in *Aſia* was waarlyk ontzettend, en toonde hoe ligt het eene mededingende Mogenheid zou vallen den *Hollanderen* te ontzetten van de noodige rust en ververschplaats aan den uithoek van *Africa*, een Haven den *Engelſchen* op hunne Reizen na de *Oost-Indien* ontbreekende; en hoe ſlegt verſterkt de andere Vastigheden voor een Vyandlyken aanval bloot lagen. Deerlyk ook hadt het met beide geſchaapen geſtaan, buiten de hulpe van *Frankryk*.

Door *Frankryks* tusſchenkomst krygt men aan de *Kaap* vroegtyds kennis van de Vredebreuke.

Ten zelfde tyde dat het Hof van *Verſailles* tyding kreeg van de Oorlogsverklaaring der *Engelſchen* tegen dit Gemeenebest lag 'er, in eene der *Franſche* Havens, een Schip zeilreede om Bevelen na St. *Maurice* over te brengen. De Graaf DE VERGENNES hadt de oplettenheid en verpligtende heuschheid om onzen Afgezant LESTEVENON VAN BERKENROODE des niet alleen te verwittigen; maar ook deeze gelegenheid aan te bieden om den Bevelhebber aan de *Kaap de Goede Hoop* van deeze Vredebreuk te onderrigten, en dus voor te komen, dat zy met den ſlag, door den Vyand zelve, daar van, op

(*) *Poſt van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 4.

op de onaangenaamſte en ſchadelykſte wyze kundſchap kreegen. Hunne Hoog Mogenden, lieten den Koning van *Frankryk* deswegen hunnen dank betuigen. Het Schip bragt de ontrustende tyding aldaar reeds den negen en twintigſten van Lentemaand. (*)

De Heeren VAN DER PERRE en BOERS ſlaagden in hunne Bezending na het *Franſche* Hof (†) zeer gelukkig. De *Franſche* Scheepsbevelhebber DE SUFFREN, ſtevende met eene Vloot met twaalf honderd man Krygsvolk na de *Kaap de Goede Hoop*, om dien ſleutel der *Oost-Indiſche* Zeevaard te bewaaren, tegen den vyandlyken toeleg der *Engelſchen* om dezelve ons uit de hand te wringen. Zy hadden eene Vloot onder den Bevelhebber JOHNSTONE uitgezonden, om onze *Oost-Indiſche* Vaard, zo veel mogelyk, te benadeelen, en bovenal de *Kaap de Goede Hoop* aan te tasten.

DE SUFFREN ſtevent na de *Kaap* met Krygsvolk.

't Zal niet ongepast zyn, en ter bereiking van een der oogmerken der Geſchiedenisſe ſtrekken, hier plaats te geeven aan 't geen een *Engelsch* Heer, die op deezen Tocht, tegen de *Kaap* gemunt, JOHNSTONE vergezelde, van de aangelegenheid dier Vastigheid, en het oogmerk der *Engelſchen* in dezelve te overmannen, heeft opgeAangelegenheid van de *Kaap de Goede Hoop*.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 52. 374. van 't Jaar 1782. bl. 1312.

(†) Zie hier boven bl. 11.

VI. BOEK. 1781.

getekend. „ Van welk een kant", ſchryft hy „ men de zaak ook beſchouwe, is „ klaarblyklyk de bemagtiging van de „ *Kaap de Goede Hoop* eene wenschlyke „ zaak. Ter halver wege van *Europa* „ en de *Indiën* geplaatst, ſchynt de Na„ tuur, aan de eerzugtige Mogenheden, „ welke, in die afgelegene Gewesten na „ Rykdom en Heerſchappy dingen, de„ zelve te hebben aangeweezen als een „ pleiſterplaats, in welke de afgematte „ Zeeman zyne kragten kan herſtellen, „ door den verkwikkenden invloed van „ het Klimaat, en de overvloedige voort„ brengzels der Aarde. Met deeze ten „ bekwaamen tyde genootene verver„ ſchingen verſterkt, vervolgt het ge„ heele Scheepsvolk zyne reize na *Indië* „ met nieuwe gezondheid en moed. Dus„ danige voordeelen ontmoet men niet in „ de andere Havens van deeze Zeeën, „ welke, in tyd van Oorlog, ten dien ein„ de, worden aangedaan; deeze zyn geen „ andere dan *Augustinus Baay* en *Joanna*; „ beiden gelegen op eenen zo wyden af„ ſtand van *Europa*, dat de uitgaande „ Schepen zich in de noodzaaklykheid be„ vinden, om tuſſchen beiden nog eene „ Haven aan te doen, en daar door de „ Reize te verlengen. Doch ware de „ *Kaap de Goede Hoop* in onze Magt, wy „ zouden geene andere Haven noodig „ hebben, 't zy voor uitgaande of voor „ t'huiskomende Schepen; en wy zou„ den *St. Helena* kunnen miſſen, 't welk

„ al-

„ alleenlyk van nut is voor de laatstge- VI.
„ melden, en dan nog voor deezen van BOEK.
„ weinig dienst. 't Zy wy, derhalven, ——
„ deeze Vastigheid aanmerken als de bes- 1781.
„ te Plaats van Ververſchinge voor de
„ Schepen, op hunnen weg tusſchen *Eu-*
„ *ropa*, en de *Indien*; 't zy als eene kleine
„ Volkplanting, van welke wy, door
„ een goed beſtuur, veel voordeels zou-
„ den kunnen trekken; of ook als een
„ buitenpost van *Indie*, en eene Wapen-
„ plaats, om van daar de magt der mede-
„ dingende Staaten, in de Landen, aan
„ geene zyde van dezelve gelegen, te
„ beteugelen; in alle deeze opzigten moe-
„ ten wy bemerken het voordeel van het
„ bezit daar van. — Zo beſnoeid als de
„ *Franſchen* reeds zyn in hunnen Koop-
„ handel en Eigendommen in dit We-
„ relddeel, als bezittende niets anders
„ dan de twee kleine Eilanden *Bourbon*
„ en *Mauritius*, konden zy zelfs dee-
„ zen niet lang behouden, naa dat de *Kaap*
„ in onze handen zou gevallen zyn, als
„ van welke zy hunne voornaamſte Lee-
„ vensbehoeften moeten ontleenen. ——
„ De *Nederlanders*, daar van beroofd zyn-
„ de, zouden alle hunne overige Vas-
„ tigheden ſpoedig moeten verliezen.
„ Want, daar zy langzaam en traag zyn
„ in hunne Reistochten, zou de toege-
„ ſchikte hulpe *Indie* bezwaarlyk kunnen
„ bereiken, niet vroeger althans, dan
„ naa dat de ſlag reeds zou zyn toege-
„ bragt. Door ſterfte gedund, en door

VI. BOEK. 1781.

„ ziekten verzwakt, zouden zy niet in „ ſtaat zyn, om de geledene ver„ liezen te herwinnen. —— *Groot-* „ *Brittanje*, Meestresſe van het *Oosten*, „ alwaar magtige Ryken en bloeiende „ Vastigheden haare Heerſchappye er„ kennen, welker Koophandel haare „ Kooplieden verrykt en den uitgeputten „ Staat voedt, hoe vermogend zy ook „ moge weezen in dat Gewest des „ Aardkloots, behoort haare Meerder„ heid nog niet onwankelbaar gevestigd „ te agten, of haare Bezittingen vol„ maakt veilig tegen haare *Europiſche* „ Mededingers, zo lang de *Kaap* in de „ handen haarer Vyanden is: een ſterk „ Esquader by aanhoudenheid in de Zeeën „ kruiſende, zou haaren toevoer kunnen „ affnyden, en haaren Koophandel ver„ nielen. 't Is een Tolhek, waar alle „ Schepen, in hunnen weg na *Indien* door „ moeten; en weinigen is te vermoeden, „ zouden eenen magtigen en werkzaamen „ Vyand ontſnappen, indien dezelve „ aldaar zyn Hoofdkwartier hadt. „ Indien wy, derhalven, uit dien hoek „ dat kwaad hebben te vreezen, moet „ ook het tegenovergeſtelde volgen, „ dat, indien wy daar van meester wa„ ren, onze Vyanden zich in onze te„ genwoordige engte zouden bevinden; „ en, indien hunne Vastigheden in „ onze handen vielen, de onze, ten „ langen laatſten, door hun ongemoeid „ zouden blyven, terwyl hunne Hulp-

„ ben-

„ benden en Koopvaardy Schepen, op VI.
„ derzelver uitreize zouden onderſchept BOEK.
„ worden. — Van wegen de uitmunten- ——
„ de Havens en de treffelyke Gerieflyk- 1781.
„ heden, welke men aldaar ontmoet,
„ als mede ter oorzaake van de heilzaam-
„ heid der Lugt, en den ruimen voorraad
„ van Leevensmiddelen, (omſtandighe-
„ den dienende ter bevordering van de
„ gezondheid en ſterkte der Krygstroe-
„ pen) kunnen wy geene Plaats vin-
„ den, voegzaamer dan de *Kaap* om te
„ verſtrekken tot eene Legplaatze voor
„ een Esquader, en een Kweekſchool voor
„ een Leger. Het eerſte zou den Ingang
„ van den *Indiſchen Oceaan* kragtdaadig
„ kunnen bewaaken; het laatſte zou al-
„ toos kunnen onderſteld worden in ſtaat
„ te zyn, om kloekmoediglyk te werken,
„ in den meest afgelegenen oord deezes
„ Gewests, (werwaards de Reize ſlegts
„ kort is); gansch ongelyk aan de Krygs-
„ troepen, die uit *Europa* worden ge-
„ zonden, welke, zomtyds, de helft
„ van haare Manſchap verliezen, door de
„ langduurigheid van haaren overtocht,
„ terwyl de overigen, veelligt, voet aan
„ Land zetten, in een zwakken en uit-
„ gemergelden ſtaat. Daarentegen, in-
„ dien de afſtand dus verdeeld zynde, de
„ Troepen aan Land wierden gezet aan de
„ *Kaap*, vóór en aleer ziekte en ſchurft-
„ heid haare verwoestingen hebben be-
„ gonnen aan te rigten, en vervolgens
„ aldaar in bezetting leggen, eenen tyd

„ lang, vóór dat zy na *Indie* worden ge-
„ zonden, zullen zy allengskens gewoon
„ worden aan het heete Klimaat, en niet
„ blootſtaan aan de elenden, aan een
„ langen tocht over Zee verknogt. —
„ Om kort te gaan, door het veroveren
„ van de *Kaap* zouden wy onzen Vyand
„ in de gevoeligſte zyde eene wonde heb-
„ ben toegebragt: want zy mag aange-
„ merkt worden als de ſleutel van *Indie*,
„ en het ſteunpunt van alle zyne Vastig-
„ heden in dat gedeelte der Wereld, 't
„ welk in dat geval, met kleine moeite,
„ het onze zou hebben moeten wor-
„ den. (*)

Zwakheid van de *Kaap*.

Van den toeleg des *Engelſchen* Vloot-voogds op eene Plaats, die voor den Vyand zo veel bekoorelyks en uitlokkends hadt, kreeg men aan de *Kaap*, door een Onzydig Schip, bykans gelyktydig met de kundſchap der Vredebreuke, berigt: 't geen grooten kommer baarde, aangezien de bekende genoegzaam weerlooze ſtaat eener zo aangelegene Vastigheid. Zy vreesden bewaarheid te zullen vinden, 't geen de *Engelſchen* menigmaalen ſpottende gezegd hadden, „ dat de Verovering „ der *Kaap* van hun by een morgen ont-„ byt kon verrigt worden."

De bovengemelde ROOKE, die de aangelegenheid van de *Kaap* zo wel doorzag, ver-

(*) HENRIK ROOKE *Reize na de Kust van Gelukkig Arabie* bl. 29.

vermeldde, dat men aldaar, vóór de aankomst der *Franſchen*, alleenlyk tegen de *Engelſche* overmagt zoude hebben kunnen aanvoeren één Batailjon van vyf honderd Man geregelde Troepen en geen enkel Oorlogſchip; dat, overzulks hun het bemagtigen van eene opene Stad, zo zwak bezet, en van een Gewest, tot in den hoogſten trap misnoegd op zyne tegenwoordige Meesters, geene moeite zou gekost hebben. „ Uit alle de narig„ ten", voegt hy 'er nevens, „ welke „ ik hier omtrent heb kunnen inwin„ nen, houde ik my verzekerd, dat de „ *Nederlanders*, dus ſlegt gewapend zyn„ de tot tegenweer, voorneemens wa„ ren te daadigen op 't oogenblik als wy „ den voet aan Land zouden gezet heb„ ben (*)."

VI. BOEK. 1781.

Men dugtte voor een aanval der *Engelſchen*: want toen op den één en twintigſten van Zomermaand ſein gegeeven werd der aankomst van Schepen, dagten de Bewoonders van de *Kaap* den dag hunner vermeesteringe daar te weezen, alles geraakte in de wapenen, en men hees, in het vaste denkbeeld, dat het vyandlyke Schepen waren, de Bloedvlag van 't Kasteel op. —— Onbeſchryflyk was de verandering van aandoening, en de verwisſeling van droefheid

Vreeze aan de *Kaap*, voor een aanval der *Engelſchen*. De *Kaap* verſterkt.

(*) H. BOEKE *Reize na de Kust van Gelukkig Arabie* bl. 28.

VI. BOEK. 1781.

heid in blydſchap, toen zy 's nagts, na dien kommervollen dag, berigt ontvingen, dat de ontzettende Zeilen vyf *Franſche* Oorlogs- en twee Transportſchepen geweest waren, die reeds *Baav Fals* opzeilden: de vreugde rees in top op het aangenaame nieuws, dat zy als Vrienden kwamen, met eenige honderd man zo zeer benoodigde Hulpbenden: teffens berigt gevende van de den Vyand vertraagende ontmoeting by *St. Jago*, waar in de Heer DE SUFFREN, ſchoon geenzins 'er ſchadeloos afgekomen, den Heer JOHNSTONE verkloekt en diens oogmerk om vóór hem de *Kaap* te bereiken, verydeld hadt. (*) —— By eene algemeene Wapenſchouw telde men in Hooimaand, zo *Franſche* als *Hollandſche* Krygslieden, Burgers en Matroozen, omtrent drie duizend weerbaare Mannen; die, op verre afſtanden woonende, bezwaarlyk konden byeengebragt worden, en het wagthouden aan de *Kaap* voor veelen zeer moeilyk maakte. Ten dien tyde hadden zy aldaar, naa de Oorlogsverklaaring,

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 1312. 1315. *New Annual Register* 1781. p. 161. ANDREWS *History of the war with America, France, Spanje and Holland.* Vol. IV. p. 159 Schoon de Majoor ROOKE, die het gevegt bywoonde, de eer der Overwinning niet aan de *Franſchen* wil gunnen, blykt het nogthans, dat de *Engelſchen*, door dien hunne oogmerken verydeld waren, zyns oordeels, de Heer van dien dag aan de *Franſchen* moesten afſtaan. H. ROOKE *Reize na de Kust van Gelukkig Arabie* bl. 11-23.

ring; nog geen de minſte tyding rechtſtreeks uit het Vaderland vernomen, en verlangden ſterk na Vaderlandſche Schepen, in gedurige vrees voor de overmagt eener Vyandlyke Vloot. (*) VI. BOEK. 1781.

Niet ongegrond was dezelve. De *Kaap de Goede Hoop* hieldt al de aandagt van JOHNSTONE en zyner Tochtgenooten bezig, en was het onderwerp van alle hunne geſprekken: met blydſchap zagen zy, na dezelve voor uit, als het uiteinde hunner Reize; zy beraamden verſcheide ontwerpen van eenen aanval en vleiden zich, dat het verloop van eenige weinige weeken hun zou ſtellen in 't bezit dier gewenſchte Vastigheid. De *Engelſche* Scheepsvoogd, werd in zyn hoofdoogmerk om de *Kaap*, by een onverhoedſchen aanval, te overrompelen, te leurgeſteld, dan bereikte, nogthans, gedeeltlyk het doel zyner Reize. Vier uitgezondene Schepen zyner Vloote om de Kust van *Africa* op te neemen bragten een *Hollandſchen* Prys mede, het *Oost-Indiſche* Schip de *Held Woltemade*, na *Ceylon* beſtemd, met eene Laading Krygs- en Mondbehoeftens en veel Schats. —— (†) Uit deezen kreeg hy kundſchap der aankomst van de Heer DE SUFFREN in *Baay Fals*; doch teffens dat 'er nog vyf *Hollandſche* Schepen in *Saldanha Baay* voor anker lagen.

JOHNSTONE neemt een *Oost-Indisch* Schip, en voert 'er drie uit de *Saldanha Baay* weg.

De

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 697.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 1317.

VI. BOEK. 1781.

De verdeedigloozе ſtaat van deeze Baay, zo hem die anders onbekend mogt geweest hebben, kon de Heer PATERSON, die, in vroegeren tyde, als Kruidkundige, deeze ſtreeken doorkruiste, hem denzelven ontdekken. Die Heer vergezelde JOHNSTONE op deezen Tocht, en ſtondt hem met zyne opgedaane kundigheden ten dienſte. Op de daar onbeſchermd liggende Schepen zogt de Vlootvoogd den ſpyt zyner te leurſtelling, en het leed onlangs te *St. Jago* geleden, te verhaalen. Door den nagt, en mistig weer, begunſtigd, zeilde hy, in eigen perſoon de post van Loots bekleedende, derwaards, en, ſchoon hy moest laveeren, was zyne komst, door het byzetten van alle zeilen, zo ſchielyk en onverwagt, dat de Schippers, nauwlyks tyd hadden, de ankers te kappen, en de voormars-zeilen, die op ſtootgaarden ſtonden, los te maaken, om de Schepen op 't Land te zetten, en de Manſchap gelegenheid ter ontkominge te geeven. Eén hunner bleef met eenige manſchap zo lang aan boord, dat het tuſſchen deks in volle vlam ſtondt, en ook de *Engelſchen*, die, naar hun verhaal, den brand in de andere gereedlyk bluschten, veel werks gaf, door brandende tegen de andere aan te dryven; het werd op 't ſleeptouw genomen en Zeewaards in geroeid, waar het, even verlaaten, in de lugt ſprong. Nog voor den nagt kreeg hy de vier Pryzen vlot, en de Zeilen in een Hoeker verborgen ge-

gevonden hebbende, waren zy den volgenden dag gereed om Zee te bouwen. 'Er lagen, volgens JOHNSTONES eigen berigt, nog twee Hoekerſchepen, welke hy niet gevoeglyk kon medevoeren; en hy wilde niet gedoogen, dat deeze in brand geſtooken, of vernield zouden worden „ om geene merktekens van bar„ baarschheid te laaten op eene Vastig„ heid, waar zy zo menigmaalen het „ noodige bekomen hadden (*)." Zonder de waarheid te kort te doen zou hy 'er hebben mogen byvoegen, eene Vastigheid waar men nog onlangs twee *Engelſche* zeer rykgelaadene *Oost-Indiſche* Schepen tegen het nazetten van eenige *Franſche* Fregatten dekte. (†)

De *Kaap* gered, en *Ceylon* van de Vredebreuk verwittigd.

Te midden van dit groot verlies zogt men nog den kranken troost, in het teffens verſpreide gerugt, dat de genomene Schepen meest tot op een derde naa ontladen waren; doch de naderhand opgegeeve Cargaas dier Pryzen, weezen het tegendeel uit. Weezenlyk was het genoegen, dat een Tocht op de geheele *Kaap* gemunt, door de tydige aankomst van den Heer DE SUFFREN, op niets meer te ſtaan kwam. JOHNSTONE, naa zich nog voor de *Hout-Baay*, die hy tegen zyne verwagting verſterkt vondt, ver-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1987. 't Jaar 1782. bl. 1313. *New Annual Regiſt.* 1781. p. 161. (89.) ANDREWS *Hiſt. of the War.* Vol. IV. p. 161.

(†) *New Annual Regiſt.* 1781. p. 24.

VI. BOEK. 1781.

vertoond te hebben, liet de *Oost-Indiſche* Schepen, dus verre onder zyn gelei e genomen, de reis vervolgen, en keerde na *Engeland*, met de bekomene Pryzen (*). Aan de *Kaap* verbeterde men de oude en maakte nieuwe Batteryen, en kreeg van 't Eiland *St. Maurice*, Geſchut en Oorlogsbehoeftens. (†) Een *Engelſch* Snauwſcheepje, 's daags naa de bekomene tyding der Vredebreuke aan de *Kaap* ten anker gekomen en genomen, vertrok als Advysjagt van daar na *Ceylon* om dit nieuws derwaards over te brengen. 't Geen zo wel ſlaagde, dat men 't zelve vóór de *Engelſchen* bragt, en zo recht van pasſe, dat eene voorloopige onderhandeling met de *Engelſchen* aangevangen om eenige Hulpbenden tegen HYDER ALY hun toe te zenden, afgebrooken en gelegenheid gegeeven werd om zich tegen die vermeende Vrienden in een ſtaat van tegenweer te ſtellen. (§)

Op *Batavia* ſtelt men zich in ſtaat van verdoediging.

Op *Batavia*, waar REINIER DE KLERK, *Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indiën* in den voorleden Jaare overleden, en in die hooge waardigheid door Mr. WILLEM ARNOLD ALTING opgevolgd, was, (**) ontving men de tyding der Vredebreu-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2256. *N. Ann. Regiſt.* 1781. p. 162. *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 834.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 1315.

(§) *N. Nederl. Jaarb* 1782. bl. 422. 1312.

(**) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 412.

breuke, in 't begin van Zomermaand. Men vondt 'er, gelyk zommigen willen, die aan de egtheid van dezelve twyfelden. Althans wist de Capitein van een *Engelsch* Schip GORDON, korte dagen naa het ontvangen, zo veel in te brengen tegen de egtheid van de Oorlogstyding, dat men hem, ſchoon hy veel Gelds in hadt, uit zyn beſlag los liet. Hy vertrok en gaf den *Engelſchen* in *Indie*, zo veel mogelyk, berigt van de Vredebreuke, 't geen het verlies van zommige onzer Bezittingen eerlang ten gevolge hadt. (*) Men bragt welhaast alles in gereedheid om den Vyand af te wagten: eenige Schepen na *China*, *Bengalen*, *Suratte*, of de *Westkust* beſtemd, ſtaakten deeze reizen, en werden ten Oorlog uitgerust, om den Vyand af te wagten, of te keer te gaan, waar toe men de meerdere en mindere Vlootvoogden benoemde, en voorts de noodige ſchikkingen maakte om de Landmagt te vermeerderen, op een geregelden voet te brengen, en door vrywillige *Javaanen* van onderſcheide Landgoederen te verſterken, die zich meesterlyk in den Wapenhandel oefenden; welke Bende, op eigen kosten der Bezitteren aangeworven, geene Soldy van de *Oost-Indiſche* Maatſchappy zou trekken, vóór dat de Volkplanting vyandlyk werd aangetast; en

VI. BOEK. 1781.

(*) J. C. METZLAR *Beſtonden op Batavia gebeurden Voorber.*

VI. BOEK. 1781.

en zouden deezen met de geregelde Krygsmagt dienen om de ſtranden, by eenen vyandlyken aanval, te bezetten; ook ſchreef men aldaar in Wynmaand een plegtigen Bededag uit. (*)

Negnapatnam, en eenige Forten op *Ceylon* door de *Engelſchen* vermeesterd.

't Gelukte den *Engelſchen* Vice-Admiraal EDUARD HUGHES, met Sir HECTOR MUNRO, Bevelhebber van de Landmagt zyner *Groot-Brittanniſche Majeſteit*, beter dan JOHNSTONE, daar zy de *Hollandſche* Bezetting *Negnapatnam* op de Kust van *Coromandel*, naa omtrent ééne maand belegerens, by verdrag, innamen; welke overwinnig gevolgd werd van het ſtormender hand veroveren der Forten *Triconomale* en *Oostenburg* op *Ceylon*; welke haven reeds zints Oogstmaand, door een *Engelsch* Oorlogſchip was ingeſlooten. Zy vonden eenen goeden voorraad van Krygsbehoeften.- Overwinningen van zulk een belang gerekend, dat de gemelde Vice-Admiraal, des verſlag geevende, roemt de *Hollanders* geheel van de Kust van *Coromandel* verdreeven, en een heerlyk begin gemaakt te hebben om hunne Bezittingen op *Ceylon* in handen te krygen: waarom hy ook de Vlaggen van het Kasteel *Negnapatnam* en het Fort *Oostenburg*, als zegetekens uit het *Oosten*, aan zyne Majeſteit zondt. (†)

Hoe

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 420. 696. 1289. 1296. 1300. 1305.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 676-696. *Neo Ann.*

1781.

Hoe veelen over de Dienstbetooningen der *Franſchen* in de Oost- en *West-Indiën* oordeelden.

Hoe groot, hoe zeer in 't oogloopende, de dienſten door *Frankryk* in de *West-* en *Oost-Indien*, den Staat beweezen, ook mogten zyn, hoe zeer zy afſtaaken by den trouwloozen en geweldaadigen handel der *Engelſchen*, ontbrak het niet aan Menſchen, die deeze gewigtige dienſten poogden te verdonkeren. Zy beweerden, tegen de uitdruklykſte verklaaringen aan, dat het wederbemagtigen onzer Bezittingen in de *West-Indiën*, niet zo zeer ſtrekte om ons voordeel dan om den *Engelſchen* afbreuk te doen; dat de gereedheid om de *Kaap de Goede Hoop* in eenen weerbaaren ſtaat te ſtellen, dezelve van Krygsvolk en Oorlogstuig te voorzien, niet uit geneigdheid tot ons; maar uit eigenbelang, geſchiedde: *Frankryk* wist in welk een weerloozen ſtaat die gewigtige post was, en hoe zeer *Engeland* zou verſterkt worden, wanneer het dezelve bemagtigde. Dan, hoe zeker het is, dat geene Mogenheid uit loutere genegenheid en vriendſchap, zich in zwaare kosten en moeite zal ſteeken, zonder, meer of min, haar eigenbelang en eigen welvaard daar in te beoogen, gaat het niet

Ann. Regiſt. 1782. p. (35) ANDREWS *Hiſtory of the war* &c. Vol. IV. bl. 240. 317. Schoon de Bemagtiging der twee laatstgemelde plaatzen met den aanvang van Louwmaand des Jaars 1782. voorviel, oordeelden wy dezelve hier te moeten mededeelen, als behoorende tot denzelfden Krygstocht, en in tyd zo weinig verſchillende.

VI. BOEK. 1781.

niet min vast, dat de belangen dermaate kunnen zamenſtemmen, dat de dienſten voor den geredden even weezenlyk blyven, en erkentenis verdienen. — Ook zou, indien, gelyk zommigen uit dien zelfden hoek oordeelden, het bezetten van de *Kaap de Goede Hoop*, eene ſtaatkundige ſtreek der *Franſche* Regeering geweest ware, om, wanneer wy weigerden, de hand ter eigene verdeediginge uit te ſteeken, onze Bezittingen in te houden, onder voorwendzel, dat wy haar misleid hadden, en het met haaren Vyand ééns waren; zulks, in den tegenwoordigen toedragt der zaaken, geenzins zo zeer hebben moeten gewraakt worden: dewyl het, dit eens toegeſtaan zynde, eene dringende drangreden, by zo veele andere opleverde om die Mogenheid, door eenig Verdrag van onderlinge Verdeediging aan ons te verbinden; en dus te toonen, dat wy gezind waren op onze eigene behoudenis te denken, en haar allen grond van agterdogt en misnoegen, te beneemen. — Aan 't zelfzoekend *Engeland* althans hadden wy, hoe zeer de *Engelschgezinde* Aanhang des ſchreeuwde, geene verpligting tot dankbaarheid altoos; en het oogmerk der Staatkunde van dat Ryk, op ons verderf gemunt, kon geen ſchaduw van twyfel lyden. De verdenkingen tegen *Frankryk* hoe zeer ook gaande gemaakt, en met hoe veel voordagts opgeſtookt, kreegen langer hoe minder ingangs by de Landzaaten; nieuwe Dienſtbe-

betooningen, welke wy vervolgens zullen moeten boeken, wischten ze geheel uit alle harten, die, niet gantsch vooringenomen, de beste en edelmoedigste daaden der *Franschen* ten ergsten duidden; en, door blinde partyschap en haat vervoerd, de slegtste bedryven van *Engeland* als lofwaardige stukken verhieven; of, op een schamperen toon, voor ons geschikte en welverdiende *Kastydingen* noemden.

VADERLANDSCHE HISTORIE.

ZEVENDE BOEK.

INHOUD.

VII. BOEK.

Eene Hollandſche Smirna-vaarder, door de Engelſchen by Livorno genomen, wekt klagten tegen den Schout by Nagt J. BINKES. *Deeze deswegens gevonnisd. Moedig gevegt van Capitein* OORTHUIS *tegen een Engelsch Fregat, Belooningen aan* OORTHUIS *en diens Scheepsvolk toegeleegd Capitein* MELVILL *genoodzaakt de Vlag te ſtryken. Zyn Schip door de Franſchen hernomen. Belooning hem en den zynen toegeweezen. Convoy na de Oostzee verleend. Zeilt onder den Schout by Nagt* ZOUTMAN *uit. Ontmoet de Engelſche Vloot onder* PARKER. *Zeeſlag op Doggersbank. Eenige voornaame byzonderheden van denzelven* BENTINCK *gewond. Het Schip de Batavier in de uiterſte verlegen-*

genheid. Einde van den Slag. De Overwinning aan de zyde der Hollanderen. Het Schip Holland zinkt. Aanmerkingen over de zwakheid van dat Convoy. De Schepen uit de Maas, onder Capitein DE BRUIN, niet ter verſterking uitgezeild. Klagten daar over. De Zeeuwſche Schepen zeilen niet uit. Misnoegen deswegen. Voordeelen hier door verzuimd. Naadeelen hier uit herkomſtig Eer van ZOUTMAN en diens Strydgenooten. De overwinnende ontredderde Vloot zeilt binnen. Bezorging der Gekwetſten in het Gasthuis te Amſterdam. Voorzorgen der Staaten om elders Gasthuizen gereed te maaken. Brief van Dankzegging, door zyne Hoogheid aan de Doggersbankſche Helden gezonden. Bevorderingen in den Zeedienst van ZOUTMAN en anderen. Aanmerkingen hier over. Eeretekens aan de Doggersbankſche Helden. Het Scheepsvolk onthaald. Uitgedeelde Gedenkpenningen. De Capiteins OORTHUIS en MELVILL met Krygseeretekens begiftigd. Algemeene Eerbetooningen der Doggersbankſche Helden aangedaan. DEDEL met de zynen ſchadeloos geſteld, wegens het verlies van zyn Schip. PARKER brengt zyne Oorlogſchepen met de Koopvaarders behouden in Engeland. Eerſte beginzels van het Vaderlandſche Fonds tot den Zeedienst te Haarlem. Te Amſterdam is men daar op mede bedagt. Schikkingen ter laatstgemelde Stede gemaakt. Die van Haarlem vereenigen zich met die van Amſterdam. Plan des Heelmeesters DAVID VAN GESSCHER ten

VII. BOEK.

voordeele der Gekwesten, door dat Fonds veranderd. Het Vaderlandſche Fonds krygt eene meerdere uitgebreidheid. Eerſte uitdeeling. Inſchryving in Friesland voor de Weduwen der Geſneuvelden in 's Lands Zeedienst geopend. Slegte behandeling onzer Scheepsmanſchappen en Krygsgevangenen in Engeland. Penningen te hunner verligtinge overgezonden. De Kooplieden verzoeken by den Staat onderſtandgelden voor het in Engeland opgehouden en mishandeld Scheepsvolk. Hoe men hier met de Engelſche Gevangenen handelde. Bezorgdheid der Algemeene Staaten voor Bewaarplaatzen der Gevangenen. Beraamingen tot herſtel der Schepen, en een nieuw Convoy. De lust om ter Zee te dienen wakkert aan. Het Convoy onder VAN BRAAM *zeilt uit en komt ſchielyk weder binnen. Capitein* A. DE BRUIN *verzeilt zyn Schip. Vonnis over hem en den Loots. Het geſchil tuſſchen* A. DE BRUIN *en* N. KOELBERG. *Het Convoy uitgeſteld. Klagten en Verzoeken der Kooplieden te Amſterdam. Verzoekſchrift der Levantſche Handelaaren om eene Laſtontheffing geduurende den Oorlog. Verzoeken der Zeehandelaaren ten opzigte van de Gewapende West-Indiſche Schepen. Den Tocht het Noorden om den West Indievaarderen ontraaden. Aanmerkingen hier over. Eenige Oorlogſchepen komen onder* BYLAND *binnen. Bedenkingen hier op. Verrigtingen der Nederlandſche Kaaperſchepen, en naadeelen dezelve overgekomen. De Kaaper de Dappere Patriot ſpringt in een gevegt. Ingewil-*

ligd

ligd verzoek om onderſtand voor de naagelaatenen der Geſneuvelden op dien Kaaper. De Kaaperſchepen van de Capiteins HOOGEBOOM *Vader en Zoon genomen. Bedenkingen hier over. Veelen bedienen zich van een Vreemde Onzydige Vlag. Hoe de Koning van Pruiſſen de zyne wil geëerbiedigd hebben. Deeze en de Keizer treeden in het Verbond der Gewapende Onzydigheid. Voorzorgen des Konings van Pruiſſen omtrent het voeren van zyn Vlag. Eene Vloot van omtrent zestig Koopvaardyſchepen zeilt uit Texel onder Vreemde Vlag, vergezeld van één Zweedsch Fregat, 't welk het onderzoeken weigert. Wat, wegens het weigeren deezes Onderzoeks, tuſſchen Engeland en Zweeden voorviel. De Keizerin van Rusland keurt het gedrag des Konings van Zweeden, in het handhaaven der Gewapende Onzydigheid, goed. Hoe zeer dit geval het Nut der Gewapende Onzydigheid bewees, en te onzer Beſchaminge diende.*

Dat wy den niet zo zeer afgebroo- 1781.
kenen dan wel ter zyde gelegden draad der Geſchiedenisſen, nader by, zo ter Zee als te Lande, voorgevallen weder op vatten. — Hoe min ſterk onze Zeemagt in de *Middellandſche Zee* ware, ſlegts beſtaande uit één Schip van Linie, en twee Fregatten, vertrouwden, nogthans, de Zeehandelaars op de Gewesten daar aan gelegen, dat hunne Schepen tydig berigt

Een *Hollandſche Smirnavaarder*, door de *Engelſchen* genomen, wekt klagten over den Schout by Nagt J. BINKES.

VII. BOEK. 1781.

en alle mogelyke beſcherming zouden krygen: dan twee Schepen, van *Smirna* komende, waren door *Engelſche* Kaapers genomen; en één derzelven te *Civita Vechia* opgebragt, terwyl drie Landsſchepen te *Livorno* werkloos lagen. De eigenaars van den eenen rykgelaaden Bodem hadden, egter, alle hoop om dat Schip te behouden, niet opgegeeven van *Livorno* tyding bekomen hebbende, dat hetzelve te *Civita Vechia* niet zou mogen blyven, maar na *Livorno* moeten verzeilen; dit gaf de ſchoonſte gelegenheid aan de drie Oorlogſchepen, of aan één derzelven, om te gaan kruiſen, en het van de *Engelſchen*, vóór het inloopen te *Livorno*, te herneemen; doch deeze hoop was in rook verdweenen, op 't berigt dat de *Engelſchen* onverhinderd 't zelve te *Livorno* hadden opgebragt. Dit geval lagen de Eigenaars, in een Verzoekſchrift voor hunne Hoog Mogenden bloot, met de noodige egte berigten en bylaagen, te kennen geevende, hoe het hun voorkwam dat zulks alleen aan verzuim der Bevelhebberen van 's Lands Schepen te *Livorno* liggende, moest worden toegeſchreeven; als mede dat de redenen van dit pligtverzuim hun ondoorgrondelyk voorkwamen. Dit Verzoekſchrift werd door eenen Brieve van de Heeren Directeuren van den *Levantſchen* Handel en der Vaard op de *Middellandſche Zee* ten kragtigſten ondersteund; en by hunne Hoog Mogenden goedgevonden hetzelve met de daar

by

by behoorende Papieren toe te zenden aan den Schout by Nagt JAN BINKES, die te *Livorno* lag met de Capiteins van twee Fregatten MELVILL en OORTHUIS. (*)

VII. BOEK. 1781.

De Schout by Nagt, onder wiens bevel de gemelde Capiteins ſtonden, ſchreef een Brief aan hunne Hoog Mogenden te zyner verdeediginge; deeze voornaamlyk grondende op de vertimmeringen van het Galjoen zyns Schips, en de noodige herſtelling aan de twee Fregatten; niet duister te verſtaan geevende, een agterdogt op de Kooplieden van *Livorno*, door hem beſchreeven als Vrienden en Voorſtanders der *Engelſch n*, als wilden deezen, door hem ter Kruistocht aan te maanen, den ſtaat zyner Schepen uitvorſchen, en den *Engelſchen* berigt laaten toekomen, of zy bekwaam waren Zee te kiezen, dan niet. — Onvoldoende was deeze Verontſchuldigings brief. De Schout by Nagt, in Slachtmaand, te rug gekomen, verzogt een Krygsraad om zyn gedrag te onderzoeken, ten einde zich te kunnen zuiveren van de blaam, by zyne afweezigheid hier te Lande hem aangewreeven. In deezen Krygsraad, beſtaande uit de twee Luitenant Admiraals WASSENAAR en HOEUFT de drie Vice-Admiraals PICHOT, Graaf VAN BYLANDT en ZOUTMAN, en de Schouts by Nagt BRDEL en MEYNTES, werd den twee en twintig-

De Schout by Nagt J BINKES deswegen gevonnisd.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 84.

VII. BOEK. 1781.

tigſten van Lentemaand MDCCLXXXII, de Schout by Nagt BINKES, voor drie Jaaren ontzet van zyn post als Schout by Nagt, van zyne Jaarwedde verſtooken, en in de kosten van het Regtsgeding verweezen, wegens het niet betoonen van behoorelyken yver en werkzaamheid omtrent het herneemen eens Koopvaardyvaarders, door de *Engelſchen* genomen en te *Livorno* opgebragt. Zyne Hoogheid gaf kennis van dit Vonnis aan hunne Hoog Mogenden, teffens verklaarende, dat hy het goed keurde, zo als het daar lag; met deeze byvoeging: „ en de„ wyl wy van oordeel zyn dat de „ hooge jaaren van dien Schout by Nagt „ BINKES hem hebben doen verliezen, „ die activiteit, die, byzonder in tyd van „ Oorlog, in een commandeerenden Offi„ cier van een Esquader is vereischt, „ hebben wy niet willen afzyn, om aan „ uw Hoog Mogenden kennis te geeven, „ dat wy van intentie zyn, om niet meer „ het Commando van een Esquader aan „ gemelden Schout by nagt BINKES toe „ te vertrouwen; hoe zeer wy verre „ geëloigneerd zyn, van aan laf hartigheid, „ of eenig kwaad opzet, waar van ons „ nimmer eenig blyk of ſchyn van bewys „ is voorgekomen, toe te ſchryven de „ door hem getoonde inactiviteit, traag„ heid en verzuim, geduurende hy „ het Commando van 's Lands Schepen „ in de *Middellandſche Zee* heeft ge„ voerd."

„ voerd." (*) — Dit vonnis, hoe zeer ook met eenige verzagting, voor den veroordeelden omkleed, voldeedt zeer aan allen, die het euvel geduid hadden, dat de Landsſchepen te *Livorno* liggende 's Erfſtadhouders Verjaardag door het losſen van 't Geſchut en andere Vreugdenbedryven vierden, terwyl zy werkloos in 's Lands dienst, de noodige beſcherming aan de Koopvaardy onthielden, en, in 't heroveren van een gemaakten Prys, het kruid beter zouden hebben kunnen beſteedden. (†)

Gevegt van Capitein OORTHUIS met een *Engelsch* Fregat.

De verdenking van moed of werkloosheid in de Haven van *Livorno*, die de Capiteins OORTHUIS en MELVILL, zeer onverdiend hadt nagegaan, dewyl zy onder de Bevelen van den Schout by Nagt BINKES ſtonden, bleek welhaast zeer ongegrond te weezen, door den werkzaamen moed met welken zy beiden ſtreeden. Op een Kruistocht, ten dienſte van de *Oost-Indiſche Compagnie*, afgezonden, ontmoetten zy, met de onder zich hebbende Fregatten, den *Briel* en de *Castor*, beide van zes en dertig Stukken, by 't naauw van de Straat, twee *Engelſche* Schepen, met welken zy, naa eenig heromzeilen en van verre ſchieten, op den dertigſten van Bloeimaand, ſlaags geraakten. OORTHUIS vogt

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1403. 2260. 't Jaar 1782. bl 498.

(†) *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 89.

VII. BOEK. 1781.

vogt drie uuren met het *Engelsch* Fregat *de Crescent*, in dien tyd twaalf honderd ſchooten doende met zulk een uitſlag, dat hy de Groote en Bezaansmast, benevens de Voormarszeilsraa, en tweemaal de Vlag van boven neder, en al zyn loopend en ſtaande Wand en Zeilen aan ſtarden ſchoot, en tot overgave dwong. Zyn eigen Schip was zoo ontredderd dat hy geen beſtuur daar over hebbende, geen bezit van de weerlooze Prys kon neemen: deeze kon de Sloepen onder de nedergevallene masten, en touwen liggende niet uitzetten, de zyne waren, door en door geſchooten, onbruikbaar; weshalven het Schip na de andere Schepen afdreef, waar de overwinning aan de zyde der *Engelſchen* was. En vondt OORTHUIS zich buiten ſtaat om, ondanks den moed zyns Volks, en alle aangewende poogingen, ſlag te leveren aan den verwinnaar van den *Castor*; met zyne behaalde overwinning moest hy zich getroosten en met zyn ontredderd Schip, welks groote mast, binnen kort over boord viel, de eerſte haven de beste opzoeken; dit was die van *Cadix*, waar hy behouden aankwam: twaalf dooden, hadt hy in dit gevegt bekomen, en veertig Gekwetſten, waar onder eenigen reeds de beenen en armen afgezet en anderen in zeer gevaarlyken ſtaat waren. In het Hospitaal te *Cadix* erlangden zy de Vaderlyke oppaſſing van den *Hollandſchen* Conſul NAGEL, die zich

zich niet genoeg kon verwonderen over den moed deezer ongelukkigen, geen hunner zag zuur, zy waren blyde om dat zy den Vyand hadden doen ſtryken; één der zwaar gekwetſten, haakte na een tweede gevegt om zyn moed te koelen; gemelde Conſul gaf zyne verontwaardiging te kennen over de ſtukken Glas en Porcelein in de kwetſuuren gevonden. (*)

Beloonin-gen aan OORTHUIS en diens Volk toegelegd.

De Zeeraad aan de *Maaze* het verſlag deezes roemryken Gevegts ontvangen hebbende, deelde 't zelve aan hunne Hoog Mogenden mede, met byvoeging, dat dezelve niet getwyfeld hadt by antwoord aan den Capitein OORTHUIS, hun genoegen deswegen te betuigen, en hem te bevelen, uit hunnen naam, het Volk te bedanken voor de zigtbaare blyken van moed en beleid; dat zy, ten daadlyken betoon van erkentenis, aan de Luitenants VAN CAPELLEN en GOBIUS, ieder hadden toegelegd een juist opengevallen Tractament van Ordinaris Luitenants ter Zee, en Capitein OORTHUIS gelast om aan ieder van zyn Volk tot eene belooning, by voorraad, van 's Landswegen, te doen uitreiken vyf en twintig Guldens, niet met oogmerk om het daar by te laaten berusten; maar om verder by hunne Hoog Mogenden voortedraagen, of zy niet

(*) *N Nederl Faarb.* 1781. bl. 1234. 1440. *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 206.

VII. BOEK. 1781.

niet zouden kunnen goedvinden, om dit Volk, 't welk, door de beſchadigdheid van hun eigen Schip en Vaartuigen, het genot verlooren hadt van het Regt, 't welk zy, volgens het Plakaat van hunne Hoog Mogenden, op het Vyandlyk Schip, door de overgave daar van, hadden verkreegen, tot eene meerdere aanmoediging, eene redelyke Premie, uit de Kas van het verhoogde Last- en Veilgeld toe te leggen, en vervolgens den Ontvanger Generaal van het verhoogde Last- en Veilgeld te gelasten om aan het Collegie ter Admiraliteit op de *Maaze* op te ſchieten 24787 Guldens om aan de Manſchap van het Fregat *den Briel* uitgedeeld te worden. —— Dit werd aangenomen en de deeling dier ſomme op den voet der Buitgelden geſchikt. (*) — Behalven deeze edelmoedige belooning van waare verdienſten vonden eenige Inwoonders van *Amſterdam* zich opgewekt om, ter blyde erkentenisſe dat dit Fregat, het eerſte een *Engelsch* Schip van Oorlog, zedert de Vredebreuk, hadt doen ſtryken, eene ſomme gelds te verzamelen, 't zelve aan den moedigen OORTHUIS toe te ſchikken om het, naar zyn goedvinden, volgens het oogmerk der ſchenkeren, onder zyne Manſchap, uit te deelen. (†)

Met

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1441.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1414.

VII. BOEK.

1781.

Met gelyken moed, doch ongelukkiger uitflag, ſtreedt Capitein MELVILL, tegen een groot welbezeild *Engelsch* Fregat de *Flora*, naar eene nieuwe bouwörde in den voorleden Jaare gemaakt, en met koper beſlaagen, voerende vier en veertig Stukken van achttien tot twaalf Ponden ſchietende. Een te ongelyke party voor den *Castor*, een oud, vuil Schip, van zes en dertig Stukken, twaalf en zes ponders. Niet tegenſtaande deeze ongelykheid duurde het gevegt twee en een half uur, zonder tuſſchenpoozing, Boord aan Boord. Van den aanvang was het ſtaande en loopende Want van den *Castor* ontredderd en onbruikbaar geſchooten, zo dat het Schip als in onmagt lag, en door het Vyandlyk Fregat, 't geen naar welgevallen wendde en draaide, op alle wyzen geteiſterd werd, in 't begin van 't gevegt ook de laag van de *Crescent* en nu en dan eenige Kanonſchooten krygende. Zyn Geſchut werd aan de eene Battery meerendeels onbruikbaar, zyne doorſchooten Masten dreigden over boord te vallen, verſcheide grondſchooten deeden het water by de pompen tot vyf en een halve voet klimmen, en waren de pompen zelve ten deele aan ſtukken geſchooten. Alles vrugtloos aangewend hebbende om het Schip door den wind te krygen, en de andere zyde den Vyand aan te bieden, vondt hy zich genoodzaakt een einde te maaken aan een gevegt, waar in hy, ter oorzaake van redloosheid, zich niet langer kon ver-

Capitein MELVILL genoodzaakt te ſtryken.

VII. BOEK. 1781.

verweeren, door het ſtryken zyner Vlagge, welke hy, door zulk een manmoedigen wederſtand, waar over de Capitein van de *Flora* zich grootlyks verwonderde, eere aangedaan hadt. Eén en twintig dooden, en twee en veertig zwaar gekwetſten, van welken 'er elf aan hunne wonden overleden, telde men op de *Castor*, op de *Flora* negen dooden en vier en dertig gekwesten. (*)

Zyn Schip door de *Franſchen* benomen.

De *Crescent*, door OORTHUIS tot ſtryken en ter overgave genoodzaakt, hadt hy, gelyk wy zagen, niet in bezit kunnen neemen; de *Flora* nam dit Wrak, voor eene wyl, op 't ſleeptouw. Capitein MELVILL werd met eenige Officieren en Manſchap aan boord van de *Flora* en na *Engeland* gebragt, vier *Engelſche* Officieren met tachtig man gingen op den *Castor* over. Deeze drie Schepen zo veel mogelyk herſteld hebbende, zetten koers na de *Engelſche* Kust. Aan 't boord van den *Castor* bevondt zich de eerſte Luitenant J. A. BLOYS VAN TRESLONG, met de daar op gelaatene Manſchap. Twee *Franſche* Fregatten ontmoetende, eischte een derzelven dit Schip op, haalde alle de *Engelſche* Officieren, benevens eenig Volk, by zich aan boord; en hadden deezen ook het geluk om de *Crescent* te herneemen, en te *Orient* op te brengen. —— De Heer LESTEVENON VAN BERKENRODE, VOR-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1427. 1439.

vorderde, uit naam van hunne Hoog Mogenden, het Fregat de *Castor*, nevens de Manſchap te rugge, met aanbod van tien ten honderd van de waarde tot belooning der *Franſche* Officieren, die het hernomen hadden, overeenkomſtig het geſlootene Verdrag; ook hadt de Gezant last, dank te zeggen voor de goede behandeling des Scheepsvolks en de zorge voor de Gekwetſten gedraagen; als mede te verzoeken dat de waardeering van het Fregat, de herbouwing, en bemanning, ten ſpoedigſte mogt geſchieden. (*)

Belooning hem en den zynen toegelegd.

't Was 'er zo verre af dat Capitein MELVILL, door de overgave van zyn Schip, by 's Lands Zeeraad op de *Maaze*, ondank behaalde, of deswegen tot eenig regterlyk onderzoek werd opgeroepen, dat zyn gehouden gedrag dapper, als dat van een Man van Eer, die op eene loflyke wyze de Vlag van den Staat hadt verdeedigd, gepreezen werd Hy kreeg niet alleen de kostpenningen over de geheele Reize; maar gaf de Zeeraad hun Hoog Mogenden in bedenking of zy ook, ten blyke hunner goedkeuringe, aan de Manſchap van den *Castor*, tot belooning van hun goed gedrag en betoonde dapperheid, eene ſomme van 12,333 zouden laaten uitdeelen, naar evenredigheid hunner Soldye. De Algemeene Staaten keurden dit voorſtel goed; en werden aan de Erf-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1435. 1444.

VII. BOEK. 1781.

Erfgenaamen van de Manſchappen op 's Lands Fregatten den *Briel* en *Castor*, ten tyde van 't gevegt geſneuveld, de betaalingen gedaan van de Beloonigen, zo als dezelve, door den Zeeraad op de *Maaze*, voor hun betoonden moed waren toegelegd. (*)

Dit gevegt dier twee Helden van de *Maas* is misſchien oorzaak geweest dat de vyf *Oost-Indiſche Schepen* te *Cadix* binnen geloopen (†) door deeze twee *Engelſche* Fregatten niet ontmoet en genomen zyn. Hun Krygsbeleid en Moed betoond in het eerſte gevegt, waar geene verraſſing plaats hadt, en de magt van weder zyde eenigzins tegen elkander was opgewoogen, werd naar verdienſten geroemd, en gaf den Landzaat, alleen gewoon diep vernederende tydingen uit Zee te hooren, een blik van hoope op gunſtiger en roemryker dagen; althans was het nu uitgemaakt, dat onze Scheepshoofden, en derzelver Manſchap, den ſtryd niet ontvlooden, en, daar in geraakt, ontwyfelbaare blyken van den ouden Heldenmoed gaven; zo dat zy de *Pillen*, om hun Moed en Dapperheid in te ſtorten, waar van men, onder meer andere ſchamperheden, in een Buitenlandsch Nieuwspapier eene aankondiging las, niet noodig hadden. Dit ondervonden de

En-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1559. 1796.
(†) Zie hier boven bl. 29.

Engelſchen op den ons roemryken *vyfden van Oogstmaand*, tot de beſchryving van welken gedenkwaardigen Dag wy gekomen zyn.

Welke Zeehandeltakken, door der *Engelſchen* overmoed, ook ſtilſtonden, kon de Vaard op de *Oostzee*, die ons niet alleen Leevensnoodwendigheden levert, maar ook alle de meeste benoodigdheden tot het voeren van eenen Zee-Oorlog ſchenkt, niet ſtilſtaan. Het herhaald verzoek om Geleide der Koopvaardyſchepen derwaards, door de Kooplieden gedaan, en door de Regeerders der Koopſteden ondersteund, baarde eindelyk het beſluit om 't zelve toe te zeggen, te verleenen, en den Zeildag daar van te bepaalen op het einde van Hooi- of het begin van Oogstmaand.

Convoy na de Oostzee verleend.

Eene Vloot van zeven Oorlogſchepen, zeven Fregatten, en één Kotter, nevens eenige Adviesjachten en Uitleggers (*) ſtak

Zeilt onder ZOUTMAN na Zee.

(*) Dewyl 't van aanbelang is de ſterkte deezer Vloote te kennen, plaatzen wy deeze Naamlyst:

De Admiraal de Ruiter	van	64	St. Sch. by N. ZOUTMAN.
Holland . .	van	64	St. Capt. DEDEL.
De Admiraal Generaal	van	74	St. Capt. VAN KINSBERGEN.
De Admiraal Piet Hein	van	54	St. Capt. VAN BRAAM.
De Batavier .	van	54	St. Capt. Baron BENTINCK.
De Erfprins .	van	54	St. Capt. BRAAM.
De Argo .	van	44	St. Capt. STARINGH.

VII. BOEK. 1781.

ſtak den eerſten van Oogſtmaand in Zee, verdeeld in twee ſmaldeelen. Het eerſte, onder bevel van den Schoutbynagt ZOUTMAN, beſtaande uit den *Admiraal de Ruiter*, den *Admiraal Piet-Hein* en de Fregatten de *Zephyr*, *d'Amphytrite*, *Medemblik*, *de Eensgezindheid*, en *de Eendragt*, beſtemd om twee en zeventig Koopvaarders, na *Petersburg*, *Riga* en *Nerva* moetende, door de *Noordzee*, en 't *Schagenrak*, tot aan 't *Kattengat* te geleiden, en de Schepen uit de *Noordſche Havens*, den wil na 't Vaderland hebbende, als mede de in *Noorwegen*

Fregatten.

De Zephyr	36	van 36 St. Capt. WIERTS,
Bellona	36	van 36 St. Capt. HARINGKARSPEL DEKKER.
Amphytrite	36	van 36 St. Capt. VAN WORNZEL.
Medenblik	36	van 36 St. Capt. VAN REYNEVELD.
De Eensgezindheid	36	van 36 St. Capt. BOURITIUS.
De Venus	24	van 24 St. Capt. Graaf VAN RECHTEREN.
De Dolphyn	24	van 24 St. Capt. MULDER.

Een Kotter.

De Ajax	8	van 24 St. Capt. Graave VAN WELDEREN.

Benevens eenige Adviesjachten en Uitleggers, *De Zeehaan*, *De Zwaluw*, *De Spion*, *De Kemphaan*, en *De Brak*.

de la Croix, delin.

Reinr. Vinkeles, sculp.

gen binnen geloopene *Oost-Indie vaarders* te rug te brengen. Het tweede onder Capitein Ridder VAN KINSBERGEN, om het eerſte tot zekere hoogte te vergezellen, de Kusten te beveiligen, in de *Noordzee* te blyven kruiſen, en op de beweegingen van den vyand agt te ſlaan (*). Gelukkig dat eene zo kleine verdeelde Zeemagt een zelfden koers voor een gedeelte zeilde; en nog niet geſcheiden was by de volgende ontmoeting, in welke, om zo te ſpreeken, het lot onzes Lands aan den zyden draad van dit vereenigd blyven hing.

Met het aanbreeken van den vyfden van Oogstmaand, op de hoogte van *Doggersbank* zeilende, ontdekte onze Vloot eene andere. Het viel niet moeilyk te giſſen, en giſſende te bepaalen, dat het geen ander dan het *Engelsch* Convoy zou weezen onder den Vice-Admiraal HYDE PARKER, die eene Koopvaardyvloot uit de *Oostzee* na *Engeland* geleidde: immers was het, vóór het uitzeilen onzer Vloot bekend, dat deeze op de te rug reize zou weezen, en de ontmoeting gevolglyk hoogst waarſchynlyk. Een *Zweedsch* Schip bevestigde dit reeds ſterk vermoeden; de Kotter de

Ontmoet de Vloot van PARKER.

(*) Men vindt de *Inſtructien* aan beide deeze Vlootvoogden gegeeven met Aanmerkingen op die ſchikkingen, in de *Schets van een groot Tafereel*, I. D. bl. 181.

VII. BOEK. 1781.

de *Ajax* bragt een volkomen zeker berigt; en 't leedt nu geen twyfel meer, of twee Kotters 's anderen daags in den naamiddag gezien, en tot den avond te vergeefsch naagezet, waren *Engelſchen* geweest, ter verſpiedinge afgezonden. Het ſmaldeel onder KINSBERGEN zeilde even loefwaards van dat des Schoutbynagts ZOUTMAN, toen 'er vyftien of zestien Zeilen op onze Vloot afkwamen, waar men alles tot een Gevegt in gereedheid bragt. De moedige ZOUTMAN deedt ten zes uuren ſein voor de Oorlog-ſchepen om zich in ſlagorde te ſchaaren, en voor de Koopvaardyvaarders om lywaards af te deinzen met eenige Fregatten onder Capitein REYNEVELD tot derzelver dekking. Met opgeheesſe vlaggen wagtte men, vol brandend ongeduld, den vyand af, die met acht zwaare Schepen, vol zelfvertrouwen van eene zekere overwinning, en het behaalen van een ryken buit, voor den wind af, ſtaatlyk aankwam (*), meer dan honderd Koop-

(*) Naar des Vice Admiraals PARKERS eigene opgave beſtondt zyne Vloot uit de volgende Schepen.

Prinſes Amelia	van 80 St.	Capt. MACARTNEY.
Fortitude	van 74 St.	Vice Adm. PARKER.
Berwick	van 74 St.	Capt. FERGUSON.
Beinfaiſant	van 64 St.	Capt. BRAITWAITHE.
Bufalo	van 60 St.	Capt. TRUSCOTT.
Preſton	van 50 St.	Capt. GRAEME.
Dolphyn	van 44 St.	Capt. BLAIR.

Ar-

Koopvaarders, onder de beſcherming van eenige Fregatten, loefwaards gelaaten hebbende; voor dezelve was PARKER, uit hoofde van het aantal der *Hollandſche* Fregatten, zeer bedugt, en blyde dat hy den wind van de *Hollandſche* Vloot hadt. VII. BOEK. 1781.

Omtrent acht uuren hees ZOUTMAN, met zyn onderhebbende Schepen, de Strydvlag op, en niet dan voor de *Engelſchen* op den afſtand van een halven Snaphaanſchoot genaderd waren, werdt Aanvang des Gevegts.

'er

Artois	van 40 St.	Capt. MACBRIDE.
Latona	van 38 St.	Capt. Sir H. PARKER.
Belle Poule	van 36 St.	Capt. BATTON.
Cleopatra	van 32 St.	Capt. MURRAY.
Surpriſe, een Kott,	van 10 St.	Luit. RIVETT.

Ann. Reg. 1781. p. 85. De vergelyking hier van met de opgaave van onze Vloot is genoeg om, wat ook de *Engelſchen* hebben mogen zeggen van de Meerderheid der *Hollanderen*, met een opſlag van het oog te toonen, hoe zeer die aan de zyde der *Engelſchen* was; wy hadden eenige Fregatten meer dan zy; doch deeze zyn in een geregelden Zeeſlag, als deeze was, van geen anderen dienst, dan om het Convoy te dekken, de ſeinen te herhaalen, en heen en weder zeilende, den vyand afbreuk te doen. Komt, gelyk met regt beweerd wordt, de hoeveelheid van het yzer en de onverdeeldheid van 't zelve, boven al in aanmerking, dan hadden de *Engelſchen* op ons een voordeel van 873. Ponden yzer in ieder laag; 't geen meer dan het voordeel van een gansch Schip van Linie uitmaakt. — Onder de *Engelſche* Schryvers, die van deezen Zeeſlag gewaagen, is 'er althans één edelmoedig genoeg om de Meerderheid aan de *Engelſche Vloot* toe te kennen. Zie *Hiſtory of the internal affairs of the united Provinces, from the Year* 1780. bl. 41.

VII. BOEK. 1781.

'er van een der beide kanten gevuurd. De Vice Admiraal PARKER plaatſte zich tegen over den Schoutbynagt ZOUTMAN, en elk hadt, in deezen geregelden Zeeſlag zyn party: wegens het klein getal van Linie Schepen aan onze zyde moest de *Argo* de plaats van een Linie-Schip bekleeden, en tegen een vyandlyk Linie-Schip ſlaan. Schoon de moed der *Engelſchen*, behalven door het voordeel van den Wind, kon onderſchraagd worden door de zwaarte hunner Schepen en van hun Geſchut, en die beide redenen, omgekeerd, konden ſtrekken om dien der *Hollanderen* te ſnuiken, was niets 't geen naar verzaagdheid geleek by hun te ontdekken. De Bevelhebbers en verdere Officieren haakten om hun moed aan de *Engelſchen* te toonen en te koelen; het Volk blaakte van 't zelfde yver vuur, der mindere Magt en het gemis van het voordeel des Winds zich niet bekreunende, waren zy alleen bedagt op het vernielen van den Vyand, het behaalen van Eer en Voordeel voor het Vaderland. Moed vulde de plaats van mindere Magt. Van weder zyden werd allerhevigst en woedendst gevogten. Schoon wy ons, zonder tot eene onvoegelyke langwyligheid te vallen, tot de byzonderheden van jeder onzer Oorlogſchepen en die tegen welke zy ſtreeden, niet kunnen inlaaten, moeten wy, egter, eenige voornaame aanſtippen; dewyl onze Zeehelden, op deezen Dag, toonden niet ontaart te

wee-

weezen van hunne roemryke Voorvaderen, en aan de Overwinning, door hun bevogten, 's Lands redding uit de klauwen der Overheerſchinge moet worden toegeſchreeven.

De voornaamſte byzonderheden in 't zelve.

Binnen korten tyd werden de twee voorſte Schepen van de *Engelſche* Linie, dermaate gehavend, dat zy hun best deeden om weg te komen, en loefwaards van dezelve buiten ſchoots bleeven leggen. In 't begin van den Slag ſneuvelde Capitein MACARTNEY; en wondde een zwaare Kogel den Capitein BENTINCK doodlyk. Hy droeg het Scheepsbevel, met manmoedige bedaardheid, over aan den tweeden Capitein J. L. BOSCH, die in 't na boven komen bykans ſneefde. Hy zette, door den gewonden Held, bemoedigd met de woorden *dat hy eerder alles moest waagen en vergaan, dan afdeinzen!* het gevegt op den *Batavier* tegen de *Bienfaiſant* zo dapper voort; dat het *Engelsch* Schip, naa omtrent ander half uur ſlaags geweest te zyn, afdeinsde tot op den afſtand van een zesponder ſchot, blyvende op dien afſtand geſtaadig vuuren. Een Vier en zeventiger kwam de *Batavier* dwars op zyde en gaf hem drie maalen de volle laag, waar door de Kruisſteng benevens de Vlag van het Achterſchip nederſtortte, en de Verſchansſing by het groote Want in brand vloog: deeze geblusscht zynde, liet Capitein BOSCH terſtond een Geus opheisſen. — Gemelde Vier-en-zeventiger den *Batavier* verlaten.

BENTINCK gewond.

VII. BOEK. 1781.

tende, kwam op de *Argo* af, die eerst met den *Dolphyn* was ſlaags geweest. Zo verregaand eene overmagt trof de *Argo* dermaate dat de Bevelhebber STARINGH den Schoutbynagt liet weeten, zo veele dooden en gekwetſten, en hevige ſchooten gekreegen te hebben, dat hy het geen vierendeel uurs langer kon uithouden; tot zyn troost gelukte het hem de Fokkeraa van deezen ontzaglyken Vyand weg te ſchieten.

Het Schip de *Batavier* in de uiterſte verlegenheid.

De bedaarde ZOUTMAN, die met eene kloeke beraadenheid beſlooten hadt het Gevegt tot het uiterſte door te zetten, ontrustte zich niet over eene zo onaangenaame tyding, en beval Capitein STARINGH, die zich reeds zo dapper gekweeten, veel dooden en gekwetſten hadt, en door redloosheid nauwlyks drie Stukken meer gebruiken kon, uit de Linie te wyken, gelyk geſchiedde. De Linie hier door gebrooken, werd door Capitein KINSBERGEN en BOSCH weder geſlooten. Ter plaatze waar de *Argo* uitgeweeken was, ſcheen de Vyand 'er door te willen ſlaan. PARKER al dien tyd tegen ZOUTMAN geſlaagen hebbende, maakte zeil, gevolgd door een der zwaarſte *Engelſche* Schepen, en naderde met de *Bienfaiſant* den *Batavier* in zulker voege, als of hy hem aan boord wilde leggen. Daar op beſchoot hy, met die twee andere en nog een Fregat, den *Batavier* allerheftigst; deeze beantwoordde, dit ſchriklyk vuur, en deedt Capitein BOSCH zyne nog bruikbaare Stukken met dubbel ſcherp laa-

laaden. Het yslyk vuur van vier Schepen, die een hagelbui van gloeiende kogels braakten, vernielde al het ſtaand en loopend Want, en de Zeilen hingen aan flenteren, Raa by Raa viel neder, de Roerpen brak, en het deerlyk gehavend Schip was een wrak gelyk, en op geenerlei wyze te beſtuuren. — KINSBERGEN liet zyn Schip eenige ſtreeken afvallen, dit hadt in 's Vyands oog den ſchyn als of hy uit de Linie week; doch eensſlags loefde hy weder op, en begroette PARKERS Voorſchip en de andere Schepen met zulk een vuur, dat ze by den wind opſtaaken, en onze Linie, naa ruim drie uuren vegtens, verlieten. Hoewel dit, in 't eerst, het voorkomen van het zoeken eener verademing hadt, bleek het dat zy, ſchoon den loef hebbende, geen lust hadden ter tweedemaale af te komen. PARKER, in zyn berigt de Dapperheid zyner Vyanden pryzende, verklaart volúit, dat hy eene pooging deedt om nogmaals eene ſlagorde te vormen; doch het ondoenlyk vondt, door de redloosheid zyner Schepen. VII. BOEK. 1781.

Deeze redloosheid was aan onzen kant zodanig, dat het de onberaadenheid zelve zou geweest hebben, iets dat na 't vervolgen van den Vyand geleek te ondernemen; nogthans bleeven de *Hollandſche* Oorlogſchepen, benedens wind van den Vyand, ter plaatze des Gevegts, liggen met de zeilen op de boorden, ten teken dat men hem afwagtte, indien

Einde van den Slag. De overwinning aan de Hollandſche zyde.

VII. BOEK. 1781.

't hem gelustte den kans te hervatten. De Schoutbynagt ZOUTMAN digt onder ly van den *Batavier* heen loopende, nam de Capitein BOSCH deeze gelegenheid waar, om dien Vlootvoogd te praaijen, en den ſlegten en gansch ſtuurloozen ſtaat van zyn Schip bekend te maaken, en een Fregat te verzoeken om hem te ſleepen. Alle moeite aangewend hebbende om den *Batavier* zeilvaardig en ſtuurbaar te maaken, bleek zulks vergeefsch te zyn, het Schip bleef onbeweeglyk leggen en moest het ſein doen van niet te kunnen volgen. Waar op de Fregatten de *Venus* en de *Amphytrite*, op 't bevel des Schoutbynagts, na hem toe laveerden. Middelerwyl ſcheenen vyf *Engelſche* Schepen lust te krygen om den onbeweeglyk liggenden *Batavier*, die reeds zoo veel geleden hadt, aan te tasten en te neemen, en hielden 'er voor den wind af na toe. Eene hachlyke omſtandigheid, zo van wegen het onvermogen des *Bataviers* zelve als uit hoofde van de weinige mogelykheid der ontredderde Schepen, om den in onmagt liggenden te hulpe te komen. Dan de moedige Capitein BOSCH, 's Vyands beweegingen bemerkende, liet terſtond het ſein van onvermogen om te kunnen volgen neder, en de Vlag weder ophaalen. Dit deedt de Vyanden, wederom by den wind opſteeken. Het Schip de *Batavier* geraakte voor den wind om en weder by de Vloot, waar het bevel ontving om na

de

de eerſte Haven de beste te zeilen, gelyk ook de andere Schepen en het gantſche Convoy. Men wil, dat des Schoutbynagts keuze van een *Rooden Vlag met Witte ſtreepen* (gewoonlyk een teken van *Aanval*) den Koopvaardyſchepen tot een ſein gegeeven om, te hunner behoudenisſe, eene Haven te kiezen, den Vyand verbyſterde, zulks houdende voor een blyk van de welgeſteldheid der *Hollandſche* Vloote, gereed om den kans te hervatten, en op welk gezigt hy afdeinsde. VII. BOEK. 1781.

Het Schip *Holland* zinkt.

Alle Schepen waren aan Masten en Tuigadie zeer beſchadigd, zommige hadden Grondſchooten bekomen: maar geen erger dan het Schip *Holland*, onder Capitein DEDEL, dat het eerſte een allerhevigst vuur uitſtondt; doch party niet ſchuldig bleef daar het vyftien honderd ſchooten deedt. Niet tegenſtaande men honderd gaten, zo onder als boven water, geſtopt hadt, vondt men veertig duimen waters by de pomp, 't welk tegen het zwaar pompen aan toenam; men beſloot 's nagts het Geſchut over boord te werpen, 't mogt niet baaten, het Schip dreigde te zinken. Men moest het verlaaten en op het Adviesjacht de *Spion* met een kleine Sloep overgaan: daar de grootere Boot en Sloep doorgeſchooten, en onbruikbaar waren. Deeze overſcheeping van zo veel Manſchaps op een klein Schip geſchiedde met veel moeite 's nagts ten twee uuren, onder een zwaar onweer van donder en blixem; eenige gekwetſten

VII. BOEK. 1781.

ſten en zieltoogenden moest men achter en aan hun deerlyk lot overlaaten; de groote Mast viel wel haast, en het Schip verzonk met alles in de diepte. 's Anderen daags ontdekten twee *Engelſche* Fregatten dit gezonken wrak: van een der boven 't water uitſteekende Bramſtengen haalde Capitein PATTON de Vlag, welke hy aan den Vice Admiraal PARKER bragt.

De *Admiraal Generaal*, veel vuurs uitſtaande, deedt duizend en vier en vyftig kanonſchooten, zeven duizend vier honderd vier en tachtig ponden kruids gebruikende om Kogels, Schrootzakken, Druiven, Loodenkogels, Schrootkogels en Schietbouten in zakken, den Vyand toe te zenden.

De Fregatten de *Dolphyn*, de *Bellona* en de Kotter de *Ajax*, by de Linie gehouden om de ſeinen te herhaalen, deeden ook den Vyand afbreuk; daar zy met gelaaden geſchut tuſſchen de Schepen van Linie, die ter lengte van een Kabeltouw van elkander lagen, heen zeilden, de *Engelſchen* dapper beſchooten en weder achter de Linie wykende, zich op nieuws gereed maakten. Het getal der Dooden op de *Hollandſche* Vloot was honderd twee en veertig, dat der Gekwetſten vierhonderd en drie (*). PARKER gaf hon-

(*) Wy weeten zeer wel, dat de meerderheid van het getal der Dooden en Gekwetſten op ieder Schip

Het Schip Holland zinkt.

honderd vier Dooden, en drie honderd negen en dertig Gekwetſten op, en onder deezen verſcheide voornaame Officieren. —— Men heeft de *Engelſchen*, gelyk meermaalen in deezen Oorlog, ten laste gelegd, dat zy, ſtrydig tegen de Krygswetten, met ſpek, meſſen, ſchaaren, glas, oud porcelein, en dergelyk ontuig geſchooten hebben: wy kunnen zulks niet ontkennen; doch willen gaarne gelooven, dat dit op geen last der Bevelhebberen, doch door het woest en driftig gemeen geſchied is: aan boord van Capitein KINSBERGEN werden naa den Slag

Schip, geenzins ten bewyze ſtrekt, dat het ſterkst geſtreeden of het meeste vuur doorgeſtaan heeft, hier in loopen zeer veele oorzaaken van eenen anderen aart zamen; doch 't zal, egter, de nieuwsgierigheid voldoen kunnen, eene opgave van elk Schip hier geplaatst te vinden.

	Dooden	Gekwetſten.
De Admiraal de Ruiter	45	87.
Holland . .	25	45.
De Admiraal Generaal	8	40.
De Admiraal Piet Hein	10	58.
De Batavier .	18	49.
De Erfprins .	8	30.
De Argo . .	24	75.
De Dolphyn .	3	15.
De Bellona .	1	4.
	142	403.

veel verſchilde dit getal van meer dan 1000, waar op men het in *Engeland* begroottte. ANDREWS *Hiſt. of the War.* Vol. IV. p. 165.

VII. BOEK. 1781.

Slag twaalf Koevoeten vermist, door het Volk zeker na den Vyand verſchooten, zonder weeten of last des Bevelhebbers (*).

Aanmerkingen over de zwakheid van dat Convoy.

De tyding deezer Overwinning nam den Landzaat een pak van 't harte; hoe zeer de besten verlangd hadden na het uitloopen des Convoys; bekroop hun, naa het uitzeilen, zorge voor 't zelve. Om niet te ſpreeken van de bekommerdheid door zommigen gevoed, dat ze den *Engelſchen* Admiraal DARBY, bykans ten zelfden tyde met eene ongelyk ſterker Vloot in Zee geſtooken, mogt ontmoeten, waar voor zich weinig waarſchynlykheids opdeedt (†), was de waarſchynlykheid, dat zy PARKER niet zou misgaan zeer groot; en het in Zee zenden met geen meerder verſterking veel gewaagd; ſchoon PARKER een denkbeeld moet gehad hebben van eene nog kleindere te zullen ontmoeten: hy ſchreef althans. „ Ik geloof dat de vyandlyke Magt ſter„ ker was dan hunne Lordſchappen ver„ wagt hebben." Ook was de eerſte bedoeling eene grootere op dezelve af te zenden,

(*) Wy hebben het verhaal van deezen Slag ontleend uit de *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1498. 1524. KOK *Vaderl. Woordenb. Art.* BENTINCK. *New. Ann. Regiſt.* 1781. p. 84. RUTZ *voetſtappen van Gods Voorzienigheid in de zege op de Engelſche bevogten. Post van den Neder Rhyn*, I. D. bl. 276. en ANDREWS *Hiſt. of the War.* Vol. IV. p. 166.

(†) *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 234 245.

den; en beklaagden zich de *Engelſchen* dit niet gedaan te hebben (*). De waarſchynlykheid der ontmoetinge van de uit de *Zond* komende *Engelſche* Vloot, ſtelde een zwakke Zeemagt, met de Koopvaarders, bloot om de vrugtlooze ſlachtoffers te worden van vyandlyke overmagt, ten onherſtelbaaren nadeele van den Staat, en tot verderf van het nauw eenigzins opkomend Zeeweezen. Eene blootſtelling nog grooter, als men bedenkt hoe, volgens de oorſpronglyke ſchikking ZOUTMAN en KINSBERGEN moesten ſcheiden. Verëénigd liepen zy reeds gevaar, en verdeeld was de ondergang onvermydelyk geweest. Ter voorkominge hier van hadt Capitein de BRUIN, last met het Oorlogſchip de *Prins Willem* van 74 Stukken, nevens een Fregat en Kotter, uit de *Maas* naa *Zeeland* te zeilen, om de Schepen, derwaards opgezonden, *Zuidbeveland* van 64 en *Schiedam* van 54 Stukken, af te haalen, met dezelve na *Texel* te ſtevenen, en zich by de Vloot van ZOUTMAN te vervoegen (†).

De Schepen uit de *Maas* niet ter verſterking uitgezeild. Klagten daar over.

DE BRUIN zeilt niet uit. De *Rotterdamſche* Kooplieden, laat van 't Convoy verwittigd, en geene dan zeer gebrekkige openingen des aangaande ontvangen heb-

(*) *N. Ann. Regist.* 1781. p. 85. ANDREWS *Hiſt. of the War.* Vol. IV. p. 166.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1502.

VII. BOEK. 1781.

hebbende, hadden zich gehaast, en groote kosten gedaan om hunne Schepen, naa de *Oostzee*, daar de tyd reeds zo verre verloopen was, toe te rusten, gedeeltelyk te laaten bevragten en verzekeren. Onverwagt kreegen zy berigt, dat het Convoy uit *Texel* en het *Vlie* was in Zee geſtooken, zonder dat het in *Goeree* gereed liggende hadt kunnen uitzeilen, dat het Oorlogſchip *Prins Willem* voor eerſt geene gelegenheid zou hebben om uit te loopen, weshalven zy moesten verklaaren, of zy hunne Koopvaardyſchepen wilden doen vertrekken onder het Geleide van een Fregat van 20, een Kotter van 18 en een Adviesjacht van 14 Stukken. Vreemd kwam het hun voor, dat men, naa zoo veel maanden zukkelens, nu de gelegenheid om by het *Amſterdamſche* Convoy te komen voorby was, van hun vergde zestien of achttien Koopvaardyſchepen te willen waagen aan een niets beduidend Geleide. Zy hadden op 't geſtand doen van het toegezegde Convoy, aangedrongen, en op dit alles geen ander beſcheid gekreegen, dan het ſchriftlyk en mondelyk berigt van eenige Schippers der in *Goeree* liggende Koopvaardyvloot, dat Capitein DE BRUIN ze allen aan boord geſeind hebbende, hun gezegd hadt, dat: dewyl het Convoy uit *Texel* vertrokken was, en zyn Convoy nu te zwak zynde om daar mede na de *Zond* te zeilen, die ontſlaagen van 't Convoy wilde weezen, heen kon vaaren, en die

mee-

mede wilde vaaren, zulks ook doen konden; doch dat zy ſtaat moesten maaken, dat zy geduurig blootgeſteld zouden zyn aan het ankeren en ankerligten, om by tegenwinden van den *Engelſchen* wal af te blyven; 't geen de vertraaging van het beloofde Convoy ten gevolge hadt. Dit alles, 't welk veel opſpraaks baarde, (*) ſtelden zy der Regeeringe van *Rotterdam*, in een nadruklyk Verzoekſchrift, voor oogen. Capitein DE BRUIN onder zwaare verdenking liggende van Pligtverzuim, en als of hy van elders bevel om niet uit te loopen ontvangen hadt, poogde zich van het eerſte te zuiveren, en wederſprak het laatſte in eene Verklaaring, verſterkt door de getuigenisſen van zyn Loots, die hem na *Texel* zou brengen, van zyne Officieren, en eenige Koopvaardyſchippers, die, op verre na geene voldoening aan allen gaven, en by eenigen den ſchyn van afperſſing droegen (†).

De *Zeeuwſche* Schepen zeilen niet uit. Misnoegen deswegens.

Ten opzigte van de Schepen in *Zeeland* liggende was voorgegeeven, dat de *Zeeuwen* geenzins hadden willen toeſtemmen in het vertrek deezer Schepen; dewyl hunne Kusten daar door zouden ontbloot worden; en dus belet hadden, om met de Schepen onder den Schoutbynagt ZOUTMAN in Zee te ſteeken. Doch men ſchreef eerlang,

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1562. *Post van den Neder-Rhyn*, I. D bl. 312.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1778.

VII. BOEK. 1781.

lang, dat die Schepen nooit door Staaten van *Zeeland* verzogt, ja zeer onverwagt daar op de reede gekomen waren; dat het eene volſlaagene onwaarheid was, dat de Hooge Regeering van *Zeeland* het vervoegen dier Schepen by 't gemelde Convoy zou belet hebben: dat, in tegendeel, elk daar grootlyks verwonderd ſtondt op de tyding, dat de Vloot uit *Texel* in Zee geſtooken was, zonder dat men den Capitein Baron van KINCKEL eenige beweeging hadt zien maaken om van *Zeeland* uit te loopen, niet tegenſtaande eenige Schepen aldaar gereed lagen om, onder zyn Convoy, zich by de Vloot te voegen, en ieder een zich verbeeldde, dat hy bevel hadt om in Zee te ſteeken; men kon geen reden bedenken, waarom hy met den Capitein RAUWS, binnen de gaten gehouden zou worden, zonder iets uittevoeren. *Walcheren* was in den ſchoonſten ſtaat van tegenweer, en het hoogst belachlyk het doen overkomen en houden van Schepen van een ander Gewest, tegen eene landing der Vyanden, noodig te keuren (*). Schoon het ondanks dit ſchryven bleek dat Staaten van *Zeeland* in Grasmaand om meerder Oorlogſchepen by zyne Hoogheid verzogt hadden, tot dekking der Zeegaten, dat daar toe bevelen afgevaardigd, en het Schip *Schiedam*, met de

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1784.

de Fregatten de *Jason* en de *Oranjezaal* aldaar gekomen waren, hadt dit op het tegenwoordig tydsgewricht geene betrekking. De redenen van het niet uitzeilen, bleeven zo duister, en aan zo veel bedenkens onderworpen, als het marren van Capitein DE BRUIN, en werden by lange na niet tot aller genoegen opgelost, door het by brengen, dat, hoewel het niet uitzeilen geen voorwerp geweest was der raadpleegingen van Staaten van *Zeeland*, het uitzeilen egter, door eenige aanzienlyke Leden der Regeeringe van *Zeeland*, was afgeraaden (*).

Wat hier van ook moge weezen; elk Vaderlander jammerde het grootlyks, dat die Schepen uit de *Maas* en *Zeeland* het Convoy van ZOUTMAN niet vergezeld hadden. In dat geval zou PARKER, die zich nu reeds bedroogen vondt in de sterkte van het Convoy, 't geen hy mogelyk waande, als een tweede FIELDING, te zullen opbrengen, den kans niet hebben durven waagen, wanneer onze Koopvaardyvloot de hoognoodige Reis na de *Oostzee* onbelemmerd hadt konnen voortzetten; of hadt hy, strydig met der *Engelschen* gewoone voorzigtigheid om nooit dan met een zwakken den stryd aan te vangen, het welversterkt Convoy aangevallen, hy zou, kweet elk zich, gelyk de *Doggersbanksche* Helden

Voordeelen hier door verzuimd; nadeelen hier uit herkomstig.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2194.

VII. BOEK. 1781.

den zich kweeten, het niet wykende ontkomen, maar met zyn geheele Vloot en Koopvaardyſchepen, of althans een gedeelte daar van, in onze Havens opgebragt geweest zyn. Terwyl nu onze Vloot, met de Koopvaarders in de waagſchaal geſtèld, ondanks het moedbetoon zo veel nadeels geleden, zo veel dooden en gekwetſten bekomen hadt, en het doel der Reize te leur liep, ten gevoeligen krak van den Koophandel; want was de Vaard op de *Oostzee* daar door voor dit Jaar niet geheel afgeſneeden, zy was ten minſten zeer geſtremd, tot onbeſchryflyk nadeel der Handelaaren (*). —— Dit denkbeeld maatigde by de bedagtzaamen in den Lande de vreugd, wegens de behaalde Overwinning; terwyl zy, die den Koophandel, en *Amſterdam* boven al, een kwaad hart, ter liefde van *Engeland*, toedroegen, daar in ſtoffe van troost vonden, ſchaamtloos en boosaartig genoeg waren om ſchamper te zeggen, *dat wy in dier voege overwinnende, onzen eigen ondergang bevogten.*

Eer van ZOUTMAN en diens Strydgenooten.

De dappere ZOUTMAN behaalde eene eeuwige Eer, en kreeg regt op de Hoogagting, Erkentenis, Dankbaarheid en Liefde van allen, die het Vaderland beminden; hier in deelden zyne ſtrydbaare Mede-bevelhebberen van hoogeren en laageren rang: het Scheepsvolk hadt

(*) *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 298. 318.

hadt wonderen van heldenmoed betoond, 't geen door 't beleid der bezaadigder Beveihebberen, moest gemaatigd worden, zou het niet eer tegen dan voor werken. Niet vreemd was het zwaar gekwetſten, naa een ylings verband, weder op hun post te zien keeren, om den ſtryd manmoedig te helpen voortzetten, en op nieuw, als leeuwen te vegten.

De overwonnen hebbende Vloot, met de behoudene Koopvaardyſchepen, zeilden den twaalfden en dertienden van Oogstmaand binnen. Was de menigte van aanſchouweren groot geweest toen zyne Hoogheid de Vloot op de *Texelſche* Reede dit Voorjaar bezigtigde (*), thans was dezelve onbeſchryflyk om die zegepraalend wederkeerende te beſchouwen. Hoe zeer gelapt, en ontredderd, dezelve zich opdeedt, juichte alles; het Vaderlandlievend hart ging open op 't gezigt der Herſtelleren van 's Lands geſchonde en vertrapte Eere; doch kromp van treurigheid by het overſcheepen der Gekwetſten, om dezelve na *Amſterdam* te voeren, waar men in alleryl, binnen vier en twintig uuren, twee honderd Slaapplaatzen, in het Gasthuis vervaardigd hadt: terwyl de Vrouwen, zo in dat Huis, als in het Oude-Vrouwenhuis, onvermoeid bezig waren, met plukzel en verbandrollen te vervaardigen. In *Texel* zelve werden

De overwinnende en ontredderde Vloot zeilt binnen.

(†) Zie hier boven bl. 228.

VII. BOEK.

den twee Fregatten geſchikt tot berging der Zieken en Gekwetſten.

1781. BENTINCK overlydt aan zyne wonde. Zyne Gedagtenis vereerd.

De Capitein Baron BENTINCK, zwaar aan den ſchouwder gekwetst, kreeg terſtond den Chirurgyn der Admiraliteit VAN HUSSUM aan boord, die de wond allergevaarlykst oordeelde; naa *Amſterdam* gevoerd en ten huize van den Fiscaal J. BOREEL gebragt, overleedt deeze jeugdige Held, tuſſchen den drie en vierentwintigſten, nog geen zes en dertig jaaren bereikt hebbende, en werd in de Nieuwe Kerk, met eene zeer aanzienlyke Lykſtatie begraaven: een Gedenkpenning, die de Admiraliteit liet vervaardigen te zyner Eere, en een opgehangen Gedenkteken in het Choor dier Kerke, hebben zynen Naam der vergetelniſſe ontrukt (*).

Bezorging der Gekwetſten in het Gasthuis te *Amſterdam*.

Zo groot de vaardigheid was, waar mede men te *Amſterdam* alles gereed gemaakt hadt tot het ontvangen van zulk een aantal voor 't Vaderland Gekwetſten, zo uitſteekend was de zorge aldaar voor hun in alle opzigten gedraagen. Zy hadden niet

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1522. 1739. Kort *Vaderl. Woordenb. Art.* BENTINCK. Het Opſchrift deezes Gedagtenisteekens luidt. G. J. BN. BENTINCK, *Schoutbynacht van Holland en Weſtfriesland, onder het Edelmog. Collegie ter Admiraliteit, reſideerende te Amſterdam, Generaal Adjudant van Z. D. H. Wm. den V., Erfſtadhouder en Admiraal Generaal van de Unie, aan de gevolgen van zyne bekomene wonden, alhier overleden den XXIV Auguſtus* MDCCLXXXI. De rede deezer Tytels zal een volgend Blad onzer Geſchiedenisſe melden.

niet alleen ryklyk van 't noodige; doch, van alle kanten, werd ruime overvloed van verfrisſingen, en 't keurlykſte ooft, 't geen toen de tyd gaf, gezonden: zy aten en dronken wat hun luſtte, in zo verre het geen nadeel aan hunne wonden kon toebrengen. Volgens eene huislyke ſchikking, uit vreeze voor brand, mogt in dit Huis geen Tabak gerookt worden; doch men zag van deeze wet af, ten wille der Zeelieden, by wien het misſen van dit genoegen, door geene andere voordeelen zou hebben kunnen opgewoogen worden, en nam zulke maatregels, dat zy zonder gevaar van brand, deeze verkwikking konden genieten. Opbeurend waren voor hun de vriendlyke redenen, der ontelbaare Bezoekeren, die hun zeer vergenoegd vonden, en, by het ontzettend gezigt dier verminkten, niet zonder aandoening uit veeler mond hoorden, hoe zy naa herſtelling haakten, om, met den ouden moed, en vernieuwde kragten, op den Vyand los te gaan. Ryke Liefdegaven, zo aan byzondere Perſoonen toegereikt, als in zekere Buſſe voor allen geſtooken, veraangenaamden de komst der Nieuwsgierigen, die, getroffen door dit tooneel van Menschlyke elenden, de gevolgen des Krygs, wel diep in de beurs taſten, en de aandoeningen van het Hart in hunne giften opvolgden. Zyne Hoogheid liet elk der Gekwetſten één Dukaat ter hand ſtellen (*). —

VII. BOEK. 1781.

Am-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1522. 1543.

VII. BOEK. 1781.

Voorzorge om ook elders in deeze Gewesten de Gasthuizen gereed te maaken.

Amſterdams voorbeeld ſtrekte ten grondſlage van een Beſluit by Staaten van *Holland* genomen, om, daar het Gasthuis dier Stad, hoe groot ook, geenzins ter berginge zou kunnen dienen van zo veele Gekwetſten als 'er mogelyk, ſtaande deezen Zeeoorlog, zouden komen, de Gasthuizen der andere Steden desgelyks tot het ontvangen en verzorgen dier ongelukkigen gereed te maaken; en teffens de Staaten van *Zeeland* en *Friesland* van dit Beſluit een afſchrift te zenden, met verzoek en aanmaaning om dit loflyk voetſpoor, waar op *Amſterdam* was voorgegaan, te betreeden (*).

Brief van Dankzegging door zyne Hoogheid aan de *Doggersbankſche* Helden gezonden.

De Admiraal Generaal liet aan den Schoutbynagt ZOUTMAN, aan de Capiteinen, verdere Officieren, en Manſchap van 's Lands Schepen, die in den roemryken Zeeſlag deel gehad hadden, een Brief van Dankzegging toekomen om op ieder Schip geleezen te worden, daar in betuigende, „ dat zy allen Lof, „ en zyne byzondere Goedkeuring, ver„ dienden, en niet te twyfelen of zy, „ en alle verdere Landsofficieren en Ge„ meenen, zouden, by voorkomende „ gelegenheden, blyken geeven, dat het „ den Vaderlande aan geene Verdeedi„ gers van het lieve Vaderland, en „ deszelfs Vryheid ontbrak, en dat de „ oude Bataafſche Heldenmoed weder„ om

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781, bl. 1540.

„ om herleevende, niet uitgedoofd zou „ worden (*)."

1781.

Eer en Bevordering zyn de ſcherpſte ſpoorſlagen in den Krygsdienſt, van hier de gewoonte om, naa eene uitſteekende Gebeurtenisſe, deeze prikkels te ſchenken. De Admiraal Generaal verhief, als eene byzondere belooning voor de betoonde Dapperheid in den bloedigen, doch roemryken Zeeſtryd, tot buitengewoon Vice-Admiraal van *Holland* en *Weſtfriesland* ter Admiraliteit te *Amſterdam*, den Schoutbynagt JOHAN ARNOLD ZOUTMAN: en tot Schoutbynagts de Capiteins ter Zee DEDEL, VAN BRAAM, en den Ridder VAN KINSBERGEN, daarenboven tot Adjudant Generaal van zyne Doorlugtige Hoogheid, als Admiraal Generaal: tot welken laatstgemelden rang, als mede tot Schoutbynagt, desgelyks bevorderd werd, de aan zyne bekomene wonde doodlyk kwynende BENTINCK. — Vreemd deedt het veelen den Schoutbynagt DANIEL PICHOT tot buitengewoon Vice-Admiraal ter Admiraliteit op de *Maaze*, en van die zelfde Waardigheid tot Vice-Admiraal ter Admiraliteit te *Amſterdam* verheeven te zien LODEWYK GRAVE VAN BYLANDT; en den Capitein HENDRIK RIETVELD, thans met zyn Schip te *Curaçao* liggende, tot Schoutbynagt. Men gaf voor reden, dat

Bevorderingen in den Zeedienst aan de *Doggersbankſche* Helden en anderen.

dit

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1531.

VII. BOEK. 1781.

dit geſchied was om andere Zee-Officieren geen misnoegen te geeven door jongere boven hun in rang te ſtellen. Dan zommigen beweerden, dat, was de bevordering bepaald by de Zeehelden, die op *Doggersbank* hadden uitgemunt, den anderen geen wettige reden tot klagen altoos overbleef; maar nu verſcheidenen, geen deel aan dien roemvollen Stryd hebbende, bevorderd waren, op dat hun geen ongelyk zou geſchieden, zy even weinig dat ongelyk, 't zy dan weezenlyk of ingebeeld, moesten ondergaan. Althans de braave Capitein E. BISDOM, verklaarde aan zyne Hoogheid, met hart en ziel het Land, vooral in den tegenwoordigen Oorlog, te *willen dienen*; doch niet anders te *kunnen dienen*, dan op zyn Rang, dien hy altoos gehad hadt, en niet wist verbeurd te hebben (*). Veelen ook beſchouwden deeze groote vermenigvuldiging van Vice-Admiraals en Schoutenbynagts, hoe zeer ook ten prikkel van Krygsroem ſtrekkende, als ongeſchikt tot bevordering van het waare belang des Zeeweezens, en der Verdediginge van het Vaderland: naardemaal dezelve natuurlyk aanleiding gaf om de Zeemagt, huns bedunkens reeds al te veel geſmaldeeld, nog meer te verdeelen, en het uitloopen eener eenigzins ontzaglyke Vloote te vertraagen, of geheel te beletten.

De

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1533.

De Ridder VAN KINSBERGEN bragt zyne Hoogheid een plan onder 't ooge van byzondere Eerbelooning voor de *Doggersbankſche* Helden, 't welk diens goedkeuring wegdroeg. Overeenkomſtig hier mede deedt de Admiraal Generaal ter Algemeene Staatsvergadering, by het bekendmaaken van de bevordering in Rang aan den Schoutbynagt en de drie oudſte Capiteinen, die den Slag hadden bygewoond, geſchonken, het voorſtel, „ om „ den Vice-Admiraal ZOUTMAN te vereeren een Gouden Gedenkpenning, „ hangende aan een Ketting van 't zelfde „ Metaal, en aan de zes Capiteinen DEDEL, VAN BRAAM, VAN KINSBERGEN, BENTINCK, BRAAK en „ STARINGH, ieder een diergelyke gouden Gedenkpenning, hangende aan een „ Oranje Lint, en aan ieder van de Officieren, Onderofficieren, Matroozen, „ en Soldaaten van dezelve Schepen, een „ geſchenk te doen van twee maanden „ Maandgeld." 't Zelve werd goedgekeurd, en de Gedenkpenning op de waarde van dertien honderd Guldens bepaald (*). —— Het plan des Ridders hieldt nog andere Eerbelooningen in als tekens van Uitmuntenheid, hier toe werd voor den Heer ZOUTMAN beſtemd een Gouden Degen; voor de Heeren DEDEL, VAN BRAAM, KINSBERGEN en BENTINCK

Eeretekens aan de *Doggersbankſche* Helden geſchonken.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1532. 1536.

VII. BOEK. 1781.

TINCK een fraaijen Sabel met deszelfs Draagband; voor de Heeren BRAAK en E. CH. STARINGH ieder een Sabel met deszelfs Draagband, nevens het regt om een Witten Pluim op hunne Monteeringshoeden te mogen draagen; voor de Heeren MULDER, DEKKER, en Graave VAN WELDEREN, gelyk mede aan de tweede Capiteinen ABERSON, STARINGH, BOSCH en SMAASEN, ieder een Sabel met deszelfs Draagband. De Capitein A. H. C. STARINGH, die op het Schip van ZOUTMAN gediend hadt, werd als eerſten Capitein aangemerkt, en met den Witten Pluim vereerd; welke algemeen ook toegekend werd aan den Capitein BOSCH, die, als eerſte Capitein, naa dat BENTINCK zo deerlyk in 't begin des Stryds gewond was, zich in de Linie zo dapper gekweeten hadt; doch hy erlangde dit Eereteken niet: de Eeretekens, waar mede men de Capiteins, die in de Linie geſlaagen hadden, vereerde, werden aan de naaſte Bloedverwanten van den overleden BENTINCK overhandigd. —— De Luitenants der Schepen, die de Linie hadden uitgemaakt, ontvingen, twee Gouden Linten met Gouden Kwasten (*Epaulettes*) op de Schouders der Monteering; en de Adelborſten één Gouden Lint en Kwast op den ſlinker Schouwder. De Graaf VAN WELDEREN, die den tienden van Oogstmaand vroeg in den morgen, zyne Hoogheid tyding van

't

't gelukkig Gevegt bragt, kreeg een fraaijen Diamanten Ring.

1781.

Op bevel des Admiraals Generaals en op diens kosten, moesten alle de Manſchappen aan boord van de onderſcheide Schepen der Vloote van ZOUTMAN onthaald, een vrolyken dag vergund, en aan de Gekwetſten op de Hospitaal Schepen eenig geld uitgedeeld werden. Voorts werd, als een geſchenk van zyne Hoogheid, ter gedagtenisſe van den roemrugtigen Zeeſtryd, een Gedenkpenning vervaardigd, die de Heeren Officieren, Onderofficieren, en *gewonde* Matroozen en Soldaaten, als Eertekens hangende aan een Lint op de borst zouden draagen (*). —— De bepaaling, dat de *gewonden* onder de Gemeenen alleen met dit teken van Dapperheid zouden mogen pronken, kwam zommigen vreemd voor: dewyl *ongekwetst* gebleeven te zyn, tot geen kenmerk van min betoonden Moed ſtrekte (†).

Het Scheepsvolk onthaald. Uitgedeelde Gedenkpenningen.

Wanneer in Slachtmaand de Gedenkpenningen, en de overige Eercieraaden, door hunne Hoog Mogenden voor den Vice Admiraal ZOUTMAN en andere Officieren, die op *Doggersbank* geſtreeden hadden, beſtemd, in gereedheid waren, werd de laatſte van die Maand bepaald om dezelve uit te deelen. (§) Deeze

Uitdeeling der Eerbeloonningen.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2121.
(†) *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 278.
(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1535. 2119.

VII. BOEK. 1781.

ze plegtigheid geschiedde op het Stadhouderlyk Hof, in tegenwoordigheid van haare Koninglyke Hoogheid, de Vorstlyke Kinderen, de Gelastigden van hunne Hoog Mogenden tot de zaaken van de Zee, die van de onderscheide Collegien ter Admiraliteit, alle de aanweezende Zeeofficieren, en het geheele Hof. De Admiraal Generaal deedt eene gepaste Aanspraak, en omhing den Vice Admiraal ZOUTMAN den Gedenkpenning (*) met den Gouden Keten, en de Schoutsbynagts VAN BRAAM en VAN KINSBERGEN dit Gedenkstuk aan een Oranje Lint gesnoerd. De overige Schoutsbynagts en Capiteins, tot die zelfde Eere geregtigd (†), konden in die openlyke Eerbetooning niet deelen uit hoofde hunner Afwezigheid. De Gouden Degen, werd ZOUTMAN en de Sabels den verderen Zeeofficieren naar het goedgekeurde plan, in zo verre zy zich by deeze Staatlykheid tegenwoordig bevonden, overgereikt. Alle de Vlag- en andere Officieren ontvingen desgelyks den Gouden Eerpenning, op bevel en kosten van zyne Hoogheid vervaardigd, strekkende om de Gedagtenis

(*) Deeze vertoonde aan de Voorzyde het Wapen der Generaliteit, met de Spreuk CONCORDIA RES PARVAE CRESCUNT: aan de Rugzyde de Wapens der Zeven Gewesten met dat van zyne Hoogheid in het midden, en het Omschrift: DISCORDIA MAXIMAE DILABUNTUR.

(†) Zie hier boven bl. 331.

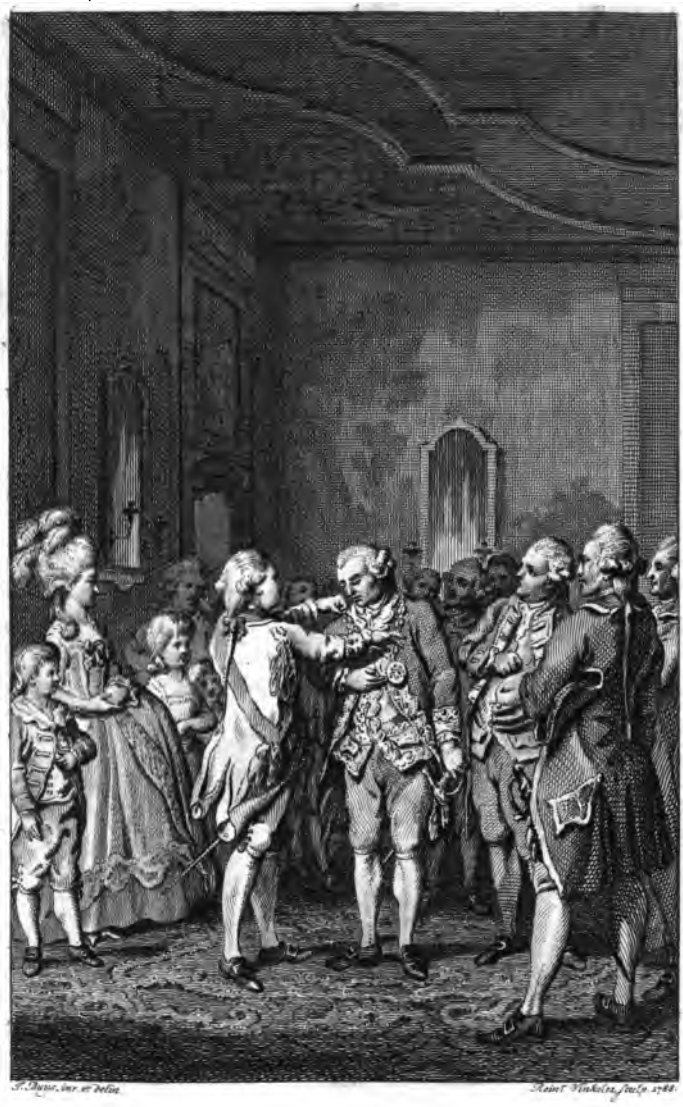

WILLEM V. vereerd de Doggersbankſche Helden.

nis van den *Doggersbankſchen* Zeeſlag en zyn Gunstbetoon teffens te vereeuwigen, hangende aan een rood, blaauw en wit Lint. (*) Met een pragtigen Maaltyd, welks Schotels allerlei zinſpeelingen op het roemryk Gevegt aan 't oog der Gasten vertoonden, op welk de aanzienlyke Perſoonen, by deeze Plegtige overgave tegenwoordig aanzaten, beſloot zyne Hoogheid dit Eerefeest. VII. BOEK. 1781.

Met groot genoegen vernam men eerlang, dat de Strydbaare Helden van den dertigſten van Bloeimaand, zowel als die van den vyfden van Oogstmaand, eene onderſcheidende Eere werd toegelegd: immers maakte zyne Hoogheid den Zeeraad op de *Maaze* bekend, voorneemens te weezen, den Capiteinen OORTHUIS De Capiteins OORTHUIS en MELVILL mede met Krygseeretekenen beſchonken.

(*) Deeze Gedenkpenning is langwerpig rond. De Voorzyde vertoont de *Overwinning*, ſtaande met den eenen voet op de voorſteven van een Schip, houdende in de eene hand eene *Laurierkrans*, en in de andere een *Palmtak* met een *Olyftakje* doorvlogten. De voorſteven verbeeldt teffens den *Leeuwskop* en de *Zeven Pylen*. Onder aan leest men *Doggersbank* V. Aug. MDCCLXXXI. Het Omſchrift is PAX QUAERITUR BELLO (*Door Oorlog krygt men Vrede*). Op de Tegenzyde ſtaat een *Laurierkrans*, omringende het Opſchrift EXIMIAE VIRTUTIS PRAEMIUM, (*Beloning van uitmuntende Dapperheid.*) Rondsom ſtaat MUNIFICENTIA PRINCIPIS AURIACI, (*Geſchenk van den Prins van Oranje.*) Eene dergelyke in Zilver was voor de Onderofficieren, gewonde Matroozen en Soldaaten vervaardigd, en werd vervolgens uitgedeeld.

VII. BOEK. 1781.

HUIS en MELVILL, het draagen van een Witten Pluim, by derzelver wederkomst, te zullen toeſtaan, en ieder eene onderſcheiden Sabel met deszelfs toebehooren te zullen vereeren: terwyl de Luitenants van den *Briel* en den *Castor* twee *Epaulettes*, en de Cadets één *Epaulette*, zouden draagen gelyk aan die van de geſlaagen hebbende Schepen op de *Doggersbank* (*).

Algemeene Eerbetooningen den *Doggersbank*ſche Helden aangedaan.

Aller monden waren vol van ZOUTMAN, van de *Doggersbankſche Helden*; de Dichters zongen zynen en hunnen Lof in hoogklinkende verzen; meer dan Rymelaars ſtelden Liedjes ter zyner Eere op voor 't gemeene Volk, geſchikt, om met onbedwongen hartlykheid aangeheeven te worden; veele Cieraaden der Schoone Sexe, droegen zyn naam, en *a la Zoutman* werd de Mode, ja, ſchoon zyn Naam ſoms voorkwam op Huis-gereedſchappen, die zo min als de Kleedercieraaden iets gemeens hadden met Heldendapperheid, gaf het algemeen gebruik, en daarom vermelden wy het, genoeg te kennen, hoe hartlyk ieder deelde in den behaalden Zegen, en welk eene hoogagting men den Held toedroeg, die aan 't hoofd van *Neêrlands* Watermagt ſtreedt, en de *Britten* op de gevoeligſte wyze, de onwaarheid toonde, van het ſnorkend zeggen: „ dat „ twee

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1782. bl. 72.

„ twee *Engelſche Fregatten* genoeg wa- VII.
„ ren om den *Hollanderen* de Wet ter BOEK.
„ Zee voor te ſchryven!" Eene Ge- 1781.
denkpenning, met zeer toepaſſelyke Zinnebeelden aan den eenen, en de bekranſte Naamen der *Doggerbankſche Helden* aan den anderen kant, vereeuwigde deeze groote Gebeurtenis. By de Zinnebeelden ſtondt het Omſchrift INJURIIS COACTA, *door verongelyking gedwongen*, by de Naamen IMMORTALIBUS BATAVUM VINDICIBUS, *Voor de Onſterflyke Herſtellers van Neerlands Roem:* en onder in de afſneede IN VADO ASSELINO V. AUG. MDCCLXXXI. *Op Doggersbank* 5 Aug. 1781.

De Schoutbynagt DEDEL, door het zinken van het Schip *Holland*, niet alleen den gekogten Leeftocht, maar ook zyne Kajuitsgoederen, Kleederen, uitgenomen een weinig Tafelzilver en Linnen tot zyn lyf behoorende, verlooren hebbende, terwyl ook de verdere Opper- en Onder-Officieren, mitsgaders de Gemeenen, hunne Uitrustingen waren kwytgeraakt, in 's Lands-dienst, als een gevolg van den Zeeſlag, gaf een Verzoekſchrift aan Hunne Hoog Mogenden over, om een voegelyke ſchadeloosſtelling voor zichzelven en zyne Lotgenooten, mitsgaders voor de Weduwen of Erfgenaamen der Geſneuvelden, en aan hunne wonden overledenen. Zy merkten op, dat hy, ten opzigte der verzogte Schadeloosſtelling niet aangemerkt moest worden als een

DEDEL, met zyn Manſchap, ſchadeloos geſteld, wegens het verlies van zyn Schip.

VII. BOEK. 1781.

Scheepsbevelhebber, die zyn Schip door ſtorm of eenig ander toeval, buiten zyne ſchuld, verlooren hadt; maar in tegendeel als iemand, die door vyandlyk geweld, van 't zelve ontzet was, en gevolglyk geregtigt tot het geene voor Vergoeding aan zulke Bevelhebberen was toegelegd, die zich braaf van hunnen pligt gekweeten hebbende, nogthans voor den Vyand hadden moeten bukken (*).

PARKER brengt zyne Oorlogſchepen, met de Koopvaarders behouden in *Engeland*.

Men verhaalde hier, dat PARKER's ontredderde Vloot, uit den bloedigen Slag wykende, zo wel als de onzen het Schip *Holland* verlooren, ook één of meer zyner Oorlogſchepen, die grondſchooten bekomen hadden, in de diepte hadt moeten agter laaten; ſchoon dit gerugt, aangemerkt den gehavenden ſtaat zyner Schepen, niet van waarſchynlykheid ontbloot was, en haat, den Vyand het ſlegſte gunnende, 't zelve greetig aannam, bleek welhaast, dat zyne Vloot, zo wel als de Koopvaardyſchepen onder derzelver Geleide, zonder zulk een verlies, in *Engeland* was binnen gezeild. — Zyne *Grootbrittanniſche* Majeſteit, met den Prins van *Walles*, vereerden den Vlootvoogd met een bezoek aan boord van zyn Schip, en beſchouwden de uitwerkzels van 't beleid en den moed der ontwaakte *Hollanderen*, niet zonder verwondering en hartzeer. De Koning hadt, zo men wil, ten oog-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1974.

hoogmoedige PARKER, de Ridderlyke Waardigheid te ſchenken; doch hy weêrzulks van de hand, grootlyks misnoegd, dat hem geen meer Schepen tot deezen Tocht, waarom hy verzogt hadt, waren gegeeven, en inzonderheid een gereedliggenden Brander, waar mede hy betuigde dat hy, vier ontredderde *Hollandſche* Oorlogſchepen zou hebben kunnen vernielen. Hy boodt zyn dienst aan om andermaal het bewind over de Vloot te voeren, indien dezelve de door hem aangeduidde verſterking bekomen hadt: deeze werd 'er aan toegevoegd; doch het bevel aan KEITH STEWART opgedraagen (*). Hoewel de *Engelſchen* zich de Overwinning toeſchreeven, geſchiedde het op een zeer flauwen toon; het eenige, waar op zy met regt mogten roemen was, het behouden invoeren der Koopvaarderen. Men verhaalt, uit den mond van een oorgetuigen, dat de *Engelſchen* hun getejsterde Vloot uit Zee ziende te rug keeren, zonder de *Hollandſche* overwonnen mede te brengen, 't geen zy verwagt hadden, zich gedrongen vonden te zeggen, „ de „ TROMPEN en DE RUITERS leeven „ nog!" (†)

't Begin van het

Groote zaaken, en den Vaderlande heilzaamſte Stigtingen, hebben niet zelden ge-

(*) *N. Annual Regiſt.* 1781. p. 159. *London Magaz.* 1781. p. 405.

(†) J. F. MARTINET, *Het Vereenigd Nederland.* bl. 446.

VII. BOEK. 1781.

Nederlandsch Fonds voor den Zeedienst te Haarlem.

geringe beginzelen, die, ſchoon ze verdienen dat zy gekend, welhaast, door derzelver kleinheid, vergeeten worden. Wy neemen derhalven de gelegenheid waar, om, in 't zekere van deeze zaak onderrigt, de vroegſte Aanleiding tot het oprigten van het *Vaderlandsch Fonds, dienende in 't algemeen ter aanmoediging van 's Lands Zeedienst, en in 't byzonder ter ondersteuning der behoeftige Weduwen van geſneuvelde Zeevaarenden in denzelfden dienst*, hier te boeken. —— In alle gezelſchappen, naa dat de tyding der Overwinning op *Doggersbank*, met vermelding der omſtandigheden, was binnen geloopen, maakte het daar voorgevallene, met de gevolgen 'er aan verknogt, het hoofdonderhoud uit. Zeker bepaald weeklyks Gezelſchap te *Haarlem* gehouden, onder de Leden van den Kerkenraad eener *Doopsgezinde* Gemeente te dier Stede, by den anderen zynde, viel het geſprek over de Landsvaderlyke Schikkingen tot bezorging der Verminkten; doch men merkte op, dat de Weduwen, die hunne dierbaarſte Panden, nevens de middelen van beſtaan, te dier gelegenheid, verlooren hadden, rechte voorwerpen waren van 't hulpryk en Christlyk mededoogen, en zich onbezorgd vonden, te midden van zulk een zwaar verlies. Dit verwekte eenen zo ſterken indruk, dat men te raade werd iets te hunner ondersteuning te beproeven. De Eerw. MARTINUS ARKENBOUT,

nen aan een Berigt op te ſtellen, 't welk 's anderen daags geleezen, goedgekeurd en in de *Haarlemſche Courant* van den een en twintigſten van Oogstmaand geplaatst werd. 't Zelve was van deezen inhoud.

„ Daar, in den ongelukkigen Oorlog, die „ tegen onzen Staat, zo onregtvaardig „ als gewelddaadig gevoerd wordt, ge„ brek van Magt, door overmaat van „ Moed, moet vervuld worden, is het „ waare Vaderlandsliefde, dat zy, die „ met dit gruwzaam werk niet onmidde„ lyk te doen hebben, den dapperen „ Krygsman, die 't voor hun doet, het „ hart in 't lyf te houden met Beloonin„ gen, is het niet aan hem zelven 't mag „ zyn aan zyne bedroefde Weduwe, „ wanneer hy het Leeven en haar hulp„ loos laat ten beste van het lieve Vader„ land. Door zulk een edele drift ge„ noopt, heeft men, ter bereiking van dat „ grootmoedig oogmerk, niet kunnen „ draalen, met, by wege van Inſchry„ ving, eenige Penningen te verzamelen, „ ten behoeve van zodanige Weduwen, „ wier wakkere Mannen, in den nu on„ langs zo ongelyken Zeeſlag tegen de „ *Engelſchen*, met zo veel roems, geſneu„ veld zyn. Zy, die deeze Volkswel„ daadigheid in 't hoofd en harte kree„ gen, zyn allen Lieden van Eer, en „ zullen zorgen, zo veel zy kunnen, „ voor het welbeſteeden der ingekomene „ Giften, en, is het zo dat de Geſneu„ velde geene Weduwe, maar eene treu-

VII. BOEK. 1781.

„ rende Moeder naalaat, zo zal men die „ ook deel geeven, aan deeze Vaderland„ sche Liefdegaven, zo verre zy ſtrekken „ konnen."

De Leden van gemelden Kerkenraad gingen met hunne Intekening voor, en lag het verder, tot dat einde, ten Huize van den Makelaar DIRK WYNANDS. Veelen toonden, door hunne Inſchryvingen hunne daadlyke goedkeuring van dit Menſch- en Vaderlandlievend Plan; doch daar 't bleek dat zommigen, anders wel gezind die goede zaak te bevorderen, egter verkoozen onbekend te blyven, of ten opzigte van hunne Perſoonen zelve, of áfthans ten aanzíene hunner Giften, ſtelde men, ten zelfden Huize, eene Buſſe tot inzameling dier in 't verborgene gegeevene penningen. Burgemeesters en Regeerders van *Haarlem* begunſtigden die Inzameling, door, met hunne toeſtemming, in eene der vertrekken van het *Prinſenhof*, eene Kist te doen plaatzen; zullende de Penningen, op de eene en andere wyze byeengebragt, tot het zelfde heilzaam en zich zelven aanpryzend einde worden aangelegd.

Te *Amſterdam* is men hier op ook bedagt.

In andere Steden van ons Vaderland was men op 't zelfde bedagt; den vyfden van Slachtmaand gaven eenige *Amſterdammers* een Geſchrift uit aan de *Nederlanders* ingerigt om hun tot dit Liefdewerk aan te ſpooren. „ Welk eene ſchaa„ re," is onder andere hunne taal, „ ont„ moeten wy van bedrukte Weduwen;

„ die

„ die geenen anderen troost hebben dan VII.
„ dat hunne Mannen, voor't Vaderland, BOEK.
„ op 't bed van Eer, geſtorven zyn. Die
„ voor de Natie heerlyke en glorieryke 1781.
„ Slag is teffens voor deezen in 't byzon-
„ der een treffende ſlag, welke haar in
„ de uiterſte elenden dompelt, en berooft
„ van zulken, die haar het ſober, en nu
„ onbreekende onderhoud, met zo veel
„ lyfsgevaar, trouwhartig bezorgden. —
„ Neen, bedrukte Weduwen! droog uwe
„ traanen! Dit Land kweekt Helden,
„ maar ook te gelyk Menſchen, die Hel-
„ denmoed op zyne waarde weeten te
„ ſtellen, die geene Weduwen van zo
„ veel verdiend hebbende Mannen ver-
„ laaten." Om den zodanigen gelegen-
heid te geeven tot het oefenen hunner Milddaadigheid, ſtelden zy voor de oprigting van een Fonds, ter ondersteuning van zodanige Weduwen, welker Mannen, zedert het begin van den tegenwoordigen Oorlog, hun leeven voor de eer der *Nederlandſche* Vlagge hadden opgeofferd. Zy wenschten hartlyk, dat dit Fonds zo aanzienlyk mogt worden, dat het in vervolg van tyd, toereikende was, om het, te kunnen uitſtrekken tot allen, die zich ooit in zulk een noodlottig ongeval zouden bevinden. — Weetende dat in andere Steden Inſchryvingen van denzelfden aart geopend waren, verzogten zy de zodanigen, die deezen last op zich genomen hadden, om door Zamenvoeging, of op eene andere geſchikte wyze, hunne heil

VII. BOEK. 1781.

zaame poogingen met de hunne te vereenigen. By twee Heeren kon de gifte gebragt worden, met opgave van de Naamen der Geeveren; doch naar verkiezing met vermelding der ſomme, of niet. Ook was 'er eene Kist in het *Burgerweeshuis* geplaatst met een daar by liggend Boek, waar in de Geevers verzogt werden alleen hunne Naamen aan te tekenen, of te doen aantekenen (*).

Schikkingen op het Fonds te *Amſterdam*.

De Oprigters van dit *Amſterdamſche* Fonds hadden het genoegen van aanzienlyke Giften te ontvangen, en ſchriftlyke Verbintenisſen tot betaaling van andere: dan vermids twee Bedenkingen te hunner kennisſe gekomen waren, welke zy oordeelden te moeten beantwoorden, naamlyk — Welke zekerheid de Deelneemers hadden, dat dit Fonds onder een getrouw beſtuur was gebragt, — en, ten anderen, welke ſchikkingen, zo in den aanleg der Hoofdſomme, als in het beſteeden der Jaarlykſche Renten, nu en in 't vervolg, waren vastgeſteld, gaven zy een nader Ontwerp in 't licht by 't welk bleek, dat het eerſte gemaakt en met voorkennisſe van Heeren Burgemeesteren uitgegeeven was door een Genootſchap, beſtaande uit de volgende Heeren MATTHYS OOSTER, MATTHIAS TEMMINCK, DUCO VAN HAREN, PETRUS COR-

(*) Medegedeelde Berigten. *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1764.

CORNELIS NAHUYS, OTHO WILLEM JOHAN BERG, GULIELMUS TITSINGH, CORNELIS VAN LENNIP, MATTHYS ROMSWINCKEL, FRANCOIS HOVIUS, DANIEL HOOFT DE JONGE, JOANNES ADAMI, JACOB VAN STAPHORST, JOANNES ARNOLDUS LETTE, en GERARD HULST VAN KEULEN, volyverige en verdienstlyke Mannen, die, althans verre de meesten hunner, in gevalle zy door eene Algemeene Vergadering als Beſtuurders erkend werden, zich gaarne dien last, met hoe veel moeite ook vergezeld, zonder iets daar voor te trekken, wilden getroosten. —— Wyders gaven zy op, welke Schikkingen, huns agtens, voorts behoorden gemaakt te worden, als mede hoe zij de Gelden oordeelden te moeten beleggen, en uit te deelen; ten opzigte van het laatſte, zouden de Uitdeelingen geſchieden, niet alleen aan de Weduwen van geſneuvelde Zeevaarenden binnen de *Vereenigde Gewesten*; maar ook daar buiten woonagtig, om de Vreemden tot onzen Zeedienst aan te moedigen, —— geëvenredigd zyn aan 't getal der Kinderen beneden de veertien jaaren, — en voor zo verre de Inkomſten der Hoofdſomme toereikend bevonden werden, zouden dezelve ook worden beſteed tot onderſteuning van Zeelieden, die, in de verdediging van het Vaderland, verminkt geworden, en uit hoofde van derzelver Kwetſuuren, of verlies van Leden, buiten ſtaat geraakt waren om den Lande verder te dienen, en zichzelven

VII. BOEK. 1781.

het noodige onderhoud te verſchaffen. — Eindelyk, waren zy van begrip, dat, ingevalle, door het afſterven der Weduwen en der trekkende verminkte Zeelieden, of door het hertrouwen der eerstgemelden, de jaarlykſche Inkomſten niet vereischt wierden, ten behoeve van dusdanige bepaalde Voorwerpen, dezelve dan zouden mogen ſtrekken tot onderſteuning van oude, gebreklyke en behoeftige Zeelieden, of wel tot zodanige eindens, als naar omſtandigheden van den tyd, en voorafgaande goedkeuring van de Algemeene Vergadering der Deelneemeren, geoordeeld zouden worden, het meest te kunnen ſtrekken tot bevordering van den Vaderlandſchen Zeedienst; doch, egter, niet langer dan tot den tyd toe dat 'er wederom Weduwen van Geſneuvelden, of verminkte Perſoonen in den Stryd voor 't Vaderland voor handen waren, als welken, in allen gevalle, den voorrang in de bedeelinge uit dit Fonds zouden behouden (*).

Die van *Haarlem* vereenigen zich met die van *Amſterdam*.

Te *Haarlem* hadden de eerſte Aanleggers der Inſchryvinge zommigen der Deelhebberen verzogt zich met den ontvang en uitreiking der ingezamelde Penningen te belasten. Dan, eer zy zich van het laatſte gedeelte diens lasts konden kwyten, kwam by hun in ernſtige overweeginge, of men, op herhaalde uitnoodigingen,

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1975.

gen, zich ook te voegen hadt by de Maatschappye, middelerwyl te *Amsterdam* ontworpen. Deeze hadt zich een veel ruimer Plan gevormd dan men daar omhelsd hadt; een Plan, 't welk niet eene Gifte aan de Weduwen voor éénmaal; maar eene duurzaame onderstanning derzelven bedoelde; niet slegts de Weduwen alleen; maar ook oude en door vermindering van Leden buiten staat gestelde Zeelieden, tot voorwerpen van haare milddaadigheid benoemde; het aankweeken zelve van jonge Zeelieden, en het nut van den geheelen Zeedienst onderstondt te bevorderen. — Hoe zeer men dit wydstrekkender Plan te *Haarlem* goedkeurde, hieldt men, in 't eerst, 't zelve boven het bereik van byzondere Personen. Doch de vlyt, de aanhoudende poogingen der Stigteren dier Maatschappye, bragt dezelve zo verre tot stand, dat de Gelastigden ter uitreikinge der Penningen, daar ter Stede by een gebragt, hartlyk wenschten, die te kunnen voegen by het Fonds der Maatschappye te *Amsterdam*. Maar hier toe zich onbevoegd oordeelende, noodigden zy alle bekende Deelneemers tot eene Byeenkomst; en hadden het genoegen allen, en die niet weinigen, daar tegenwoordig, te hooren stemmen in hunnen voorslag ten gemelden einde; en daarenboven behoorelyk gemagtigd te worden om de reeds vergaderde of nog by een te brengene Gelden, des goedvindende, aan de Bestuurders der

Am-

VII. BOEK. 1781.

Amſterdamſche Maatſchappye te overhandigen, met deezen te kunnen handelen over 't gemeen Beſtuur van het aangroeiend Fonds; en alzins het meeste nut van 's Lands Zeedienst te helpen bevorderen. — Met reden mogten zy, dit berigt gemeen maakende, ten ſlot deeze bemoedigende taal voeren. „ Hebt gy, „ waarde Medeburgers, welbereidwilligelyk uwe Liefdegaaven willen uitreiken „ op ons Eerſte Ontwerp; hebt gy eene „ waarlyk aanzienlyke ſomme by één ge„ bragt, met het bepaald uitzigt, om „ dezelve op éénmaal te laaten uitdeelen, „ thans ziet gy een nieuwen, een ruimer „ Baan open voor uw Medelyden, voor „ uwe Vaderlandsliefde; gy kunt ſtut en „ troost zyn, niet ſlegts voor de zulken, „ die ongelukkig zyn, om dat zy, of de „ hunnen voor u ſtreeden; maar ook „ voor hun, die het immer worden zu„ len; ten voordeele van uw laatſte Naa„ geſlacht, tot welks beveiliging gy ook „ tevens Beſchermers aankweekt. En „ ſchroomen zy, die u uitnoodigen tot „ het deelneemen in dit Plan, niet te „ zeggen, dat zy u hebben voorgegaan „ met geen onaanzienlyke Jaarlykſche Gif„ ten uit te bieden: de meesten zelve met „ toezegging van ze duurzaam te maaken „ naa hun overlyden, en zo lang het „ menschlyk vooruitzigt iet ſoortgelyks „ kan doen beſtendig zyn (*). " De

(*) Medegedeelde Berigten *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2685.

1781.

De Heer DAVID VAN GESSCHER, Heelmeester van het *St. Pieters* Gasthuis te *Amsterdam*, door zyne Schriften beroemd, die een aantal der gekwetste Lyders onder zyn oog en bezorging hadt, beraamde reeds den vyftienden van Oogstmaand een Ontwerp van Inschryving ten behoeve der Gekwetsten, en van de Weduwen der Gesneuvelden, in den *Doggersbankschen* Zeeslag, dit, schoon niet door den druk gemeen gemaakt, vondt zo veele Begunstigers dat hy zich in Herfstmaand reeds in staat gesteld zag om daadlyk een begin te maaken met de uitdeeling der verzamelde Gelden. Eenige nadere bepaalingen toen vastgesteld gaf hy in Wynmaand in 't licht met byvoeging van de veranderingen in zyn Plan veroorzaakt, door het *Vaderlandsche Fonds* te *Amsterdam* opgerigt, ter aanhoudende Ondersteuning der Weduwen en Weezen der Gesneuvelden op 's Lands Vloot, doch onder zekere bepaaling van de Gekwetsten. Dit lofwaardig Ontwerp maakte zyne Uitdeeling aan de Weduwen, overtollig, ten minsten niet noodzaaklyk. Zy werden van allen aandeel uitgesloten, en de daar door bespaarde Penningen zouden tot vermeerdering strekken van de Uitdeelingen aan de Gekwetsten, en inzonderheid aan de Verminkten. De Inschryving zou, zo lang de Oorlog duurde, onafgebrooken open staan; en wanneer, ten einde des Oorlogs, het geheele beloop der verzamelde Gelden meer bedraa-

Plan van den Heer VAN GESSCHER door dit Fonds veranderd.

VII. BOEK. 1781.

dragen mogt, dan tot eene redelyke uitdeeling aan elk der Gekwetsten afzonderlyk, en allen in 't gemeen, benoodigd geweest ware, zou dat meerdere gebragt worden in de Kas der Weduwen, ter betere ondersteuninge van dezelve (*).

Het Fonds krygt eene meerdere uitgebreidheid. Eerste uitdeeling.

Op den derden van Wintermaand hielden de Deelneemers in het *Vaderlandsch Fonds* te *Amsterdam*, in 't *St. Pieters* Gasthuis, de eerste Algemeene Vergaderinge, deeden verslag van de ingekomene Gelden, van hunne opgedaane Kundschappen, en by voorraad gemaakte Schikkingen, als mede van de Vereeniging met de *Haarlemmers*. Het ontworpen Reglement erlangde eene eenpaarige goedkeuring, en men stelde Gelastigden aan uit de Oprigters en Deelneemers, om de Gelden ten meesten oorbaar van het Fonds te besteeden. Uit andere Gewesten en Steden als *Utrecht*, *Groningen*, en *Arnhem*, uit andere *Hollandsche* Steden als *Leyden*, *Schiedam*, *'s Haage* en *Hoorn*, hadt men Penningen in dit Fonds gebragt, of van daar te wagten. Schoon deeze, met de reeds vry aanzienlyke Inzamelingen te *Amsterdam* en *Haarlem*, waarschynlyk toereikende waren om den bedoelden Onderstand aan de Weduwen te kunnen bewyzen, konden de Gelastigden tot het bestuur van dit Fonds niet naalaaten hunne rechtgeaarte Medeburgeren voor te hou-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781, bl. 1284.

houden, dat de reeds gedaane en bekende Inſchryvingen nog zo veel niet beliepen, dat zy, tot nog toe, met zekerheid zich vleijen mogten het gansch voorgeſteld oogmerk te zullen bereiken, ten zy de reeds opgewekte Liefdaadigheid der *Nederlanderen* voortvoer om hun op eene kragtdaadige wyze daar toe te ondersteunen, en in ſtaat te ſtellen. De tiende dier Maand was de Dag bepaald om, voor de eerſte keer, aan de bekende Weduwen de toegelegde gunſten uit te deelen, die zo hartlyk gegeeven als dankbaar ontvangen werden (*). VII. BOEK. 1781.

Inſchryving in *Friesland* voor de Weduwen der geſneuvelden geopend.

Het voorbeeld der *Hollanderen* wekte de *Friezen* op om, ten behoeve der Weduwen van hun, die in de verdeediging van het lieve Vaderland het leeven zouden mogen verliezen, desgelyks eene Inſchryving te openen; doch bepaald met betrekking tot de zodanigen, die dienst genomen hadden op Schepen van Oorlog by de Admiraliteit van *Harlingen*, als tot welken de Ingezetenen van *Friesland* de naaste betrekking hadden: dewyl een goed deel van de Matſchappen dier Schepen uit *Friezen* en Ingezetenen van *Stad en Lande* beſtonden; waar om ook de liefderyken in dat nabuurig Gewest behoorden genoodigd te worden om 'er mede deel in te neemen (†).

Schoon

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2266.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2205.

VII. BOEK. 1781.

Slegte behandeling onzer Scheeps-Manſchappen en der Krygsgevangenen in *Engeland*.

Schoon het geen twyfel lydt of de opgebragte Manſchappen onzer Koopvaardyvaarderen, en der Krygsgevangenen in *Engeland*, hebben eene zeer verſchillende bejegening ontmoet; zo dat eenigen de menschlievende behandeling preezen, gaat het, egter, vast, uit veelvuldige en onlochenbaare beſcheiden, dat verre de meesten te weinig om te leeven en te veel om te ſterven kreegen, met het laag en barbaarsch inzigt om die ongelukkigen, aan te zetten, ja als 't ware te dwingen, om op de *Engelſche* Schepen, tegen hunne eigene Landsgenooten, dienst te neemen, waar in zy zomtyds ſlaagden. Dit was zo algemeen dier ongelukkigen lot, dat de gunſtige berigten in verdenking kwamen als met voordagt verzonnen, of ten breedſten uitgemeeten, om de *Engelſchen* min haatlyk te doen voorkomen. Die ſlegte behandeling, met dat gevloekt oogmerk, deedt eenigen, met eene ongehoorde ſtoutmoedigheid, de handen hunner mishandelaaren, of die hun dreigden te mishandelen, ontkomen, in daar toe gansch ongeſchikte kleine Vaartuigen, van geen voorraad ter reize voorzien, in het ongunſtigst Jaargetyde, de Zee overſteeken, en tot aller verwondering landden (*).

De welbekende elende der Gevangenen be-

(*) *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 92-182. *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 134. 484. 668.

bewoog de Heeren OOSTER en VAN HAREN, te *Amſterdam*, de voornaame Oprigters van het Plan ter inzamelinge van Penningen om, door de verhooging der Handgelden, de Werving van het Zeevolk aan te moedigen, wanneer zulks noodloos geworden was; dewyl de Algemeene Staaten zelve de Aanritsgelden vergroot hadden (*) dit Geld, en 't geen zy meer ten dien einde zouden verzamelen, te ſchikken, om onze ongelukkige Landsgenooten, die overrompeld als Krygsgevangenen in *Engeland* zaten, te ondersteunen, en te verkwikken. Zy oordeelden het bekwaamſte middel, om die penningen hun te doen toekoomen, zich te bedienen van de hulpe des Hertogs van RICHMOND, een Man, die zyne hooge Geboorte, door de braafheid van zyn Hart, en menschlievende gevoelens, weezenlyken luister byzette. Deeze daar toe verzogt, tradt in eene Briefwisſeling, met de Verſchaffers van die onderſtand Gelden, welken hem en hun tot eere ſtrekt. Van tyd tot tyd maakten zy aanzienlyke ſommen over, die, door de ſchikking des edelmoedigen Hertogs, ten meesten oorbaar, en naar 't oogmerk der Zenderen, beſteed werden. (†) VII. BOEK. 1781.

Hoe-

(*) Zie hier voor bl. 196

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 665 843. te welker laatstgemelde plaatse men deeze, bewaarenswaardige Brieven vindt.

VII. BOEK. 1781.

Hoewel de Brieven den Heeren OOSTRUM en VAN HAREN toegezonden, geen onvoordeelig berigt inhielden van de doorgaande behandeling der Gevangenen, bleeven de klagten over gebrek en mishandeling duuren, en bewoogen de Kooplieden der door de *Engelſche* genomene Schepen, zich met een Verzoekſchrift, in Hooimaand, by de Algemeene Staaten, te vervoegen, inhoudende den aangroeienden nood, waar in de Gevangenen zich bevonden, zo dat hun geene andere keuze overbleef, dan onder dien zwaaren last hunner rampſpoeden te bezwyken, of zich daar van te ontheffen, door zich in *Engelſchen* Dienst, tegen hun eigen Vaderland te begeeven, waar toe hun dagelyksch de ſterkſte aanzoeken en voorſlaagen gedaan werden. Wel is waar, eenige regtgeaarte en weldenkende Ingezetenen hadden, bewoogen met het ongelukkige lot hunner beklaagenswaardige Landsgenooten, eenige verzagting toegebragt; doch die uitgereikte gelden, ſchoon vry aanzienlyk, hadden ſlegts eene kortſtondige verademing, aan zulk een groot getal (*) kunnen toebrengen, en waren, op verre na niet toereikende om derzelver aanhoudend gebrek te kunnen vervullen. Zy verzogten derhalven, dat Hun-

De Kooplieden verzoeken by den Staat Onderſtandgelden, voor het in *Engeland* opgehouden Scheepsvolk.

(*) Den 29 Maart beliep het getal der *Hollandſche* Gevangenen reeds 1992. *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 859.

Hunne Hoog Mogenden, het voorbeeld van *Frankryk* en *Spanje* omtrent hunne Onderdaanen, in *Engeland* gevangen zittende volgende, in de behoeften, der Landgenooten zouden voorzien. (*)

VII. BOEK. 1781.

By deeze bejegening onzer Krygsgevangenen in *Engeland*, ſtak, op eene zeer voordeelige wyze, af, die de *Engelſchen* hier ontvingen. Aan de Schipbreukelingen van het geſtrande *Engelſche Oost-Indiſche* Schip (†) wilden de menschlievende Heeren OOSTER en VAN HAREN te *Noordwyk*, nooddruft bezorgen; doch vonden het onnoodig iets te verſchaffen, door de gunſtige ſchikking der Regeering, en de zorgen van den braaven Predikant van ROYEN, in dat Liefdewerk voorgekomen: en diende het ruim en lugtig Pesthuis, even buiten *Leyden*, waar zy vervolgens, tot nader bevel, bewaard werden, hun ten verblyve, waar zy zich zeer vernoegd toonden, over huisvesting en onthaal. (§) De Krygsgevangenen in het Admiraliteits-Hof, te *Rotterdam* geplaatst, vonden niet alleen goede Spys en Drank, als mede de Zieken en Gekwetſten, de noodige Genees- en Heelmiddelen; maar hunne oude verſleeten Kleederen, werden verwisſeld voor goede nieuwe Wambuizen, Hembden, Broeken,

Hoe men hier de *Engelſche* Gevangenen behandelde.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1411.
(†) Zie hier boven bl. 33.
(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 444. 448. 850.

VII. BOEK. 1781.

ken, Kousſen en Schoenen; welbezorgde Hangmatten dienden hun tot rustplaatſen, en was hun Krygsgevangenſchap zo draagelyk, als eenigzins mogelyk. (*)

Bezorgdheid der Algemeene Staaten voor Bewaarplaatzen der Gevangenen.

Gebrek aan geſchikte plaatſen, tot Bewaaring der Krygsgevangenen, ingevalle derzelver getal groot mogt worden, bewoog de Algemeene Staaten, aan die der byzondere Gewesten, eenen Brieve te laaten afgaan, om voorzieninge te doen, in het beſchikken van Bergplaatſen, voor Gevangenen, door het lot des Oorlogs, ongelukkig geworden, en welker ſtrikte bewaaring alleen dienen moest, om door uitwisſeling, hunne Lotgenooten, in vryheid te doen ſtellen. (†)

Mogt onze pen voortvaaren met het boeken van den Vaderlande zo zeer tot eere ſtrekkende Gebeurtenisſen, als eenige, die onze laatſte bladzyden beſloegen; waar in de oude Dapperheid, tot verbaazing des Vyands, zich vertoonde; waar in de nooit bezwalkte Charactertrekken der *Nederlanderen*, Menchlievenheid en Milddaadigheid, op nieuw allerheerlykst uitſchitterden! doch veelal levert het overige gebeurde, in dit gedenkwaardig Jaar, andere Schryfſtoffe op, met welke te verarbeiden wy nu voortgaan.

Guns-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 895.
(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1704.

Gunstiger dagen ſcheenen, naa de behaalde Overwinning op *Doggersbank*, het Gemeenebest beſchooren. De Raadpenſionaris bragt een antwoord van wegen Zyne Hoogheid in de Vergadering van *Holland*, ſtrekkende om een ſpoedig herſtel der beſchadigde Schepen, en een onverwyld Convoy te mogen verwagten, 't geen egter *Dordrecht* en *Amſterdam* niet voldeedt; vreezende dat de gedaane beloften, de verwagte uitwerking niet zouden hebben. Doch wanneer eerstgemelde Stad, dit ſtuk op nieuw wilde aanbinden, vondt dezelve in *Amſterdam* geen ſteun (*), 't zy hier, gelyk men verſpreidde, kunstſtreeken onder geloopen, 't zy die Stad, zich gerust op 's Vorsten gegeven woord, verlaaten hebbe. De Koopvaardyſchepen, na de *Oostzee* beſtemd, weder in 's Lands Zeegaten ingevallen, mogten hoope ſcheppen, dat zy, eerlang, op nieuw, onder behoorlyk Geleide, zouden kunnen Zee kiezen.

Beraamingen tot herſtel der Schepen en een nieuw Convoy.

De Admiraal Generaal, Hunne Hoog Mogende het Voorſtel doende, wegens de Belooningen voor de *Doggerbankſche* Zeehelden, door dezelven in alle opzigten goegekeurd (†), gaf tevens te verſtaan: „ dat hy de nodige bevelen ge„ geeven hadt, om zo veel Schepen, als „ doenlyk zou zyn, zo uit de *Maaze*, als „ uit

(*) *Notulen van Holland* 31 Aug. 1781.

(†) Zie hier boven bl. 329.

VII. BOEK. 1784.

„ uit *Zeeland*, met de Schepen der Admiraliteiten te *Amſterdam*, het *Noorder-Kwartier* en *Friesland*, zamen te voegen, ten einde de Koopvaardyvloot werd in ſtaat gebragt, om, zonder uitſtel, onder Geleide van een genoegzaam aantal Oorlogſchepen en Fregatten, te kunnen uitloopen (*)." Hier op beriep hy zich, eenigzins misnoegd, over den nieuwen aandrang om Convoy, wanneer de Beſtuurders van den *Oosterſchen* en *Moscoviſchen* Handel, by de Algemeene Staaten aanzoek deeden, om den, kortlings mislukten Tocht, ten ſpoedigſten, onder beſcherming van 's Lands Vlag, te hervatten; tevens vermeldende, „ niet alleen aan de Admiraliteit van „ *Amſterdam*, op 't ernſtigst aanbevolen „ te hebben, om de op *Doggersbank* „ ontredderde Schepen, met allen mogelyken ſpoed, te doen herſtellen, en „ in ſtaat te brengen om weder Zee te „ kunnen kiezen; maar ook aan de Vice-„ Admiraal HARTZINCK te hebben gelast, „ alles wat verëischt werd tot het uitloopen van het Convoy, ten allerſpoedigſten „ te vervaardigen, en 't zelve uit zo „ veel Schepen te doen beſtaan, als „ mogelyk zou zyn." Het Beſluit tot een tweede Convoy na de *Oostzee* werd genomen (†). Men wilde, dat tot het her-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1537.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1745. *Select van een Groot Tafereel*, 1. D. bl. 249, 253.

herſtellen der Oorlogſchepen terſtond twee honderd Timmerlieden van *Amſterdam* na *Texel* wierden opgezonden; doch, uit de *Memorie* van Zyn Hoogheid, blykt dat het ſlegts vyftig Timmerlieden waren, met een ervaaren Meesterknegt (*), die, 't zy op de meest beſchadigde Schepen verdeeld, 't zy alle te gelyk aan één enkel Schip werkende, voor een traag herſtel deeden vreezen. VII. BOEK. 1781.

De lust, om op 's Lands Vloot dienst te neemen, wakkerde, naa het roemryk Zeegevegt, eenigzins aan; op éénen dag vervoegden zich tusſchen de zeventig en tachtig Visſchers van *Vlaardingen*, ten deezen einde, by de Admiraliteit van *Amſterdam* (†). Behoefte drong hun tot een ſtap, vreemd voor de Bewoonderen onzer Zeeplaatſen, tot de Visſcheryen van jongs af opgebragt. Veelen, denkende dat het nu met verveelend ſtilleggen in de Zeegaten, niet meer te doen, en by Voordeel Eer te behaalen zou zyn, naamen dienst. De lust, om ter Zee te dienen wakkert aan.

Overeenkomstig met het goedgekeurde voorſtel des Admiraals Generaals, zeilde 's Lands Oorlogſchip *Zuidbeveland*, met een Uitlegger, en twee Schepen der *Oost-Indiſche* Maatſchappye, van voor *Vlis*. Het Convoy, onder VAN BRAAM, zeilt uit en komt weder binnen.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1520. *Mem. van zyne Hoogheid*, bl. 69.

(†) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1797. *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 186.

VII. BOEK. 1781.

Vlisſingen na *Texel*. Aan deeze Reede hadt zyne Hoogheid zich in 't begin van Herfstmaand weder vervoegd, om de Vloot te bezigtigen, en met de Zee-Officieren Krygsraad te houden. Acht, zo Oorlogſchepen als Fregatten, onder den Schout by Nagt VAN BRAAM, nevens drie Uitleggers, liepen den elfden van Herfstmaand in Zee, gevolgd door zeven Gewapende *Oost-Indiſche* Schepen. Deeze laatstgemelden, ſterk ten Oorloge toegerust, moesten, op zekere hoogte, den Schout by Nagt verlaaten, en hunne Reis vervorderen, met het Schip van de Kamer *Delft*, 't geen men uit *Hellevoetſluis* verwagtte; voorts was de Last des Vloot-voogds om na de *Zond* te ſtevenen, met de byhebbende Koopvaarders, en die in de *Noordſche* Havens lagen, te rug te geleiden: dat die last niets van de *Oost-Indievaarders*, te *Drontheim* gewaagde, is sommigen zeer opmerkelyk voorgekomen, Buiten Gaats ten anker liggende, verwagtten zy uit het *Vlie* twee Fregatten en ééne Snaauw; ook zou uit de *Maas* één Oorlogſchip, met twee Fregatten en twee Kotters, zich by *Texel* met dit Convoy verëénigen, medebrengende één gewapend *Oos-Indisch* Schip.—Een groot aantal Koopvaarders, in *Texel*, de *Maas* en 't *Vlie*, gereed, om zich van dit Geleide, na zo lang marrens, te bedienen, vondt zich wederom te leur geſteld, in eene anders welgegronde verwagting: want den zestienden keerden 's Lands Vloot,

Vloot, behalven vyf Fregatten, die nog eene wyl buiten post bleeven houden, met de Gewapende *Oost-Indiſche* Schepen, en verdere Koopvaarders te rugge. Drie Kaapers, ten zelfde tyde met de *Hollandſche* Oorlogſchepen uitgezeild, kwamen te gelyk met dezelve weder invallen; de ſchraale vrugt van al dit bedryf, was, dat de Kaapers twee Koolſcheepjes opbragten. (*)

Capitein A. DE RAUW verzeilt zyn Schip.

Dit vrugtloos uitzeilen en wederkeeren, naa vier dagen voor het Gat van *Texel* gelegen te hebben, baarde groot misnoegen, ſchoon de Kotter de *Ajax*, met de Schooner de *Dolphyn*, op kundſchap uitgezonden, berigt bragten, vyf Vyandlyke Schepen en één Kotter, gezien te hebben, en deeze Schepen zich daadlyk voor den *Hollandſchen* Wal vertoonden, kon zulks geen voldoende reden oplevéren, om de Zee, met een zo ongelyk magtiger Vloot, te verlaaten. Men ſprak van negentien geziene Vyandlyke Schepen; doch dat gerugt ſteunde op een gezigt van zo veel Zeilen in Zee, van *Kykduin*, vernomen, en het getuigenis van een *Zweedsch* Koopvaardyſchipper, die zou verklaard hebben, dat het zo veel Oorlogſchepen waren. Het was eerst in 't ein-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1747. *Mem. van zyne Hoogheid* bl. 73. Men zie de Inſtructien voor den Schout by Nagt VAN BRAAM, in de *Schets van een Groot Tafereel*, I. D. bl. 271. 313.

VII. BOEK. 1781.

't einde van de Herfst, en 't begin van Wynmaand, dat STEWART zich met een aanzienlyk getal van zestien Schepen, in onze Wateren vertoonde, waar onder zich zes van de zeven op de *Doggerbank* zo zeer gehavende, maar nu herſtelde Schepen bevonden, terwyl de Schepen onzer *Doggerbankſche* Helden, nog ten Zeedienst onbekwaam waren. — Het misnoegen groeide aan, toen de ſpraak ging, dat 'er eene *Engelſche* Koopvaardyvloot, ruim honderd Zeilen ſterk, door dit binnenloopen, gelegenheid kreeg, om te ontſnappen (*). Dan de verontwaardiging kon niet naalaaten elk te vervullen; als men het wilde toeſchryven aan 't verzeilen van 't grootſte Schip, tot die Vloot beſtemd, de *Prins Willem*, van zes-en-zeventig Stukken, gevoerd door Capitein A. DE BRUIN. Veel hadt men, en met rede, te zeggen gehadt van het niet uitzeilen deezes Scheepvoogds, om zich te vervoegen by ZOUTMAN (†). Thans was hy, den tienden van Herfstmaand, uit *Goedereede* in Zee geſtooken, met een *Oost-Indisch* Schip en zeven Koopvaarders, zo men beweerd, met twee voeten minder waters, dan waarom hy eertyds, by voorgewend gebrek aan water, was blyven leggen. Voor *Texel*, den veertienden, met het ſchoon-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1782.
(†) Zie hier boven bl. 319.

ſchoonſte weer genaderd, nam hy een koers na eene Zandbank of Droogte, onder den naam van den *Zuiderhaaks* bekend, welker branding zich van verre genoegzaam, zelfs by ſtilte, vertoont. De Oorlogſchepen, in het Gat van *Texel* liggende, zagen dit verkeerd zeilen, en deeden, tyds genoeg, om het ongeluk te voorkomen, ſeinen; ondanks deeze, verviel hy op de Droogte, waar zo veel ſchats in de diepte bedolven ligt. Nog zou 'er kans geweest zyn, om dit Schip, naa het ſtooten, te redden, op een tydſtip dat het vlot was; doch die gunſtige gelegenheid werd verzuimd. Een Schip zo kostbaar, en, in het tegenwoordig groot gebrek aan Schepen, zo onontbeerelyk, moest ten prooy der golven gelaaten worden, alleen met behoudenis van eenig Geſchut en Scheepsgoederen. Het Volk werd op een ander Schip geplaatst. VII. BOEK. 1781.

Een Krygsraad, den eerſten van Slachtmaand, over deezen Scheepsbevelhebber gehouden, beſchryft hem, in 't geſtreeken Vonnis, als een „ die „ vóór 't verzeilen van 's Lands Schip „ *Onvoorzigtig*, *Distattent* en *Verward* te „ werk gegaan was, en daar door ook „ verzuimd hadt de tydig gegeevene „ Seinen gade te ſlaan, om dus het on„ geluk te voorkomen; als een, wiens „ gedrag, naa het verzeilen van 's Lands „ Schip, alle kenmerken gedraagen hadt „ van Vonnis over hem geſtreeken en over den Loots.

VII. BOEK. 1781.

„ van *Confuſie*, *Verzuim* en *Zorgloosheid*, „ die de middelen tot redding van het „ Schip, of niet hadt te werk geſteld, of „ niet op dien tyd, op welken het zyn „ pligt was geweest, die aan te wenden: „ weshalven hy, als ſchuldig aan pligt- „ verzuim, van den Krygsdienst deezer „ Landen afgezet werd, verwyzende hem „ teffens in de kosten van den Hoogen „ Zee-Krygsraad, en in die van het Ge- „ ding." —— Veelvuldig zyn de woorden, tot het uitdrukken van het voorgevallene, waar aan men bezwaarlyk eene gedaante wist te geeven; gebezigd. Zyne Hoogheid hadt dit Vonnis goedgekeurd en ſpreekt in deszelfs *Memorie*, van dit geval, als *een Ongeluk*, *zo wel voor* DE BRUIN, *als voor het Land* (*). —— Klaarder en ſtelliger luidt het Vonnis, uitgeſprooken over den Lootsman JAN KOCK; „hy hadt," luiden de woorden, „ door eene onbeſchryflyke *Zorge-* „ *loosheid*, en onverſchoonelyke *Disat-* „ *tentie*, zonder de minſte hindernisſen „ van Weer of Wind, of ongelukken, te „ kunnen bybrengen, 's Lands Schip ver- „ zeild; en werd deswegen verweezen „ om driemaal van de Raa te vallen, en „ daar naa ſtrenglyk, ter discretie van „ den Hoogen Zee Krygsraad, gelaarsd, „ van zyn Lootsmans Bedieninge afgezet „ te

(*) *Memorie van zyne Hoogheid* bl. 73.

„ te worden, en in de gemaakte kosten „ verweezen. (*)

Het ſchynt dat de verbysterdheid van denkbeelden, toegeſchreeven aan DE BRUIN, hem by bleef, of dat hy, op verzagting, zo niet op ontheffing, van het geſtreeken Vonnis hoopte, hoe zeer hy zich van deszelfs zagtheid moge verzekerd houden; althans men wil, dat hy, by het aanhooren van 't zelve, zich daar van beriep, zonder dat hy wist op wien, of begreep, dat 'er geen hooger Regtbank was, en dat, daar en boven, een buitengewoone Regtspleeging geen beroepen toeliet. De Admiraal Generaal, zo als wy reeds gezegd hebben, ſtemde in het geſtreeken Vonnis over hem, als mede in dat over den Lootsman. Terwyl veelen DE BRUIN te zagt behandeld oordeelden, baarde het Vonnis over den Loots vry veel bedenkings; aangezien de Souverain het Regtsgebied over de Lootslieden, aan de Heeren *Commisſarisſen van de Pilotage* hadt toegeweezen, en deezen, uit dien hoofde, bevoegd ſcheenen om den Loots te kunnen opeisſchen; 't geen men ook zegt geſchied te zyn, doch te laat, dewyl de ſtraffe reeds was uitgevoerd.

De verdenkingen voorheen op DE BRUIN gevallen, kreegen alle ſterkte, en de Verklaaring van den nu gevonnisten Loots ten zynen voordeele, wegens het niet uit-

Het geſchil tuſſchen DE BRUIN en KOELBERG.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1794. 2187.

VII. BOEK. 1781.

uitzeilen, eertyds verleend, onder aanbod van Eede, verloor niet weinig van zyne kragt. Dit verzeilen was te lomp, de getuigenisſen daar tegen te voldingend; om hem voor ſtraffe te bewaaren, ſchoon eenigen die ſtraf voor *onrechtvaardig* en *verfoeylyk* uitkreeten. Niet alleen hadden 'er zeer nadeelige geſprekken over het vertraagen van DE BRUIN geloopen; maar ook leverde Jonkheer D. W. VAN LYNDEN, geweezen Envoyé van den Staat, te *Stokholm*, een Brief aan de Admiraliteit op de *Maaze* in, door den Luitenant N. KOELBERG aan hem geſchreeven, berigt geevende van veelvuldige gebreken in het Scheepsbeſtuur diens Capiteins, terwyl hy in de *Maas* lag, als de ongeſchiktheid van 't Geſchut en der Kogelen, de ſlegtheid en ſchraalheid des Leeftochts, de mishandeling der Zieken; tegen deeze verdeedigde zich DE BRUIN. Het ſtuk werd door de Admiraliteit op de *Maaze* onderzogt, en gaf de Advocaat Fiscaal R. W. BISDOM des ſchriftlyk berigt: inhoudende, „ dat zyns oordeels, „ DE BRUIN wel niet was vry te ken„ nen, wegens het niet behoorelyk viſi„ teeren van zyn Geſchut, zo ras het „ zelve aan boord was gebragt, en dat, „ voor zo verre 'er boven dien, nopens „ het Huishoudelyk Beſtuur aan boord „ van dat Schip, nog het een en ander „ ter verantwoording van voornoemden „ Capitein mogt zyn gebleeven, het zel„ ve niet van dat aanbelang ſcheen te „ zyn,

„ zyn, voor al naa dat hy, by Sententie van 1 Nov. deezes Jaars (*), reeds uit „ 's Lands dienst was gedimitteerd." Overeenkomstig hier mede was het Beſluit des Zeeraads, „ om alle verdere *en* „ *queſten* tot eenige te *entameren Procedu*„ *ren* tegen den *gedimitteerden* Capitein „ DE BRUIN te doen *caſſeeren*." — De Luitenant KORLBERG voor den Zeeraad verſcheenen, werd, naa herisping van zyn gedrag, uit zynen dienst ontſlaagen, met toezegging van zyn Soldy tot dien tyd. — Men bedankte wel den Heer VAN LYNDEN, voor het inleveren des Briefs, waar over zo veel te doen viel, en waar in, gelyk de Zeeraad zelve erkende, „ zommige *abuizen*, die nu of dan plaats „ konden gehad hebben, *getoucheert* wa„ ren:" doch toonde alzins groote ſtoorenis, „ over het mededeelen van denzel„ ven aan, en het laaten in handen van „ zodanige Perſoonen, die onvoorzigtig „ of onwelmeenend genoeg geweest wa„ ren om dien te doen plaatſen in de „ publieke Nieuwspapieren, waar door „ zeker de Marine van deeze Republiek, „ weinig eer, en, in de tegenwoordige „ tyds omſtandigheid, veel ondienſts, ge„ daan was." Schoon DE BRUIN gereglyk, naar veeler oordeel, 'er vry gemaklyk af-

VIde BOEK. 1781.

(*) Dit Berigt werd den 18 Dec. ingeleverd; het Beſluit daar op dienzelfden dag genomen, en den 14 Jan. 1782. door den Admiraal Generaal goedgekeurd.

VII. BOEK. 1781.

afkwam. bleef hy het doel der veragtinge en uitjouwinge des Volks; de ſpotterny bezigde haare Wapens om hem te verguizen, en met ſchande te overdekken. Zyne zaak bleek zo kwaad te zyn, dat 'er nauw eenige vergoelyking voor, en geheel geene verdeediging op was. KOELBERG hielden zommigen voor een Martelaar van ontdekte waarheden; doch, met voordagt, zagt behandeld. (*)

't Convoy uitgeſteld. Klagten en verzoeken der Kooplieden.

Hoe zeer men hier mede het hart ophaalde, en 't zelve eenige ruimte ſchiep, door de uitboezemingen van veragting, over allen, die men oordeelde deel te hebben in deeze en dergelyke veragteringen van 's Lands Zeeweezen, bleef de groote zaak dezelfde, en het Convoy dit jaar agterwegen. Zyne Hoogheid gaf by eenen Brieve, hunne Hoog Mogenden te verſtaan, dat hy, de gevoelens van de voornaamſte Vlag-Officieren en der Gecommitteerden uit de Admiraliteiten deezer Landen, ingenomen hebbende, het zenden van een Convoy na de *Oostzee*, in dit Jaargetyde, niet raadzaam vondt.— De Kooplieden, verſtooken van deeze hunne uitgerekte verwagting, ſloegen den ouden, eenigen, ſchoon dus lang met weinig vrugts betreeden, weg van Ver-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2181. 2187. 't Jaar 1782. bl. 73. 86. *Pat van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 295. 326. J. KOK *Vaderl. Woordenb. Art.* A. DE BRUIN.

Verzoekſchriften, weder in, en gaven die van *Amſterdam* Hunne Hoog Mogenden te kennen, dat zy, te leurgeſteld in een tydig Convoy te ontvangen, gedwongen waren zich aan de noodzaaklykheid te onderwerpen, en overzulks hunne Schepen, die, zonder het blykbaarſte gevaar, niet konden blyven liggen, ter plaatze waar ze zich nu bevonden, moesten te rug ontbieden, en weder op doen zeilen; dat zy, zo veele maanden hunne Schepen gereed gehouden hebbende, vervallen waren tot het doen van verbaazende vrugtlooze kosten, waar voor zy eene toereikende en behoorelyke vergoeding verzogten, gereed om daar van eene nette opgaave te doen. — Wyders by Hunne Hoog Mogenden aanhoudende, dat zy de noodige bevelen geliefden af te vaardigen, tot het in gereedheid brengen van 't beſtemde Convoy, om, met het aanſtaande Voorjaar, en wel in de maand Maart, te kunnen vertrekken; om ten minſten, door een vervroegde Scheepvaard, eenigzins het verlies van tyd, dit Jaar geleden, te vergoeden, en gelegenheid te geeven, dat de Schepen in *Noorwegen* en *Elzeneur* liggende, geſteld dat zy daar zouden moeten overwinteren, op derzelver te rug reize konden begeleid worden. (*) VII. BOEK. 1781.

De Kooplieden, te *Amſterdam* en *Rotter-*

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1959 2124.

VII. BOEK. 1781.

Verzoekschrift van de *Levantsche* Handelaaren, om eene Lastontheffing, geduurende den Oorlog.

terdam, den *Levantſchen* Handel dryvende, die door een en ander Staatsbeſluit zeer bevoordeeld was, in gevolge waar van de Directeuren dien Handels geregtigd waren, om, behalven de vyf ten honderd van de Vragtpenningen, nog vyf ten honderd van de waarde der Goederen aller vreemde Schepen, uit de *Levant* komende, te vorderen, en het Tarif, volgens welke die Goederen gewaardeerd werden, merkelyk te verhoogen, en dus het verwoeren der Voortbrengzelen uit de *Levant*, met vreemde Schepen, allerbezwaarlykst te maaken, zagen zich van die voordeelen verſtooken. De *Levantſche* Handel moest, ter oorzaake van den Oorlog, gedeegzaam geheel verlaaten, of, met vreemde Schepen, voortgezet worden; welk laatſte, zo door de zwaare Vragten, hooge Verzekering gelden, als de Belasting, van vyf ten honderd van de waarde der Goederen, bykans ondoenlyk werd; weshalven zy Hunne Hoog Mogenden verzogten, dat deeze buitengewoone Belasting op de waarde der Goederen gelegd, geduurende deezen Oorlog, en zo lang tot men de *Nederlandſche* Schepen weder kon gebruiken, mogt opgeheven, en de Goederen in vreemde Schepen, uit de *Levant* herwaards gelaaden, van dit bezwaar bevryd mogten worden; om het geheel verdorren van dezen Handeltak te voorkomen. (*)

De

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1962.

VII. BOEK.

1781.

De Zeehandelaars op de *West-Indien*, die zich op de toegezegde beloonningen en hulpe verlaatende (*), daadlyk voldaan hadden aan de vereischten der toegezegde belooning, op het Wapenen hunner Schepen, en ten dien einde, uit eigen beurs, groote kosten gedaan, vervoegden zich in Wynmaand, by 's Lands Vaderen, met een drieledig Verzoek, gegrond op het gebeurde, en den tegenwoordigen toedragt der zaaken, met daar bygevoegde klem en drangredenen; inhoudende — dat, ten spoedigsten mogt benoemd worden, een bekwaam Convoy, met last om zich gereed te maaken en te houden, om, zo haast de Zeildag zou bepaald weezen, met de Zeeventien Gewapende Schepen in Zee te steeken, en dezelve na de *West-Indien* te geleiden. — Dat, in gevalle men het voor den Lande, uit eenigen hoofde, raadzaam mogt oordeelen, dit uitloopen nog eene wyl te vertraagen, Hunne Hoog Mogenden, de Bezorgers dier Schepen, uit 's Lands kasse, gelieften te gemoet te komen, in de meerdere Gelden en onkosten, uit die vertraaging ontstaande. — En, eindelyk, dat aan de Boekhouders dier toegeruste Schepen, de toegezegde belooning mogt worden afgegeeven, naa dat zy, zulks vereischt wordende, Borg voor de wedergave hadden gesteld, in gevalle, door eigen toedoen, op

Verzoeken der Zeehandelaaren, ten opzigte van de Gewapende *West Indische* Schepen.

(*) Zie hier boven bl. 150.

VII. BOEK. 1781.

op den bepaalden Zeildag, die Schepen, tot de voorgenomene Reize niet in Zee gezonden mogten worden (*).

De Tocht het Noorden om, den *West-Indie* Vaarderen ontraaden. 't Vertrek uitgeſteld.

De volvoering van dit Plan, waar van de *West-Indiſche* Handelaars zich veel beloofd hadden, en na welke de Volkplantingen reikhalsden, bleef marren. Eene Bezending van *Amſterdamſche* Kooplieden en Belanghebbenden, onverduldig, wegens dit uitſtel, vervoegden zich, in 't begin van Wintermaand, by den Admiraal Generaal, aan wien de Algemeene Staaten de uitvoering van het goedgekeurde Plan hadden aanbevolen, in hoope dat deeze Tocht het Noorden om zou geſchieden, waar op zy ten nadruklykſte aandrongen. Zyne Hoogheid raadpleegde met de Vlag-Officieren, de Vice-Admiraals VAN WASSENAAR, HARTSINCK, REYNST, BYLANDT en ZOUTMAN, in tegenwoordigheid deezer Kooplieden, over het uitzeilen, en vroeg wel inzonderheid hun gevoelen, wegens den Tocht, het Noorden om, door de Bezending als zeer mogelyk voorgedraagen, en, met voorbeelden van vroegere tyden, beweezen. Wanneer de Vice-Admiraals éénpaarig verklaarden, dat zy thans deezen Tocht ongeraaden en gevaarlyk oordeelden; mogten de Kooplieden het hunne daar tegen inbrengen, zy moesten, hoe noode, in dit

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1964.

dit gevoelen berusten, en zich het besluit getroosten, dat de Gewapende Koopvaardyschepen, in het aanstaande Voorjaar, door een sterk Convoy, na de *West-Indien* zouden begeleid, en deeze inmiddels, geduurende het Winterseisoen, op bekwaame plaatsen, voor Stormwinden en Ysgang beveiligd, benevens de Oorlogschepen, gebragt worden.

Aanmerkingen hier over.

Eén der *West-Indische* Capiteins besloot, met goedkeuring zyner Reederen, alleen uit te loopen, en den ontraaden Tocht, het Noorden om, na *Suriname* te waagen. Het baarde by veelen verwondering, dat geen grooter aantal dit bestondt, zich de voorheen gelukkige, ook in dit Jaargetyde gedaane Tochten, langs dien weg, welke men aangepreezen hadt, herinnerende, en bedenkende, dat *Deenen* en *Zweeden* het nog daadlyk volvoerden (*). — Anderen bevreemdde het, dat de Kooplieden niet verzogt hadden, om hunne Gewapende Schepen, met een Geleide van Oorlogschepen, door het Kanaal, te doen stevenen; want dat, schoon 'er eene taamelyke Vloot der *Engelschen* op dezelve loerde, deeze onze Zeemagt, met de Gewapende *West-Indie-vaarders* vergezeld, niet zonder groote overmagt, zou durven aantasten. Zy beklaagden, onder een bedrukt vooruitzigt op het aanstaande, het lot der Bezitters van de *West-Indische* Plan-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2261.

VII. BOEK. 1781.

Plantadien, van derzelver Bewoonderen en der Zeehandelaaren, op deeze verafgelegene Bezittingen van den Staat (*). — De laatstgemelden hadden, te midden van hun leed, nog deezen troost, dat de Afgevaardigden tot de zaaken van den Zee, op het ingeleverd Verzoekschrift †) deezen raadslag uitbragten, „ dat, ver„ mids de Zeventien Gewapende Sche„ pen, met het aan dezelve toegezegd „ Convoy, geduurende deezen Winter, „ niet konden vertrekken, voor ieder „ derzelven, tot eene schadeloosstelling, „ zou behooren te worden betaald, eene „ even gelyke somme als hunne Hoog „ Mogenden, reeds tot eene Belooning, „ aan dezelve hadden toegezegd, en drie „ weeken, naa dat de Schepen daadlyk „ vertrokken waren, te betaalen (§).

Eenige Oorlogschepen komen onder BYLANDT binnen.

Zeer onverwagt daagden, in 't begin van Wintermaand, de Vice-Admiraal, Graave VAN BYLANDT, met den Schout by Nagt BINKES, de Capiteins COERMAN en OORTHUIS, in *Texel* op: elk verheugde zich over de versterking, welke onze Zeemagt hier door ontving, en verblydde zich des te meer; dewyl hy van *Cadix* gezeild, het *Kanaal* doorstreefde, in gevaar om een ongelyk sterker aantal *Engelsche* Schepen, onder STEWART, ge-

(*) *Post van den Neder-Rhyn*, I. D. bl. 431.
(†) Zie hier boven bl. 371.
(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2253.

gereed om aldaar en in de *Noordzee* te kruisſen, te ontmoeten, en, door overmagt, tot overgave gedwongen te worden. Het Noorden om te zeilen hadt deeze Vlootvoogd, met een aantal Schepen, in dit Jaargetyde, onraadzaam geoordeeld, en moest, derhalven, om aan de bevelen ter t'huiskomst te voldoen, het *Kanaal* door. Uit gedrukte *Engelſche* Nieuwspapieren, hadt hy gezien, dat men in *Engeland* reeds iets wist van zyne aanſtaande t'huisreize; hy deedt daarom zyn best om te *Cadix* een ieder te doen gelooven, dat hy na de *West-Indien*, of op een anderen Tocht, dan dien naa 't Vaderland, zou gaan. In 't *Kanaal* ontmoette de Vlootvoogd geene Vyandlyke Schepen; het zelve met een ſterken Zuiden wind doorzeilende, hadt hy het voordeel dat de *Engelſchen*, niet ligt uit hunne Havens konden komen; doch op de hoogte van *Duins* overviel hem eene gevaardreigende ſtilte, hy bevondt zich zo digt by de *Engelſche* Schepen, dat zy elkander duidelyk konden zien: de Ebbe by de ſtilte noodzaakte hem Sein te geeven, om zich tot het Ankeren gereed te maaken, ten einde de Ebbe hun niet weder na 't *Kanaal* voerde; gelukkig wakkerde de wind zo veel, dat hy den ſtroom kon dood zeilen, zo dat hy 's avonds uit het gezicht van *Duins* geraakte, waar hy tot vyf-en-twintig Schepen geteld hadt. Hoe zeer het te wagten was, dat 's anderen

VII. BOEK. 1781.

VII. BOEK. 1781.

daags, de *Engelſchen* hem op de hielen zouden volgen, zeilde hy onverlet in *Texel* binnen.

Bedenkingen hier op.

Veelen hadden deezen Vlootvoogd zo ſchielyk, en althans niet zonder de *Oost-Indiſche* Schepen, in *Cadix* liggende, en andere Koopvaardyſchepen, verwagt; hy moest, huns bedunkens, deeze mede genomen, na *Brest* begeleidt, en vereénigd met eenige *Franſche* Oorlogſchepen, na *Texel* gevoerd hebben, dan was zyne langduurige Tocht van meer vrucht geweest, noch hadt zich bepaald tot het neemen van één klein *Engelsch* Koopvaardy Fregat, met Zout gelaaden, door hem te *Cadix* opgebragt. (*) Doch, zonder in aanmerking te neemen, dat hy zyn Convoy, gelyk zommigen te zyner verſchooninge inbrengen, dan bezwaard zou hebben met traage zeilders, welke hy moest byblyven, en dus veelligt gevaar loopen, om met dezelve in 's Vyands handen te vallen, kon hy dit niet doen, zonder zyn voorneemen, om na 't *Vaderland* te keeren, te *Cadix* te ontdekken, 't geen ongetwyfeld na *Engeland* zou overgebriefd zyn. Last hebbende om, op de zekerſte wyze, met de by zich hebbende Schepen van Oorlog, na de Havens deezer Landen te ſtevenen, kon

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2257. 't Jaar 1782. bl. 40. *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 411.

kon hy, zonder eene onverantwoordelyke onvoorzigtigheid, niet alleen niet naalaaten zyn oogmerk te verbergen, maar ook een geheel ander voorneemen, ter mislieding, te veinzen. Dat hy het Bevel, hem gezonden, om, volgens een nieuw ontworpen Plan, met eenige *Spaansche* Schepen verëénigd, den *Engelschen* Bevelhebber JOHNSTONE, met de genomene *Hollandsche Oost-Indische* Schepen, na *Engeland* zeilende, te onderscheppen, niet ondernam te volvoeren, ontstondt uit het te laat aankomen van den Postbode met het zelve belast, twee dagen, naa dat de Schepen reeds vertrokken waren, kwam deeze te *Lisabon*.

Verrichte 's Lands Zeemagt, die uit vier-en-twintig Linie-Schepen en zes-en-dertig Fregatten, dus te zamen uit zestig Schepen van Oorlog, drie Kotters, en vyf-en-twintig Uitleggers bestondt (*), zo weinig, de Kaapers deeden meer, schoon by lange na zo veel niet als in voorige Oorlogen. De *Zeeuwsche* Kaapers staaken boven andere uit (†). De bemagtigde en gerantsoeneerde Vyandlyke Vaartuigen, beweezen de valschheid van 't mismoedig maakend geschreeuw, dat onze Kaapers niet

Verrigtingen der *Nederlandsche* Kaaperschepen, en onheilen dezelve overgekomen.

(*) Men zie de Lyst in de *Nieuwe Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1752.

(†) In de *Nieuwe Nederl. Jaarb.* van 't Jaar 1782. vindt men eene opgaave der vermeesteringen, bl. 665-671.

VII. BOEK. 1781.

niet alleen geen buit op de *Engelſchen* zouden kunnen behaalen; maar ook, zo ras zy zich buiten onze Zeegaaten vertoonden, als een gereede prooy, zouden weggevoerd worden; en gaven, in tegendeel alle hoope, dat de Kaapvaard, onder behoorelyke aanmoediging, grooter ſlagen zou doen.

De Kaaper *de Dappere Patriot* ſpringt in een Gevegt.

Terwyl zy buit zogten, kon het niet misſen dat zommigen ſlagen beliepen. — Dit was, onder andere, want kleine nadeelen hier te boeken is onze zaak niet, het geval van 't Kaaperſchip *de Dappere Patriot*, gevoerd door DANIEL VERBAAN, die, naa een halfuurig hevig Gevegt, met een *Engelsch* Tweemast Fregat, zo digt aan elkander liggende, dat Raa aan Raa raakte, met de geheele Manſchap, uit vier-en-vyftig Koppen beſtaande, in de lugt vloog. Dewyl 'er niemand afkwam, is het onmogelyk te bepaalen, of zy den Kaaper zelve hebben doen ſpringen, dan of dit Ongeluk dezelve door eenig toeval trof. Het Vyandlyk Fregat, 't welk verſcheide ſchooten onder water, en tusſchen de veertig en vyftig dooden en gekwetſten bekomen hadt, kon, met een grootendeels verbrandde Tuigadie, zeer bezwaarlyk een *Schotſche* Haven bereiken.

Ingewilligd verzoek om onderſtand voor

De Uitrusters van deezen Kaaper, de Bankiers JAQUES BERGEON *en Compagnie*, in *'s Hage*, verzogten by hunne Hoog Mogenden eenige onderſtand voor

de

de Weduwen en Weezen der Gesneuvelde dappere Manschap, en teffens eene schadeloosstelling van vyftig ten honderd; te dier gelegenheid de vrymoedigheid neemende, om voor te slaan, dat aan de byzondere Commissievaarders deezer Landen, die, gedurende deezen Oorlog, reeds uitgerust waren, of nog uitgerust stonden te worden, ten spoedigsten eene daadlyke, en aan derzelver grootte geëvenredigde, aanmoediging in Geld mogt verleend worden. De Afgevaardigden tot de zaaken van de Zee, bragten een gunstigen raadslag by hunne Hoog Mogenden in, wegens den Onderstand te verleenen aan negentien Weduwen, vier-en-vyftig Weezen, aan de naaste Bloedverwanten der vyf-en-twintig ongetrouwde Persoonen, en aan de Moeders der acht omgekomene Jongens, oordeelende dat ter Admiraliteit van *Amsterdam* ten dien einde eene gifte van 10270 Guldens moest uitgereikt en verdeeld worden. De twee andere voorslagen bleeven in bewerking (*).

de overgebleevenen der Gesneuvelden.

Een Kaaper Capitein, JAN HOGEBOOM, in den laatsten Oorlog met *Fransche* Commisie gevaaren, en den *Engelschen* Koophandel veel schade toegebragt hebbende, onder den bynaam van JAN AARDAPPEL bekend, hadt, nevens zyn Zoon PIETER HO-

De Kaaperschepen van de Capiteins HOGEBOOM genomen.

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2110. 2250.

VII. BOEK. 1781.

HOGEBOOM, ieder een nieuwe ſchoone Kotter gekreegen, de *Hercules* en *Mars* geheeten, van *Amſterdam* zeer kostbaar, uitgerust, elk voorzien van vier-en-twintig negen Ponders en tien Draaybasſen, de een honderd vier-en-zestig, de ander honderd zes-en-veertig man voerende, de beste Kaaperſcheepen die ooit Zee bouwden, en in bezeildheid de ſnelſte evenaarende. Voor *Amſterdam* op ſtroom liggende, hadt men 'er met reden de grootſte verwagting van, zy trokken aller oog na zich, en men vertrouwde dat hunne Dapperheid de *Engelſchen* zou doen ſidderen. Zy ſtaaken den dertigſten van Slachtmaand uit *Texel* in Zee, ontdekten terſtond een Fregat van vier-en-twintig Stukken, onder *Franſche* Vlag, waarſchynlyk op kundſchap uitgezonden, althans het ontzeilde hun, zonder zich tot een Gevegt te willen inlaaten. 's Anderen daags ontmoetten zy twee *Engelſche* Oorlogs-Fregatten, die zy ontkwamen; doch door zwaare mist van elkander afgeraakt zynde, was een hunner met twee *Engelſche* Fregatten ſlaags geworden, dan door den ander geholpen, eenigzints aan het Tuig beſchadigd, die overmagt ontworſteld. Maar, hoe wel bezeild, werden zy, op den derden van Wintermaand, agterhaald van een zwaar *Engelsch* Fregat, de *Artois* geheeten, door de *Engelſchen* op de *Franſchen* veroverd, en voor den besten zeilder bekend, deeze noodzaakte hun tot een

een Gevegt, waar in zy de een na den ander ſtreeken; de *Hercules* hadt dertien dooden, en twintig gekwetſten, de *Mars* negen dooden en vyftien gekwetſten, bekomen. *Zy* hadden het Wand en de Zeilen van de *Artois* zeer beſchadigd, en den Voorſteng onbruikbaar geſchooten; doch, naar de opgaave van den Capitein MACBRIDGE, hem ſlegts één dooden en zes gekwetſten toegebragt. VII. BOEK. 1781.

De tyding hier van invallende, viel 'er veel geſpreks over het gedrag der Bevelhebberen deezer Kotteren, eenige wraakten hunne te groote ſtoutheid; anderen beſchuldigden hun van onvoorzigtigheid, zommigen van blooheid in het zo ras opgeeven, en vondt ook het denkbeeld van verraad by eenigen ingang: dat dit, ten opzigte van het uitzeilen, plaats hadt lydt geen twyfel. De *Engelſche* Capitein bekend in zynen Brieve, aan de Admiraliteit te *Londen*, geſchreeven, „ dat het „ berigt, hem wegens het uitzeilen deezer twee ſtoute Kaapers, ten Kruis„ tocht gegeeven, wel gegrond was." Geen wonder, hy wist, gelyk een beëedigde Verklaaring van Capitein PIETER HOGEBOOM, en anderen, uitwyst, wat 'er daags voor het uitzeilen aan boord der Kotters was omgegaan; de tweede Capitein van de *Artois* hadt op een Viſſchuit, den ſtommen ſpeelende, alles gezien wat 'er gebeurde, en voorts een *Portugeesch* Capitein met de beide HOGEBOOMS te Bedenkingen hier over.

VII. Boek. 1781.

te gelyk uit *Texel* gezeild, hem van alles en ook van den gehouden koers onderrigt. Niet minder dan dertien Schepen waren 'er, volgens deeze Verklaaring, uitgezonden, om op deeze twee Kotters te kruisſen (*). Dit verlies, hoe groot in zich zelven, trof te zwaarder, naar gelange men hooger verwagting van deeze Kaapers gekoesterd hadt: de bedenkelykheden wegens het neemen, die verre van opgeruimd bleeven, ſtrekte geheel niet om den lust tot zulke kostbaare onderneemingen aan te moedigen.

Veelen bedienen zich van Vreemde Onzydige Vlaggen. Hoe de Koning van *Pruiſſen* de zyne wil geëerbiedigd hebben.

Geen rechtſtreekſche baat ontving, gelyk wy hier boven breedvoerig opteekenden, onze belemmerde Zeevaard van het Verbond der *Gewapende Onzydigheid*, en dezelve bleef, door gebrek van Convoy, geſtremd (†). — Niet vreemd dat de Zeehandelaar zydelings een open zogt, om 'er eenig voordeel van te trekken; het beſtondt om onder *Vreemde Onzydige Vlag* beſcherming te zoeken. De Koning van *Pruiſſen*, de Vaard en Handel zyner Onderdaanen, voor de ſtoorenis der Geweldvoerderen op de groote wateren, willende beveiligen, beraamde daar op

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2264. *Post van den Neder-Rhyn* I. D. bl. 434. *Pleydoye in de zaak van de Post van den Neder-Rhyn* bl. 72-76.

(†) Zie hier boven bl. 147. 161. enz.

op zekere maatregelen: hun verbiedende onder *Pruisſiſche* Vlag den Oorlogenden Mogenheden eenige Krygsbehoeftens toe te brengen; doch veroorlovende alle andere onverboodene Waaren, te voeren, „ verwagtende," gelyk hy zich uitdrukt, volkomen inſtemmende met het begrip van zeer veele Regenten en Handelaaren in deeze Gewesten, „ van de „ billykheid en vriendſchap der Oorlo„ gende Mogenheden, dat zy aan der„ zelver Gewapende Schepen niet zou„ den toeſtaan de *Pruisſiſche* Schepen, „ welke belaaden mogten zyn met *Maſ„ten*, *Hout*, *Hennip*, *Teer*, *Koorn*, of „ dergelyke *Materiaalen*, geen *eigenlyke* „ *Krygsbehoeftens* zynde, maar in de ge„ volgen daar toe kunnende gebruikt „ worden, die het voornaamſte en by„ na het eenigst voorwerp van den „ *Pruisſiſchen* Handel uitmaakten, te ont„ rusten, op te brengen, en den *Pruis„ ſiſchen* Handel daar door den bodem in „ te ſlaan; naardemaal men van hun niet „ kon vorderen, dat zy, om des Oorlogs „ wille, hunnen Handel zouden opſchor„ ten, en den doodſteek geeven." Wie de bepaalingen, om allen verkeerden Handel in deezen te voorkomen, in die Artykelen breed opgegeeven, in agt nam, kon zich van alle mogelyke beſcherming en byſtand des Konings verzekerd houden. Deeze Koninglyke Maatregels den Staten

VII. BOEK. 1781.

VII. BOEK. 1781.

ten medegedeeld zynde, beval zyne Hoogheid, uit hunnen naam, de *Pruisſiſche* Schepen ongeſtoord te laaten vaaren, en de Vlag van dat Ryk naar behooren te eerbiedigen (*).

Deeze Vorst en de Keizer treeden in het Verbond der Gewapende Onzydigheid.

Korten tyd naa deeze beraamingen tradt, op den achtſten van Bloeimaand, zyne *Pruisſiſche* Majeſteit in het *Verbond der Gewapende Onzydigheid*, met zyne grondbeginzelen, betrekkelyk tot de Vrye Vaart der Onzydige Mogenheden, zo zeer overeenkomſtig (†); en moesten de *Engelſchen* gedoogen, dat, het geen zy ons niet wilden toeſtaan, hoe zeer uitdruklyk by Verbonden bepaald, tot een Algemeen Volksregt, op onwrikbaare gronden vastgeſteld wierd; zy moesten aanſchouwen dat een Bondgenootſchap, om 't welk, zo 't mogelyk ware, te verhinderen, zy ons den onregtvaardigſten Oorlog aandeeden, allengskens meer volkomenheids kreeg; zy moesten toelaaten dat de geweldaadig geſtremde Houthandel, zo door *Pruisſiſche* als andere Onderdaanen van Onzydige Mogenheden gedreeven wierd, en ook, eer dit Jaar zynen kring floot, den Keizer, als Bondgenoot, dit gehaate en den Zeehandel vryend Plan zien omhelzen (§).

Om

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1104. 1384.
(†) *N. Nederl. Jaarb* 1781. bl. 1476.
(§) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2250.

VII. BOEK. 1781.

Om van *Pruisſiſche* en *Keizerlyke* Vlaggen zich te bedienen, was het noodig dat Kooplieden en Schippers hun Burgerſchap in eene der Plaatzen, deezen Mogenheden toebehoorende, kogten; niet gering was der zulken aantal in deeze Gewesten: veelen deeden dit te *Oostende* en in andere Keizerlyke Zeehavens, als mede te *Embden*. Zyne *Pruisſiſche* Majesteit, klagten gehoord hebbende, dat Vreemde, en zelfs aan de Oorlogvoerende Volken toebehoorende, Schepen, zich van zyne Koninglyke Vlag bedienden, en onder dezelve Sluikhandel dreeven, verklaarde hy, tot nadere opheldering der bovengemelde Artykelen de Scheepvaard zyner Onderdaanen betreffende, dat hy aan niemand het gebruik zyner Vlagge vergunnen of Pasſen geeven wilde, dan aan de zodanigen, die werklyk zyne Onderdaanen waren, Huizen, Goederen en Bezittingen, in zyne Landen hadden, en dat zy, gevolglyk, die, van *Pruisſiſche* Pasſen onvoorzien, zich, egter, van de *Pruisſiſche* Vlag bedienden, ('t geen zyne Majeſteit in de opene Zee niet kon beletten,) geene beſcherming van hem te wagten hadden; maar aan hun lot zouden overgelaaten worden. —— Tot voorkoming van allen misbruik in deezen, beval hy aan alle zyne Zeevaarende en Zeehandeldryvende Onderdaanen, dat zy Schepen en Scheepsladingen na verre gelegene Zeeën zullende zenden, de Pasſen niet meer, gelyk

Voorzorgen des Konings van *Pruisſen*, omtrent het voeren van zyn Vlag.

VII. BOEK. 1781.

voorheen, by de Magiſtraaten en ondergeſchikte Collegien; maar te *Berlyn*, by het Koninglyk Departement der Buitenlandſche Zaaken, zouden haalen, waar dezelve, na allen behoorelyk onderzoek en goedbevinding, onder het Koninglyk Zegel, zouden afgevaardigd worden. (*)

Een Vloot Koopvaardyſchepen vaartonder *Vreemde Vlag* uit *Texel*, vergezeld van *één Zweedſch* Fregat.

Eenige Zeehandelaars maakten zwaarigheid zich van Vreemde Vlaggen te bedienen, niet enkel om dat zulks gelegenheid gaf om anderen kundigheden te doen krygen van onze Scheepvaard, die anders voor hun bedekt bleeven, en by dit gebruik geopenbaard moesten worden, het geen, in de gevolgen groot naadeel moest baaren; maar ook om, op geenerlei wyze, deel te hebben in de kunstenaaryen en ſtreeken, tot het verwerven daar van niet zelden gebruikt, met Eerlykheid en Nauwgezetheid van gewiſſe bezwaarlyk, of geheel niet, overeen te brengen. De meesten dagten het te mogen doen, en veelen hadden 'er dit Jaar nog het beoogde voordeel van. — Wanneer zy in Wynmaand, zo klaar als de Zon op den vollen middag, zagen, dat alle hoop om Convoy na de *Oostzee* te verkrygen verdweenen was, en hun niets overbleef dan toevlugt te neemen tot de beſcherming eener Vreemde Vlagge, voeren den veertienden dier Maand, omtrent zestig Koop-

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 2025.

Koopvaarders, de *Nederlandſche Vlaggen*, voor die van *Onzydige Mogenheden* verwisſeld hebbende, uit *Texel*, onder het Geleide van één *Zweedsch* Oorlogs-Fregat van vier-en-veertig Stukken, beſtemd na verſcheide Havens, van *Noorweegen*, *Zweeden*, *Deenemarken* en de *Oostzee*. Zy hadden de hoogte van de *Doggersbank* nog niet bereikt, of de *Engelſche* Bevelhebber STEWART, hieldt, met eenige Oorlogſchepen, op dezelve aan, wilde ze ophouden, en doorzoeken. De Capitein van het *Zweedsch Fregat* weigerde het volſtrekt, verklaarende geen dergelyk beſtaan te zullen dulden. STEWART liet af, en de Koopvaardyvloot de reis vervolgen; doch geenzins naa deeze ontmoeting ten Hove van *Londen*, bekend te maaken.

Wat wegens het weigeren des Onderzoeks van deeze Vloot, tuſſchen *Engeland* en *Zweeden* voorviel.

Zyne *Groot-Brittanniſche* Majeſteit, beklaagde zich, over dit gedrag, by den Koning van *Zweeden*, beweerende, dat het *Verdrag der Gewapende Onzydigheid*, zodanig een onderzoek wettigde. Maar deeze Vorst den aart zyns aangegaanen Verdrags beter kennende dan de geſtadige Vyand van 't zelve, gaf ten antwoord, dat hy van een gantsch ander gevoelen was, het gedrag zyns Zeebevelhebbers volkomen goed, en ten eenemaal overeenkomſtig met diens pligt, keurde. Naardemaal 't geen van Onderzoeken in 't Verdrag der Gewapende Onzydigheid voorkwam, alleen betrekking hadt op

VII. BOEK. 1781.

Koopvaardyſchepen, zonder het Geleide van Oorlogſchepen zeilende, geenzins op die onder beſcherming van eene Onzydige Vlagge voeren.

De Keizerin van *Rusland* keurt het gedrag des Konings van *Zweeden* goed.

De *Zweedſche* Afgezant aan het *Rusſiſche* Hof, gaf kennis van dit voorval, van de klagten des *Engelſchen* Konings, en van het antwoord door den Koning zynen Meester daar op ingediend. De Keizerin verklaarde, onbewimpeld, dat het gegeeven antwoord, in alle opzigten, overeenkomſtig was met het Verdrag der Gewapende Onzydigheid, dat haare Majeſteit, in een gelyk geval, een zelfde antwoord zou geeven, als mede dat, indien *Engeland*, onverhoopt, zich daar tegen wilde aankanten, en de Onzydige Schepen, onder Convoy der Vlagge van eene der Mogenheden, door de Gewapende Onzydigheid verbonden, onderzoeken, haare Keizerlyke Majeſteit altoos genegen zou zyn, om gezaamlyk zulks te beletten, en de Souvereiniteit der wederzydſche Vlaggen te helpen handhaaven: en dat alle *Rusſiſche* Staatsdienaars by de Oorlogende Mogenheden, bevel zouden ontvangen, om, wanneer zy wettige klagten kreegen, wegens het ophouden, neemen, opbrengen, of onbetamelyk behandelen der Koopvaarderen, zeilende onder eene der Vlaggen van de Mogenheden, tot het Verbond der Gewapende Onzydigheid behoorende, door Oorlogſchepen, of andere Gewapende Vaartuigen, der Oorlo-

logende Mogenheden, terſtond daar tegen Vertoogen te doen, en de vergoeding der geledene ſchaden te vorderen. Gelyk zy, zulks, zo by deezen Staat, als aan andere Hoven, werkſtellig maakten. (*)

Hoe zeer dit voorval het nut der Gewapende Onzydigheid bewees.

Kunnen wy deeze ontmoeting onzer Koopvaarderen, van welker Stengen, tot ſchande der berokkenaaren van dit kwaad, de Vlaggen van *Vreemde Mogenheden* waayden, en die zich begeleid vonden door één enkel *Zweedsch* Fregat van Oorlog, en de daarop gevolgde Verklaaring des *Zweedſchen* Konings, en der *Ruſſiſche* Keizerinne, leezen, zonder het doorſtraalend nut der *Gewapende Onzydigheid* te zien, en op te merken hoe daar door de gewaande Zeeheerſchappy der *Engelſchen* geheel veeg ſtondt; zonder ons te beklaagen over de haatlyke, doch maar al te wel geſlaagde, kunstenaaryen, om ons van de rechtſtreekſche voordeelen deezes Verbonds te berooven. —— En ſloeg men den tyd gade, wanneer deeze Koopvaardyvloot in Zee ſtak, om naa de *Noordſche* Gewesten te ſtevenen, zonder zich te bekommeren over de breed uitgemeetene *Zeegevaaren*, om aan dezelve het Geleide van 's Landsſchepen te weigeren, dan bloosden veelen over den gehouden handel: te meer nog als zy bedagten, dat in

(*) *N. Nederl. Jaarb.* 1781. bl. 1991. en 't Jaar 1782. bl. 24.

VII. BOEK. 1781. Slachtmaand, diens zelfden Jaars, de *Engelschen*, door zodanig eene vrees niet gedreeven, en yverende in Handel-beſcherming, eene Vloot na de *Zond* lieten zeilen, om een groot aantal Koopvaarders af te haalen, dat door geene deezer gevaaren, of hinderpaalen, belemmerd, gelukkig de *Engelſche* Havens bereikte.

Einde des Derden Deels.

BLADWYZER

DER

VOORNAAMSTE ZAAKEN.

A.

Admiraliteiten doen verſlag van den Geſteldheid des Zeevaards, op den Voorſlag van zyne Hoogheid, 218.

America. (*Noord.*) Vergeefſche aanzoek om ſchikkingen daar mede, ten opzigte van de Pryzen, te maaken, 222.

Amſterdam. Stilſtand des Handels aldaar, 138. Beleenings kas, door de Regeering dier Stad geopend, 139.

——— (Klagten van) wegens den flaauwen voortgang der Wervinge, 195. Plan van Inſchryvinge aldaar om het Handgeld te verhoogen, 196.

——— (Voorſtel van) ter Voorzieninge tegen den Vyand, 202. Geringe uitwerkzels van dit Voorſtel, 209.

——— Brengt het Gasthuis in gereedheid om de Gewonden van *Doggersbank* te ontvangen, derzelver bezorging, 326.

B.

Barker (Het *Engelſche O. I. Schip de Generaal*) ſtrandt op onze Kust, 30. Redding aan de Schipbreukelingen toegebragt, 31. Laading en waarde van dat Schip, en de handelwyze daar mede gehouden, ondanks den voorſlag van *Utrecht*, 34.

Batavia (Op) krygt men kennis van de Vredebreuke, en ſtelt zich in ſtaat van tegenweer, 284.

Bentinck gewond, 311. Overlydt, zyne Gedagtenis vereerd, 326.

Berbice (*Rio de*) door de *Engelſche* genomen, en door de *Franſche* heroverd, 266.

Binkes. (J.) Klagten wegens zyn gedrag te *Livorno*, 293. Vonnis over hem uitgeſprooken, 295.

Boot (J.) neemt te *Curacao* een *Engelſch* Kaaper, 270.

Bouillé herneemt *St. Euſtatius*, 257. Edelmoedig gedrag aldaar, 261.

Braam (van) zeilt met een Convoy uit, en keert met het zelve te rugge, 359.

Bruin (A. de) zeilt niet uit de *Maas*, 319. Klagten daar over, 320. Hy verdeedigt zich, 321. Verzeilt zyn Schip op de *Haaks*, 362. Vonnis over hem en den Loots, 363. Geſchil tusſchen hem en Koelberg, hoe beſlist, 365.

BYLANDT (Eenige Oorlogſchepen komen met) binnen, 374. Bedenkingen hier op, 376.

C.

CAPELLEN (R. J. v. D.) verzet zich tegen het vermeerderen van de Landmagt en het Veldleger, 60.

Ceylon van de Vredebreuk verwittigd, 285. *Negnapatnam* en eenige Forten aldaar door de *Engelſchen* vermeesterd, 286.

Commisſievaarders (Lastbrief voor de) die van hier ter Kaap uitvoeren, 77.

CRUL (De Schout by nagt) ſneuvelt, en 't Convoy onder hem te *St. Euſtatius* opgebragt, 243.

Curacao in ſtaat van tegenweer, 269.

D.

DEDELS Schip *Halland* zinkt, 315. Met zyn Manſchap ſchadeloos geſteld, wegens 't veriles van zyn Schip, 337.

Deenemarken (Koelheid van) op den aanzoek van deezen Staat om hulpe, 151. Toont zich *Engeland* gunſtig, 153.

Delmina verdeedigd, 271.

Demerary door de *Engelſchen* genomen, en door de *Franſchen* hernomen, 263.

Doggersbank, (Slag op de) 307. De Overwinning daar op de *Engelſchen* behaald, 313.

E.

Engeland (Hoe zeer men zich hier omtrent) misgiste, 8. Neemt den juisten tyd ter Oorlogsverklaringe waar, 10.

Engeland (Begrooting der Somme door de *Nederlanders* in) belegd, 13.

——— (Tegenverklaaring door den Staat aan) gedaan, 166

——— Misnoegen over de Tydingen van hier na *Engeland* overgebragt, 231. Hoe zulks geſchiedde, 232.

——— (Slegte behandeling onzer Scheepsmanſchappen en Krygsgevangenen in) 352.

——— beklaagt zich by *Zweeden*, over het weigeren van 't onderzoek der Koopvaarderen, met onzydige Vlaggen, onder 't Geleide van een *Zweedſch* Fregat vaarende, 387.

Engelſchen, hoe zeer tegen *St. Euſtatius* verbitterd, 234. Dryven 'er zelfs Handel, 236. De Kooplieden, te *Londen*, klaagen over het neemen der Goederen op *St. Euſtatius*, 247. Sterke taal eens Staatshits op dit Stuk, 249. Verdeediging van 't gehouden gedrag der *Engelſchen*, 251.

Eſſequebo door de *Engelſchen* genomen en door de *Franſchen* hernomen, 263.

Euſtatius. (*St*) Hoe zeer de *Engelſchen* het tegen dit Eiland voorzien hadden, 234. Sterke Handel aldaar gedreeven, 235. Beſluit om dit Eiland aan te tasten, 237. Overvallen en vermeesterd, 239. Overgave van dat Eiland, Buit daar bemagtigd, en wreedheden daar gepleegd, 241. 't Convoy van CRUL aldaar opgebragt, 243. *Engelſche* Koopvaardyſchepen aldaar gevonden,

den, en met de Goederen genomen, 246. De verkoop der geroofde Goederen, 253. La Mothe Piquet herovert een gedeelte der Goederen, na *Engeland* geſcheept, 254. —— —— door Bouillé hernomen, 257. Zyn edelmoedig gedrag aldaar, 261.

F.

Fonds (Vaderlandſch) tot den Zeedienſt, eerſte beginzels daar van te *Haarlem*, 340 Te *Amſterdam* is men daar ook op bedagt, 342. Schikkingen aldaar op het Fonds, 344. Die van *Haarlem* vereenigen zich met die van *Amſterdam*, 346. Plan van den Heer van Gesscher, door dit Fonds veranderd, 349. Het Fonds krygt eene meerdere uitgeſtrektheid. Eerſte uitdeeling, 350.

Frankryk (Schikkingen met) gemaakt, over de genomene Pryzen, 218.

Franſchen (De) dreigen op *Grenada*, ſchaverhaaling aan de *Engelſchen* te zullen zoeken, 252. Hoe veelen over de Dienstbetooningen der *Franſchen* in *Oost-* en *West-Indien* oordeelen, 287.

Frederica Louiſa Wilhelmina (Het Oorlogſchip) zinkt, 225.

Friesland klaagt over de Werkeloosheid Aantekeningen van eenige *Frieſche Heeren* daar tegen, 210.

—— Inſchryving aldaar geopend voor de Weduwen der Geſneuvelden, 351.

G.

Gastbuizen, voorzorgen om dezelve gereed te maaken, tot het ontvangen van Gekwetſten, 328.

Gevangenen (Slegte behandeling onzer) in *Engeland*, 352. Middelen tot verzagting van hun Lot aangewend, *ald.* De Kooplieden verzoeken by den Staat Onderſtandgelden ten hunnen behoeve, 354.

—— (*Engelſche*) hoe hier behandeld, 355. Bezorgdheid der Algemeene Staaten voor Bewaarplaatſen der Gevangenen, 356.

H.

Haaringvaart doet vergeefsch Aanzoek, ſtaat ſtil, 101.

Handel. Stilſtand van denzelven, 138. Vrees voor het verloop en de verplaatzing na *Ooſtende*, 145.

Handgeld (Plan van Inſchryving te *Amſterdam*, om het) te verhoogen, 196 Van 's Lands wege verhoogd, *ald.*

Hoogenboom, (J. en P.) vaaren met twee Kaaperſchepen uit, en worden genomen, 379. Bedenkingen hier over, 381.

I.

Invoer (Voorſlag van *Rotterdam* om den) van *Engelſche Waaren* en den Uitvoer van Goederen derwaards te verbieden, 114. Verſchillende gevoelens daar over, 115. Gevoelen der *Amſterdamſche* Kooplieden op dit Stuk, 118. Het Voorſtel gaat niet door, 123.

BLADWYZER.

JOHNSTONE neemt een Oost-Indisch Schip, en voert 'er vier uit de *Saldanha* Baay weg, 218. Durft de *Kaap de Goede Hoop* niet aantasten, 283.

K.

Kaap de Goede Hoop. Door *Frankryks* tusschenkomst krygt men 'er vroegtydig kennis van de Vredebreuke, 272. DE SUFFREN zeilt met Krygsvolk derwaards, 273. Aangelegenheid van de *Kaap*, 273. Zwakheid van de *Kaap*, 278 Vreest aldaar voor een Aanval der *Engelsche*n, 279. De *Kaap* versterkt, *ald.* Vreugde over de aankomst van DE SUFFREN, 280

Kaapers (Eenige *Engelsche*) beloopen een ongeluk op onze Kusten, 36. Een beschiet *Scheveningen*, *ald.* Plakaat tegen dezelve, 76. Aanmerkingen daar op gemaakt, 77.

—— (Lastbrief voor de) die van hier uitvoeren, 77. Beloonigen hun toegezegd, 78. *Zeelands* agtelykheid in het geen de Kaapvaard betrof, 80. Plans ter Kaapreederyen op verscheidene plaatsen, 90. Schikkingen ten voordeele van dezelve, *ald.*

—— (Verrigtingen der *Nederlandsche*) en onheilen dezelve overgekomen, 377.

KOELBERG (Gefchil tusschen N.) en A. DE BRUIN, 366. Hoe aan een einde gebragt, 365.

Krygsgevangenen in *Engeland*, hoe slegt behandeld, 352.

L.

Landdienst. Wat hier in denzelven, naa de Oorlogsverklaaring geschiedde, 41.

Land- en *Zeemagt*. Voorstel van zyne Hoogheid om die beide te versterken, 44. Door H. H. Mog. aangedrongen, 46. *Utrechts* Antwoord, 48, *Friesland*s, 50. Petitie van den Raad van Staaten tot vermeerdering van beiden, en voorslag tot eene Geldopneeming, 55. Voorslag van een Veldleger, 57. Door R. J. v. D. CAPELLEN gewraakt, 60. Nieuw Plan om de Landmagt met 20,000 Man te vermeerderen, 65. *Consiliatoir Plan* ingeleverd, 67. ZUILEN VAN NYVELDT verklaart 'er zich tegen, het vindt geen ingang, 68.

Levant (Verzoekschrift van de Handelaaren op de) om eene Lastontheffing geduurende den Oorlog, 370.

M.

Maasfluis, de meeste Vischhoekers komen behouden t'huis, 25. Een verzoek der Visscheren aldaar gedeeltlyk toegestaan, 99.

Man. (*Derde*) Het Placaat om dien ten Zeedienst te leveren opgeschort, 197.

Mariniers. Voorstel om 'er 6000 in dienst te neemen, 71. Toestemming van *Holland*, *Utrecht*, *Gelderland* en *Overyssel*, *Friesland*, de Meerderheid. Tegen aanmerkingen, 72. *Stad en Lande*, en *Zeeland* bewilligen, 76.

Mar-

Martin (St.) door de *Franſchen* genomen, 260.
Melvill, Gevegt met een *Engelſch* Fregat, 301. Genoodzaakt te ſtryken, *ald.* Zyn Schip door den *Franſchen* hernomen, 302. Belooning hem en den zynen toegelegd, 303 Eertekens hem geſchonken, 335.
Molgrave (of Lord) een aanſlag op *Vliſſingen* in den zin gehad hebbe, 40.

N.

Neutraliteit. (*Gewapende*) zie *Onzydigheid.*
Nyveldt (Zuilen van) verklaart zich tegen de vermeerdering der Landmagt, 68. Klaagt over de Werkloosheid, 212.

O.

Onzydigheid. (*Gewapende*) De Staaten roepen de hulp der *Noordſche Mogenheden*, volgens dat verdrag, in, 147. Koelheid van *Zweeden* en *Deenemarken* op dien aanzoek, 151. De Keizerin ontrekt zich daar aan, 154-159.
——— de Koning van *Pruiſſen* en de Keizer treeden in 't zelve, 384. Spreekend geval het nut der Gewapende Onzydigheid bewyzende, 389.
Oorlogsverklaaring van *Engeland* aan ons, door hun ten rechte tyde gedaan, 10. Zonderlinge vertraaging in het bekend maaken van dezelve, 15.
Oortuis, Gevegt met een *Engelſch* Fregat, 297. Belooningen aan hem en zyn Volk toegelegd, 299 Met Krygseere beſchonken, 335.
Oſtende. Vrees alhier voor den bloei dier Stad, 145.
Oost-Indie. De Maatſchappy beſtuit om *Franſch* Geleide te vraagen, 27. Een Zweedsch Scheepje om de O. I. Schepen te verwittigen uitgezonden, genomen, 28. Eenige O. I. Schepen ontkomen 't Gevaar, één zinkt, *ald.*
——— verzoekt om Convoy en biedt aan haare eigene Schepen te wapenen, 124. Antwoord der Algemeene Staaten, 125. Gelden aan dezelve opgeſchooten, 126. De O. I. Schepen krygen vryheid om den Vyand afbreuk te doen, 126. Noodige verandering in de Scheepsregelen op de O. I. Schepen, 127. Wapening der O. I. Schepen en te gemoetkoming der kosten van 's Lands wege, 128. Schikking op de *Recipiſſen* der Maatſchappye, 142.
——— Zwakke Staat onzer Bezittingen in 't *Oosten*, 271.
Oostzee (Handelaars op de) erlangen toeſtemming op een ingeleverd Verzoekſchrift, 97. Convoy derwaards verleend, 305. Aanmerkingen over de zwakheid van 't zelve, 318. 323. Nieuw Convoy derwaards toegezegd, 357. Het zeilt uit maar keert te rug, 360. 't Convoy uitgeſteld, 368. Klagten der Kooplieden deswegen, 368.

P.

PARKER ontmoet ZOUTMAN, 307. Brengt zyne Oorlogſchepen, met de Koopvaarders, behouden in *Engeland*, 338. Hoe daar ontvangen, 339.

Patriot, (*De lappere*) een Kaaperſchip, ſpringt in een Gevegt, 378. 't Verzoek om onderſtand voor de overgebleevenen der Geſneuvelden ingewilligd, 379.

PIQUET (LA MOTHE) herovert een gedeelte der geroofde Goederen, na *Engeland* geſcheept, 254.

Portugals partydig gedrag, 164.

PROVEN (P. v.) zeilt met een *O. Ind. Schip*, kort voor de Vredebreuk, uit, 20. Valsch gerugt van hem verſpreid, 21. In *Engeland* opgebragt, 22.

Pruiſſen (Hoe de Koning van) zyne Vlag wil geëerbied hebben, 382. Treedt in het Verbond der Gewapende Onzydigheid, 384. Voorzieningen van dien Vorst in het voeren van zyn Vlag, 385.

R.

RICHMOND, (De Hertog van) hoe hy mede werkte tot verligting van het lot onzer Gevangenen in *Engeland*, 353.

RODNEY bemagtigt *St Euſtatius*, 241. Buit daar gekreegen en wreedheden daar gepleegd, 243 LA MOTHE PIQUET herovert een gedeelte van zyn Buit, 254 Zyn wederkomst en onthaal in *Engeland*, 256.

ROOK (A. DE) brengt de tyding der Vredebreuke op *Suriname*, 267. en het eerſte Schip op de *Engelſche*, door een Schip van Oorlog, veroverd, in *Texel*, 268.

ROVEN. (A. v.) Menschlievenheid van dien Leitmar in het redden van Schipbreukelingen, 31. Geſchenken ter Gedagtenisſe hem hier voor vereerd, 33.

Rusland (De hoop van hulpe, door veelen op de Keizerin van) geſteld, gewantrouwd, 154. Haar onvoldoend antwoord, 156. De Staaten houden aan om de volbrenging van 't Verdrag der *Gewapende Onzydigheid*, 158. Zy onttrekt zich aan 't zelve, 159. Goede diensten aan de onzen door den *Ruſſiſchen* Vice-Admiraal geweigerd, 162. De Keizerin keurt het handhaaven van de Gewapende Onzydigheid, in 't geval van een *Zweedſche* Capitein, goed, 388.

S.

Saba door de *Franſchen* genomen, 265.

Schepen, onverwagt veelen door de *Engelſchen* genomen, 18. Bepaalingen op het uitvaaren geſteld, 94, 96 Het beſlag op dezelve opgeheven en de vaard opengeſteld, 107. Mogen uit de vreemde Havens niet verzeilen. Misverſtand deswegen uit den weg geruimd, en het Bevel ingetrokken, 109. Schikking op het verkoopen van Schepen in vreemde Havens, en omtrent de Manſchap, 110. Lyst der Sche-

BLADWYZER.

Schepen in de Jaaren 1780 en 1781 in- en uitgezeild, 143.

Schepen (*Oorlogs*) aanbefteed, 225. Misnoegen over het niet gebruiken der gereed liggende, 227. Zeilen in Bloeimaand na Zee, en keeren fpoedig weder, 230. Misnoegen hier over, 231. Beraaming tot het herftel der Oorlogfchepen, op *Doggersbank* befchaadigd, 357.

Scheveningen, door een *Engelfcben* Kaaper befchooten, 36. Ontfteltenis in den *Haage* deswegen, 37.

SCHUILENBURG, (P.) zyn gedrag op *Demerary*, by de overgave aan de *Engelfcben*, 263.

STATINCK zeilt kort voor de Vredebreuk uit, 20. Door de *Engelfcben* genomen, 22.

STEWART wil eene Koopvaardyvloot, onder Onzydige Vlaggen, en door een *Zweedfcb* Fregat begeleid, onderzoeken. De *Zweedfcbe* Capitein weigert zulks, 387 Wat wegens dit geval tusfchen *Engeland* en *Zweeden* voorviel, *ald.*

SUFFREN (DE) zeilt na de *Kaap de Goede Hoop* met Krygsvolk, 273.

Suriname, in een behoorlyken ftaat van tegenweer, 267.

T.

Tegenverklaaring van den Staat aan het *Engelfcbe* Hof, 166. Door eenigen afgekeurd, die *Engeland* in 't gelyk ftellen, 194.

U.

Uitvoer van Scheepsbouwftoffen, Oorlogfcheepen, &c. verboden, 112. Verzagtingen daar in, 113. Voorftel van *Rotterdam*, om den Uitvoer van Goederen na *Engeland* te verbieden, gaat niet door, 114—123.

V.

Veldleger, voorflag deswegen, 57. R. J. v. D. CAPELLEN laat 'er zich tegen hooren, 62.

Verminkten (Toezeggingen aan de) in den Zeedienst, 92.

Verzekeraaren (Vrees voor de Bankbreuken der) 140. De *Engelfcben* tot Betaaling door 's Konings Bank verweezen, 141.

Visfchers, (*Hollandfcbe*) mishandelingen hun aangedaan, 104.

Visfcheryen, bepaalingen by den Oorlog daar aan geftelt, 94. Die der *Vlaardingfcbe* en *Maasfluisfcbe* gedeeltlyk toegeftaan, 99. De Haaringvisfchery, als mede de Groenlandfche en Straatdavidfche ftaan ftil, 101.

Vlaardingen, de meeste *Vischboekers* komen behouden t'huis, 25. Een verzoek van de Visfchers aldaar gedeeltelyk toegeftaan, 99.

Vlaardingers neemen in grooten getalle dienst op 's Lands Oorlogfchepen, 359.

Vlaggen (Vreemde en Onzydige) door veele Koopvaarders gebruikt, 382. Eene Vloot Koopvaardyvaarders zeilt onder dezelve, vergezeld van een

een *Zweedsch* Fregat, uit *Texel*, 386. De *Engelsche* willen die Schepen onderzoeken, dit wordt door den *Zweedschen* Capitein geweigerd, 387. Wat deswegen ten Hove van *Londen* voorviel, *ald.*

Vlisfingen (Ontzettend, doch valsch gerugt dat) door de *Engelsche* zou ingenomen zyn, 38. Stelt zich in ſtaat van tegenweer, 39. Of Lord MULGRAVE een aanſlag op die Stad in den zin gehad hebbe. 41. Klaagt over werkloosheid, 199.

VOLBERGEN zeilt even voor de Vredebreuk uit, 20. Valsch gerugt wegens eene Overwinning, door hem verſpreid, 21. Genomen en in *Engeland* opgebragt, 22.

W.

Werkloosheid, klagten van *Vlisfingen*, *Middelburg* en *Zierikzee*, 199. *Amſterdams* klagten, 202. Van *Friesland*. Aantekening van eenige *Frieſche* Heeren daar tegen, 210. Klagten van ZUILEN VAN NYVELDT, 212. Voorſlag van zyne Hoogheid om des Onderzoek te doen, 214.

West-Indiën. Voorſlag om de Schepen derwaards vaarende, te wapenen, 129. Verzoekſchriften ten dien einde ingeleverd, 131. Bedenkingen wegens de regtmaatigheid van dusdaanig een Verzoek, 133. Inwilliging hier van, met de daar op gemaakte Bepaalingen, 136. De *West-Indiſche Vaarders* gewapend, 137. Verzoekſchriften der Zeehandelaaren ten opzigte van de Gewapende *West Indiſche* Schepen, 371. De Tocht het Noorden om de *West-Indievaarders* ontraaden. Het Vertrek uitgeſteld, 372. Aanmerkingen hier over, 373.

WILLEM DE V. Voorſtel om de Zee- en Landmagt te verſterken, 44. Stelt voor 6000 *Mariniers* in dienst te neemen, 71. Voorſlag om onderzoek na de Werkloosheid te doen, 214, 216. Gaat na *Texel*. Het verwagte uitzeilen der Vloot opgeſchort, 228. Beziet de zuidlyke Kusten van *Holland*, 233. Zendt een Brief van Dankzegging aan de *Doggersbankſche* Helden, 328. Bevordert hun en anderen in den Zeedienst, 329. Eeretekens aan de *Doggersbankſche* Helden geſchonken, 331. Onthaalt het Scheepsvolk, 333. Deelt deſſer belooningen uit, *ald.* Gaat andermaal na *Texel*, 359.

Y.

YORKE, welke aandoeningen zyn vertrek in de *Nederlanden* veroorzaakte, 13. Van Handelaryen op *St. Euſtatius* beſchuldigd, 136.

Z.

Zeedienst (Wat onmiddelyk na de Oorlogsverklaaring in den) geſchiedde, 42.

Zeekusten (Voorſtel van den Raad van Staaten om Krygsvolk op de) te plaatſen, 57.

BLADWYZER.

Zeeland gedekt, 45. Agterlyk in't geen de Kaapvaard betrof, 80. Bewilligt in het afbreuk doen aan den Vyand, 83. Aanmerkingen der Algemeene Staaten op dit Besluit van *Zeeland*, 87. De Oorlogschepen zeilen niet uit *Zeeland*, om het Convoy van ZOUTMAN te versterken, Misnoegen deswegen, 321.

Zeemagt (Voorstel van zyne Hoogheid om de) en de *Landmagt* te versterken. Zie *Landmagt*.

—— (Rapporten wegens den staat der) 218. Staat van dezelve in 't Voorjaar, 223.

Zeevaard, Bepaalingen op dezelve, by den aanvang des Oorlogs gesteld, 94. Nader Vaststellingen deswegen, 96. Opengesteld, en het wederzydsche Beslag opgeheven, 107. Verloop van de Zeevaard, 143.

Zierikzee klaagt over werkloosheid, 199.

ZOUTMAN zeilt met het Convoy na Zee, 305. Lyst zyner Vloote, *ald.* Ontmoet PARKER, 307. Aanvang des Gevegts, 309. De voornaamste byzonderheden van het zelve, 311. De ontredderde Vloot zeilt binnen, 325. Brief van Dankzegging aan hem en zyne Strydgenooten door den Admiraal Generaal gezonden, 328. Tot Vice-Admiraal bevorderd, 329. Eeretekens hem en de *Doggerbankſche* Helden geschonken, 331. Algemeene Verbetooning hem en zyne Strydgenooten beweezen, 336.

Zweeden (Koelheid van) als onze Staat de hulpe, volgens het Verdrag der *Gewapende Onzydigheid*, inroept, 151. De Koning van *Zweeden* keurt het gehouden gedrag eens *Zweedſchen* Capiteins, in het weigeren van 't onderzoek eener Vloote, onder zyn Geleide vaarende, goed, 387.

DRUKFEILEN.

Bl. 24.	reg.	7.	staat *Peſedes*	lees	*Perſeus.*
31	—	10.	—— *Zandwyk*	——	*Zandvoort.*
139.	—	27.	—*twee en een half*	—	*drie.*
239.	—	5.	— *Baay*	—	*Reede.*
	—	6.	— *in*	—	*op.*
253.	—	3.	doe uit *de.*		